ఆపస్తమ్బీయాపర ప్రయోగః

శ్రీ జైమిన్యాపస్తమ్బాది ధర్మనిర్ణాయకేభ్యో మహర్షిభ్యోనమః

ఆపస్తమ్బీయాపర ప్రయోగః

సస్వరము ధర్మశాస్త్రప్రయుక్తము

ఇత్యాది

వాస్తు - ముహూర్త - జ్యోతిష ధర్మశాస్త్రప్రవీణ - మధురకవితా స్వరాఢ్యేత - నిర్దుష్ట
స్మార్తకర్మప్రయోక్త - ఆపస్తమ్బీయ పంచవశేకర్మానుక్రమణిక గ్రంథకర్తలని
ప్రసిద్ధిబడసి - గుంటూరు మండలాంతర్గత బాపట్లపట్టణ వాస్తవ్యులైనట్టి

బ్రహ్మశ్రీ భారతుల శేషావధానులగారిచే

శ్రీ భారద్వాజమాత్రే - [illegible] - [illegible] - [illegible] - [illegible]
[illegible] పరప్రయోగ ధర్మశాస్త్రగ్రంథముల ననుసరించి - బహువిమర్శన
పూర్వకముగను - దేశాచారానుగుణముగను వ్రాయబడి

వ్యాకరణ శాస్త్రనిష్ణాత, ఉభయభాషాప్రవీణ
బ్రహ్మశ్రీ భారతుల పున్నయ్యశాస్త్రిగారిచే పరిష్కరింపబడి
బాపట్ల శ్రీ అరవిందా ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి ప్రకటింపబడెను.

[వెల రు. 5-0-0

౧౯౪౩

రిజిస్టర్డు కాపీరైటు]

మోటుపల్లి విశ్వనాథ శాస్త్రి
సంగం జాగర్లమూడి

బ్రహ్మశ్రీ భారతుల శేషావధానులుగారు.

ఈ గ్రంథము వలయువారు ఈక్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

భారతుల పున్నయ్యశాస్త్రి

భారతీభవనము,

రైలుపేట, బాపట్ల.
(గుంటూరుజిల్లా.)

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. వెల 5—0—0.

ఉపోద్ఘాతము

శిష్టాచార పరాయణులగు కర్మశ్రద్ధాళువులారా — శ్లో॥ వేదాః ప్రమాణం స్మృతయః ప్రమాణం ధర్మార్థయుక్తం వచనంప్రమాణం । యస్యప్రమాణం నభవేత్ప్రమాణం కస్తస్యకుర్యా ద్వచనంప్రమాణం ॥ అనగా మనకు వేదశాస్త్రములు ప్రమాణములైయున్నవి. అట్టివేదశాస్త్రము లెవనికి ప్రమాణములుకావో, వాని వచనము లెవనికి ప్రమాణములగును? ఎవనికినీ ప్రమాణములుకావు. శ్లో॥ శ్రుతిస్మృతీవిప్రాణాం చక్షుషీ దేవనిర్మితే । కాణస్తత్రైకయాహీనో ద్వాభ్యా మంధః ప్రకీర్తితః॥ శ్లో॥ అధీత్య చతురోవేదాన్ సషడంగపదక్రమాన్ । స్మృతిహీనా నశోభంతే చంద్రహీనేవశర్వరీ ॥ అను ప్రమాణానుసారముగ బ్రాహ్మణులకు శ్రుతిస్మృతులు రెండునూ, రెండు నేత్రములై యున్నవి. అట్టి శ్రుతిస్మృతులలో నొకటి లేనివాడు కాణుడనంబడును. రెండునూ లేనివాడు అంధుడనంబడును. గనుకనే షడంగసహితముగ నాలుగు వేదములు పదక్రమములుగ చదివినను, స్మృతిజ్ఞానములేనిచో అట్టివారు చంద్రుడులేని రాత్రివలె అప్రకాశులై యుందురు. గనుక శ్లో॥ ధర్మశాస్త్ర రథారూఢా వేదఖడ్గ ధరాద్విజాః । క్రీడార్థమపి యంబ్రూయు స్సధర్మః పరమోమతః ॥ అనగా వేదములు, ధర్మశాస్త్రములు చదివిన పెద్దలు క్రీడార్థముగా ఎవరికి ధర్మములు చెప్పినను. ఆ ధర్మములు పరమ ధర్మములై యొప్పుచుండును.

శ్లో॥ యేయజంతి పితౄన్దేవాన్ బ్రాహ్మణాన్ సహుతాశనాన్ । సర్వభూతాంతరాత్మానం విష్ణుమేవ యజంతితే । ఆయుఃపుత్రాన్ యశస్స్వర్గం కీర్తిం పుష్టిం బలంశ్రియం । పశూన్సుఖం ధనంధాన్యం ప్రాప్నుయాత్పితృపూజనాత్ । అనగా పితృదేవతలను, దేవతలను, బ్రాహ్మణులను, అగ్నిహోత్రుని ఎవడుపూజించునో వాడు సర్వభూతాంతరాత్మయైన యా విష్ణుమూర్తిని పూజించినవాడగును. ఇంతియేగాక, ఆ పితృపూజ వలన ఆయుర్వర్చో యశోబలములును, పుత్రపౌత్రాది ధనధాన్య సంపదలను పొందుచున్నాడు. అట్లు పితృపూజ చేయనివాడు శ్లో॥ నతత్రవీరో జాయంతేనా రోగానశతాయుషః । నచశ్రేయోఽధిగచ్ఛంతియత

శ్రాద్ధం వివర్జితం ॥ అన్నట్లు అనారోగ్యులగువారలును, రోగగ్రస్తులును,
అల్పాయుర్దాయముగలవారును, శ్రేయస్సులేనివారగు సంతానముగల
వాడగును. శ్లో॥ సునిర్వృత్తా క్రియాచేత్స్యా దాశౌచ నియమైస్సహ ।
ప్రాప్నువంతి పితృత్వంహి ప్రయతాః కర్తృబాంధవాః ॥ పితౄణాంచ ప్రసా
దేన కర్తుర్వంశోభివర్ధతే । శ్రేయసాంచాభివృద్ధిస్స్యా ద్భూయసాముత్త
రోత్తరం ॥

అనగా మాతా పిత్రాదులు మృతినొందిన సమయమునందు,
పుత్రులు ఆశౌచ నియమముగలవారయి, ప్రేతకర్మలను చక్కగ నెర
వేర్చిరేని, మాతాపితరులు తత్కార్యానుకూలముగ విధింపబడిన పుణ్య
లోకమును బొంది పితృదేవత్వమును ఆనందమునుగలవారలయి, తమ
పుత్రులను దీర్ఘాయుష్మంతులుగను, తేజోవంతులుగను, ధనకనకవస్తువా
హన పశుసమృద్ధిగను, వంశాభివృద్ధినొందునటుల యాశీర్వదింతురు.

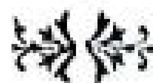
పితరులు మన జననపోషణ సంస్కారాదులచే తొలుత బహూప
కారములు చేసిరి గనుక పితృ దేవతార్చన శ్రేష్ఠమైనదని, గర్భాధానాది
స్మార్త కర్మలయందును, అగ్నిష్టోమాది శ్రౌతకర్మలయందును, నాందీ
ముఖమనియెడి శ్రాద్ధవ్యాపారముందుగ పితృదేవతలను తృప్తిపరచి పిమ్మట
శుభకార్యాదులను నెరవేర్చుచున్నాము. ఇంతియగాక మనము తీర్థయా
త్రాదులను చేయునప్పుడుగూడ, పితృదేవతాప్రీతికరములైన తీర్థశ్రాద్ధా
దికములనుచేసియే, పిమ్మట దేవతాసందర్శనాదికముల నాచరించు
చున్నాము. ఇట్లుచేయుట యంతయును మాతాపితరులకు పితృదేవత్వము
సిద్ధించునిమిత్తమేయని యెఱింగి సర్వకర్మప్రధానములైనపితృకర్మలను భక్తి
శ్రద్ధాసమన్వితులై యాచరించుట సర్వశాస్త్రసమ్మతమైనదని తెలియవలె
నది. శ్లో॥ స్వాభిప్రాయ కృతంకర్మ యత్కించిద్విధివర్జితం । క్రీడాకర్మే
వ బాలానాం తత్సర్వంస్యాన్నిరర్థకం ॥ శ్లో॥ విధిదృష్టంతు యత్కర్మ
కరోత్య విధినాతుయః । ఫలం కించిన్నచాప్నోతి క్లేశమాత్రంతు తస్యత
దితి ॥ అనగా ఎవడు వేదశాస్త్రవిధులను తెలుసుకొని, తన ఇష్టప్రకా
రము అవిధిగా నేకర్మలనుచేసినను, బాలురయొక్క క్రీడలవలెనే వాటి
వల్ల శ్రమమాత్రము ఫలములేకపోగా, నిష్ప్రయోజనమగునని తెలియవలె
నదిగనుక పూర్వాచార స్మృతిగలిగి సర్వమే సర్వ సుఖదాయకమని

సత్యమునకు బద్ధులయి; శ్రుతిస్మృత్యుక్తముగా వ్రాయబడిన ఈ గ్రంథమునందు ప్రమాదజనిత దోషములకు సవరించి, సభ్యులు ప్రచారములో నుంచుకొని సశాస్త్రీయముగ కర్మలను నిష్కామ్యముగా నాచరించి, ఇహాముష్మిక ఫలంబులనందగోరెదరని కోరుచున్నాడను.

ఇట్లు
పరిష్కర్త

ఏతద్గ్రంథకర్తలైన భారతుల శేషావధానులుగారు విజయనామ సంవత్సర చైత్ర బహుళ దశమీ గురువారంబున స్వర్గస్థులైరి.

ఈ గ్రంథమందలి గ్రంథకర్తగారి ఫోటో ముద్రణ ద్రవ్యము తెనాలితాలూకా కోపల్లెగ్రామ వాస్తవ్యులు శ్రీ నల్లూరు వనజాక్షమ్మ గారిచే విరాళముగా నీయబడెను.

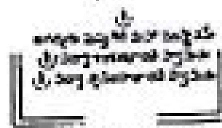
SRI SRI SRI

Jagadguru Pushpagiri Sankaracharya Mahasamsthanam

PUSHPAGIRI PIN - 516 166

Station పుష్పగిరి
Date .29-9-03

శుభాశీస్సులు

భారతదేశంలో జన్మించిన ప్రతి మానవుడు ఆచరించవలసిన ధర్మాలు శాస్త్రాదులచే బోధించబడియున్నాయి. నిఖిల ధర్మాలను మానవ కోటికి బోధించి శాసించేవి వేదాలు. వేదములే శాస్త్రములు. వేదములచే నిర్దేశించబడ్డవే ధర్మాలు. "వేదోఖిలో ధర్మమూలమ్" అని చెప్పబడినది. "ధర్మేణ రక్షితో నైవ స్వపథాచ్యవతే బుధః" అనియూ అన్నారు. మానవుని సత్పురుషునిగ చేసి సన్మనుష్యునిగ చేయునది ధర్మమే. మానవునిలోని దోషాలను బోగొట్టునది కూడ ధర్మమే. ఇందుకొరకై ఆపస్తంబాది మహర్షులు గృహమునకు సంబంధించి గృహ్యాసూత్రముల రచించినారు.

ఈ ధర్మాలనే సంస్కారములని కూడ యనవచ్చును. సంస్కారము అనగ దోషాపనయనము ద్వార నూతన శోభను కలుగచేయుట అని అర్థము. జీవుని జన్మకు ముందుగనే గర్భసంస్కారము చేయబడుతుంది. తద్వార గర్భస్థదోషాలు తొలగించబడి పవిత్రత ఆపాదించబడుతుంది. జన్మించిన పిదప జరుపబడు సంస్కారాలు కొన్ని. ఇట్లు జీవించినంత కాలము ఆయా సమయాలలో తగు

సంస్కారముల జరుపుతూ షష్ట్యబ్ది పూర్తి సమయములో ఉగ్రరథశాన్తిని, సప్తతి వర్షములు గడచిన తదుపరి భీమరథ శాన్తిని జరుపుకొనుట కూడ ఒక సంస్కారమే.

"జాతస్యహి ధృవోమృత్యు!" పుట్టిన వాడు ఏదో ఒకనాటికి గిట్టక తప్పదు. అట్టి సమయములో గూడ జరుపబడు కర్మకాండ కొంత కలదు. దానిని 'అపరకర్మ' అంటారు. ఈయపర కర్మతో కూడి షోడశ కర్మలగును. ఈ విషయములో కీ.శే. శ్రీ భారతుల శేషావధానులు గారిచే సవివరముతో కూర్చబడిన " ఆపస్తమ్బీయ పఞ్చదశ కర్మానుక్రమణిక", " ఆపస్తమ్బీయాపరప్రయోగః" ఎంతయెా ఉపయుక్తములు. అటువంటిపుస్తకములు ప్రస్తుతము లభించుట లేదు. వాటి కొరత ఆంధ్ర దేశమునకు లేకుండ జేయసంకల్పించి అందులకై కృషిచేసిన చి॥ వంగర శివరామ ప్రసాదు ధన్యుడు. ఈ మహాత్కార్యక్రమమును సఫలీకృతమవటంలో నూతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో ద్వారా తప్పులను సరిచేసి శుద్ధ ప్రతిని అందంగా అందించిన "దీప్తి టెక్నికలర్ ప్రింటర్స్" యజమాని చి॥ కౌండిన్య శాస్త్రి ఎంతయినసూ కొనియాడవలెను.

వారిరువురిని వేదపురుషుడు అనుగ్రహించి కాపాడుగాక.

స్వస్త్యస్తు ... శుభమస్తు

సత్యం - శివం - సుందరం

[illegible]

ముందుమాట

శ్లో॥ కర్మణైవ హి సంసిద్ధి మాస్థితా జనూదయః ।
లోక సజ్గహ మేవాపి సంపశ్యన్ కర్తుమర్హసి ॥

శ్రీ మద్భవద్గీతలో కర్మయోగము అను మూడవ అధ్యాయములో '20'వ శ్లోకములో చెప్పినట్లు జనకుడు మొదలగువారు కర్మను నొనరించుటచేతనే సిద్ధిని పొందిరి. అలాగునే కర్మను ఆచరించి మోక్షమును పొందవలయును. లోకసంగ్రహము కొరకు శ్రీకృష్ణుడు అర్జునుని కర్మను ఆచరింపుమని ఆదేశించెను.

శ్లో॥ యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠ స్తత్త దేవేతరో జనః ।
సయత్ప్రమాణం కురుతే లోకస్తదనువర్తతే ॥

శ్రీమద్భగవద్గీతలో కర్మయోగము అను మూడవ అధ్యాయములో 21వ శ్లోకములో చెప్పినట్లు లోకసంగ్రహము కొరకు కర్మను ఆచరింపవలయుననుటకు ప్రబలమైన హేతువును వివరించియున్నారు. లోకములో ఉత్తమమైనవాడు దేని నాచరించునో యితర జనులు కూడా దాని నాచరింతురు. మరియు ఉత్తముడు దేనిని ప్రమాణముగా గొనునో యితరులు దానినే ప్రమాణముగగొని అదియే ధర్మమని ఆచరింతురు.

"ధర్మో రక్షితి రక్షతః" అన్నట్లు ధర్మమును రక్షించిన ధర్మము మనలను రక్షించునని అర్థము. వేదపండితులు, జ్ఞానసంపన్నులు, బ్రాహ్మణోత్తములు, వేధాభిమానులు పురోహితులు అందరికి లభ్యపడువలెనని యీ ద్వితీయముద్రణకు సంకల్పించినాను.

పాఠకులు, వేదపండితులు, బ్రాహ్మణోత్తములు, వేదాభిమానులు, పురోహితులు యీ గ్రంథమును చదివి, తమ అమూల్యమైన సలహా సందేశములను

తెలియపరచవలసినదిగా కోరుకొనుచున్నాను. అటువంటి సలహా సందేశములను విశ్లేషించి తరువాత ప్రచురణలో అమలుపరచగలము.

ముద్రణలో మొదట నుండి చివరివరకు కష్టపడి సంకల్పానికి సంపూర్ణత చెందించిన M/s. దీప్తి టెక్నికలర్ ప్రింటర్స్, గాంధీనగర్ యజమాని బ్రా॥శ్రీ కాజా రామకృష్ణ శాస్త్రి (కౌండిన్య శాస్త్రి) గారు మరియు వారి బృందమునకు నా హృదయపూర్వక అభివందనములు.

యీ పుస్తక ముద్రణ విషయములో నాకు సహాయపడిన బంధువులు, శ్రేయోభిలాషులు, అభిమానులు, అందరికి నా నమస్కారములు.

భట్టిప్రోలు.
సుభానునామ సం॥
ఆశ్వయుజమాస శుక్లపక్ష దశమి,
భానువారము (విజయదశమి)
ది: 05-10-2003 .

– భారతుల విశ్వనాథం

ఆముఖము

మనదేశం భారతదేశం. ఇది కర్మభూమి. కర్మలద్వారా జ్ఞానాన్ని పొందాలి. అనేక జన్మార్జిత సుకృతవిశేషం వల్ల ఈ మానవజన్మ సంప్రాప్తమయింది. 'దుర్లభం మానుషం జన్మ' అని ఉపనిషత్తులు, శాస్త్రాలు ఇతిహాసాలు, ఘోషిస్తున్నాయి.

సమయోచితంగా జగద్గురువులు ఈ విషయాన్ని నొక్కి చెప్పుచూనేయున్నారు. మానవజన్మ ప్రారబ్ధమైనది. సుకృతదుష్కృతాన్ని అనుభవించుటకు యోగ్యమైనది ఈదేహం. కృష్ణభగవానుడు గీతలో "చాతుర్వర్ణ్యం మయాసృష్టం గుణకర్మ విభాగశః" అని చెప్పారు.

గుణకర్మల ద్వారా 4 వర్ణములు ఏర్పడ్డాయని మరల ప్రతివ్యక్తియందు ఈ నాలుగువర్ణాలు ఇమిడియున్నాయని ఉపనిషత్తులు చెప్పుచున్నాయి. 'బ్రాహ్మణోస్యముఖమాసీత్ బాహూరాజన్యః కృతః, ఊరూతదస్య యద్వైశ్యః, పద్భ్యాగ్ం శూద్రోఅజాయిత' అనే మహావాక్యాలు సమష్టిగా యున్న నాలుగు వర్ణాలు, వ్యష్టినుంచిఏర్పడ్డాయని, మరలా సమష్టినుండి వ్యష్టిగా మారడానికి దోహదం చేస్తాయని భావం.

అంటే మనశరీరంలో ముఖాన్ని బ్రాహ్మణునిగాను, బాహువులను క్షత్రియులుగాను, ఊరువులను వైశ్యులుగాను, పాదాలు శూద్రులుగాను ఉంటూఉన్నవి. పై నాల్గింటిలో ఏ ఒకటి లేకపోయినా వేరొకటి మన జాలదు. బాహువులు, ఊరువులు, పాదాలు ఉంచి మెడ నరికేస్తే పూర్ణత ఏ విధంగా రాదో కాళ్ళు, ఊరువులు, లేని ముఖం ఒక్కటి ఎలాపనికి రాదో, అలాగే నాలుగు వర్ణములు కూడా సమాజానికి శరీరంలాంటివి. ఒకరినొకరు గౌరవంతో, కలసిమెలసి ఎవరి మర్యాదను వారు కాపాడుకుంటూ, ఒకరి మర్యాదను ఒకరు కాపాడుతూ సమాజ పురోభివృద్ధిలో భాగస్వామ్యం వహించాలని, పరమప్రామాణికములైన వేదముల అంతర్యము.

వీటిలో ఎక్కడ తేడా వచ్చినా, శరీరం యొక్క నడక కుంటు పడుతుంది. అలాగే సమాజం నడక కుంటు పడుతుంది. కావున చక్కని సమాజనిర్మాణం కావాలంటే ఆ సమాజంలోని వ్యక్తుల, వారి కర్మల, గుణాల, ధర్మబద్ధమైన, నీతివంతమైన జీవనవిధానంవల్ల ఏర్పడ్తుంది.

భూమి మీదకు ఒక వ్యక్తిగా ఆవిర్భవించాలంటే తల్లి తండ్రీ ప్రధాన బాహ్య కారణము. ఆంతరికంగా ఎన్నో శక్తుల కలయికగా ఈ దేహం యింద్రియాలు ఏర్పడతాయి. దేహంనుండి జీవుడు విడివడిన తర్వాత కూడా యీదేహం ఎలావచ్చిందో అలానే ఆయాశక్తులయందు నిక్షిప్తంచేసి, దేహానికి జరిపే ఉత్తమ సంస్కారమే 'ఔర్ధ్వదైహికక్రియలు' అంటారు. జీవుడు ఆయాశక్తుల సమన్వయంతో ప్రారబ్ధానుసారంగా తల్లి దండ్రులనాశ్రయించి వారి ద్వారా ఈ భూమ్మీద పుట్టినాటినుండి వివాహ పర్యంతం చేయు సంస్కారములు పంచదశ సంస్కారములుగాను, జీవిదేహాన్ని విడిచిన తర్వాత, ఈ దేహానికి, జీవికి ఉత్తమత్వసిద్ధికోసం చేసే కలాపమే షోడశకర్మ ఆదియే అంత్యక్రియ, అపర ప్రయోగము. యీ అపర కర్మప్రయోగము కొరకు"ఆపస్తంబీయాపరప్రయోగః" అనుపుస్తకం ఏర్పడింది.

భారతదేశంలో ఎన్నోక్షేత్రాలలో, పుష్కరాల్లో, పుణ్యక్షేత్రాల్లో తల్లిదండ్రులకు చేసే ఉత్తమ సంస్కారమే పితృదేవతార్చన. వారి అనుగ్రహవిశేషం చేతనే సత్సంతానం కలుగుతుంది. వంశాభివృద్ధికి పితృ దేవతానుగ్రహంకావాలి. పితృదేవతానుగ్రహానికి వారి అర్చన సవ్యమైనపద్ధతిలో చేయాలి.

అట్టిది కీ.శే. బ్రహ్మశ్రీభారతుల శేషావధానులు గారిచే సంకలనం చేయబడి, ఆచరించబడి, ఎందరినో శిష్యుల్ని తయారుచేసి పకడ్బందీగా యీ పొత్తము తయారు చేసి ఎందరికో స్ఫూర్తిని అందించిన కీ.శే. పూజ్యులు బ్ర॥శ్రీ॥ భారతుల శేషావధానులుగారు ధన్యజీవులు.

ఆసంప్రదాయాన్ని పోనీయకుండా బ్రాహ్మణవర్యులకు పరంపరా ప్రాప్తంగా యీపొత్తాన్ని బ్రాహ్మణ కరకములాల్లో యుంచి ముందుతరానికి సంప్రదాయ విచ్ఛేదంకాకుండా కాపాడుతన్న బ్రహ్మశ్రీ భారతుల విశ్వనాథం గారు, చిరంజీవి వంగర శివరామ ప్రసాదులు ధన్య జీవులు.

వారికి శ్రీ శివశక్తి పీఠాధిష్ఠాత్రి శ్రీచంద్రమౌళీశ్వరసమేత శ్రీరాజరాజేశ్వరీమాత పూర్ణ కటాక్షం ఉంటుందని.

ఇట్లు

శ్రీశివశక్తి పీఠాధిపతులు

అనంతశక్త్యానందనాథాంబాసహిత

స్వామియశశ్వ్యానందనాథ

కృతజ్ఞతాభివందనములు

శ్లో ॥ జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యు ర్ధ్రువం జన్మమృతస్యచ ।
తస్మా దపరి హార్యే ఽర్థే నత్వం శోచితు మర్హసి ॥

భగవద్గీతలో సాఙ్ఖ్యయోగము అను రెండవ అధ్యాయములో 27వ శ్లోకములో చెప్పినట్లు పుట్టినవారు చనిపోవుదురు, చనిపోయినవారు మరల పుట్టెదరు. జననమరణములను నమ్మినపుడు అవి తప్పింపరాని విషయములని యెరిగి వానికై విచారపడుట తగదు.

మన ధర్మము హిందూ ధర్మము. ధర్మమమునకు నాలుగు పాదములు. వేదములు నాలుగు. మనకు కర్మలు 16. మనము నిత్యము చేయు పూజా విధానములో ఉపచారిక పూజలు 16. 16 కర్మలలో మొదటి 15 కర్మలను పఞ్చదశకర్మములుగా ఆపస్తమ్బ ఋషి సూత్రము ద్వారా ."ఆపస్తమ్బీయ పఞ్చదశకర్మాను క్రమణిక" అను గ్రంథమును కీ॥శే॥ పూజ్యులు బ్ర॥శ్రీ భారతుల శేషావధానుల గారిచే రచింపబడి, ముద్రింపబడిన గ్రంథము నూతనముగా యీ గ్రంథముతో పాటు తృతీయ ముద్రణ గావింపబడినది. వేదపండితులు, జ్ఞానసంపన్నులు, బ్రాహ్మణోత్తములు, వేధాభిమానులు పురోహితులు అందరికి లభ్యపడువలెనని యీ ద్వితీయముద్రణకు సంకల్పించినాము.

మానవుడు నిత్యము కర్మానుష్ఠానము చేయవలెను. పైన చెప్పిన 16 కర్మలలో చివరిది 16వ కర్మ. ప్రతి జీవి యీ బాహ్య ప్రపంచము వదలి అనగా తుది(చివరి) శ్వాస విడిచిన తరువాత జీవికి చేయవలసిన అంత్య క్రియలను ఆపస్తమ్బ ఋషి సూత్రము ద్వారా "ఆపస్తమ్బీయాపరప్రయోగః" అను గ్రంథమునందు విధి విధానము సవివరముగా తెలియపరచబడినది.

పాఠకులు, వేదపండితులు, బ్రాహ్మణోత్తములు, వేదాభిమానులు, పురోహితులు యీ గ్రంథమును చదివి, తమ అమూల్యమైన సలహా సందేశములను తెలియపరచవలసినదిగా కోరుకొనుచున్నాను. అటువంటి సలహా సందేశములను విశ్లేషించి తరువాత ప్రచురణలో అమలుపరచగలము.

యీ గ్రంథమును నూతన సాంకేతిక విజ్ఞానము ద్వారా M/s.దీప్తి టెక్నికలర్ ప్రింటర్స్, గాంధీనగర్, హైదరాబాదు-80, ద్వారా ముద్రించుటకు సలహా, మార్గము చూపిన బ్రః।।శ్రీ।। ఆర్.వి.యస్.యస్.అవధాని గారికి నా నమస్కారములు తెలియపరచుకొనుచున్నాను.

ముద్రణలో మొదట నుండి చివరివరకు కష్టపడి సంకల్పానికి సంపూర్ణత చెందించిన M/s. దీప్తి టెక్నికలర్ ప్రింటర్స్, గాంధీనగర్ యజమాని బ్రః।।శ్రీ కాజా రామకృష్ణ శాస్త్రి (కౌండిన్య శాస్త్రి) గారు మరియు వారి బృందమునకు నా హృదయపూర్వక అభివందనములు.

యీ పుస్తక ముద్రణ విషయములో నాకు సహాయపడిన బంధువులు, శ్రేయోభిలాషులు, అభిమానులు, అందరికీ నా నమస్కారములు.

యిటువంటి సాహసకృత్యమును ప్రథమ అనుభవము అని తెలిసినప్పటికి, ప్రారంభించినాను. ప్రారంభదశనుండి అంత్యదశకు చేరునంతవరకు నాతో సహకరించిన తల్లిదండ్రులు, భార్య మరియు పిల్లలకు ఋణపడివున్నాను.

జహీరాబాదు.
సుభానునామ సం।।
ఆశ్వయుజమాస శుక్లపక్ష దశమి,
భానువారము (విజయదశమి)
దిః 05-10-2003 .

– వంగర శివ రామ ప్రసాదు

"ఆపస్తమ్బీయ పఞ్చదశ కర్మానుక్రమణిక"

"ఆపస్తమ్బీయపరప్రయోగః"

అను ఈ రెండు పుస్తకముల ముద్రణ కొరకు విరాళమొసంగిన దాతలు

1. శ్రీ మాచిరాజు సూర్యనారాయణ మూర్తి దంపతులు
అధ్యక్షులు ఎబిసిడి ఆర్గనైజేషన్, హైదరాబాదు.

2. శ్రీ ముక్కవిల్లి వీరేశ్వర శాస్త్రి దంపతులు
హెచ్.ఐ.జి. 26, ఫేజ్-3, బిహెచ్ఇఎల్, హైదరాబాదు-32

3. శ్రీ కవిపురపు కామేశ్వరరావు,జానకీ దేవి దంపతులు
వివేక్ నగర్, చిక్కడపల్లి, హైదరాబాదు-20.

4. కీ.శే.చిల్లప్పగారి గణపతయ్య స్మృత్యర్థం, కుమారులు
సి.పురుషోత్తమ్, సి.రామ్‌సుధాకర్, రామగుండం, కరీంనగర్ జిల్లా

5. కీ.శే గంగామహాదేవ్ గారి స్మృత్యర్థం
వి. మధుసూదన్, విజయలక్ష్మి దంపతులు , మంథని

6. శ్రీ కప్పగంతుల రాజగోపాల దుర్గాప్రసాదరావు,
శ్యామలా కుమారి దంపతులు, హైదరాబాదు.

పుస్తకముల వితరణ విషయములో తగు సలహాలను ఇచ్చి వాటి విక్రయానికి సహకరించిన ప్రభాఏజన్సీస్, కోల్, యజమాని, మా శ్రేయోభిలాషి శ్రీ చిల్లప్పగారి.పురుషోత్తమ్ గారికి ప్రత్యేక ధన్యవాదములు తెలుపుతూ ఈగ్రంథము యొక్క డిస్ట్రిబ్యూషన్ బాధ్యత వారికి అప్పగించడమైనది.

విషయానుక్రమణిక

శ్రీ రామ

శ్రీ సద్గురుశ్శరణమ్,

ఆపస్తమ్బీయాపర ప్రయోగే,

మృతస్య పురుషస్య సర్వప్రాయశ్చిత్త విధిః

వక్ష్యమాణసర్వప్రాయశ్చిత్తం – మృతస్యపురుషస్య తత్పుత్రాదిః ప్రేత శబ్దేన – కుర్యాత్ ॥ తద్యథా॥ యల్లాజీయే ౨౩౦ పుటే ॥శ్లో॥ జీవతో యద్వ్రతం ప్రోక్తంమృతేతు ద్విగుణం భవేత్ । అస్థిని త్రిగుణం ప్రోక్తం పాలాశేతు చతుర్గుణమ్॥ ౨౩౧ పుటే – వాక్యమ్॥ అజీవ సర్వప్రాయశ్చిత్తేషు – పుత్రాదినాక్రియమాణేషు – తన్నిమిత్త పుణ్యాహవాచన – వపన – దన్త ధావన శాలాగ్ని హోమ, పంచగవ్యహోమ, ప్రాశన నిరీక్షితాజ్య దానాని నస్యుః॥

ప్రేతస్య మలాపకర్షణ స్నానమ్.

ప్రాణానాచమనంకృత్వా – శ్రీ గోవింద గోవింద శ్రీ మహావిష్ణో రాజ్ఞయా – పూర్వోక్తైవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ –

పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య } మాతుః గోత్రాయాః / వదాయ్యాః ప్రేతాయాః

జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్ క్షణ పర్యన్తం – సంభావితానాం పాపానామపనోదనార్థం – సర్వప్రాయశ్చిత్త మహం కరిష్యమాణః, మదీయ పితృకృత పాపజాతం పరిమత్సన్నిధానేగదితుశాను ఆపాంపంచానువాకైః మలాపకర్షణ స్నానం కారయామి ॥ మలాపకర్షణ స్నానానన్తరం సర్వప్రాయశ్చిత్తంప్రాచ్యాఙ్గ గోదాన దశదానాన్తంకృత్వా – తతః ఉత్తరాఙ్గ గోదానాది సర్వం ప్రకృతివత్కుర్యాత్ ॥

ఆపస్తమ్బీయాపర ప్రయోగః.

సర్వప్రాయశ్చిత్తాఙ్గ పుణ్యాహవాచన సఙ్కల్పః

దశ ద్వాదశ విప్రాన్ ప్రతిపదముపేత్య, నదీంతటాకంవా గత్వా స్నాత్వాచమ్య॥ ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవఙ్గుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ, శ్రీపరమేశ్వర ముద్దిశ్య శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం,

గోత్రస్య నామధేయస్య } గోత్రాయాః నామధేయాయాః

మమజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్ క్షణపర్యన్తం మధ్యేవర్తిని కాలే, బాల్యయౌవనకౌమార వృద్ధత్వేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయ కర్మేన్ద్రియవ్యాపారై రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ మయాకృతానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదనార్థం, సర్వప్రాయశ్చిత్తాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణస్తదఙ్గత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాస్త్రార్థ మభ్యుదయార్థంచ మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం, శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యే॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచ కుర్యాత్ ॥

ఆపస్తమ్బీయాపర ప్రయోగే సర్వప్రాయశ్చిత్తమ్

స్నాత్వాచమనం కృత్వా, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవం గుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం-

గోత్రస్య నామధేయస్య } గోత్రాయాః నామధేయాయాః,

మమజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్ క్షణ పర్యన్తం, మధ్యేవర్తినికాలే బాల్యయౌవన కౌమార వృద్ధత్వేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనో వాక్కాయ కర్మేన్ద్రియ వ్యాపారై రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ మయాకృతానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం మహాపాతకానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతక ప్రత్యాఽతిదేశిక రూపాఽతి పాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకానాముపపాతకానాం సంకలీ కరణానాం మలినీ కరణానాం అపాత్రీ కరణానాం జాతిభ్రంశకరాణామవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానామథ రహస్య కృతానాం మహాపాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకప్రత్యాతి దేశికరూపాఽతి పాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపాఽతి పాతకానాముపపాతకానాం, వ్యస్తోప పాతకానాముప పాతకానాం, సంకలీ కరణానాం, మలినీకరణానాం అపాత్రీ కరణానాం జాతి భ్రంశ కరాణా మవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం, ఏవం నవానాం నవవిధానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతా నామజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చాత్యన్తమభ్యస్తానాం, అజ్ఞానతోజ్ఞాన తశ్చనిరన్తరా భ్యస్తానాం, అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం పరిష మహాస్నాన పూర్వకం. తత్ర ప్రత్యామ్నాయ ముఖ కృచ్ఛ్రాణాచరిష్యే||

{ స్వశాఖయా సఙ్కల్పపురస్సరం
మృత్తికాస్నానం విధీయతే }

ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తేవంగుణ – – – – పుణ్యతిథౌ, శ్రీపరమేశ్వరముద్దిశ్య శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, సర్వప్రాయశ్చిత్తాఙ్గత్వేన మృత్తికాస్నానం కరిష్యే ॥

{ అథాతో మృత్తికాస్నానవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః,
బ్రహ్మచారి, గృహస్థ, వానప్రస్థ, పరివ్రాజకానామ్ }

౧. అశ్వక్రాన్తే ఇతి భూమిమభిమన్త్ర్య ।

అశ్వక్రాన్తే రథక్రాన్తే విష్ణుక్రాన్తే వసున్ధరా । శిరసాధారయిష్యామి రక్షస్వ మాంపదేపదే ।

౨. సహస్రపరమా దేవీతి దూర్వామభిమన్త్ర్య ॥

సహస్రపరమా దేవీ శతమూలా శతాఙ్కురా । సర్వగ్ంహరతు మే పాపం దూర్వా దుస్స్వప్ననాశినీ ॥

౩. ఉద్ధృతాసీతి నదీతీరే లోష్టమాదాయ ॥

ఉద్ధృతాసి వరాహేణ కృష్ణేన శతబాహునా ॥

౪. కాణ్డాత్కాణ్డాదితి ద్వాభ్యాం దూర్వామాదాయ ॥

కాణ్డాత్కాణ్డాత్ప్రరోహన్తీ పరుషః పరుషః పరి । ఏవానో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ । యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి । తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్ ।

౫. మృత్తికే హనమే పాపమితి దూర్వాం లోష్టే ప్రతిష్ఠాప్య ।

మృత్తికే హనమే పాపం యన్మయా దుష్కృతం కృతమ్ । మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాభిమన్త్రితా । మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం

ప్రతిష్ఠితమ్ । మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మేనిర్ణుద మృత్తికే । తయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాఙ్గతిమ్ ॥

౬. యత ఇన్ద్రస్వస్తిదా – స్వస్తిన ఇన్ద్రస్త్రాతార మిన్ద్ర – మాపాన్త మన్యుః – పరం మృత్యో ఇతి షడ్భిః ప్రతిమన్త్రం ప్రదక్షిణం ప్రతిదిశం లోష్టముత్సృజ్య ।

యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో అభయఙ్కృధి । మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే విద్విషో విమృధో జహి ॥ ఇతి ప్రాచీం లోష్టముత్సృజ్య ॥ ౧ ॥

స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నస్స్వస్తిదా అభయఙ్కరః ॥ ఇతి దక్షిణాం లోష్టముత్సృజ్య ॥ ౨ ॥

స్వస్తిన ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమి స్స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు । ఇతి ప్రతీచీం లోష్టముత్సృజ్య ॥ ౩ ॥

త్రాతారమిన్ద్రమవితార మిన్ద్రగ్ం హవే హవే సుహవగ్ం శూరమిన్ద్రమ్ । హువేను శక్రం పురుహూత మిన్ద్రగ్ం స్వస్తినో మఘవా ధాత్విన్ద్రః ॥ ఇత్యుదీచీం లోష్ట ముత్సృజ్య ॥ ౪ ॥

ఆపాన్త మన్యుస్తృపల ప్రభర్మా ధునిశ్శిమీవాఞ్ఛరుమాగ్ం ఋజీషీ । సోమో విశ్వాన్యతసావనాని నార్వాగిన్ద్రం ప్రతిమానాని దేభుః ॥ ఇత్యూర్ధ్వాం లోష్ట ముత్సృజ్య ॥ ౫ ॥

పరం మృత్యో అనుపరేహి పన్థాం యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ । చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి మానః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్ ॥ ఇత్యధో లోష్టముత్సృజ్య ॥ ౬ ॥

గన్ధద్వారామితి లోష్టక్షేపమాదాయ ॥

గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥

ఉదుత్యం జాతవేదసమితి లోష్టమాదిత్యాయ దర్శయిత్వా ॥

ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥

శ్రీర్మే భజత్వలక్ష్మీర్మే నశ్యత్వితి - శిరః ప్రదక్షిణీకృత్య ॥

శ్రీర్మే భజతు । అలక్ష్మీర్మే నశ్యతు ॥

సహస్రశీర్షేతి శిర ఆలిప్య ॥

సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వా అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ ॥

విష్ణుముఖా ఇతి ముఖమ్ ॥

విష్ణుముఖా వై దేవాశ్ఛన్దోభిరిమాం లోకాననపజయ్యమభ్యజయన్ ॥

ఓజో గ్రీవాభిరితి గ్రీవామ్ ॥

ఓజో గ్రీవాభిర్నిర్ఋతిమస్థభిరిన్ద్రగ్ స్వపసా వహేన రుద్రస్య విచలస్కన్ధో-హోరాత్రయోర్ద్వితీయోర్ధమాసానాం తృతీయో మాసాం చతుర్థ ఋతూనాం పఞ్చమస్సంవత్సరస్య షష్ఠః ॥

మహాగ్ం ఇన్ద్రో వజ్రబాహురితి బాహూ ॥

మహాగ్ం ఇన్ద్రో వజ్రబాహుష్షోడశీ శర్మ యచ్ఛతు ।

స్వస్తి నో మఘవా కరోతు హన్తు పాప్మానం యోఽస్మాన్ద్వేష్టి ॥

సోమానగ్ం స్వరణమితి కక్షౌ ॥

సోమానగ్ం స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణస్పతే ।

కక్షీవన్తం య ఔశిజమ్ ॥

శరీరం యజ్ఞశమలమితి శరీరమ్ ॥

శరీరం యజ్ఞశమలꣳ కుసీదం తస్మిన్ సీదతు యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి ॥

నాభిర్మే చిత్తమితి నాభిమ్ ॥

నాభిర్మే చిత్తం విజ్ఞానమ్ । పాయుర్మే పచితిర్భసత్ ॥

అపాన్త మన్యురితి కటిమ్ ॥

అపాన్త మన్యుస్తృపల ప్రభర్మా ధునిశ్శిమీవాఞ్ఛరుమాꣳ ఋజీషీ ।

సోమో విశ్వాన్యతసా వనాని నార్వాగిన్ద్రం ప్రతిమానాని దేభుః ॥

విష్ణో రరాట మసీతి పృష్ఠమ్ ॥

విష్ణోర్రరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రే స్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా ॥

వరుణస్యస్కమ్భనమసీతి మేఢ్రమ్ ॥

వరుణస్యస్కమ్భనమసి వరుణస్యస్కమ్భ సర్జనమస్యున్ముక్తో వరుణస్య పాశః ॥

అనస్థ నస్తావిత్యండౌ ॥

ఆనస్థ నస్థావాండౌ మే । భగస్సౌభాగ్యం పసః ॥

ఊర్వోరోజోరిత్యూరూ ॥

ఊర్వోరోజో౽రిష్టా విశ్వాన్యఙ్గాని తనూః । తనువా మే సహనమస్తే అస్తు

మా మా హిꣳసీః ॥

ఊరూ అరత్నీ జానునీ ఇతి జానునీ ॥

ఊరూ అరత్నీ జానునీ । విశో మే౽ఙ్గాని సర్వతః ॥

జంఘాభ్యామితి జంఘే ॥

జంఘాభ్యాం పద్భ్యాం ధర్మో౽స్మి । విశి రాజా ప్రతిష్ఠితః ॥

చరణం పవిత్రమితి చరణే ॥

చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం యేన పూతస్తరతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అతి పాప్మానమరాతిం తరేమ ॥

ఇదం విష్ణుస్త్రీణి పదేతి ద్వాభ్యాం పాదౌ ॥

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ । సమూఢమస్య పాగ్ంసురే ॥

త్రీణి పదా వి చక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయన్ ॥

సజోషా ఇన్ద్రేతి శేషం దూర్వాసహితం లోష్టగ్ం శిరసినిధాయ ॥

సజోషా ఇన్ద్ర సగణో మరుద్భిస్సోమం పిబ వృత్రహా శూర విద్వాన్ । జహి శత్రూగ్ం రప మృధో నుదస్వాథాభయం కృణుహి విశ్వతో నః ॥

హిరణ్యశృఙ్గమితి తీర్థం గత్వా ।

హిరణ్యశృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః ।

యన్మయా భుక్తమ సాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః । యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్ । తన్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతిస్సవితా చ పునన్తు పునః పునః ॥

సుమిత్రా న ఆప ఇత్యాత్మానమభిషించేత్ ॥

సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు ॥

ఉదకాంజలి మాదాయ ॥ లోష్ట దేశే నినీయ ॥

దుర్మిత్రాస్తస్మా ఇతి ప్రథమమ్ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టీతి ద్వితీయమ్ ॥

యంచ వయం ద్విష్మ ఇతి తృతీయమ్ ॥

దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుః ।

యోఽస్మాన్ద్వేష్టి ।

యంచ వయం ద్విష్మః ॥ ఇత్యంజలిత్రయం నినీయ ॥

ఆపోహిష్ఠామయో భువ ఇతి, తిసృభిః, హిరణ్యవర్ణా ఇతి చతసృభిః,
పవమానస్సువర్జన ఇత్యే తేనానువాకేన చాద్భిర్మార్జయేత్ ॥

ఆపోహిష్ఠామయో భువస్తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయచక్షసే ।
యోవశ్శివతమోరసస్తస్య భాజయతేహనః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా
అరఙ్గమామవో యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపోజనయథాచనః ।—
హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాయాసుజాతః కశ్యపోయాస్వింద్రః । అగ్నిం
యాగర్భం దధిరే విరూపాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవన్తు ॥ యాసాగ్ంరాజా
వరుణోయాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానామ్ । మధుశ్చుతశ్శుచ
యోయాః పావకాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవన్తు ॥
యాసాం దేవాదివి కృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధాభవన్తి । యాః
పృథివీం పయసోన్దన్తి శుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవన్తు ॥ శివేనమా చక్షు
షాపశ్యతాపశ్శివయా తనువోపస్పృశత త్వచం మే । సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం
రప్సుషదో హువే వో మయి వర్చో బలమోజో నిధత్త ॥

పవమానస్సువర్జనః । పవిత్రేణ విచర్షణిః । యః పోతా సపునాతుమా ।
పునన్తుమా దేవజనాః । పునన్తు మనవో ధియా । పునన్తు విశ్వ ఆయవః ।
జాతవేదః పవిత్రవత్ । పవిత్రేణ పునాహిమా । శుక్రేణ దేవదీద్యత్ ।
అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ంరను ॥ యత్తే పవిత్రమర్చిషి । అగ్నే వితతమన్తరా ।
బ్రహ్మతేన పునీమహే । ఉభాభ్యాం దేవసవితః । పవిత్రేణ సవేనచ । ఇదం
బ్రహ్మపునీమహే । వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్ । యస్యై బహ్వీస్తను
వో వీతపృష్ఠాః । తయామదన్తస్సధమాద్యేషు । వయగ్గ్ స్యామపతయో

రయీణామ్ ॥ తైత్త్యా వరోర్తస్మిభిర్మాపునాతు । పాఈప్రాణినేసచ్చిరోమ
ఈయాభూః । ధ్యావాపృథివీపయసాపయోభిః । ఋతావరీయజ్ఞియేమాపు
నీతామ్ । బృహద్భిస్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవ మన్మభిః । అగ్నేదక్షైః
పునాహిమా । యేన దేవా అపునత । యేనాపోదివ్యం కశః । తేనదివ్యేన
బ్రహ్మణా । ఇదం బ్రహ్మపునీమహే । యఃపావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సం
భృతగ్ం రసమ్ ।సర్వగ్ంసపూత మశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా ।
పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసమ్ । తస్మైసరస్వతీ
దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకమ్ । పావమానీస్స్వస్త్యయనీః ॥
సుదుఘాహిపయస్వతీః । ఋషిభిస్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం
హితమ్ । పావమానీర్దిశన్తునః । ఇమంలోకమథోఅముమ్ । కామాన్సమర్ధ
యన్తునః । దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః । పావమానీస్స్వస్త్యయనీః । సుదు
ఘాహిఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం
హితమ్ । యేన దేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానమ్పునతేసదా । తేనసహస్ర
ధారేణ । పావమాన్యః పునన్తుమా । ప్రాజాపత్యంపవిత్రమ్ ॥ శతో
ద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్ । తేనబ్రహ్మవిదోవయమ్ । పూతం బ్రహ్మపు
నీమహే । ఇన్ద్రస్సునీతీసహమాపునాతు । సోమస్స్వస్త్యావరుణస్సమీచ్యా ।
యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా । జాతవేదామోర్జయన్త్యా
పునాతు ॥

నమోఽగ్నయేఽప్సుమత ఇతి నమస్కృత్య ॥

నమోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై
నమోఽద్భ్యః ॥

యదపాంక్రూరంయదమేధ్యంయదశాన్తంతదపగచ్ఛతాత్ ఇత్యపఉపస్పృశ్య ॥

యదత్రపాంసురం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్ । అత్యాశనాదతీపానాద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్ । తన్మే వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమర్శతు । సోఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః । నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్ । యశ్చాప్సు వరుణస్స పునాత్వఘమర్షణః ॥

ఇమం మే గఙ్గ ఇత్యపోఽభిమన్త్ర్య ॥

ఇమం మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమగ్ం సచతా పరుష్ణియా । అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయార్జీకీయే శృణుహ్యా సుషోమయా ॥

ఋతం చ సత్యం చేత్యఘమర్షణ సూక్తేనాప్స్వవగాహేత ॥

ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజాయత । తతో రాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః । సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ । సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్ । దివం చ పృథివీం చాన్తరిక్షమథో సువః । యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్స్వమాన్తరిక్షే విరోదసీ । ఇమాగ్ంస్తదాపో వరుణః పునాత్వఘమర్షణః । పునన్తు వసవః పునాతు వరుణః పునాత్వఘమర్షణః । ఏష భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా । ఏష పుణ్యకృతాం లోకానేష మృత్యోర్హిరణ్మయమ్ । ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ం సగ్ంశ్రితగ్ం సువః । స నస్సువస్సగ్ంశిశాధి ॥ ఆర్ద్రం జ్వలతీత్యాచమ్య ॥

ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి । జ్యోతిర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి । యోఽహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమేవాహం మాం జుహోమి స్వాహా ॥

అకార్యకారీతి పునస్స్నాత్వా ॥

అకార్య కార్యవకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహా గురుతల్పగః । వరుణోఽపామఘమర్

షణ స్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే ॥

రజోభూమిస్త్వేతి రహస్య పాపాపనోదనార్థం పునస్స్నాయాత్ ॥

రజోభూమి స్త్వమాగ్ం రోదయస్వ ప్రవదన్తి ధీరాః ॥

పునన్తు ఋషయః పునన్తు వసవః పునాతు వరుణః పునాత్వఘమర్షణః ॥

ఆక్రాన్త్సముద్ర ఇతిజపేత్ ॥

ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మన్ జనయన్ప్రజా భువనస్య రాజా । వృషా

పవిత్రే అధిసానో అవ్యే బృహత్సోమో వావృధే సువాన ఇన్దుః ॥ }

ఆచమ్య — ప్రాణానాయమ్య ॥ పూర్వోక్త ----- పుణ్యతిథౌ
ప్రీత్యర్థం — మయాకృత మృత్తికాస్నానాఙ్గత్వేన దేవర్షి పిత్ర్యానుద్దిశ్య
దేవర్షి పితృ ప్రీత్యర్థం దేవర్షి పితృ తర్పణంకరిష్యే ॥

బ్రహ్మాదయో యే దేవాః తాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥
భూర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ భువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥
సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ భూర్భువస్సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ —
నివీతీభూత్వా ॥
కృష్ణద్వైపాయన నారదాద్య ఋషయః, తాన్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి,
తాన్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి ॥

భూః ఋషీగ్ స్తర్పయామి — భూః ఋషీగ్ స్తర్పయామి ॥
భువః — ఋషీగ్ స్తర్పయామి — భువః ఋషీగ్ స్తర్పయామి ॥

పైతకమృత్తికాస్నానమును చేయునప్పుడు సర్వాంగములయందు
మృల్లేపనము లేకుండా సమంత్రకముగా మృజ్జలమును మాత్రమే
ప్రోక్షించి } ఈసూక్తవరకుచెప్పి పిమ్మట సర్వపాపక్షయప్రాయశ్చిత్తము
నకు పరిమృత్తికాస్నానమును చేయవలయును.

సువః – ఋషీగ్ స్తర్పయామి – సువః – ఋషీగ్ స్తర్పయామి ॥

భూర్భువస్సువః ఋషీగ్ స్తర్పయామి – భూర్భువస్సువః ఋషీగ్ స్తర్పయామి – ప్రాచీనావీతీ ॥ సోమః పితృమాన్ యమో౽ఙ్గిరస్వానగ్ని ష్వాత్తాగ్నిః కవ్యవాహన ఇత్యాదయో యే పితరః – తాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి – తాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి – తాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి ॥

భూః పితౄగ్ స్తర్పయామి – భూః పితౄగ్ స్తర్పయామి ॥

భూః పితౄగ్ స్తర్పయామి ॥

భువః పితౄగ్ స్తర్పయామి – భువః పితౄగ్ స్తర్పయామి – భువః పితౄగ్ స్తర్పయామి ॥

సువః పితౄగ్ స్తర్పయామి – సువః పితౄగ్ స్తర్పయామి ॥ సువః పితౄగ్ స్తర్పయామి ॥

భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్తర్పయామి – భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్తర్పయామి । భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్తర్పయామి ॥

ఉపవీతీ ॥ అనేన దేవర్షి పితృతర్పణేన భగవాన్ సర్వాత్మకః సర్వం శ్రీపరమేశ్వరస్సుప్రీణాతు ॥

తదఙ్గసూర్యార్ఘ్య ప్రదానాని కరిష్యే ॥

ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః । ఆరోహన్నుత్తరాందివమ్ । హృద్రోగం మమ సూర్య । హరిమాణంచనాశయ । శుకేషు మే హరిమాణమ్ । రోపణాకాసు దధ్మసి । అథో హారిద్రవేషు మే । హరిమాణంనిదధ్మసి । ఉదగాదయ మాదిత్యః । విశ్వేన సహసాసహ । ద్విషన్తం మహ్యంరన్ధయన్ । మోఅహంద్విషతేరధమ్ ॥ మిత్రరవిసూర్య భానుఖగపూష హిరణ్యగర్భ-మరీచ్యాదిత్య సవిత్ర్యర్క-భాస్కరేభ్యోనమః ॥ ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥

శ్లో॥ సవిత్రే ప్రసవిత్రే చ పరంధామజలేమమ ॥ త్వత్తేజసా పరిభ్రష్టం పాపంయాతు సహస్రధా ॥ – ఛాయోషా సమేత శ్రీ సూర్యనారాయణ పరబ్రహ్మణేనమః ॥ ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥

శ్లో॥ ఉదయే బ్రహ్మరూపంచ మధ్యాహ్నేతు మహేశ్వరమ్ । సాయా
హ్నేతు స్వయంవిష్ణుం త్రయీమూర్తిం దివాకరమ్ ॥ దివాకరా
యనమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి ॥

శ్లో॥ యన్మయాదూషితం తోయం శారీర మలసంయుతమ్। తస్యాపాప
విశుద్ధ్యర్థం యక్ష్మాణాం తర్పయామ్యహమ్ ॥

శ్లో॥ అసంస్కారాశ్చ యే కేచిజ్జలాశాః పితరో మమ । తేషామాప్యాయ
నార్థాయదీయతే సలిలంమయా ॥

ఇతి తటే హస్తాభ్యాం ఉదకం నిక్షిప్య ॥

వస్త్రం చతుర్గుణీకృత్య ॥— ప్రాచీనావీతీ ॥

శ్లో॥ యేకే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రాగోత్రిణోమృతాః ।
తేగృహ్ణన్తు మయాదత్తం వస్త్రనిష్పీడనోదకమ్ ॥

ఇతి వస్త్రం నిష్పీడ్య ॥— తతః అఙ్గపరిమార్జనంకుర్యాత్ ॥ శుచీవో
హవ్యేతి ధౌత వస్త్రమద్భిః ప్రోక్ష్య ॥—

శుచీవోహవ్యా మరుతశ్శుచీనాగ్ం శుచిగ్ం హినోమ్యధ్వరగ్ం శుచిభ్యః।
ఋతేనసత్యమృతసాప ఆయంఞ్ఛుచి జన్మా నశ్శుచయః పావకాః ॥

దేవస్యత్వేతి వస్త్ర మాదాయ ॥

దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యామాదదే ।

అవధూత మిత్య వధూయ ॥

అవధూతగ్ం రక్షో వధూతా అరాతయః ॥

ఉదుత్యం జాతవేదసమిత్యాది త్యాయ దర్శయిత్వా ॥

ఉదుత్యంజాతవేదసం దేవం వహన్తికేతవః । దృశేవిశ్వాయ సూర్యమ్ ॥

ఆవహన్తీతి పరిధాయ ॥

ఆవహన్తీ వితన్వానా । కుర్వాణా చీరమాత్మనః । వాసాగంసి మమగా
వశ్చ । అన్నపానేచ సర్వదా । తతో మే శ్రియ మావహ । లోమశాం
పశుభిస్సహస్వాహా ॥

తతో ద్విరాచమ్య ॥ శ్లో॥ ఉత్తిష్ఠన్తు పిశాచాయే యేభూతాశ్చ నిశాచరాః । ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే ॥

ఇతి దర్భాసనం ప్రతిష్ఠాప్య ॥— తేషూపవిశ్య ॥— ఆచమ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ పూర్వోక్త - - - - - పుణ్యతిథౌ - శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం - అష్టోత్తర శతగాయత్రీ మన్త్ర జపంకరిష్యే ॥

అష్టోత్తర శతగాయత్రీ మన్త్రజపం కుర్యాత్ ॥

తతః - అచ్యుతాయేతి అష్టోత్తర శతనామత్రయ మన్త్రజపంకరిష్యే ॥ అచ్యుతాయత్వనన్తాయ గోవిన్దాయనమోనమః ॥

ఇత్యష్టోత్తర శత జపంకుర్యాత్ ॥

ఉద్యన్నద్యేతి ద్వాదశ సూర్యనమస్కారాన్ కరిష్యే ॥

ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః - - - - - మో అహన్ద్విషతేరధమ్ ॥

ఇతి నమస్కుర్యాత్ ॥— మూలతో బ్రహ్మేతి ద్వాదశాశ్వత్థ ప్రదక్షిణాని కరిష్యే ॥

శ్లో॥ మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో విష్ణురూపిణే । అగ్రతశ్శివ రూపాయ వృక్షరాజాయ తేనమః ॥

ఇది ద్వాదశ ప్రదక్షిణానికుర్యాత్ ॥

ఇతి పరితా ద్బ్రాహ్మణః పూతో భవతి ॥

బ్రహ్మహత్యా - గోవధ - గురుతల్పగమన - స్వర్ణస్తేయ -సురా పానాది ప్రణాశనమితి విజ్ఞాయతే ॥ — ధ్యాత్వాదేవం నారాయణం ప్రపద్యేతేతి - ఇత్యాహ భగవాన్బోధాయనః ॥

ఇతి స్మృతి రత్న మహోదధి కృత్ ॥

పరిషత్ప్రదక్షిణమ్ - స్వపాప విజ్ఞాపనంచ

యజమానః - ఆర్ద్రవాసాః - పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । పరిష దంత్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య ॥

శ్లో॥ సమస్త సమ్పత్సమవాప్తి హేతవః సముత్థితాపత్కుల ధూమకేతవః ।
అపార సంసార సముద్ర సేతవః పునన్తుమాం బ్రాహ్మణ పాదపాంసవః ॥
ఆపద్ఘనధ్వాన్త సహస్రభానవః సమీహితార్థార్పణ కామధేనవః ।
సమస్తతీర్థా మ్బుపవిత్రమూర్తయో రక్షన్తుమాం బ్రాహ్మణ పాద
పాంసవః ॥

ఆధివ్యాధి హరం నృణాం మృత్యు దారిద్ర్య నాశనమ్ ।
శ్రీపుష్టి కీర్తిదం వన్దే విప్రశ్రీ పాదపఙ్కజమ్ ॥
విప్రౌఘ దర్శనాత్సద్యః క్షీయన్తే పాపరాశయః ।
వందనా న్మఙ్గళావాప్తి రర్చనా దచ్యుతం పదమ్ ॥
నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయ గోబ్రాహ్మణ హితాయచ ।
జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిన్దాయ నమోనమః ॥

అశేషే హే పరిషత్ - మదీయాం విజ్ఞాపనామాకర్ణ్య । మయా సమర్పితా మిమాం పరిషద్దక్షిణాం - యథాశక్తి దక్షిణాం - యథోక్త దక్షిణా మివస్వీకృత్య । సర్వస్మాదేన సోమా ముద్ధర -

అముక గోత్రస్య అముక నామధేయస్య } గోత్రాయాః నామధేయాయాః

మమ జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్ క్షణపర్యన్తం మధ్యేవర్తిని కాలే బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయ కర్మేన్ద్రియ వ్యాపారైః రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ మయా కృతానాం - ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం - మహాపాతకానాం - ప్రకాశకృతానాం - మహాపాతకాతి దిష్టరూప మహాపాతకప్రత్యాతి దేశిక రూపాతి పాతకానాం - ప్రకాశకృత మహాపాతక సమగూపాను పాతకానాం - ఉప పాతకానాం - సంకలీకరణానాం - మలినీ కరణానాం - అపాత్రీకరణానాం - జాతిభ్రంశకరాణాం - అవకీర్ణకానాం - ప్రకీర్ణకానాం - రహస్య కృతానాం - మహా పాతకానాం - రహస్యకృత మహాపాతకాతి దిష్టరూప మహా

పాతక ప్రభృతీని పతికరూపాణి పాతకానాం – రహస్యకృత మహా పాతక సమరూపాణి పాతకానాం – వ్యస్తోప పాతకానాం – ఉప పాతకానాం – సంకలీకరణానాం – మలినీకరణానాం – అపాత్రీకరణానాం – జాతిభ్రంశకరాణాం – అవకీర్ణకానాం – ప్రకీర్ణకానాం – ఏవం నవానాం నవవిధానాం – బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం – అజ్ఞాన తస్సకృత్కృతానాం – అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం – జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం – జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యన్తాభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరన్తరాభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం – బహూనాంబహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్త ముపదిశేతి విజ్ఞాప్య పునఃప్రణమేత్ ॥

—♦ విధాయకానువాదకరణ విధివాక్యమ్ ♦—

* పరిషదపి యజమాన విజ్ఞాపితానాం పాపానా మపనోదక మేకం ప్రాయశ్చిత్తం నిశ్చిత్య – విధాయక ముఖేన విదధ్యాత్ ॥ సప్తపంచ త్రయోవాపీతి న్యాయేన – యథాశక్తి విధాయకా యోజ్యాః.

—♦ విధాయక వరణం ♦—

యజమానః – దర్భాక్షతాన్ గృహీత్వా – అస్మిన్ చికీర్షితే – సర్వప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానే – భవద్భిర్విధాయకైర్భవితవ్యం ఇతి – అశేష సభాయాం – భవన్తోపి – తథైవాఙ్గీకృత్య మాం రక్షన్తు॥ – అస్మిన్ప్రాయశ్చిత్తే విధాయకం త్వా మహాం వృణే॥

— అనువాదక వరణమ్ —

అస్మిన్ చికీర్షితే సర్వప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానే – అనువాదకేన భవతా భవితవ్యం – ఇత్యశేషసభాభ్యనుజ్ఞయా – భవానపి.

— సర్వప్రాయశ్చిత్తం —

తథైవాఙ్గీకృత్య । మాం రక్షతు॥ అస్మిన్ప్రాయశ్చిత్తే అనువాదకం త్వా మహాం వృణే॥

---

* ప్రకృతమున సర్వప్రాయశ్చిత్తమును చేయునప్పుడు * గుర్తువరకు విడిచి * ఈ గుర్తు దగ్గరనుంచి పఠన చేయవలయును.

— పరిషద్వాక్యం — ౭ సం జ్ఞా.

హే విధాయకాః - ఇదానీం -

గోత్రేణ శర్మణా యజమానేన { గోత్రవత్యా నామధేయవత్యా యజమానయా

విజ్ఞాపితానాం సర్వేషాం పాపానాం - షడ్గుణిత షడబ్దకృచ్ఛ్రరూప మశీత్యధిక సహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం ప్రాయశ్చిత్తం - ఉత్తమాధికారిణః ॥-

మధ్యమాధికారిణస్తు - ద్విగుణం సత్ - షష్ట్యుత్తర శతాధిక ద్విసహస్రసంఖ్యాక ప్రాయశ్చిత్తం -

అధమాధికారిణస్తు - త్రిగుణితం - చత్వారింశదుత్తర ద్విశతాధిక త్రిసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం ప్రాయశ్చిత్తం పాపాపనోదకం భవతి ॥— తత్ర ప్రాచ్యోదీచ్యాన్ని గోదానసహితం ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాశక్తౌ - తత్ప్రత్యామ్నాయత్వేన - తత్సంఖ్యాక గోదానాదికం వాప్యుపదిశన్త్వితి విధాయకాన్ వినియోజయేత్ ॥-

— విధాయక క్రియా —

విధాయకాః - కుశకుసుమపాణయః - ప్రాఙ్ముఖాస్సముత్థాయానువాదక మిదం వదేయుః -

— విధాయక వాక్యమ్ —

హే విద్వన్ - విదుషామగ్రేసర - సర్వప్రాయశ్చిత్తానువాదక కుశల - హే అనువాదక -

గోత్రేణ - శర్మణా యజమానేన - { గోత్రవత్యా నామధేయవత్యా యజమానయా

విజ్ఞాపితానాం రహస్యప్రకాశకృత మహాపాతకవ్యతిరిక్తానామిత్యాది సర్వేషాం పాపానా మపనోదకం - షడ్గుణిత షడబ్దకృచ్ఛ్రరూపాశీత్యధిక సహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం ప్రాయశ్చిత్తముత్తమాధికారిణః ॥ మధ్యమాధికారిణస్తు - ద్విగుణం సత్ ॥ షష్ట్యుత్తర శతాధిక ద్విసహస్ర సంఖ్యాకం ప్రాయశ్చిత్తం

అథమహాధికారిణస్తు - త్రిగుణితత్వాత్ ॥ - చత్వారింశదుత్తరద్విశతాధిక త్రిసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం ఏతత్ప్రాయశ్చిత్తం ప్రాచ్యోదీచ్యాఙ్గ గోదానసహితం పాపాపనోదకం భవతి ॥ - ఇతి సమగ్ర సభానిర్ణయః ॥ - వయమపి - ఏతదశేష సభానిర్ణీతం - ప్రాయశ్చిత్తం - అస్మై యజమానాయానువదేతి - త్వాం ప్రేరయామః - త్వమపి తథైవానువాదం సవిస్తరం - ఉచ్చైరూర్ధ్వబాహుస్సన్ । త్రివారం అనువదేత్యనువాదకం బ్రూయుః ॥

— అనువాదక వాక్యం —

అనువాదకోపి - తథాకరోమీత్యుక్త్వా ॥ విశేష సంభావనాం సంప్రాప్య ॥ ప్రాఙ్ముఖస్సన్ ప్రాణానాయమ్య ॥ ఉత్థాయ - ఊర్ధ్వబాహుః పర్షదీరితం ప్రాయశ్చిత్తం - దేవభాషయా - త్రివారముచ్చైస్స్పష్టముపదిశేత్ ॥

గోత్రనామధేయభో } గోత్రవతి నామధేయవతిభో
యజమాన - } యజమానే -

అశేషేయం పరిషత్త్వదీయాం విజ్ఞాపనామాకర్ణ్య - త్వయా సమర్పితాం - పరిషద్దక్షిణాం - యథోక్తదక్షిణామివ స్వీకృత్య - త్వదుక్తనిమిత్తానాం - సర్వేషాం పాపానా మపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం ప్రాచ్యోదీచ్యాఙ్గ గోదానసహిత మఖండసేతుకం నిర్ణీయ - అస్మన్నిర్ణీతం సర్వప్రాయశ్చిత్తం తవోపదిశేతి విధాయకముఖేన మాం ప్రేషితవతీ - అహమప్యుపదిశామి ॥ సావధానస్సమాకర్ణయ ॥ -

హే గోత్ర - నామధేయ - } హే గోత్రవతి - నామధేయవతి

తవజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్క్షణ పర్యన్తం - బాల్య యౌవన కౌమార వృద్ధత్వేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియ వ్యాపారైః - రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ త్వయా కృతానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం - ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాతిదిష్టరూప మహాపాతకప్రాతిదే

శక రూపాతి పాతకానాం – ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకానాం – ఉపపాతకానాం – సంకలీకరణానాం – మలినీకరణానాం – అపాత్రీకరణానాం – జాతిభ్రంశకరాణాం – అవకీర్ణకానాం – ప్రకీర్ణ కానాం రహస్యకృతానాం మహాపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకా-తిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతా-తిదేశికరూపాతి పాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపానుపాతకానాం – వృత్తోపపాతకానాం ఉపపాత కానాం – సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం – అపాత్రీకరణానాం–జాతి భ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం–ఏవం నవానాం నవవిధా నాం – బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం – అజ్ఞానతస్స కృత్కృతానాం – అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం – జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞాన తోఽభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చాత్యన్తాభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతోజ్ఞాన తశ్చనిరన్తరాభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం – బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం అపనోదకం సర్వప్రాయ శ్చిత్తం షడ్గుణితషడబ్ద ౧౦౮౦ కృచ్ఛ్రరూప మశీత్యధిక సహస్ర సంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం నిర్ణీతం ప్రాయశ్చిత్త మపనోదకం భవతి॥ ఏతదుత్తమాధికారిణః॥

మధ్యమస్య – తదేవద్విగుణితం షష్ట్యుత్తర శతాధిక ద్విసహస్ర (౨౧౬౦) సంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వ ప్రాయశ్చిత్త మపనో దకం భవతి॥ ఏతన్మధ్యమాధి కారిణః –

అధమస్య – తదేవ త్రిగుణితం చత్వారింశ దుత్తర ద్విశతాధిక త్రిసహస్ర (3౨౪౦) సంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వప్రాయ శ్చిత్త మపనోదకం భవతి॥ – ఏతదధమాధి కారిణః –

ఏతత్ప్రాయశ్చిత్తం ప్రాచ్యోదీచ్యాఙ్గ గోదానసహితం – త్వం – సాక్షాచ్చర్యాయాం సమర్థశ్చేత్ కురు ॥–

తతః యజమానః అసమర్థోఽహమితి బ్రూయాత్ ।–

అసమర్థోఽహమ్॥ – అనువాదకః –

అసమర్థశ్చేత్॥— శక్త్యప్రత్యామ్నాయేనాచర - ప్రత్యామ్నా
యానాహ॥— ప్రాజాపత్యోపవాస - ధేనుదానా ఽయుత గాయత్రీ
మన్త్రజప ప్రాణాయామ శతద్వయ తిలహోమ సహస్ర సగ్ంహితా
మాత్రవేద పారాయణ - సముద్రగానదీస్నాన - ద్వాదశ బ్రాహ్మణ
భోజనాదీని - సమాన ప్రత్యామ్నాయ పరాణి॥— ఏతేషు ప్రత్యామ్నా
యేషు - తదశక్య ప్రత్యామ్నాయైః— శ్రీకృష్ణా మృత్తికాస్నానైష్షడ్గు
ణిత షడబ్ద కృచ్ఛ్రరూపం - సర్వప్రాయశ్చిత్తం అశీత్యధిక సహస్ర సం
ఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మక మపనోదకం ప్రాచ్యోదీచ్యాఙ్గ గోదాన
సహితం సమ్పూర్ణంకురు - పూతో భవేః ఏతదుత్తమాధికారిణః—

మధ్యమస్య॥ తదేవద్విగుణితం షష్ట్యుత్తర శతాధిక ద్విసహస్ర
సంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వ ప్రాయశ్చిత్త మపనోదకం
ప్రాచ్యోదీచ్యాఙ్గ గోదాన సహితం - సమ్పూర్ణంకురు - పూతో భవేః—

అధమస్య॥ చత్వారింశ దుత్తర ద్విశతాధిక త్రిసహస్ర సంఖ్యాక
ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వ ప్రాయశ్చిత్త మపనోదకం ప్రాచ్యో
దీచ్యాఙ్గ గోదాన సహితం - సమ్పూర్ణం కురు॥— పూతో భవేః—

అనేన యజమానేన } అనయా యజమానయా గోత్ర
గోత్రేణ నామధేయేన - } పత్న్యానామధేయ పత్న్యా -

అస్మిన్ షడ్గుణిత షడబ్దకృచ్ఛ్రరూప సర్వప్రాయశ్చిత్తే అశీత్యధిక
సహస్ర సంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయ భూతైస్స్నానవిధ్య
నుష్ఠిత - తత్సంఖ్యాక శ్రీకృష్ణా మృత్తికాస్నానైః— ప్రాచ్యోదీచ్యాఙ్గ
గోదానసహితం - సమ్పూర్ణమనుష్ఠితేసతి -

* హేగోత్రి నామధేయ - } హేగోత్రవతి - నామధేయవతి

తవ జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్క్షణ పర్యన్తం - మధ్యే వర్తిని
కాలే - బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకేషు - జాగ్రత్స్వప్న సుషు
ప్త్యవస్థాసు - మనో వాక్కాయ కర్మేన్ద్రియ వ్యాపారైరహస్ప్రకాశేచ—
జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ అనేక కృతేభ్యః— ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయ

వ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతకాది దిష్టరూప మహాపాతక ప్రకాశాది దేశిక రూపాది పాతకేభ్యః – ప్రకాశకృత మహాపాతక సమ రూపానుపాతకేభ్యః – ఉపపాతకేభ్యః – సంకలీకరణేభ్యః – మలినీ కరణేభ్యః – అపాత్రీకరణేభ్యః – జాతి భ్రంశకరేభ్యః – అవకీర్ణ కేభ్యః – ప్రకీర్ణకేభ్యః – రహస్యకృతేభ్యో మహాపాతకేభ్యః – రహస్య కృత మహాపాతకాది దిష్టరూప మహాపాతక ప్రకాశిదేశిక రూపాది పాతకేభ్యః – రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకేభ్యః – వృత్త్యుపపాతకేభ్యః – ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యో మలినీ కరణేభ్యః – అపాత్రీకరణేభ్యో జాతి భ్రంశకరేభ్యః – అవకీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః – జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః – అజ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః – జ్ఞానతస్సకృత్కృతే భ్యః – జ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః – అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యన్తాభ్యస్తేభ్యః – అజ్ఞాన తో జ్ఞానతశ్చనిరన్తరాభ్యస్తేభ్యః – అజ్ఞానతో జ్ఞాన తశ్చచిరకాలాభ్యస్తే భ్యః । బహుభ్యోబహువిధేభ్యస్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో విముక్తో భూయాః – ఇత్యనుగృహ్ణన్తు భవన్తః – ఇత్యుచ్చైర్వదేత్ । ఇత్యనువాదకానువాదః –

―: పరిషద్వాక్యమ్ :―

పరిషదుచ్చైస్తథాస్త్విత్యేకవాక్యేనానువదేత్ ।– తథాస్తు ।
తతః యజమానః పరిషదం గంధ పుష్పాక్షతైరలం కృత్య ।
తాంబూల దక్షిణాదికం దద్యాత్ :–

―: పరిషదుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తం !―

యజమానః – ప్రాణానాయమ్య । పూర్వోక్త..... ప్రీత్యర్థం,

అస్మత్పితుః గోత్రస్య నామధేయస్య { గోత్రాయాః నామధేయాయాః

మమ జన్మాభ్యాసాత్ జన్మప్రభృత్యేతత్ క్షణ పర్యన్తం మధ్యేవ త్రికాలే బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనో వాక్కాయ కర్మేన్ద్రియ వ్యాపారైః – రహసి ప్రకాశే చ జ్ఞానతో జ్ఞాన తశ్చ సమాచరితానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్త .

నాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతి
దేశరూపాఽతి పాతకానాం – ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను
పాతకానా ముపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీ
కరణానాం జాతిభ్రంశకరాణా మవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృ
తానాం మహాపాతకానాం – రహస్యకృత మహాపాతకవ్రతాఽతి దేశ
రూపాఽతి పాతకానాం – రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపాను పాత
కానాం వ్యక్తోపపాతకానా ముపపాతకానాం – సంకలీకరణానాం మలినీ
కరణానాం అపాత్రీకరణానాం – జాతిభ్రంశకరాణా మవకీర్ణకానాం ప్రకీ
ర్ణకానాం – ఏవం నవానాం నవవిధానాం బహూనాం బహువిధానాం
సర్వేషాం పాపానాం – అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం – అజ్ఞానతోఽభ్యస్తా
నాం – జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం – జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతోజ్ఞాన
తశ్చాత్యన్తాభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ నిరన్తరాభ్యస్తానాం– అజ్ఞా
నతోజ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం – బహూనాం బహువిధానాం సర్వే
షాం పాపానా మపనోదకం పరిషదుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తం – చత్వారింశ
దుత్తరద్విశతాధిక – త్రిసహస్ర సంఖ్యాక – ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం
ప్రాచ్యోదీచ్యాఙ్గ గోదానసహితం పరిషదుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తం శక్త్య
ప్రత్యామ్నాయరూపేణాచరిష్యే ॥ –

— ప్రాచ్యాఙ్గ గోదానమ్ —

ప్రాణానాయమ్య ॥ పూర్వోక్త........ప్రీత్యర్థం మయా –
ఆచరిష్యమాణ తత్ప్రాయశ్చిత్త సాద్గుణ్యార్థం ప్రాచ్యాఙ్గ గోదానం
కరిష్యే ॥ బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య ॥ శ్రీలక్ష్మీనారాయణ స్వరూపస్య
బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనమ్ । సుఖాసనమ్ ॥ శ్రీలక్ష్మీనారాయణస్వరూ
పాబ్రాహ్మణాః ఉభాభ్యామిదంవః పాద్యం । సుపాద్యం ॥ శ్లో ॥ నమో
బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ । జగద్ధితాయ కృష్ణాయ
గోవిన్దాయ నమోనమః ॥ నమోస్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే సహస్ర
పాదాక్షి శిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్ర

కోటీ యుగధారిణేనమః ॥– ఇతి పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య ॥ – మయ్యు మహో మయి యశో మయీన్ద్రియంవీర్యమ్ ॥ ఇతి ప్రతిగ్రహీతాత్మా నమభిమర్శనంకృత్వావ ఉపస్పృశేత్ ॥–

శ్రీలక్ష్మీనారాయణ స్వరూపాబ్రాహ్మణాః– యథాభాగశః– అమీతే గంధాః । సుగంధాః॥ అలంకరణార్థా ఇమే అక్షతాః । సన్త్వ క్షతాః॥ సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥

శ్లో॥ యజ్ఞసాధన భూతా యా విశ్వస్యాఘ ప్రణాశినీ ।
విశ్వరూపధరో దేవః ప్రీయతా మనయా గవా॥–

గవామఙ్గేషు తిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యా దతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥– అస్మై బ్రాహ్మణాయ యజుశ్శాఖాధ్యా యినే – గోత్రోద్భవాయ నామ్న బ్రాహ్మణ ప్రతిగ్రహీత్రే – శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయోహం – మమ – సకలపరిహరణపదిష్టసర్వప్రాయశ్చిత్త సాద్గుణ్యార్థం – స్వర్ణశృంగీం – రౌప్యఖురాం – తామ్రపృష్ఠామ్ – కాంస్యదోహనామ్ – ముక్తాలాంగూలాం – వస్త్రాలంకార సంయుక్తాం – పయస్వినీమ్ – సవత్సామ్ – ఇమాంగామ్ – శ్రీమహావిష్ణుం ప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ – దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యాంప్రతిగృహ్ణామి । రాజా త్వావరుణోనయతు దేవి దక్షిణేరుద్రాయగామ్ । తేనామృతత్వ మశ్యామ్ । వయోదాత్రే । మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే । క ఇదం కస్మా అదాత్ । కామః కామాయ । కామోదాతా । కామః ప్రతి గ్రహీతా । కామꣳ సముద్రమావిశ । కామేనత్వా ప్రతిగృహ్ణామి । కామైతత్తే । ఏషా తే కామదక్షిణా । ఉత్తానస్త్వాఙ్గీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు॥

సోమాయవాసః । రుద్రాయగామ్॥ – ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణా తాంబూలం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ ॥ సోపిస ప్రదశకృత్వో ప్రాపస్య ఇతి స ప్రదశ ప్రణవోచ్చారణమిత్యర్థః॥ అనేన మయాకృతేన ప్రాయశ్చిత్తాఙ్గ గోదానేన భగవాన్ సర్వాత్మకః– శ్రీమహావిష్ణుస్సు ప్రీతోవరదోభవతు॥–

— దశ దానాని —

ప్రాణానాయమ్య! పూర్వోక్త ...... పుణ్యతిథౌ —
శ్రీ పరమేశ్వరముద్దిశ్య – శ్రీ పరమేశ్వరప్రీత్యర్థం —
మయా ఆచరిష్యమాణ సర్వప్రాయశ్చిత్తసాద్గుణ్యార్థం
ప్రాచ్యాఙ్గదశదానానికరిష్యే! –

౧–గోదానం॥ శ్లో॥ గవామఙ్గేషు తిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ।
యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాన్తింప్రయచ్ఛమే॥

అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ – శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం – మయా ఆచరిష్యమాణ సర్వప్రాయశ్చిత్తసాద్గుణ్యార్థం – గోదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ! – ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణతాంబూలం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥–

౨–భూదానం॥ శ్లో॥ సర్వసస్యాశ్రయాభూమిర్వరాహేణసముద్ధృతా।
అనన్తపుణ్యఫలదా అతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥
అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... ... సంప్రదదేనమమ॥–

౩–తిలదానం॥ శ్లో॥ తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః।
పాపంహరన్తుమేక్షిప్రమతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥–
అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... ... సంప్రదదేనమమ॥ –

౪–హిరణ్యదానం॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః॥
అనన్తపుణ్యఫలదమతశ్శాన్తింప్రయచ్ఛమే॥–
అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... ... సంప్రదదేనమమ॥–

౫–ఆజ్యదానం॥ శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితమ్।
దేవానామాజ్యమాహారమతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥ –
అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... ... సంప్రదదేనమమ॥ –

౬–వస్త్రదానం॥ శ్లో॥ శీతవాతోష్ణ సంత్రాణం లజ్జాయారక్షణంపరం।
దేహాలంకరణం వస్త్రమతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥ –
అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... ... సంప్రదదేనమమ॥ –

౭–ధాన్యదానం॥ శ్లో॥ ధన్యంకరోతి దాతారమిహలోకే పరత్రచ।
యస్మాత్త్వముచ్యతే ధాన్యమతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥ –
అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... ... సంప్రదదేనమమ॥ –

౮-గుడదానం॥ శ్లో॥ ఇక్షుకాండ సముద్భూతో గుడో మధురిరాజితః ।
యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యా దతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥-
అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... ... సంప్రదదే నమమ ॥-
౯-రౌప్యదానం॥ శ్లో॥ పితృప్రీతికరం రౌప్యం హరౌప్యం చంద్రసముద్భవే ।
తద్దానాదిహచాముత్ర శ్రేయస్స్యాదజిరం మమ॥ -
అస్మై బ్రాహ్మణాయ॥ ... ... సంప్రదదే నమమ॥ -
౧౦-లవణదానం॥ శ్లో॥ రసానామగ్రజం శ్రేష్ఠం లవణం బలవర్ధనం ।
యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యా దతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥ -
అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... ... సంప్రదదే నమమ॥ -
* శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ ।
రౌప్యం లవణమిత్యాహుర్దశదానాని పండితాః॥ - ఇతి॥

— ప్రాచ్యాజ్ఞవపనమ్ —

ప్రాణానాయమ్య - పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం - పరిషదుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తస్య ప్రాచ్యాజ్ఞవపనం కరిష్యే॥ - నివీతీభూత్వా॥
శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపాని వివిధానిచ । కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠన్తి తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం॥ ఇతి కేశ శ్మశ్రులోమనఖాని వాపయిత్వా । స్నాత్వాచామేత్॥ -

— దన్తధావనమ్ —

ప్రాణానాయమ్య - పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం - మయా ఆచరిష్యమాణ సర్వప్రాయశ్చిత్తాఙ్గత్వేన దన్తధావనం కరిష్యే॥ -
శ్లో॥ ఆయుర్బలం యశోవర్చః ప్రజాః పశువసూనిచ ।
బ్రహ్మప్రజ్ఞాంచ మేధాంచత్వంనో దేహి వనస్పతే॥-
ఇతి దన్తకాష్ఠమాదాయ॥ దన్తధావనం కృత్వా స్నాత్వాచామేత్ ॥-

— దశవిధస్నానాని —

ప్రాణానాయమ్య॥ పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం - మయా ఆచరిష్యమాణ - సర్వప్రాయశ్చిత్తాఙ్గ దశవిధస్నానానికరిష్యే॥

౧. అగ్నిరస్మీతి భస్మస్నానం కుర్యాత్॥ - అగ్నిరస్మి జన్మనా జాత
వేదా ఘృతం మే చక్షురమృతం మ ఆసన్ । అర్కస్త్రిధాతూ రజసో వి
మానో జస్రో ఘర్మో హవిరస్మి నామ ।

౨. గంధద్వారామితి గోమయస్నానం - గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥

౩. స్యోనాపృథివీతి మృత్తికాస్నానమ్ - స్యోనాపృథివి భవా నృక్షరా నివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః॥

౪. ఆపోహిష్ఠేతి వారిస్నానం। ఆపోహిష్ఠా మయోభువస్తా న ఊర్జే దధాతన। మహేరణాయ చక్షసే। యో వశ్శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః। ఉశతీరివ మాతరః। తస్మా అరఙ్గమామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చ నః ॥

౫. గాయత్ర్యా గోమూత్రస్నానం ॥ ఓం భూర్భువస్సువః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥

౬. గంధద్వారామితి గోమయస్నానం ॥ గన్ధద్వారాం దురా ... ... హ్వయే శ్రియమ్॥

౭. ఆప్యాయస్వేతి క్షీరస్నానం। - ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియమ్। భవా వాజస్య సఙ్గథే ॥

౮. దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి దధిస్నానం। దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః। సురభి నో ముఖా కరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్॥

౯. శుక్రమసీత్యాజ్యస్నానం। శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోఽసి దేవో వస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥

౧౦. దేవస్య త్వేతి కుశోదకస్నానం ॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం సరస్వత్యై వాచో

యన్తుర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామి ఇన్ద్రస్యత్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామి బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామి॥

హిరణ్యశృఙ్గమిత్యఘమర్షణస్నానం ।

హిరణ్యశృఙ్గంవరుణంప్రపద్యే ... సద్యస్సుమస్సఙ్గంశిశాధి॥

× ఏవంస్నాత్వాచమ్య॥ పూర్ణాహోమస్మిన్త్వాగ్నిసంధ్యాయేత్ । పూర్ణాహోమస్మిన్॥

— ప్రాచ్యాజ్ఞశాలాగ్నిహోమమ్ —

ప్రాణానాయమ్య - పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం - మయా అద్య క్రియమాణ పరిషదుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తస్య ప్రాచ్యాజ్ఞశాలాగ్నిహోమం కరిష్యే॥ - తదఙ్గలౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్యాలంకృత్య పరిస్తీర్య-చతుష్పాత్ర ప్రయోగాద్యాజ్య సంస్కారాన్తేగ్నిం పరిషిచ్య॥ అదితేనుమన్యస్వ ।

అనుమతేనుమన్యస్వ । సరస్వతేనుమన్యస్వ । దేవసవితః ప్రసువ॥- వ్యాహృతిర్వ్యాహృతీభిస్సమస్తాభిశ్చ అష్టోత్తర శతాజ్యాహుతీర్జుహుయాత్॥ - ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి-

ఓం. భూస్స్వాహా । అగ్నయ ఇదం॥

ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి॥

ఓం. భువస్స్వాహా॥ వాయవ ఇదం॥

ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి॥

ఓం. సువస్స్వాహా॥ సూర్యాయేదం

ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి॥

× శతాని ప్ర. కో. యొల్లాకరేము - శ్లో॥ భస్మ గోమయమృద్వారి పంచగవ్యైస్తతః పరం । స్నానాన్యేతదుక్తవిధినా కాయమర్షణ మాచరేత్ ॥ - తథా॥ భస్మగోమయమృద్వారి పంచగవ్యానుక్రమాత్ । మలాపకర్షణంకార్యం బాహ్యశౌచోపయుక్తయే ॥

× ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం॥

ఏవమష్టోత్తర ౧౦౮ వారం హుత్వా – అదితేన్వమగ్గ్ స్థాః। అనుమతేన్వమగ్గ్ స్థాః। సరస్వతేన్వమగ్గ్ స్థాః। దేవసవితః ప్రాసావీః॥

అనేన ప్రాయశ్చిత్తాఙ్గాగ్నిహోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః। సర్వం శ్రీపరమేశ్వరస్సుప్రీణాతు॥

— పంచగవ్య హోమమ్ —

ప్రాణానాయమ్య॥ పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం – మమజన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్ క్షణపర్యన్తం – సర్వేషాంపాపానామపనోదనార్థం – ప్రాయశ్చిత్తాఙ్గత్వేన. బ్రహ్మకూర్చవిధానేన ప్రాయశ్చిత్త భూతపంచగవ్యహోమంకరిష్యే॥ లౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్యాలంకృత్య పరిస్తీర్య – చతుష్పాత్రాసాదనాన్తే॥

శ్లో॥ గోమూత్రం మధ్యదేశేతు గోమయంపురతోన్యసేత్।
క్షీరందక్షిణదేశేతు దధిపశ్చిమతోన్యసేత్।
ఆజ్యముత్తరదేశేతు ఈశాన్యేతు కుశోదకం॥
ఇతి పాత్రాణ్యాసాద్య॥

— పాత్రేషు పంచగవ్య నిధానం —

౧. గాయత్ర్యాకృష్టాయాః – గోమూత్రమేకపలంమధ్యపాత్రే నిధాయ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥

౨. గంధద్వారామితి రక్తాయా గోమయమంగుష్ఠార్ధం ప్రాక్పాత్రేనిధాయ॥ – గంధద్వారాం ... హ్వయేశ్రియమ్॥

౩. ఆప్యాయస్వేతిపీతాయాః క్షీరంసప్తపలం దక్షిణపాత్రే నిధాయ॥ – ఆప్యాయస్వసమేతు తే ... సఙ్గథే॥

౪. దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతిశ్వేతాయా దధిత్రిపలం పశ్చిమ పాత్రే నిధాయ॥ దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం ... తారిషత్॥

× యజ్ఞాదేరేకం॥ ౪౭౭ పు. పే. ప్రారంభే సర్వకృచ్ఛ్రాణాం సమాప్తౌ చ ఏతే మతాః। [illegible] ॥

౫. శుక్రమసీతి యజమానకపిలాయాఘృతమేకపల ముత్తరపాత్రే నిధాయ ॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి ... రశ్మిభిః ॥

౬. దేవస్య త్వేతి కుశోదకమేకపల మీశాన్యపాత్రే నిధాయ॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే ... న్నాభిషించామి ॥

తతః – పవిత్రకరణాద్యాజ్య సంస్కారాన్తేఽగ్నిం పరిషిచ్య ॥ అదితేఽనుమన్యస్వ । అనుమతే ను మన్యస్వ । సరస్వ తే ను మన్యస్వ । దేవ సవితః ప్రసువ॥ – అగ్నేః పశ్చాత్పంచగవ్యమేళన పాత్రంనిధాయ ॥

ప్రాణానాయమ్య । పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం. పంచగవ్య మేళనం కరిష్యే॥ – మేళనపాత్రే తత్తన్మన్త్రైః తాని ద్రవ్యాణి నిక్షిప్య॥

గాయత్ర్యా గోమూత్రం॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... యాత్ ॥
గన్ధద్వారామితి గోమయం॥ గన్ధద్వారాం ... శ్రియమ్ ॥
ఆప్యాయస్వేతి క్షీరం ॥ ఆప్యాయస్వ స ... సఙ్గథే॥
దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి దధి ॥ దధిక్రావ్ణ్ణః ... తారిషత్ ॥
శుక్రమసీత్యాజ్యం॥ – శుక్రమసి ... రశ్మిభిః ॥
దేవస్య త్వేతి కుశోదకం॥ – దేవస్య త్వా ... న్నాభిషించామి ॥
ఇతి నిక్షిప్య॥ – ఏకవింశతిదర్భనిర్మిత బ్రహ్మకూర్చేన ఓమితి
త్రిరాలోడ్య॥ ఓం. ఓం. ఓం॥ – ఇతి త్రిరాలోడ్య ॥

బ్రహ్మకూర్చేన దర్భాశ్చ గృహీతం – ఇరావతీతినవాహుతీర్జుహుయాత్ ॥ – అవదానధర్మేణ ద్విరవదాయ॥

౧. దర్భాగ్రముపస్తీర్య । బ్రహ్మకూర్చేన ద్విరవదాయ॥ ఇరావతీ ధేనుమతీ హి భూతగ్ం సూయవసినీ మనవే యశస్యే । వ్యస్కభ్నా ద్రోదసీ విష్ణురేతే దాధార పృథివీమభితో మయూఖైస్స్వాహా॥ – విష్ణవ ఇదం॥

౨. దర్వ్యాముపస్తీర్య । ద్విరవదాయ॥ ఇదంవిష్ణుర్వి చక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్ । సమూఢమస్యపాగ్ంసురేస్వాహా॥ విష్ణవఇదం॥

౩. దర్వ్యాముపస్తీర్య । ద్విరవదాయ॥ మానస్తోకేతనయేమాన ఆయుషిమానోగోషుమానో అశ్వేషురీరిషః । వీరాన్మానోరుద్రభామితో వధీర్హవిష్మన్తోనమసా విధేమతేస్వాహా ॥ – రుద్రాయేదం ॥ – అప ఉపస్పృశ్య ॥

౪. దర్వ్యాముపస్తీర్య । ద్విరవదాయ ॥ శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవన్తుపీతయే । శంయోరభిస్రవన్తునస్వాహా ॥ అగ్నయఇదం ॥

౫. దర్వ్యాముపస్తీర్య । ద్విరవదాయ॥ – అగ్నయేస్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥

౬. దర్వ్యాముపస్తీర్య । ద్విరవదాయ॥–ఓం. సోమాయస్వాహా । సోమాయేదం॥

౭. తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్స్వాహా ॥ సావిత్ర్యాఇదం॥

౮. దర్వ్యాముపస్తీర్య। ద్విరవదాయ। ఓగ్‌స్వాహా॥ బ్రహ్మణఇదం॥

× ౯. దర్వ్యాముపస్తీర్య । సకృదవదాయ ॥ అగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదం॥ – పునఃపరిషిచ్య – అదితేన్వమగ్గ్‌స్థాః । అనుమతేన్వమగ్గ్‌స్థాః । సరస్వతేన్వమగ్గ్‌స్థాః । దేవసవితః ప్రాసావీః ॥

× యల్లాడీయే॥ ౪౨౭ పు. ౬. శ్లో॥ ఇత్యాదితేదం విష్ణుర్మానస్తోకేనకుర్వతి। అగ్నయే చైవ సోమాయ సావిత్ర్యా చ తతఃపరం । ప్రజాపతేరథాగ్నేశ్చ స్విష్టకృచ్చతతఃపరం । పిండదానాంతికర్మాణ్యేవ తత్రసంపద్యతేయః ॥

— పంచగవ్యప్రాశనమ్ —

ప్రాణానాయమ్య । పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం మమజన్మాభ్యాస పాతకప్రభృత్యే తత్ క్షణపర్యన్తం సర్వేషాంపాపానామపనోదనార్థం పరిషదుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తప్రాధాన్యాంగపంచగవ్యప్రాశనంకరిష్యే। - పాలాశమధ్యమపర్ణేన - పద్మపర్ణేనవా - పంచగవ్యం ఓమితి - త్రిఃపిబేత్ ॥

శ్లో॥ యత్త్వగస్థిగతంపాపం దేహేతిష్ఠతిమామకే ।
ప్రాశనం పంచగవ్యస్య దహత్యగ్నిరివేన్ధనమ్ ॥
గోమూత్రంగోమయం క్షీరందధిసర్పిః కుశోదకం ।
త్రిఃపిబేత్పంచగవ్యన్తు నవ్యిత్తంకాయశోధనం ॥
ఓం. - ఇత్యుక్త్వా - పంచగవ్యంత్రిః ప్రాశ్య। ఆచమ్య ॥
నారాయణేతి మన్త్రేణ స్త్రీణాంప్రాశనమిష్యతే ॥

దశవిధ ప్రాశనాని

ప్రాణానాయమ్య। - పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం - మయా ఆచరిష్యమాణ పరిషదుపదిష్టప్రాయశ్చిత్త ప్రాధాన్యాంగ దశవిధ ప్రాశనాని కరిష్యే ॥

౧. అగ్నిరస్మీతి భస్మప్రాశనంకుర్యాత్ ॥ - అగ్నిరస్మిజన్మనాజాతవేదాఘృతం మే చక్షురమృతం మ ఆసన్ । అర్కస్త్రిధాతూరజసో విమానో౽జస్రోఘర్మోహవిరస్మినామ ॥

౨. గంధద్వారామితి గోమయప్రాశనం॥ - గంధద్వారాం... శ్రియమ్ ॥

౩. స్యోనాపృథివీతిమృత్ప్రాశనం॥ - స్యోనాపృథివి ... సప్రథాః॥

౪. ఆపోహిష్ఠేతివారిప్రాశనం॥ - ఆపోహిష్ఠామ ... ధాచనః॥

౫. గాయత్ర్యాగోమూత్రప్రాశనం॥ - ఓం భూర్భువ ... యాత్ ॥

౬. గంధద్వారామితిగోమయప్రాశనం॥-గంధద్వారాం..శ్రియమ్॥

౭. ఆప్యాయస్వేతిక్షీరప్రాశనం॥ - ఆప్యాయ ... సఙ్గథే ॥

౮. దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతిదధిప్రాశనం॥ - దధిక్రావ్ణ్ణ... తారిషత్ ॥

౯. శుక్రమసీతి ఘృతప్రాశనం॥ – శుక్రమసి ... రశ్మిణీ॥

౧౦. దేవస్యత్వేతి కుశోదకప్రాశనం॥ – దేవస్యత్వా ... సాభిషించామి। ఆచమ్య॥ పశ్చాత్సూర్యదర్శన పర్యన్తం – విష్ణుస్మ్రాని విష్ణుధ్యానంకుర్యాత్॥ రాత్రౌభూమౌశయిత్వా॥ ప్రాతర్విబుధ్య స్నానాదికంచరేత్॥

— కృచ్ఛ్రత్రయాత్మక ప్రాయశ్చిత్తమ్॥ —

ఆచమ్య – ప్రాణానాయమ్య॥ పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం.

గోత్రస్య నామధేయస్య – } గోత్రాణాం నామధేయానాం

మమజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యన్తం – మధ్యే వర్తినీకాలే – బాల్యయౌవనకౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు – మనోవాక్కాయ కర్మేన్ద్రియవ్యాపారైః రహసి ప్రకాశే చ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చమయాకృతానాం – ప్రకాశకృతమహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం – ప్రకాశకృతానాం – మహాపాతకాతిదిష్టరూప మహాపాతక ప్రకాతిదేశికరూపాతి పాతకానాం – ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకానాం – ఉపపాతకానాం – సంకలీకరణానాం – మలినీకరణానాం – అపాత్రీకరణానాం – జాతిభ్రంశకరాణాం – అవకీర్ణకానాం – ప్రకీర్ణకానాం – రహస్యకృతానాం – మహాపాతకానాం – రహస్యకృతమహాపాతకాతి దిష్టరూపమహాపాతకప్రకాతిదేశికరూపాతి పాతకానాం – రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపానుపాతకానాం – ఉపపాతకానాం – సంకలీకరణానాం – మలినీకరణానాం – అపాత్రీకరణానాం – జాతిభ్రంశకరాణాం – అవకీర్ణకానాం – ప్రకీర్ణకానాం – ఏవంనవానాం – నవవిధానాం – బహూనాంబహువిధానాం – సర్వేషాం పాపానాం – అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం – అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చాత్యన్తాభ్యస్తానాం – జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చనిరన్తరాభ్యస్తానాం – అజ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చచిరకాలాభ్యస్తానాం – బహూనాం బహు

విధానాం - సర్వేషాం పాపానామపనోదకం - షష్ఠ్యుత్తరషట్ఛతకృచ్ఛ్ర రూప మశీత్యధికసహస్ర సంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాత్మకం - పరిషదుప దిష్టం సర్వప్రాయశ్చిత్తం శక్త్యప్రత్యామ్నాయరూపేణాచరిష్యే॥

— కృ ఛ్ర త్ర యా ణి —

౧. శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణంపాపప్రణాశనం । స్వర్ణం హిరణ్యరంయస్మా దతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥ - మయాకృత ఏత త్ప్రాయశ్చిత్తోదీచ్యాంగ స్వర్ణకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయం - యథాశక్తి హిరణ్యాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥

౨. శ్లో॥ ధన్యంకరోషిదాతార మిహాలోకేపరత్రిచ । యస్మా త్ప్రముచ్యతే ధాన్యమతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥ - మయాకృత ఏత త్ప్రాయశ్చిత్తోదీచ్యాంగ ధాన్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥

౩. శ్లో॥ కామధేనోసముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితం । దేవా నామాజ్యమాహారమతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ - మయాకృత ఏత త్ప్రాయశ్చిత్తోదీచ్యాంగ - ఆజ్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యాం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ ॥

— ఉదీచ్యాంగశాలాగ్నిహోమం —

ప్రాణానాయమ్య । పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం - పరిషదుప దిష్టసర్వప్రాయశ్చిత్తస్య దీచ్యాంగత్వేనశాలాగ్ని హోమంకరిష్యే ॥- ఉల్లేఖనాద్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్యాలంకృత్య పరిస్తీర్య - చతుష్పాత్రప్రయో గాద్యాజ్య సంస్కారాన్తేగ్నిం పరిషిచ్య । - అదితేను మన్యస్వ । అను మతేను మన్యస్వ । సరస్వతేను మన్యస్వ । దేవసవితః ప్రసువ । ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి । భూస్స్వాహా । అగ్నయఇదం । ఏకం - ద్వే - త్రీణిచత్వారి- భువస్స్వాహా। వాయవఇదం। ఏకం - ద్వే త్రీణి-చత్వారి।

సువస్స్వాహా । సూర్యాయేదం । ఏకం – ద్వే – త్రీణి – చత్వారి । భూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ ఇదం । ఏవమష్టోత్తరశతాజ్యాహుతీర్జుహుయాత్ ॥ పునః పరిషిచ్య ॥ అదితేన్వమగ్గ్‌స్థాః । అనుమతేన్వమగ్గ్‌స్థాః । సరస్వతేన్వమగ్గ్‌స్థాః । దేవసవితః ప్రాసావీః ॥

— ఉదీచ్యాంగగోదానం —

ప్రాణానాయమ్య ॥ పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం – మయా ఆచరిత సర్వప్రాయశ్చిత్తసాద్గుణ్యార్థం – ఉదీచ్యాఙ్గ గోదానం కరిష్యే ॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య – శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం । సుఖాసనం ॥ – శ్రీమహావిష్ణు స్వరూప బ్రాహ్మణాః ఇదంవః పాద్యమిదంవః పాద్యం । సుపాద్యం ॥ ప్రతిగ్రహీతారం దక్షిణబాహుముపస్పృశ్య । నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయ గోబ్రాహ్మణ హితాయచ । జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిన్దాయ నమో నమః ॥ – నమోస్త్వనన్తాయ ... యుగధారిణేనమః ॥ ఇతిపాదౌ ప్రక్షాళ్య ఆచమ్య ॥ – శ్రీమహావిష్ణుస్వరూప బ్రాహ్మణాః – యథాభాగశః అమీ గంధాః । సుగంధాః । అలంకరణార్థా ఇమే అక్షతాః । సన్త్వక్షతాః । సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు ॥

శ్లో ॥ యజ్ఞసాధన భూతాయా విశ్వస్యాఘప్రణాశినీ ।
విశ్వరూపధరో దేవః ప్రీయతామనయాగవా ॥
గవామఙ్గేషుతిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ ।
యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥

అస్మై బ్రాహ్మణాయ – కృష్ణయజుశ్శాఖాధ్యాయినే గోత్రోద్భవాయ – నామ బ్రాహ్మణ ప్రతిగ్రహీతే – శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయోహం. (శ్రీమతీ గోత్రవతీ నామధేయవత్యహం.)

పరిమితపరిష్ట ప్రాయశ్చిత్త సాద్గుణ్యార్థం – స్వర్ణశృంగీం రౌప్యఖురాం – తామ్రపృష్ఠాం – కాంస్యదోహనీం – ముక్తాలాంగూలాం – వస్త్రాలంకారసంయుక్తాం – సవత్సాం – పయస్వినీ మిమాంగాం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ –

దేవస్యత్వేతి ప్రతిగృహ్ణాతి॥ – దేవస్యత్వాసవితుః, ప్రసవే ... హస్తా భ్యాగ్ం॥ – ఏతద్గోదాన సాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణ తాంబూలం తుభ్య మహంసంప్రదదేనమమ॥

సోపిన స్వస్తికృత్వోపాస్య॥

— ఉదీచ్యాఙ్గదశదానాని —

ప్రాణానాయమ్య॥ పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం మయా ఆచరితసర్వ ప్రాయశ్చిత్తస్యోదీచ్యాంగత్వేన దశదానానికరిష్యే దశదానానిదద్యాత్॥

— ఆజ్యనిరీక్షణమ్ —

ప్రాణానాయమ్య – పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం – మమ అలక్ష్మీ పరిహారద్వారా సమస్తపాపక్షయార్థం – ఆజ్యనిరీక్షణంకరిష్యే । – రూపంరూపం ప్రతిరూపో బభూవతదస్యరూపం ప్రతిచక్షణాయ । ఇన్ద్రో మాయాభిః పురురూప ఈయతే యుక్తాహ్యస్యహరయశ్శతాదశ॥ – ఇత్యాజ్యనిరీక్షణంకుర్యాత్॥

— నిరీక్షితాజ్యదానమ్ —

ప్రాణానాయమ్య – పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం – మమ అలక్ష్మీ పరిహారద్వారా సమస్తపాపక్షయార్థం – నిరీక్షితాజ్యదానం కరిష్యే॥ –

శ్లో॥ యాఽలక్ష్మీర్యచ్చమేదౌస్థ్యం సర్వాంగేషు వ్యవస్థితమ్ ।
తత్సర్వంశమయాజ్యత్వం శ్రియంపుష్టించవర్ధయ ॥

అస్మైబ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ – శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం – నిరీక్షితాజ్యదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణ తాంబూలంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

— భూరిదానం —

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః ।
అనన్తపుణ్యఫలదమతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥

ఇతి సర్వేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యః – భూరిదానాని కుర్యాత్॥

— భగవన్నామస్మరణమ్ —

శ్లో॥ శ్రీరామరామరామేతి రమే రామే మనోరమే ।
సహస్రనామ తత్తుల్యం రామనామ వరాననే॥ ఇతిస్మరేత్ ॥
ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణి తపః కర్మాత్మకాని వై ।
యాని తేషా మశేషాణాం కృష్ణానుస్మరణం పరమ్॥ ఇతిజపిత్వా॥
యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యా తపః పూజా క్రియాదిషు ।
న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే తమచ్యుతం॥
మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం జనార్దన ।
యత్పూజితం మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥
మహదాశీర్వచనం ప్రాప్య - బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ ॥

— సర్వప్రాయశ్చిత్తస్సమాప్తః —

శ్లో॥ కుర్వీత సర్వకర్మాణి బ్రాహ్మణానామనుజ్ఞయా ।
బ్రాహ్మణైర్లబ్ధ్యనుజ్ఞానాద్దోషో నశ్యత్యసంశయమ్॥
బ్రాహ్మణానాం వినావాక్యైః క్రియాస్స్యుర్నిష్ఫలాస్తతః ।
కర్తవ్యా బ్రాహ్మణానుజ్ఞా కర్మణాం పరిపూర్తయే॥

—

ఉత్క్రాన్తి గోదానమ్

అథాతః పైతృమేధికంకర్మోచ్యతే॥ అనాహితాగ్నేః - మరణ సంశయేస్నాపయిత్వా । శుచౌదేశేగోమయేనానులిప్య । తత్రదక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్సంస్తీర్య । తిలానవకీర్య । తేషుముమూర్షుం దక్షిణ శిరసంనిధాయ । వేదపారగం బ్రాహ్మణమాహూయ । ఉత్క్రాన్తి సంజ్ఞకాం - గాందద్యాత్॥

—॥ అత్రాయం ప్రయోగః ॥—

పుత్రాదికర్తాఉపవీతీ - ప్రాఙ్ముఖస్సన్ - ఆచమ్య॥ ప్రాణానాయమ్య॥ పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం

పితుః గోత్రస్య శర్మణః } మాతుఃగోత్రాయాః పదాయాః-

జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృతిమరణకాలపర్యన్తం - సంభావిత సమస్త పాపక్షయార్థం - పంచానాంవాయూనాం సుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం - ఉత్క్రాన్తిసంజ్ఞక గోదానం కరిష్యే । - ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ - శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం । సుఖాసనం॥ - శ్రీమహావిష్ణు స్వరూప బ్రాహ్మణ ఇదంవఃపాద్యం । సుపాద్యం॥ - నమోస్త్వనన్తాయ ... యుగధారిణేనమః॥ - ఇతిపాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ - మయిమహో మయియశః ... వీర్యమ్॥ ఇతి - ప్రతిగ్రహీతాత్మాన మభిమర్శనం కృత్వాప ఉపస్పృశేత్॥

శ్రీ మహావిష్ణుస్వరూప బ్రాహ్మణాః - యథాభాగశః - అమీవోగంధాః । సుగంధాః । అలంకరణార్థా ఇమే అక్షతాః । సన్త్వక్షతాః । సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥

శ్లో॥ అత్యుత్క్రాన్తౌ ప్రవృత్తస్య సుఖోత్క్రమణసిద్ధయే ।
తుభ్యం సంప్రదదే ధేనుమిమా ముత్క్రాన్తిసంజ్ఞకామ్॥

అస్మిన్ బ్రాహ్మణాయ - కృష్ణయజుశ్శాఖాధ్యాయినే - గోత్రోద్భవాయ - నామ బ్రాహ్మణ ప్రతిగ్రహీత్రే - శ్రీమహా గోత్రః నామధేయోహం॥

దాస్యమానమిమాం ముత్క్రాన్తిసంజ్ఞకాంగాం - పితుః గోత్రస్య శర్మణః సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే - ... సోమాత్మవాసః । రుద్రాత్మగామ్ ॥ - ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణతాంబూలం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ - సోపిస ప్రతశశ్కృతోర్హ్వపాస్య॥ - అనేనమయాకృతేన ఉత్క్రాన్తిసంజ్ఞక గోదానేన - పితుః గోత్రస్యశర్మణః సుఖేనప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధిరస్త్వితిభవన్తో బ్రువన్తు । తవపితుః — సుఖేనప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధిరస్తు॥

—॥ తిలపాత్రదానమ్ ॥—

ప్రాణానాయమ్య॥ - పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం - పితుః గోత్రస్యశర్మణః - జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యన్తం - సంభావిత సమస్తపాపక్షయార్థం - పంచానాం పాయూనాం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధ్యర్థం తిలపాత్రదానంకరిష్యే॥

శ్లో॥ తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః ।
పాపంహరన్తుమేక్షిప్రం ప్రమతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥
యానిపాపాన్యనేకాని కర్మోత్థానికృతానివై
కాంస్యపాత్రప్రదానేన తానినశ్యన్తుమేసదా॥
యోదేవః పితృరూపేణ హవ్యకవ్య భుగవ్యయః ।
తిలపాత్రప్రదానేన సమేవిష్ణుః ప్రసీదతు॥

అస్మిన్ బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపాయ శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం పితుః గోత్రస్యశర్మణః సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం - తిలపూరితకాంస్య పాత్రదానం - తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ - ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణతాంబూలం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥

— దశదానాని —

ఆచమ్య॥ ప్రాణానాయమ్య – పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం – పితుః, గోత్రస్యశర్మణః – జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణ పర్యన్తం సంభావిత సమస్తపాపక్షయార్థం – పంచానాం వాయూనాం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం దశదానాని కరిష్యే॥

౧. గోదానం – శ్లో॥ సర్వదానమయీ దోగ్ధ్రీ సర్వదేవమయీయుతే॥।
తేవత్సాం సంప్రదాస్యామి సర్వపాపక్షయాయమే॥

అస్మై బ్రాహ్మణాయ – మత్స్యపురాణోక్త, రుద్రదేవతా మిమాం గాం – పితుః – స్వర్గలోక ప్రాప్తిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ॥

౨. భూదానం॥ శ్లో॥ సర్వసస్యాశ్రయాభూమిర్వరాహేణ సముద్ధృతా।
అనన్తపుణ్యఫలదా అతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే।

ఇమాంభూమిం – విష్ణుదేవతాం – పితుః – స్వర్గలోకకామః పాపక్షయ కామోవా తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ॥

౩. హిరణ్యదానం॥ శ్లో॥ సర్వపాపక్షయకరం హిరణ్యం లోకభూషణం।
అగ్నేర్బీజం ప్రదాస్యామి తస్మాచ్ఛాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥

ఆగ్నేయ పురాణోక్తమిదం హిరణ్యం అగ్నిదైవత్యంపితుః – స్వర్గ కామస్తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ॥

౪. దాసీదానం॥ శ్లో॥ ఏషాదాసీ మయాతుభ్యం శ్రీవత్సం ప్రతిపాదితా।
సదాకర్మకరీయోగ్యా యథేష్టం భద్రమస్తుమే॥

ఇమాందాసీం – ప్రజాపతి దేవతాం – ఆత్మసహితాతీతానాగత – దశకులజానా మప్సరోలోకే – పితుః కల్పశతత్రయ నివాసకామస్తుభ్య మహం సంప్రదదే నమమ॥

౫. తిలదానం॥ శ్లో॥ తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహ సముద్భవాః।
తిలదానాదసహ్యం మే పాపంనాశయ కేశవ॥
మహర్షేః కశ్యపస్యైతే గోత్రేభ్యః ప్రసూతాః పురా।
తిలాః పాపహరానిత్యంశాన్తిం కుర్వన్తుమేతతః।

మహాభారతోక్తమిదం తిలదానం – పితుః – ప్రజాకామస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

౬. శయ్యాదానం॥ శ్లో॥ మృదువస్త్రైర్వృతాశుద్ధా మృదుతల్పపరిచ్ఛదా।
శయ్యాసుఖప్రదానిత్య మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥
ఇమాంశయ్యాం మహాభారతోక్తాం – షష్టిర్వర్ష సహస్రాణి – పితుస్స్వర్గలోకభోగం – ఇన్ద్రలోక ప్రాప్తించ – కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

౭. ఆజ్యదానం॥ శ్లో॥ త్వంపూర్వం బ్రహ్మణాసృష్టః పవిత్రాతిపవిత్రకః।
త్వత్ప్రసూతాస్థితాయజ్ఞాస్తస్మాచ్ఛాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥
ఇమమాజ్యమాగ్నేయ పురాణోక్త మగ్నిదైవతం – పితుస్స్వర్గకామస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

౮. వస్త్రదానం॥ శ్లో॥ శీతవాతోష్ణ సంత్రాణం లజ్జాయారక్షణంపరం।
కర్మణాం సాధనంయస్మాత్తస్మాచ్ఛాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥
విష్ణుధర్మోత్తరోక్తమిదం వస్త్రం బృహస్పతిదైవతం – పితుశ్చన్ద్రలోకప్రాప్తిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

౯. ధాన్యదానం॥ శ్లో॥ జీవనంసర్వభూతానాం బలపుష్టివివర్ధనం।
ధనోత్పత్తిచయద్ధాన్య మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥ – ఇదంధాన్యం – ప్రజాపతిదైవతం – పితుస్స్వర్గ కామస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

౧౦. ముద్గబీజదానం శ్లో॥ ముద్గబీజానినైయస్మా త్ప్రియాణిపరమేష్ఠినః।
తస్మాదేషాం ప్రదానేన ప్రీతిస్స్యాత్పితుస్సదా॥ ఇదం ముద్గబీజం ప్రజాపతిదైవతం – పితుస్స్వర్గకామస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

౧౧. మృతశయ్యాదానం॥ శ్లో॥ యస్మాదశూన్యశయనం కేశవస్యశివస్యచ।
తథైవశయ్యా శూన్యాస్తుతథాజన్మని జన్మని॥ – ఇమాం – మృతశయ్యాం మహాభారతోక్తాం పితురనేకవర్ష సహస్రాణి ఇన్ద్రలోకప్రాప్తిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ×

× శ్లో॥ మహర్గ్నౌ పితరం పుత్రో యదిదానం ప్రదాపయేత్। తత్క్షణత్ప్రాంగయాం శ్రాద్ధ దశవిధంశతాదపి॥ గోభూహిరణ్య దాసీశ్చతిలశయ్యాజ్యవస్త్రకం। ధాన్యబీజమితి ప్రోక్తం దశదానానిపక్రమాత్॥ ఉత్క్రాన్తి తిలపాత్రమ్ము దశదానాని దైవహి। ప్రేతోద్దేశ్యగ్రాహ్యతం ప్రేతం తదధశ్చేనదానాదయేత్॥ పితర్దానాని శక్తశ్చేచ్ఛ్రద్ధయామేవ కుర్యాత్॥ భాగవతే శ్లో॥ యస్యావతారగుణ కర్మవిడంబనాని నామానియేను వివశో విపశాన్గృణ న్తి। తేనైకజన్మశమలంసహసైవహిత్వాయాన్త్యజాంత్వమృతంతమజం ప్రపద్యే॥

— ఉత్తరసంకల్పమ్ —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం - పితుః జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యన్తం - సంభావిత సమస్త పాపక్షయార్థం సుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం - మయాకృతేనానేన తిలపూరిత కాంస్య పాత్రదాన - దశదానేనచ భగవాన్ సర్వాత్మకః - శ్రీమహావిష్ణుస్సుప్రీతో వరదో భవతు ॥

— కర్ణమంత్ర జపవిధిః —

బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం - భృగుర్వైవారుణిరిత్యే తావనువాకౌ బ్రహ్మవిదో దక్షిణ కర్ణే జపతి॥ - అబ్రహ్మవిదుస్తునైవ॥ - ఇతరస్యస్త్రియాశ్చ - ఆయుషః ప్రాణగ్ంసన్తను - ఇత్యనువాకమాత్రంజపేత్॥ - మాతృపిత్రాచార్యేతరేషామాయుషః ప్రాణగ్ంసన్త్విత్యేకే॥

— కర్ణమన్త్రజపం —

ప్రాణానాయమ్య - పూర్వోక్త ... ప్రీత్యర్థం - పితుః గోత్రస్య శర్మణః - జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యన్తం సంభావిత సమస్తపాపక్షయార్థం - కర్ణమన్త్ర జపసంకరిష్యే - కర్తాదక్షిణాభిముఖ ఉపవిశ్య దక్షిణ కర్ణే జపతి ।

బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్ । తదేషాభ్యుక్తా । సత్యంజ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ । యోవేదనిహితంగుహాయాం పరమే వ్యోమన్ । సోఽశ్నుతే సర్వాన్కామాన్త్సహ । బ్రహ్మణావిపశ్చితేతి । తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సమ్భూతః । ఆకాశాద్వాయుః । వాయోరగ్నిః । అగ్నేరాపః । అద్భ్యః పృథివీ । పృథివ్యా ఓషధయః । ఓషధీభ్యోఽన్నమ్ । అన్నాత్పురుషః । సవా ఏష పురుషోఽన్నరసమయః । తస్యేదమేవశిరః । అయం దక్షిణః పక్షః । అయముత్తరః పక్షః । అయమాత్మా । ఇదంపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి -

భృగుర్వై వారుణిః | వరుణం పితరముపససార | అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి | తస్మా ఏతత్ప్రోవాచ | అన్నం ప్రాణం చక్షుశ్శ్రోత్రం మనో వాచమితి | తగ్ంహోవాచ | యతో వా ఇమాని భూతాని జాయన్తే | యేన జాతాని జీవన్తి | యత్ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తి | తద్విజిజ్ఞాసస్వ | తద్బ్రహ్మేతి | సతపోఽతప్యత | సతపస్తప్త్వా – ఇతి బ్రహ్మవిదః ||

ఆయుషః ప్రాణగ్ంసన్తను | ప్రాణాదపానగ్ంసన్తను | అపానాద్వ్యానగ్ంసన్తను | వ్యానాచ్చక్షుస్సన్తను | చక్షుషశ్శ్రోత్రగ్ంసన్తను | శ్రోత్రాన్మనస్సన్తను | మనసో వాచగ్ంసన్తను | వాచ ఆత్మానగ్ంసన్తను | ఆత్మనః పృథివీగ్ంసన్తను | పృథివ్యా అన్తరిక్షగ్ంసన్తను | అన్తరిక్షాద్దివగ్ంసన్తను | దివస్సువస్సన్తను ||

ఇతి – అబ్రహ్మవిదస్తు – క్రియాశ్చ – దక్షిణకర్ణేజపః ||

– భగవన్నామ స్మరణమ్ –

తతః ప్రాణోత్క్రమణపర్యన్తం – పుత్రాదిజ్ఞాతయః పరితస్స్థిత్వా నారాయణాది – దివ్యనామానిసంశ్రావయన్తః తిష్ఠేరన్ ||

శ్లో॥ నారాయణో నామ నరో నరాణాం ప్రసహ్యచోరః కథితః పృథివ్యాం |
అనేకజన్మార్జిత పాపసంచయం హరత్యశేషం స్మృతిమాత్ర ఏవ ||

నారాయణ – నారాయణ – నారాయణ –

శ్లో॥ శ్రీరామ రామరామేతి రమే రామే మనోరమే |
సహస్రనామతత్తుల్యం రామనామ వరాననే ||

శ్లో॥ హరేరామ హరేరామ రామరామ హరేహరే |
హరేకృష్ణ హరేకృష్ణ కృష్ణ కృష్ణ హరేహరే ||

శ్లో॥ ఇతి షోడశకం నామ్నాం కలి కల్మష నాశనం |
నాతః పరతరోపాయః సర్వవేదేషు దృశ్యతే || ఇతి పఠేయుః ||

మరణానన్తర మపి ఏతన్నియమేన కర్తవ్యమ్ || –

[illegible]

షణ్ణిమిత్త ప్రాయశ్చిత్తమ్

యద్నిమిత్తేత – ప్రాచీనావీతినః – పుత్రాదయః జ్ఞాతయశ్చ – సర్వే కేశాన్ప్రకీర్య । స్వేషు శిరస్సు పాగ్ంసూనావపస్తే । – తతః – కర్తా స్నాత్వాచమ్య । – ప్రేతస్య మలాపకర్షణ స్నానం కారయిత్వా ।—

(శ్రీ) గోవింద గోవింద – పూర్వోక్త .... యాం తిథౌ – ప్రాచీనావీతి । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణకాలే సంభావితానాం షణ్ణిమిత్తానాం పాపానా మపనోదనార్థం యథాశక్తి సంభవత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా । పరిషదం ప్రదక్షిణీకృత్య । నమస్సదసే నమస్సదసస్పతయే నమస్సఖీనాం పురోగాణాం చక్షుషే నమో దివే నమః పృథివ్యై । – సప్రథసభాం మే గోపాయ । యే చ సభ్యాస్సభాసదః । తానింద్రియావతః కురు । సర్వమాయు రుపాసతామ్ । – నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయ గోబ్రాహ్మణ హితాయచ । జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమోనమః ।— అశేషే హే పరిషత్ – మదీయాం విజ్ఞాపనా మవధార్య – భవత్పాదమూలే – మయా సమర్పితామి మాం పరిషద్దక్షిణాం – యథాశక్తి దక్షిణామపి – యథోక్త దక్షిణా మివస్వీకృత్య । ప్రాచీనావీతి । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – మరణకాలే – సంభావితానా మూర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టా న్తరిక్ష మరణ – కర్ణమంత్ర రాహిత్యమరణ – అస్నానమరణ పర్యుషితమరణ – అశౌచమరణ – ఖట్వాయాం మరణాది రూపాణాం మధ్యే ప్రసక్తానాం షణ్ణిమిత్తానాం పాపానా మపనోదనార్థం × యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం నిర్వర్త్య – అస్మత్పితుః – పైతృమేధిక – కర్మాధికార యోగ్యతాసిద్ధిర స్త్విత్యనుగృహాణ ఇతి విజ్ఞాప్య । పునః ప్రణమేత్ ।

× హేమాద్రౌ ॥ 336 పుట ॥ శ్లో॥ ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్ట మధోచ్ఛిష్ట మంతరా మరణం తథా । కర్ణమంత్రేణ రాహిత్య మస్నాన మరణం తథా । తథా పర్యుషితం చైవ షణ్ణిమిత్త మితీరితం ॥ [illegible] ॥

342 పుట॥ శ్లో॥ ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టే హ్యధోచ్ఛిష్టే ఖట్వాయాం మరణే తథా । అంతరా మరణే చైవ అశౌచ మరణే తథా । అస్నాతో మరణే చైవ త్రిభిః కృచ్ఛ్రై ర్విశోధనం ॥ అస్నాత్వా మరణేష్వాశే ఇతి —

— పరిషద్వాక్యమ్ —

హే యజమాన – తవ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – మరణ కాలే – త్వదుక్త నిమిత్తానా మూర్ధ్వోచ్ఛిష్టాధోచ్ఛిష్టాన్తరిక్ష మరణ– కర్ణమన్త్ర రాహిత్యమరణ – అస్నానమరణ – పర్యుషితమరణా శౌచ మరణ ఖట్వాయాం మరణాది రూపాణాం మధ్యే ప్రసక్తానాం షణ్ణిమిత్తానాం పాపానా మపనోదనార్థం – ఏకైకస్య నిమిత్తస్య – ప్రత్యేకం– త్రీణి – త్రీణి ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాణి – స్వర్ణాది కృచ్ఛ్రాణివా – సముద్రగా నదీస్నాన – మృత్తికాస్నాన – ధేను దానాది శక్త్య ప్రత్యామ్నాయ రూపేణాచర – ఆచరితే – తవ పితా మరణకాలే సంభావితేభ్య । ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాదిభ్యోముక్తోభవిష్యతి॥ – తవపితుః – పైతృమేధిక కర్మాధికార యోగ్యతాసిద్ధిర స్త్విత్యనుగృహ్ణీమః॥

— పరిషదుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తమ్ —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – మరణకాలే సంభావితానామూర్ధ్వోచ్ఛిష్ట ధోచ్ఛిష్టాన్తరిక్షమరణ కర్ణమంత్రరాహిత్యమరణాస్నానమరణ – పర్యుషితమరణా శౌచమరణ ఖట్వాయాం మరణాది రూపాణాం మధ్యే ప్రసక్తానాం షణ్ణిమిత్తానాం పాపానామపనోదకం ప్రాయశ్చిత్తం – పరిషదుపదిష్టంశక్త్య ప్రత్యామ్నాయరూపేణ స్వర్ణధాన్యాద్యకృచ్ఛ్రాణ్యా చరిష్యే॥

— కృచ్ఛ్రత్రయాణి —

౧. స్వర్ణం పవిత్రమమలం ... ప్రయచ్ఛమేః – అస్మిన్ బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపాయ – శ్రీ మహావిష్ణుప్రీత్యర్థం ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్య – మరణకాల సంభావితషణ్ణిమిత్తానాం పాపానామపనోదనార్థం స్వర్ణకృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

౨. ధాన్యంకరోతి దాతారం ... ప్రయచ్ఛమేః – అస్మిన్ బ్రాహ్మణాయ ... ధాన్యకృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యంతుభ్య మహం సంప్రదదేనమమ॥

3. కామధేనోస్సముద్భూతం ... ప్రయచ్ఛమే॥ – అస్మై బ్రాహ్మణాయ... అద్యక్రియమాణ ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ – ఏవంమయా ఆచరితేసతి – ప్రాచీనావీతీ – పితాగోత్రః శర్మా ప్రేతో మరణకాలే – సంభావితేభ్యః ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాధోచ్ఛిష్టాన్తరిక్షమరణ – కర్ణమంత్రరాహిత్య మరణా స్నాన మరణ – పర్యుషితమరణా శౌచమరణ ఖట్వాది మరణేభ్యస్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తోభూయాదితిపితుః – పైతృమేధిక – కర్మాధికారయోగ్యతాసిద్ధిరస్త్వితి – భవన్తోబ్రువన్తు॥ తవపితుః – మరణకాల సంభావిత సర్వనిమిత్తదోష పరిహారద్వారా పైతృమేధిక కర్మాధికారయోగ్యతా ఫలసిద్ధిరస్తు॥ సర్వం॥

— దుష్టతిథి మరణదోష నివృత్తి భూదానం —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ – ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – నందతిథౌ – (భద్రతిథౌవా) మరణదహనాభ్యాంయో దోషస్సముత్పన్నస్తద్దోష పరిహారార్థం భూదానం కరిష్యే॥
శ్లో॥ సర్వసస్య ... ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ...ప్రీత్యర్థం. ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – నందతిథౌ –(భద్రతిథౌవా) మరణ దహనాభ్యాం – యోదోషస్సముత్పన్నస్తద్దోష పరిహారార్థం – భూదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ – ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణ తాంబూలం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

{ భానుభౌమ భృగువాసర మరణదోష
నివృత్తి రక్తవస్త్రదానం }

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ – ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్య – భానువాసరే – (భౌమవాసరే) (భృగువాసరేవా) మరణ దహనాభ్యాం యోదోషస్సముత్పన్న తద్దోష పరిహారార్థం – రక్తవస్త్రదానం కరిష్యే॥

శ్లో॥ శీతవాతోష్ణ ... ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... ప్రీత్యర్థం – ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – భాను వాసరే – (భౌమవాసరే) (భృగువాసరేవా) మరణదహనాభ్యాంయో

దోషస్సమజనితదోష పరిహారార్థం – రక్తవస్త్రదానంతుభ్య మహం సంప్రదదేనమమ। – ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణ తాంబూలం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ।

— ద్వి – త్రిపాన్నక్షత్రేషు మరణే – హిరణ్యదానం —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ – ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – ద్విపాన్నక్షత్రే త్రిపాన్నక్షత్రేవా – మరణ దహనాఖ్యాం – మోదోషస్సమ జనితదోష పరిహారార్థం – హిరణ్య దానంకరిష్యే।

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం ... ప్రయచ్ఛమే ॥ – అస్మైబ్రాహ్మ ణాయ ... ప్రీత్యర్థం – ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – ద్విపాదనక్షత్రే (త్రిపాదనక్షత్రేవా) మరణదహనాఖ్యాం మోదోషస్సమజనిత తద్దోష పరిహారార్థం – హిరణ్యదానం తుభ్య మహం సంప్రదదేనమమ। – ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణ తాంబూలంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ।

— ధనిష్ఠాపంచక మరణే కాంస్యపాత్రదానం —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ – ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – ధనిష్ఠాపంచకమరణ దహనాఖ్యాం – మోదోషస్సమజనిత ద్దోషపరిహారార్థం – కాంస్యపాత్రదానంకరిష్యే।

శ్లో॥ కాంస్యం బ్రహ్మమయం ప్రోక్తం నక్షత్రోద్భవ దోషహృత్ భాజనంమర్త్యదేవానామతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే। – యానిపాపాన్యనే కాని కర్మోత్థానికృతానివై । కాంస్యపాత్ర ప్రదానేన తానినశ్యన్తుమే సదా॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ ... ప్రీత్యర్థం – ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్య ధనిష్ఠాపంచక మరణదహనాఖ్యాం – మోదో షస్సమ జనితద్దోష పరిహారార్థం – కాంస్యపాత్రదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ। – ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణ తాంబూలం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ।

———

ప్రేతవిచ్ఛిన్నోపాసనవిధానమ్

(8 పస్నీ) ॥ శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ – ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – విచ్ఛిన్నోపాసనాగ్నిం ప్రేతాధానవిధినా సన్ధాయ (ప్రాప్య) లౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య – ప్రేతస్య దక్షిణహస్తే సమిధమారోప్య ॥ తద్ధస్తమన్వారభ్య ॥

ఉపావరోహ జాతవేద ఇమం స్వర్గ్యస్వర్గాయ లోకాయనయ ప్రజానన్ । ఆయుః ప్రజాగ్ంరయిమస్మాసుధేహి ప్రేతాహుతిశ్చాస్య జుషస్వస్వాహా ॥ – తాంసమిధం అగ్నౌనిక్షిప్య ॥

అగ్నిముపసమాధాయ । అలంకృత్య । ప్రాగారభ్య ప్రదక్షిణం – దక్షిణాగ్రాన్ప్రాగగ్రైర్దర్భైరగ్నిం పరిస్తీర్య – పశ్చాత్పురస్తాచ్చదక్షిణాగ్రైః – ఉత్తరతో దక్షిణతశ్చ – ప్రాగగ్రైః । అత్రఉత్తరానుత్తరాన్ – దక్షిణాంశ్చాధరాన్ । కుర్యాత్ ॥ – అగ్నేర్దక్షిణతః – ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్సంస్తీర్య । తేషుదక్షిణాపవర్గం – ప్రాచ్యైకైకశః – పాత్రాణిప్రయునక్తి । దర్వీం ఆజ్యస్థాలీం । ప్రోక్షణీం స్రువంచ । ఏకదర్భేణ ప్రాదేశమాత్రం పవిత్రంకృత్వా అపఉపస్పృశ్య ॥ మూలాదారభ్యాగ్రాద్ దర్భైరనుమృజ్య । ప్రోక్షణ్యామవధాయ । ప్రోక్ష్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితేపాత్రే అపఆనీయ । ఉత్తానహస్తయోరఙ్గుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రేగృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ । అభిమంత్ర్య । సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంస్పృశ్య । దక్షిణా ప్రవణపాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా । పవిత్రేణత్రిః ప్రోక్ష్య । శేషముత్సృజ్య । తత్పవిత్రమాజ్య పాత్రేనిధాయ ॥

ఆజ్యస్థాలీమాదాయ । ఆజ్యంవిలాప్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యామాజ్యంనిరుప్య । దక్షిణతోఙ్గారం నిరూహ్య । తస్మిన్నధిశ్రిత్య । జ్వలతాతృణేనాభోగామిన్యాదీప్య । ఆజ్యం పరిఫలీకృత్య । దర్భాగ్రంప్రచ్ఛిద్య । అపఉపస్పృశ్య ॥ ప్రహృత్య । ప్రత్యస్య । ఆజ్యేప్రాస్య । దర్భేణత్రిః ప్రదక్షిణం పర్యగ్నికృత్వా । దక్షిణతోద్వాస్య । అఙ్గారంప్రత్యూహ్య । దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ

పునరాహారమాజ్యం । త్రియమ్యాయ । పవిత్రగ్రన్థిం విస్రస్య । అపఉప స్పృశ్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రత్యగగ్రమగ్నౌ ప్రహరతి । వామదక్షిణ హస్తాభ్యాం - స్రుక్స్రువావగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భైస్సంమృజ్య । పునః ప్రతితప్య । ప్రోక్ష్య । ఆజ్యపాత్రస్య దక్షిణతః - ఉత్తరతో దర్భేషు - దక్షిణత ఇతరదర్భేంచ నిధాయ । దర్భమద్భిస్సగ్గ్స్పృశ్య । ప్రత్యగగ్రమగ్నౌ ప్రహరతి । తూష్ణీంసమస్తమగ్నిమ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ - అగ్నేస్సప్త ద్వాదశగృహీతే నాజ్యేన - స్రుచం పూరయిత్వా । ప్రజాపతింమనసా ధ్యాయన్ । తూష్ణీంజుహుయాత్ ॥ ప్రజాపతయ ఇదం॥

సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । సువేణాజ్యమాదాయ । తూష్ణీంజుహోతి ప్రజాపతయ ఇదం - పునః. తూష్ణీంసమస్తమగ్నిమ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥

— ప్రేతోపాసనమ్ —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ - ప్రాచీనావీతి - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య - పూర్వేద్యుస్సాయమౌపాసనేన సహ అద్య ప్రాతరౌపాసనహోమం తూష్ణీంతండులైర్హోష్యామి॥ తూష్ణీమగ్నిమలం కృత్య । తూష్ణీంసమస్తమ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । తూష్ణీం తండులైశ్చతురో హోమాన్ కృత్వా - పునస్తూష్ణీంసమస్తమ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ తూష్ణీముపస్థానం కుర్యాత్ ॥

— పితృమేధసంకల్పః —

శ్రీగోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ - ప్రాచీనావీతీ - పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతం ఔపాసనాగ్నినా × పైతృమేధికేన కర్మణా సగ్ంస్కరిష్యే॥ - ఔపాసనాగ్నేః - పశ్చాత్ - దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్ంస్తీర్య । తేషు తిలానవకీర్య । తేషు దక్షిణాశిరసం - ప్రేతం సంవేశయన్ని సర్వస్య ప్రతిశీవరీతి॥

సర్వస్య ప్రతిశీవరీ భూమిస్త్వోపస్థ ఆదిత । శ్యోనాస్మై సుషదా భవ యచ్ఛాస్మై శర్మ సప్రథాః ॥

(శ్యోనాస్యై - యచ్ఛాస్యై ఇతి స్త్రియాః)

× శ్లో॥ విధవా విధురం కుర్యాంతా హోముత్తపవాగ్నినా ।
బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వాప్యగ్నిహోత్ర్యగ్ని సాధకః ॥

ఔపాసనాగ్నిం - ప్రాగారభ్య ప్రదక్షిణం - దక్షిణాప్రాగగ్రైర్దర్భైరగ్నింపరిస్తీర్య । అగ్నేర్దక్షిణతః - ప్రాగగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । శేషదక్షిణాపవర్గం ప్రాశ్చైకైకశః పాత్రాణిప్రయునక్తి । దర్వీం - ఆజ్యస్థాలీం । ప్రోక్షణీంస్రువంచ । ఏకదర్భేణప్రాదేశమాత్రంపవిత్రంకృత్వా - తృణంకాష్ఠం వాన్తర్ధాయ - ఛినత్తి - ననఖేన - అపఉపస్పృశ్య । మూలాద్యారభ్యాగ్రాదద్భిరనుమృజ్య । ప్రోక్షణపాత్రేనిధాయ । ప్రోక్ష్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితేపాత్రే అక్షతైస్సహ అపఆనీయ । ఉత్తానపాణిస్తయో రఙ్గుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రేగృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ । అభిమన్త్ర్య । సపవిత్రేణపాణినా పాత్రాణి సంస్పృశ్య । దక్షిణాప్రవణ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా । పవిత్రేణత్రిః ప్రోక్ష్య । శేషముత్సిచ్య । తత్పవిత్రమాజ్య పాత్రేనిధాయ । ఆజ్యస్థాలీమాదాయ - ఆజ్యంవిలాప్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యంనిరుప్య । దక్షిణతోఙ్గారంనిరూహ్య । తేష్వాజ్యమధిశ్రిత్య । జ్వలతాతృణేనాధోగామినాదీప్య । అశ్మోపరిఫలీకృత్య । దర్భాగ్రంప్రచ్ఛిద్య । అపఉపస్పృశ్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రత్యస్య । ఆజ్యే ప్రాస్య । దర్భేణత్రిఃప్రదక్షిణం పర్యగ్నికృత్వా । దక్షిణతఉద్వాస్య । అఙ్గారంప్రత్యూహ్య । దక్షిణాగ్రేణపవిత్రేణ పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ । పవిత్రగ్రన్థింవిస్రస్య । అపఉపస్పృశ్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రత్యగగ్రమగ్నౌప్రహరతి॥

వామదక్షిణహస్తాభ్యాం స్రుక్స్రువావగ్నౌప్రతితప్య । దర్భేణ సంమృజ్య । పునఃప్రతితప్య । ప్రోక్ష్య । ఆజ్యపాత్రస్య దక్షిణతః ఉత్తరతోదర్వీం - దక్షిణత ఇతరదర్వీంచనిధాయ॥ - దర్భముష్టిస్స్రుక్స్పర్శ్య- ప్రత్యగగ్రమగ్నౌ ప్రహరతి॥ - తూష్ణీంసమన్తం పరిదక్షిణం పరిషిచ్య॥ తతః - కర్తాసవ్యహస్తేన ప్రేతమన్వారభ్య॥ - స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ పరేయువాగ్ంసం సమితిజుహోతి॥

పరేయువాగ్ంసం ప్రవతోమహీరను బహుభ్యః పన్థామనపస్పశానమ్ । వైవస్వతగ్ం సఙ్గమనంజనానాంయమగ్ం రాజానగ్ంహవిషా దువస్యతస్వాహా॥ వైవస్వతాయ యమాయరాజ్ఞ ఇదం॥ - తూష్ణీం సమన్తం పరిదక్షిణం పరిషిచ్య॥

— ప్రేతాలఙ్కరణాదికమ్ —

దక్షిణేనౌపాసనాగ్నిం పరిశ్రితే దేశే ప్రేతస్య కేశశ్మశ్రులోమనఖాని వాపయిత్వా । స్నాపయిత్వా ॥ – గన్ధేనాలంకారేణాలంకృత్య । తన్తుసూత్రేణ – హస్తయోః పాదయోశ్చాఙ్గుష్ఠౌ బద్ధ్వా । శిరసి నలదమాలామాబధ్య । నలదగన్ధేన దేహేనులిప్య । ఔదుమ్బర్యామాసన్ద్యాం । కృష్ణాజినం దక్షిణాగ్రీవమధరలోమాస్తీర్య । తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । తస్మిన్ప్రేతముత్తానం నిధాయ । పత్ప్రోదశేనాహతేనవాససా ప్రచ్ఛాదయతి దంత్వావస్త్రమితి॥

ఇదన్త్వావస్త్రం ప్రథమన్వాగన్ ॥ – అథాస్యేతరపాదత్తే । అపైతదూహ ఇతి॥ – అపైతదూహయదిహాబిభః పురా । ఇష్టాపూర్తమను సంపశ్య దక్షిణాం యథా తే దత్తం బహుధా విబన్ధుషు॥ – ప్రేతస్య పూర్వపరిహితవాసః ఖండమాదాయ । తత్పుత్రో భ్రాతా వాఽన్యో వా ప్రత్యాసన్నబంధుః ప్రీతితః పరిధాయ। ఆజరసోవసీదత । ద్విరాచమ్య॥ అపఉపస్పృశ్య । అప్రైవవాసస్ దశాం ఛిత్వా । ధారయేత్॥ ప్రేతౌపాసనాగ్నౌ చరుగ్ం శ్రపయిత్వా । అభిఘార్య । దక్షిణోద్వాస్య । అభిఘార్య ॥

— ప్రేతవాహక – వరణగమనాదీని —

అమాత్యాన్ – జ్ఞాతీన్ – అన్యాన్వా సమానగోత్రాన్ – సజాతీయాన్ – వాహకాన్ సత్కృత్య । వృణుయాత్॥ అస్య ప్రేతస్య వహనం – దహనం చ – భవన్తః కుర్వన్తు॥ ఇతి వరణం కృత్వా – తేషాం యజ్ఞోపవీతాని దద్యాత్॥ తేన వీతినో భూత్వా । గ్రామస్యాభిముఖం ప్రేతం – పూర్వయా ద్వారా నిర్హరేయుః॥

కర్తా – ఔపాసనాగ్నిం – చరుం – ఆజ్యం – హిరణ్యశకలాన్ – రాజగవీం – దర్భాన్ – ఆజ్యస్థాలీం – ప్రోక్షణీం – స్రువం – మేక్షణం – ఉదకం – పాత్రం – కుంభం – తిలతండులాన్ – తిస్రః పలాశశాఖాః శమీశాఖా వా – అశ్మనః – సికతాః – తోరణాధరం రజ్జుం చాదాయ ।

ప్రేతమనునయన్తి । యేనచాన్యేనార్థో భవతి । నహీనమన్వాహారేయుః ॥ యమపాశకరోతి । తదపినయేయుః – (అమాత్యాన్యాఙ్క్షేయాజ్ఞాపూర్వకా – బ్రాహ్మణానన్వాహారేయుః)

అగ్నిం ప్రథమమాగచ్ఛన్తి । అమాత్యాః – యూప్తిం ప్రేతమాదదతే । అనీయమానమనుమన్త్రయతే ॥

పూషాత్వేతశ్చ్యావయత్వితి ॥ పూషాత్వేతశ్చ్యావయతు ప్రవిద్వాననష్టపశుర్భువనస్య గోపాః । స త్వైతేభ్యః పరిదదాత్పితృభ్యోగ్ని ర్దేవేభ్యస్సువిదత్రేభ్యః ॥ పరీత్య – వరీత్య – ప్రయాతీత్యేకే ॥

౧. శ్మశానమార్గస్య చతుర్థాంశం గత్వా – దాత్రేణోద్ధృత్య । త్రిః ప్రోక్ష్య । దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్ సంస్తీర్య । తేషు తిలోదకం దత్వా – తత్ర సర్వస్య ప్రతిశీవరీతి మన్త్రేణ – దక్షిణాశిరసం ప్రేతం నిధాయ ॥

సర్వస్య ప్రతిశీవరీ భూమిస్త్వోపస్థ ఆధిత । స్యోనాస్మై సుషదా భవ యచ్ఛాస్మై శర్మ సప్రథాః ॥ – (స్యోనాస్యై – యచ్ఛాస్యై – ఇతి స్త్రియాః)

శవస్య దక్షిణతః – దాత్రేణ పాంసూనుద్ధృత్య । దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । తత్ర లోష్టానవర్జ్య । శేషం చ మపాత్రం నిధాయ । తత్పురస్తాదగ్నిం నిధాయ । పుత్రాదయస్సర్వే జ్ఞాతయః – కనిష్ఠప్రథమాః – శ్మశ్రుఘనన్యాశ్చ । ఏకవాససో నివీతాః దక్షిణాన్ కేశపక్షానుద్గ్రథ్య । సవ్యాన్ విస్రస్య । దక్షిణానూరూనాఘ్నానాస్సిచ్యైరధి ధూన్వన్తః ॥ – త్రిః ప్రదక్షిణం పరియన్త్యపనశ్శోశుచదఘమితి ॥

అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యారయిమ్ । అపనశ్శోశుచదఘమ్ ॥

తతస్సవ్యానుద్గ్రథ్య । దక్షిణాన్ కేశాన్ విస్రస్య । సవ్యానూరూనాఘ్నానా అనధిధూన్వన్తః । త్రిః ప్రదక్షిణం పరియన్తి । అపనశ్శోశుచదఘమితి ॥

అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యారయిమ్॥ అపనశ్శోశుచదఘమ్॥

ప్రేతస్య శిరసః దక్షిణదేశే అపః ప్రోక్ష్య । తత్ర దాత్రేణ కాశ పాదవల్లిక్య । దక్షిణాగ్రం దర్భం నిధాయ । తదుపరి తిలోదకం సనీయ । మేక్షణేన చరోః కించిదాదాయ । ప్రాగంతమస్య త్రిర్నివపతి॥ – పథోసోసృభ్యో భూతేభ్యః ఇమం బలిం దదామి॥ – పథో రక్షితృభ్యో భూతేభ్యః ఇమం బలిం దదామి॥ – పథోభిరక్షితృభ్యో భూతేభ్యః ఇమం బలిం దదామి । పునస్తిలోదకం నినీయ॥ ప్రేతస్య ముఖావలోకనం కుర్యాత్॥

——॥ ద్వితీయ భాగ గమనమ్ ॥——

౨. అథ పునః ప్రేతం – తూష్ణీమాదదతే॥ ఆనీయమానమను మన్త్రయతే॥ – పూషేమా ఆశా ఇతి॥

పూషేమా ఆశా అనువేద సర్వాస్సో అస్మాగం అభయతమేన నేషత్ । స్వస్తిదా అఘృణిస్సర్వవీరో ప్రయుచ్ఛన్ పురఏతు ప్రవిద్వాన్॥–

ద్వితీయమధ్యానం గత్వా । దాత్రేణ ఛిత్వా । త్రిః ప్రోక్ష్య । దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్ సంస్తీర్య । తేషు తిలోదకం సనీయ॥–

తత్ర – సర్వస్య ప్రతిశీవరీతి – దక్షిణాశిరసం ప్రేతం నిధాయ ।

సర్వస్య ప్రతిశీవరీ భూమిస్త్వోపస్థ ఆధిత । స్యోనాస్మై సుషదా భవ యచ్ఛాస్మై శర్మ సప్రథాః॥ – శవస్య దక్షిణతః – దాత్రేణ ప్రాగంతరాన్ ఛిత్వా – దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్ సంస్తీర్య । తత్ర లోష్టానవమృజ్య । తేషు చరుపాత్రం ప్రతిష్ఠాప్య । తత్పురస్తాదగ్నిం నిధాయ॥ పుత్రాదయస్సర్వే జ్ఞాతయః – కనిష్ఠప్రథమాః – జ్యేష్ఠజఘన్యాశ్చ । ఏకవాససో నివీతాః – దక్షిణాన్ కేశపక్షానుద్గ్రథ్య । సవ్యాన్ స్రస్య । దక్షిణానూరూనాఘ్నానాస్సిచ్యై తభినూన్వన్తః । త్రిః ప్రదక్షిణం పరియంత్యపనశ్శోశుచదఘమితి॥

అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యారయిమ్। అపనశ్శోశుచదఘమ్॥

తతస్సవ్యానుద్గ్రథ్య । దక్షిణాన్ కేశాన్ స్రస్య । సవ్యానూరూ నాఘ్నానా అనభినూన్వన్తః । త్రిరప్రదక్షిణం పరియన్తి । అపనశ్శోశుచ దఘమితి ।

అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శు శుధ్యా రయిమ్ । అపనశ్శోశుచదఘమ్॥

ప్రేతస్యశిరసోదక్షిణదేశే అవట్రోక్ష్య । తత్ర – దాత్రేణశాకపాదపల్లిఖ్య । దక్షిణాగ్రందర్భంనిధాయ । తదుపరితిలోదకంనినీయ । మేక్షణేనచరోః కించిదాదాయ । ప్రాగంసుష్ఠుత్రిర్నివపతి ॥ – పథో గోస్తృభ్యోభూతేభ్యః ఇమంబలిందదామి॥ – పథోరక్షితృభ్యోభూతేభ్యః ఇమం బలిందదామి॥ – పథోఽభిరక్షితృభ్యోభూతేభ్యః ఇమంబలిందదామి॥ శేషంతిలోదకంనినీయ॥ – ప్రేతస్యముఖావలోకనం కుర్యాత్॥

—॥ తృతీయ భాగ గమనమ్ ॥—

అథ పునః ప్రేతం తూష్ణీమాదదతే । ఆసీయమానమను మన్త్రయతే॥ ఆయుర్విశ్వాయురితి ॥

ఆయుర్విశ్వాయుః పరిపాసతి త్వా పూషా త్వా పాతు ప్రపథే పురస్తాత్ । యత్రాసతే సుకృతో యత్ర తే యయుస్తత్ర త్వా దేవస్సవితా దధాతు॥ – తృతీయమధ్వనో గత్వా । దాత్రేణోద్ధత్య । త్రిః ప్రోక్ష్య । దక్షిణాగ్రాన్దర్భాన్సంస్తీర్య । శేషంతిలోదకంనీయ । తత్రసర్వస్య ప్రతిశీవరీతి । దక్షిణాశిరసంప్రేతంనిధాయ॥

సర్వస్యప్రతిశీవరీ భూమిస్త్వోపస్థఆధిత । స్యోనాస్మైసుషదాభవ యచ్ఛాస్మైశర్మసప్రథా॥

శవస్యదక్షిణతః దాత్రేణప్రాగంసూః ఖాత్వా – దక్షిణాగ్రాన్దర్భానాస్తీర్య । తత్రలోష్టానవమృజ్య । శేషంచరుపాత్రం ప్రతిష్ఠాప్య । తత్పురస్తాదగ్నిం నిధాయ॥ – పుత్రాదయస్సర్వే జ్ఞాతయః కనిష్ఠప్రథమాః – జ్యేష్ఠజఘన్యాశ్చ । ఏకవాససోఽవీతాః । దక్షిణాన్కేశపక్షానుద్గ్రథ్య । సవ్యాన్విస్రస్య । దక్షిణానూరూనాఘ్నానాస్సిగ్భిరభిధూన్వన్తః । త్రిఃప్రదక్షిణంపరియన్తి । అపనశ్శోశుచదఘమితి॥

అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యారయిమ్ । అపనశ్శోశుచదఘమ్॥ తతస్సవ్యానుద్గ్రథ్య । దక్షిణాన్కేశాన్విస్రస్య । సవ్యానూరూనాఘ్నానా అనభిధూన్వన్తః॥ త్రిః ప్రదక్షిణం పరియన్తి । అపనశ్శోశుచదఘమితి॥

ఆవసథోన్నసుపద్రవమగ్నే తస్మాద్ధ్యాగ్రయిమ్ । అవసథోన్నసుద్రవమ్॥ ప్రేతస్యశిరసో దక్షిణదేశే అవోక్ష్య । తత్ర దర్భేణ కాకపాదవల్లిఖ్య । దక్షిణాగ్రంగంధర్భంనిధాయ । తదుపరితిలోదకంనినీయ । మేక్షణేనచరోః కించిదాదాయ ॥ పాగ్ంసుముష్టిన్నివపతి॥

పక్షోగో ప్త్రైభ్యోభూతేభ్యః ఇమంబలిందదామి॥

పక్షోరక్షితృభ్యోభూతేభ్యః ఇమంబలిందదామి॥

పక్షోభిరక్షితృభ్యోభూతేభ్యః ఇమంబలిందదామి॥

తేషుతిలోదకంనినీయ ॥ ప్రేతస్యముఖావలోకనంకుర్యాత్ ॥ — తృతీయపర్యాయాన్తే చరుస్థాలీంభింద్యాత్ । — యథాకపాలేషూదకం నతిష్ఠేత్ ॥

—• చతుర్థ భాగ గమనమ్ •—

అథపునః ప్రేతంతూష్ణీమాదదతే । తూష్ణీందహనదేశంగత్వా॥ దహనదేశస్యపశ్చాత్ త్రిః ప్రోక్ష్య । దక్షిణాగ్రాన్దర్భాన్ సంస్తీర్య । తస్మిన్ ప్రేతందక్షిణాశిరసంనిధాయ॥ కర్తావాహకాశ్చ । ఉత్క్రామంత్యు దీచో గచ్ఛన్తి॥

ఉదంచోఽస్మిన్ క్రామన్తి । ఉదీచో గచ్ఛన్తి॥ ఏషాహైదేవమనుష్యాణాంగ్ శాన్తాదిక్ । తామేవైనాననూత్క్రామన్తి॥ ఇతివిజ్ఞాయతే॥

ప్రత్యేత్య । పాణిభ్యాం — పలాశశాఖయా — శమీశాఖయావా — శ్మశానదేశం దక్షిణాపవర్గం సంమార్ష్ట్యపేతవీతేతి॥

అపేతవీతవిచసర్పతాతో యేత్రస్థపురాణా యేచనూతనాః । అదాద్విదంయమోవసానంపృథివ్యా అక్రన్నిమంపితరోలోకమస్మై ॥ — దక్షిణతశ్శాఖాముదస్య । అపఉపస్పృశ్య॥ — దహనదేశముద్ధృత్య । అవోక్ష్య । తన్మధ్యేహిరణ్యశకలంనిధాయ । తదభావే — ఆజ్యబిందూన్వా । తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ — విషూచీనాగ్రాన్వాదర్భాన్సంస్తీర్య । తిలానవకీర్య । తేషుదక్షిణాగ్రైర్యాజ్ఞికైః కాష్ఠైర్దారుచితింకృత్వా॥ చితేఃపురస్తాత్ప్రేతా

పాసనాగ్నిం విధాయ॥ – ప్రాగాదర్భాన్ప్రదక్షిణం – దక్షిణాగ్రాన్ప్రాగగ్రాన్వా
స్తృత్వౌపాసనాగ్నిం ప్రేతం దాయుచిలించ పరిస్తీర్య॥ ఆగ్నేర్దక్షిణతః
పశ్చాద్వా – దర్భాన్సగ్ంస్తీర్య । తేషు దక్షిణాపవర్గం ప్రాగ్వైకైకశః
పాత్రాణి ప్రయునక్తి । స్రువమాజ్యస్థాలీం । ప్రోక్షణీమితి॥ రజ్జారవకృత్య।
అంగుష్ఠపర్వ్లసూత్రేఛిత్వా । ఆసందీమపవిధ్య । రజ్జుఖండానాదాయ।
చితేః పశ్చాదాస్తీర్య । తేషు కృష్ణాజినముత్తరలోమాస్తీర్య । తస్మిన్దక్షిణాశిరసం ప్రేతముత్తానం నిపాత్య॥ – ఏకదర్భేణ ప్రాదేశమాత్రం
పవిత్రం కృత్వా । తృణం కాష్ఠం వా న్తర్ధాయ – ఛినత్తి – ననఖేన – అప
ఉపస్పృశ్య । మూలాదారభ్యాగ్రాదద్భిరనుమృజ్య । ప్రోక్షణపాత్రే
నిధాయ । ప్రోక్ష్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితే పాత్రే అప్సుత్రైస్సహ
అప ఆనీయ । ఉత్తానహస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రే
గృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ । అభిమన్త్ర్య । సపవిత్రేణ పాణినా
పాత్రాణి సంస్పృశ్య । దక్షిణాప్రవణపాత్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా । ప్రేతం
దాయుచిలిం – పాత్రాణి చ – పవిత్రాభ్యాం త్రిః ప్రోక్ష్య । శేషముత్సిచ్య ।
తత్పవిత్రమాజ్యపాత్రే నిధాయ । ఆజ్యస్థాలీమాదాయ । ఆజ్యం విలాప్య ।
అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరుప్య ।
దక్షిణతోఙ్గారం నిరూహ్య । తేష్వాజ్యమధిశ్రిత్య – జ్వలతా తృణేనాభి
గామిన్యాదీప్య । అశ్రేః ప్రతిఫలీకృత్య । దర్భాగ్రం ప్రచ్ఛిద్య । అప ఉప
స్పృశ్య । ప్రక్షాల్య । ప్రత్యస్య । అశ్రేః ప్రాస్య । దర్భేణ త్రిః ప్రదక్షిణం
పర్యగ్నికృత్వా । దక్షిణత ఉద్వాస్య । అఙ్గారం ప్రత్యూహ్య । దక్షిణా
గ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ । ప్రవిత్రగ్రన్థిం వి
స్రస్య । అప ఉపస్పృశ్య । ప్రక్షాల్య । ప్రత్యగగ్రమగ్నౌ ప్రహరతి ।
స్రువమగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భేణ సంమృజ్య । పునః ప్రతితప్య । ప్రోక్ష్య ।
ఆజ్యపాత్రస్య దక్షిణతో నిధాయ । దర్భముష్టిం సగ్ంస్పృశ్య । ప్రత్యగగ్ర
మగ్నౌ ప్రహరతి॥ చితాయాం సహాగ్నిహోత్రమగ్నిం సమన్తం ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥

అత్ర రాజగవీముపాకరోతి । భువనస్య పత ఇతి – భువనస్య పత ఇదగ్ం
హవిః॥ రాంజ్ఞాత మోన్వారంభన్తే॥ యదుద్యాత్స్ప్రజం త్యేవ పశ్యామయు పతి
మాచరన్తి మిత్యేతాభిస్తిసృభిః ప్రసవ్యం – రాజగవీమగ్నిం ప్రేతం
దాయుచిలించ పరిణీయ॥

అపశ్యామయువతిమాచరన్తీం మృతాయజీవాంపరిణీయమానామ్ ।
అన్ధేనయాతమసాప్రావృతాసీత్ప్రాచీమవాచీమవయన్నరిష్ట్యై ॥ ౧॥

మయ్యైతాంమార్గ్స్తాంభ్రియమాణా దేవీసతీపితృలోకంయదైషి ।
విశ్వావారానభసాసంవ్యయన్త్యుభౌలోకౌవయసాపృణీహి ॥ ౨॥

రయిష్ఠామగ్నిం మధుమన్తమూర్మిణ మూర్జస్సన్తంత్వాపయసోప సగ్ంసదేమ । సగ్ంరయ్యాసమువర్చసాసచస్వానస్స్వస్తయే ॥ ౩॥

యెజీవా ఇతి రాజగవీమభిమన్త్ర్య ॥

యెజీవాయెచమృతాయెజాతాయెచజన్యాః ॥ తేభ్యోఘృతస్యధారయితుంమధుధారావ్యున్దతీ ॥

మాతారుద్రాణామితిజపిత్వా ॥

మాతారుద్రాణాం దుహితావసూనాగ్స్వసాదిత్యానామమృతస్య నాభిః । ప్రనువోచంచికితుషేజనాయమాగామనాగామదితింవధిష్ట । పిబతూదకంతృణాన్యత్తు । ఓముత్సృజతేత్యుత్సృజన్తి ॥

ఓముత్సృజత ॥ ఇతిరాజగవీముత్సృజన్తి ॥

(రాజగవ్యభావేకుశమయీంవాకుర్యాత్ ॥)

— ప్రేతహస్త సంమార్జనమ్ —

౧॥ సువర్ణేనబ్రాహ్మణప్రేతహస్తౌసంమార్ష్టి సువర్ణగ్ం హస్తాదితి॥

సువర్ణగ్ంహస్తాద్దదానామృతస్యశ్రియై బ్రహ్మణేతేజసేబలాయ ।
అత్రైవత్వమిహవయగ్ం సుశేవావిశ్వాస్స్పృధోఅభిమాతీర్జయేమ ॥

(సస్త్రీహస్తసంమార్జనమ్)

(ధనుషా రాజన్యస్య ధనుర్హస్తాదితి)

(ధనుర్హస్తాదాదదానో మృతస్య శ్రియై క్షత్రాయౌజసే బలాయ ।
అత్రైవ త్వమిహ వయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్స్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥)

(మణినా వైశ్యస్య మణిగ్ంహస్తాదితి)

(మణిగ్ంహస్తాదాదదానో మృతస్య శ్రియై విశే పుష్ట్యై బలాయ ।
అత్రైవ త్వమిహ వయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్స్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥)

— చితౌ ప్రేతసంవేశనమ్ —

అథ ప్రేతం దక్షిణాశిరసం చితావారోపయతి॥

ఇమమగ్నే చమసమితి॥ — ఇమమగ్నే చమసం మా వి జీహ్వరః ప్రియో దేవానాముత సోమ్యానామ్ । ఏష యశ్చమసో దేవపానస్తస్మిన్ దేవా అమృతా మాదయన్తామ్॥ — అగ్నేర్వర్మ పరిగోభిర్వ్యయస్వ సం ప్రోర్ణుష్వ మేదసా పీవసా చ । నేత్వా ధృష్ణుర్హరసా జర్హృషాణో దధృగ్విధక్ష్యన్ పర్యఙ్ఖయాతై॥

అస్యాస్యే నాసికయోశ్చక్షుషోః కర్ణయోశ్చ హిరణ్యశకలాన్ ఆజ్యబిందూన్వా ప్రత్యస్యతి॥ — సర్వస్య దక్షిణస్యాగ్రే॥ — ప్రేతస్య ముఖే తూష్ణీం తండులాన్నిక్షిపతి॥

— చితాగ్నినిధానమ్ —

ప్రేతోపాసనాదుల్ముకమాదాయ । చితేః పురస్తాద్దక్షిణాభిముఖస్తిష్ఠన్ । ప్రేతస్య దక్షిణే వక్షసి స్తనస్య పరిభుజమాలేపనిదధాతి॥ — మైనమగ్నే ఇతి ద్వాభ్యామ్॥

మైనమగ్నే విదహో మాభిశోచో మాస్య త్వచం చిక్షిపో మా శరీరమ్ । యదా శృతం కరవో జాతవేదోఽథేమేనం ప్రహిణుతాత్పితృభ్యః ॥ శృతం యదా కరసి జాతవేదోఽథేమేనం పరిదత్తాత్పితృభ్యః । యదా గచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవాతి ॥

— స్త్రియాస్తు —

మైనామగ్నే విదహో మాభిశోచో మాస్యాస్త్వచం చిక్షిపో మా శరీరమ్ । యదా శృతం కరవో జాతవేదోఽథేమేనాం ప్రహిణుతాత్పితృభ్యః ॥ శృతం యదా కరసి జాతవేదోఽథేమేనాం పరిదత్తాత్పితృభ్యః । యదా గచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవాతి ॥ – ఇతి స్త్రీణామూహః –

— ప్రేతోపస్థానమ్ —

దహ్యమానం ప్రేతముపతిష్ఠతే । సూర్యం తే చక్షురితి ॥ – సూర్యం తే చక్షుర్గచ్ఛతు వాతమాత్మా ద్యాం చ గచ్ఛ పృథివీం చ ధర్మణా । అపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీరైః ॥

— అజబన్ధనమ్ —

జఘనేన చితిమజమబలేన దర్భమయేన శుల్బేన సంబధ్నాతి ॥ – అజో భాగ ఇత్యుద్రవన్తమనుమన్త్రయతే । – అజో భాగస్తపసా తం తపస్వ తం తే శోచిస్తపతు తం తే అర్చిః । యాస్తే శివాస్తనువో జాతవేదస్తాభిర్వహైనం సుకృతాం యత్ర లోకాః ॥ అయం వై త్వమస్మాదధి త్వమేతదయం వై తదస్య యోనిరసి । వైశ్వానరః పుత్రః పిత్రే లోకకృజ్జాతవేదో వహైనం సుకృతాం యత్ర లోకాః । అజాభావే దర్భమయమజం వా కుర్యాత్ ॥

— ప్రేతవక్షస్థాగ్నౌ నవస్రువాహుతయః —

చితేః పురస్తాద్దక్షిణాభిముఖస్తిష్ఠన్ ॥ — వక్షస్థాగ్నౌ నవస్రువాహుతీర్జుహోతి ॥ — యప్రేతస్యేతి నవభిః ॥

౧ స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ యప్రేతస్య పథో గోప్తారస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ — పథో గోప్తృభ్య ఇదమ్ ॥

౨ యప్రేతస్య పథో రక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ — పథో రక్షితృభ్య ఇదమ్ ॥

౩ యప్రేతస్య పథోఽభిరక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ — పథోఽభిరక్షితృభ్య ఇదమ్ ॥

౪ ఆఖ్యాత్రే స్వాహా ॥ — ఆఖ్యాత్ర ఇదమ్ ॥

౫ అపాఖ్యాత్రే స్వాహా ॥ — అపాఖ్యాత్ర ఇదమ్ ॥

౬ అభిలాలపతే స్వాహా ॥ — అభిలాలపత ఇదమ్ ॥

౭ పలాలపతే స్వాహా ॥ — పలాలపత ఇదమ్ ॥

౮ అగ్నయే కర్మకృతే స్వాహా ॥ — అగ్నయే కర్మకృత ఇదమ్ ॥

౯ యమత్రనాధీమస్తస్మై స్వాహా ॥ — యమాయ రాజ్ఞ ఇదమ్ ॥

(స్త్రియాస్తు)

౧ (యప్రేతస్యాః పథో గోప్తారస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ — పథో గోప్తృభ్య ఇదమ్ ॥

౨ యప్రేతస్యాః పథో రక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ పథో రక్షితృభ్య ఇదమ్ ॥

౩ యప్రేతస్యాః పథోఽభిరక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ — పథోఽభిరక్షితృభ్య ఇదమ్ ॥ — శేషం పూర్వవత్ ॥)

(దుష్టతిథిమరణప్రాయశ్చిత్తహోమమ్)

పూర్వోక్త ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య — దుష్టతిథిమరణేన జాతో దోషస్సముజని తద్దోష పరిహార ద్వారా — మమ సర్వేషాం జ్ఞాతీనామాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం — తదుక్త

ప్రాయశ్చిత్తహోమం కరిష్యే॥ – స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ – అగ్నేయం యక్ష్మమధ్వరం విశ్వతః పరిభూరసి। సఇద్దేవేషుగచ్ఛతిస్వాహా॥ – దేవేభ్యఇదమ్॥

అగ్నే ప్రేహి ప్రథమోదేవయతాం చక్షుర్దేవానాముత మర్త్యానామ్। ఇయక్షమాణాభృగుభిస్సజోషాస్సువర్యన్తుయజమానాస్స్వస్తిస్వాహా॥ – జాతవేదసఇదమ్॥

(దుష్టగ్రహవారమరణ ప్రాయశ్చిత్తహోమమ్)

(పూర్వోక్త ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – దుష్టగ్రహవార మరణేనయో దోషస్సమజనితద్దోష పరిహారద్వారా – మమసర్వేషాం సపిండానామాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం – తదుక్తప్రాయశ్చిత్త హోమం కరిష్యే॥ – స్రువేణాజ్యమాదాయ॥

అగ్నినార్త యిమశ్చన్వతోస్మ స్తోమదివేదివే। యశసంవీర వత్తమగ్గ్‌స్వాహా॥ – అగ్నయఇదమ్॥)

(ద్విపాత్త్రిపాన్నక్షత్ర మరణప్రాయశ్చిత్తహోమః)

పూర్వోక్త ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – ద్విపాత్త్రిపాన్నక్షత్రమరణేన – యోదోషస్సమజనితద్దోష పరిహారద్వారా – మమ – సర్వేషాం సపిండానామాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం – తదుక్తప్రాయశ్చిత్తహోమం కరిష్యే॥

స్రువేణాజ్యమాదాయ॥ – సోమాగ్ం అగ్నేవిమాగ్ం అక్షీ యక్షోస్సువర్గాసపద్మిదపస్మృష్య॥ ఇదావాగ్ం ప్రేహి తయురప్రిజావా దక్షోర్తుంబః పృథుబుధ్నస్సఖావ్రాతాన్స్వాహా॥ అగ్నయే సోమతఇదమ్॥ ప్రజాపతేన త్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితాబభూవ। యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తువయగ్గ్‌స్యామపతయో రయీణాగ్‌స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదమ్॥ –

(ధనిష్ఠాపంచక మరణ ప్రాయశ్చిత్త హోమాః)

ప్రేతస్య ముఖే హిరణ్యశకలమాజ్య బిందూన్యానిధాయ ॥

పూర్వోక్త ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతి – పితుః – గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ధనిష్ఠాపంచకమరణేన – దోషోత్పన్నమజని తద్దోషపరిహారద్వారా – మమ సర్వేషాం సపిండానా మాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం – పవమాన హోమాహుతిత్రయం కరిష్యే ॥ – స్రువేణాజ్య మాదాయ ॥ –

వహవపాం జాతవేదః పితృభ్యో యత్రైనాన్ వేత్థనిహితాన్ పరాకే । మేదసః కుల్యా ఉపతాన్త్స్రవన్తు సత్యా ఏతా ఆశిషస్సన్తు కామైస్స్వాహా ॥ అగ్నయే జాతవేదస ఇదమ్ ॥ ౧ ॥

ఔలూఖలా గ్రావాణో ఘోషమక్రత హవిః కృణ్వన్తః పరివత్సరీణమ్ ॥ ఏకాష్టకే సుప్రజా వీరవన్తో వయగ్గ్‌స్యామ పతయో రయీణాన్ స్వాహా ॥ అగ్నయే జాతవేదస ఇదమ్ ॥ ౨ ॥

ఏకాష్టకా తపసా తప్యమానా సంవత్సరస్య పత్నీ దుదుహే ప్రపీనా । తం దోహ్యా ముపజీవాథ పితరస్సహస్రధార మముష్మిన్‌లోకే స్వాహా ॥ పితృభ్య ఇదమ్ ॥ ౩ ॥

(ద్విత్రిపుష్కరమరణ ప్రాయశ్చిత్తహోమమ్)

పూర్వోక్త ... యాం తిథౌ – ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – ద్విత్రిపుష్కరమరణేన – దోషోత్పన్నమజనితద్దోష పరిహారద్వారా – మమసర్వేషాం సపిండానామాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం – తదుక్తప్రాయశ్చిత్తహోమం కరిష్యే ॥ – స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥

– అస్మాత్త్వమధిజాతోసి త్వదయం జాయతాం పునః । అగ్నయే వైశ్వానరాయ సువర్గాయ లోకాయ స్వాహా ॥ – అగ్నయే వైశ్వానరాయ సువర్గాయ లోకాయేదమ్ ॥

(దక్షిణాయన మరణ ప్రాయశ్చిత్తహోమః)

పూర్వోక్త ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య దక్షిణాయనమరణేన-రౌమోదోషస్సముజనితద్దోష పరిహారార్థం తదుక్త ప్రాయశ్చిత్తహోమం కరిష్యే॥ - స్రువేణాజ్యమాదాయ॥

తా సూర్యా చన్ద్రమసా విశ్వభృత్తమా మహత్ । తేజో వసుమద్రాజతో దివి । సామాత్మానా చరతస్సామచారిణా । యయోర్వ్రతం న మమే జాతు దేవయోస్స్వాహా॥ సూర్యాచంద్రమసోభ్యామిదమ్॥ ౧॥

ఉభావన్తౌ పరియాత అర్మ్యా । దివో న రశ్మీగ్ స్తనుతో వ్యర్ణవే । ఉభా భువన్తీ భువనా కవిక్రతూ । సూర్యా న చన్ద్రా చరతో హతామతీ స్వాహా॥ - మన్త్రోక్త దేవతాభ్య ఇదమ్॥ ౨॥

పతీ ద్యుమద్విశ్వవిదా ఉభా దివః । సూర్యా ఉభా చన్ద్రమసా విచక్షణా । విశ్వవారా వరివో భా వరేణ్యా । తా నోవతం మతిమన్తా మహివ్రతా స్వాహా । సూర్యాచంద్రమసోభ్యామిదమ్ ॥ ౩ ॥

విశ్వవపరీ ప్రతరణా తరన్తా । సువర్విదా దృశయే భూరిరశ్మీ । సూర్యా హి చన్ద్రా వసు త్వేష దర్శతా । మనస్వినోభా నుచరతో ను సం దివగ్గ్ స్వాహా ॥ - సూర్యాచంద్రమసోభ్యామిదమ్ ॥ ౪ ॥

అస్య శ్రవో నద్యస్సప్త బిభ్రతి । ద్యావాక్షామా పృథివీ దర్శతం వపుః । అస్మే సూర్యాచన్ద్రమసాభిచక్షే । శ్రద్ధే కమిన్ద్ర చరతో విచర్తురగ్గ్ స్వాహా ॥ - సూర్యాచంద్రమసోభ్యామిదమ్ ॥ ౫ ॥

పూర్వాపరం చరతో మాయయైతౌ । శిశూ క్రీడన్తౌ పరియాతో అధ్వరమ్ । విశ్వాన్యన్యో భువనాభిచష్టే । ఋతూనన్యో విదధజ్జాయతే పునస్స్వాహా ॥ – సూర్యాచన్ద్రమసాభ్యామిదమ్ ॥ ౮ ॥

(కృష్ణపక్షమరణ ప్రాయశ్చిత్తహోమః)

(పూర్వోక్త ... యాం తిథౌ – ప్రాచీనావీతీ ॥ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – కృష్ణపక్ష మరణేన – యో దోషస్సముజ్జని తద్దోషపరిహారద్వారా క్షేమాణామాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం – తదుక్త ప్రాయశ్చిత్త హోమం కరిష్యే ॥ – దక్షిణాయన మరణ ప్రాయశ్చిత్తవజ్జుహోతి ॥)

(దుష్టతిథి – వార – నక్షత్రయోగే – అత్రపునర్దహనమ్)

పూర్వోక్త ... యాం తిథౌ – ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణకాలే – దుష్టతిథివారనక్షత్రసంభవే – యో దోషస్సముజ్జనితద్దోషపరిహారద్వారా – క్షేమాణామాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం – శాలిపిష్టబింబదహనం కరిష్యే॥

శాలిపిష్టేనవా – తిలకల్కేనవా – శరీరాకృతింకృత్వా – నూతనకూర్చేనిధాయ । గంధపుష్పాక్షతైరలంకృత్య । అస్మాత్త్వమితి యజుషా – కూర్చేణసహశరీరాకృతి మగ్నౌనిక్షిపేత్॥

అస్మాత్త్వమధిజాతోఽసి త్వదయంజాయతాంపునః । అగ్నయే వైశ్వానరాయసువర్గాయలోకాయస్వాహా॥ – అగ్నయే వైశ్వానరాయేదమ్॥)– తూష్ణీంసమస్తమ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ।

—॥ ప్రేతస్య సర్వాఙ్గేషు స్రువాదిపాత్ర నిక్షేపణమ్ ॥—

ప్రేతస్య నాసికాయాం స్రువంనిక్షిప్య । నాభ్యామాజ్యస్థాలీమ్ । పాదమధ్యే ప్రోక్షణీమ్ । శిష్టానిపాత్రాణి ప్రేతస్యోపరినిక్షిప్య॥ – అహతం వాసశ్శ్మశానే పరిత్యజ్య॥ – సుగంధద్రవ్యాణి దర్భాంశ్చతత్రనిక్షిప్య॥ – అఙ్గుష్ఠానామికాభ్యాం కుశతృణమాదాయ। నగ్నమేవదహేయుః – ఇతి చితేః పశ్చాత్తూష్ణీం తృణంనిరస్య । అపఉపస్పృశ్య॥ – వాహకా ప్రాథణ్యా॥

— ఉచ్చైస్స్వరేణ యామ్యసూక్తపఠనమ్ —

అపరేణాగ్నిం ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్య । సవ్యోత్తరముపస్థం కృత్వా । అపడవస్తృతీర్న్య ! – అథైనం యామ్యేన సూక్తేన – సవర్ణేన పరాధ్యాయ శంసన్తి ! ప్రకేతునేతి । – ప్రకేతునా బృహతా భాత్యగ్నిరావిర్విశ్వాని వృషభో రోరవీతి । దివశ్చిదన్తా దుపమాముదానడపాముపస్థే మహిషో వవర్ధ ॥ ౧ ॥

ఇదన్త ఏకం పర ఊత ఏకం తృతీయేన జ్యోతిషా సంవిశస్వ । సంవేశన స్తనువైచారురేధి ప్రియో దేవానాం పరమే సధస్థే ॥ ౨ ॥

నాకే సుపర్ణ ముపయత్పతన్తగ్ం హృదా వేనన్తో అభ్యచక్షత త్వా । హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం యమస్య యోనౌ శకునం భురణ్యమ్ ॥ ౩ ॥

అతిద్రవ సారమేయౌ శ్వానౌ చతురక్షౌ శబలౌ సాధునా పథా । అథా పితౄంథ్సువిదత్రాగ్ం అపీహి యమేన యే సధమాదం మదన్తి ॥ ౪ ॥

యౌ తే శ్వానౌ యమ రక్షితారౌ చతురక్షౌ పథిరక్షీ నృచక్షసా । తాభ్యాగ్ం రాజన్పరిదేహ్యేనగ్గ్ స్వస్తి చాస్మా అనమీవం చ ధేహ్యేమ్ ॥ ౫ ॥

ఉరూణసావసుతృపా వుదుమ్బలౌ యమస్య దూతౌ చరతో జనాగ్ం అను । తావస్మభ్యం దృశయే సూర్యాయ పునర్దాతా వసు మద్యేహ భద్రోమ్ ॥ ౬ ॥

సోమ ఏకేభ్యః పవతే ఘృత మేక ఉపాసతే । యేభ్యో మధు ప్రధావతి తాగ్ంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౭ ॥

యే యుధ్యన్తే ప్రధనేషు శూరాసో యే తనుత్యజః । యే వా సహస్రదక్షిణాస్తాగ్ంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౮ ॥

తపసా యే అనాధృష్యా స్తపసా యే సువర్గతాః । తపో యే చక్రిరే మహస్తాగ్ంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౯ ॥

— కర్షూఖననం – కర్త్రాది సంగాహనమ్ —

దహనదేశస్య పశ్చాద్దక్షిణాయతాస్తిస్రః కర్షూః దీర్ఘావటాన్ఖాత్వా । తత్ర అశ్మనస్సికతాభిశ్చాప్రకీర్య । అయుగ్భిరుదకుమ్భైః పరిప్లావ్య । కర్తా జ్ఞాతయశ్చ యజ్ఞోపవీతినో భూత్వా । తాస్సుజ్ఞాతయస్సంగాహం తేష్వన్తే కుర్వన్తి ।

ఆశ్మన్వతీ రేవతీస్సగ్ం రభధ్వ ముత్తిష్ఠత ప్రతరతా సఖాయః। అత్రాజహామ యే అసన్నశేవా శ్శివాన్వయమభివాజానుత్తరేమ॥

తతః – కర్తా జలకుంభం సవ్యభుజే నిధాయ। ఛిద్రేణ పృష్ఠతో జలం స్రావయన్ । త్రిర ప్రదక్షిణం చితిం పరీత్య। – పరతో౽నవేక్ష్య। ప్రేతస్య శిరఃప్రదేశే కుంభం పృష్ఠతో ఉపభజ్య। అపఉపస్పృశ్య॥

—॥ తోరణకరణమ్ ॥—

జఘనేన కర్షూః ఖాత్వా। అపఉపస్పృశ్య। పలాశశాఖే – శమీశాఖే వా దక్షిణోత్తరే నిఖాయ। తయోరగ్రే దర్భమయేన శుల్బేన సంబధ్య। తోరణవత్కృత్వా। తే అన్తరేణ ప్రసర్పన్తి। యద్దివ్యే దేవస్యేతి॥

యద్దివ్యం దేవస్య సవితుః పవిత్రగ్ం సహస్రధారం వితతమన్తరిక్షే। యేనాపునాదిన్ద్రమనార్తమార్త్యై తేనాహం మాగ్ం సర్వతనుం పునామి॥– తయోశ్శాఖయోర్మధ్యే కనిష్ఠపూర్వాస్సర్వే జ్ఞాతయో గచ్ఛన్తి। – జఘన్యః కర్తా శాఖే ఉదస్యతి। – యా రాష్ట్రాదితి॥

యా రాష్ట్రాత్పన్నాదపయన్తి శాఖా అభిమృతా నృపతిమిచ్ఛమానాః। ధాతుస్తాస్సర్వాః పవనేన పూతాః ప్రజయాస్మాన్రయ్యా వర్చసా సగ్ంసృజాథ॥ – అపఉపస్పృశ్య॥

కర్తాదిసర్వే జ్ఞాతయో యజ్ఞోపవీతినో భూత్వా। – ఉద్వయంతమ సస్పరీత్యాదిత్యముపస్థాయ॥

ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరమ్। దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్॥ – పుత్రాదయశ్చేతి అనవేక్షమాణాః – విదగ్ధ ప్రేతవార్తాం శ్రుత్వా – జలాశయం గచ్ఛేయుః॥

అపోవగాహస్త్వధాతాపునాత్వితి। – ధాతాపునాతుసవితాపునాతు।
అగ్నేస్తేజసాసూర్యస్యవర్చసా। – ఇతిస్నాత్వాచమ్య।

సుమఙ్గలీరియంవధూరిమాగ్ంసమేతపశ్యత । సౌభాగ్యమస్యై
దత్వాయాథాస్తంవిపరేతన॥ – సన్న్యాసించామి యజపాత్రిజామా
యుర్ధనంచ। ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥

సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై ।
తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై । ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥

హరిః ఓం తత్సత్.

శ్రీ గురుచరణారవిన్దార్పణమస్తు.

దహనవిధి స్సమాప్తః.

కేశవపనమ్

పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ పరిషదంత్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య - సమస్త సమ్పత్ ... నమోనమః॥ - అశేషమహాపరిషత్ - మదీయాం విజ్ఞాపనామవధార్య । మద్యానసమర్పితామిమాం పరిషద్దక్షిణాం యథాశక్తి దక్షిణాం - యజ్ఞోపవీతదక్షిణామిమస్వీకృత్య॥ - ప్రాచీనావీతీ॥ - పితుః గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్య - ఔర్ధ్వదైహిక కర్మాధికారయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం - మమశరీరశుద్ధ్యర్థంచ వపనంకారయితుం యోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వితి భవన్తోబ్రువన్తు॥ - తవవపనాధికారయోగ్యతాసిద్ధిరస్తు॥

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ - ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్య - ఔర్ధ్వదైహిక కర్మాధికార యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం మమశరీరశుద్ధ్యర్థంచ వపనసంస్కారయిష్యే॥ వపనాధికార యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం - స్వర్ణధాన్యాద్యల్పకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ - కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్॥ - సవీతీభూత్వా॥

శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపానివివిధానిచ ।
కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠన్తి తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్॥

శ్లో॥ ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా పిత్రూణాం ముక్తిహేతవే ।
వపనంకారయిష్యామి తీర్థేబ్రాహ్మణసన్నిధౌ॥

ఇతిదర్భేణ వపనసంప్రారంభంకృత్వా॥ - తతః - కనిష్ఠపూర్వాః - నివీతినః - దక్షిణాభిముఖోభూత్వా కంఠాదుపరివాపయేయుః॥

—॥ శిలాప్రతిష్ఠాపనమ్ ॥—

అపామన్తే - శుచౌదేశే - అవటంఖాత్వా । తస్మిన్ దక్షిణాగ్రందర్భంనిధాయ । తేషుశిలానవకీర్య॥ తతఃపరుషద్ఘ్నకేన - ఆమలకమాత్రేణ - రక్తవర్ణేన - శుక్లేన - పాషాణమాదాయ॥ - కేశవాది ద్వాదశనామభిస్స్థాపయిత్వా॥

కేశవ - నారాయణ మాధవ - గోవిన్ద - విష్ణో - మధుసూదన - త్రివిక్రమ - వామన - శ్రీధర - హృషీకేశ - పద్మనాభ దామోదర॥ ఇతిశిలాంస్థాపయిత్వా॥ దర్భేణసంవేష్ట్య ప్రజ్ఞాతం నిధాయ । పరిష

× శ్లో॥ [illegible] ।
[illegible] ॥

దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమస్తసమ్పత్ ... గోవిన్దాయ నమో నమః ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తాపోపశమనార్థం – తృష్ణోపశమనార్థం – క్షుదుపశమనార్థం – ప్రథమాహః ప్రభృతి దశాహపర్యన్తం – శిలాస్నాన – మృదాస్నాన – వాసోదక తిలోదక పిండప్రదానార్థం – శిలాప్రతిష్ఠాపనం కర్తుంముఖ్యకాలో భూత్వా మమాధికార సమృద్ధిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు॥ – కర్తుంతదాధికార సంపదస్తు॥ కాలశ్చ – ముఖ్యకాలోఽస్తు॥ – స్నాత్వాచమనంకృత్వా।

శ్రీ గోవింద గోవింద ... ద్యాం తిథౌ – ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – దహనజనిత తాపోపశమనార్థం తృష్ణోపశమనార్థం – క్షుదుపశమనార్థం – ప్రథమాహః ప్రభృతి దశాహపర్యన్తం – శిలాస్నాన – మృద్వాస్నాన – వాసోదక – తిలోదక – పిండప్రదానార్థం శిలాప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ తస్మిన్నవకే శిలాం స్థాపయిత్వా॥ ఆయాహి ప్రేత సోమ్య గంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః । ప్రజామస్మభ్యం దదత్ రయించ దీర్ఘాయుత్వం చ శతశారదం చ। – పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతం – అస్యాం శిలాయాం ఆవాహనముపతిష్ఠతు। – అంజనముపతిష్ఠతు । అభ్యంజనముపతిష్ఠతు ।

— స్త్రీయాశ్చ —

ఆయాహి ప్రేతే సోమ్యా గంభీరైః ... శారదంచ । మాతరం గోత్రాం పదాయాం ప్రేతాం – అస్యాం శిలాయా మావాహనముపతిష్ఠతు । – అంజనాభ్యంజనముపతిష్ఠతు ।

— గోదానాది దశదానాని —

శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే గోదానాది దశదానాని కరిష్యే। దశదానాని కుర్యాత్ ।

— నిత్య విధిః —

పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । పరిషదం త్రిఃప్రదక్షిణీకృత్య । సమస్తసమ్పత్ ... నమో నమః ।

ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేఽహని - కర్తవ్య - ప్రేతదహనజనితతాపోపశమనార్థం - తృష్ణోపశమనార్థం - క్షుదుపశమనార్థం - శిలాస్నాన - మృదాస్నాన - వాసోదక - తిలోదక పిండప్రదానాదికర్మ ముఖ్యకాలో భూత్వా - మమాధికార సమృద్ధస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ కర్తుం తదాధికారసంపదస్తు ॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోఽస్తు ॥ స్వస్తి ॥

— శిలాస్నానాని —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ - ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ప్రథమేఽహని కర్తవ్య - ప్రేతదహన జనితతాపోపశమనార్థం - ప్రేతతృప్త్యర్థంచ - శిలాస్నానాని కరిష్యే ॥ - ప్రేతశిలాయాః అంజనముపలిమ్పతు । ప్రేతశిలాయాః అభ్యంజనముపలిమ్పతు ॥

శుక్లపక్షే ॥ - కేశవ - నారాయణ - మాధవ - గోవింద - విష్ణో - మధుసూదన - త్రివిక్రమ - వామన - శ్రీధర - హృషీకేశ - పద్మనాభ - దామోదర - ఇతి - త్రివారం శిలాంస్నాపయేత్ ॥

కృష్ణపక్షే ॥ - సంకర్షణ - వాసుదేవ - ప్రద్యుమ్న - అనిరుద్ధ - పురుషోత్తమ - అధోక్షజ - నారసింహ - అచ్యుత - జనార్దన - ఉపేంద్ర - హరే - శ్రీకృష్ణ ॥ ఇతి - త్రివారంశిలాం స్నాపయేత్ ॥

— శిలాస్నానధారాదత్తమ్ —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ - పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య మయాకృతైః - ప్రథమేఽహని కర్తవ్య శిలాస్నానైః - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తాపోపశమనమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ తథాస్తు పితుః దహనజనిత తాపోపశమనమస్తు ॥ ప్రేతాప్యాయనంచాస్తు ॥ ప్రేత తృప్తిరస్తు ।

— మృదాస్నానాని —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య - ప్రథమేఽహని కర్తవ్య

ప్రేతదహనజనిత తాపోపశమనార్థం - ప్రేతతృప్త్యర్థంచ - మృదా స్నానాఖ్యం కరిష్యే - తదనంతరం మృదం గృహీత్వా । ఉదుత్యం జాతవేద సమిత్యాదిత్యాయ మృత్తికాం దర్శయిత్వా ॥

ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥ - మృత్తికే హనమే పాపమితి - మస్తకాదిపాద పర్యన్తం మృల్లేపనం కుర్యాత్ ॥

మృత్తికే హనమే పాపం యన్మయా దుష్కృతం కృతమ్ । మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాభిమన్త్రితా । మృత్తికే దేహిమే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ । మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే నిర్ణుద మృత్తికే । తయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్ ॥

అఙ్గాదఙ్గాల్లోమ్నో లోమ్నో జాతం పర్వణి పర్వణి । యన్మమ సర్వస్మాదాత్మనస్తదిమం విసృజామి తే ॥ - ధాతా పునాత్వితి కేశాన్ ప్రోక్ష్య ॥

ధాతా పునాతు సవితా పునాతు । అగ్నేస్తేజసా సూర్యస్య వర్చసా ॥ - తటాకం ప్రతిగత్వా । దక్షిణాభిముఖస్సన్ స్నాత్వా । ప్రాచీనావీతీ । అంజలినా జలం గృహీత్వా । అగత్య । క్షితే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య ప్రేతదహన జనిత తాపోపశమనార్థం ప్రేతతృప్త్యర్థంచ - అస్యాం శిలాయాం ఏతన్మృదాస్నానముపతిష్ఠతు ॥ - ఏవం త్రిః

— ॥ మృదాస్నాన ధారాదత్తమ్ ॥ —

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ - పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య - మయాకృతైః ప్రథమేహని కర్తవ్య మృదాస్నానైః - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనితతాపోపశమనమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ తవపితుః దహనజనితతాపోపశమనమస్తు । ప్రేతాప్యాయనం చాస్తు ॥ ప్రేత తృప్తిరస్తు ॥

—॥ వాసోదక ప్రదానాని ॥—

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య ప్రేతదహన జనిత తాపోపశమనార్థం ప్రేతతృప్త్యర్థంచ – వాసోదక ప్రదానాని కరిష్యే ॥

ప్రాచీనావీతీ వాసస్త్రిగుణీకృత్య । సవ్యంజాన్వాచ్య । పితః గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య ప్రేతదహనజనిత తాపోపశమనార్థం – ప్రేతతృప్త్యర్థంచ ఏతద్వాసోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ఏవం త్రిః ॥

—॥ వాసోదక ధారాదత్తెమ ॥—

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ – ప్రాచీనావీతీ – పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య – మయాకృతైః – ప్రథమేహని కర్తవ్య వాసోదక ప్రదానైః పితుః గోత్రస్య – శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తాపోపశమనమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ తథాపితుః దహనజనిత తాపోపశమన మస్తు ప్రేతాప్యాయనంచాస్తు ॥ ప్రేత తృప్తిరస్తు ॥

—॥ తిలోదక ప్రదానాని ॥—

శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ – ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య ప్రేతదహన జనిత తృష్ణోపశమనార్థం – ప్రేతతృప్త్యర్థంచ తిలోదక ప్రదానాని అద్యకరిష్యే ॥ తిలోదకమంజలినా గృహీత్వా । సవ్యంజా న్వాచ్య పితః గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య ప్రేతదహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థం ప్రేతతృప్త్యర్థంచ – ఏత త్తిలోదకముపతిష్ఠతు ॥ ఏత త్తిలోదకముపతిష్ఠతు – ఏత త్తిలోదకముపతిష్ఠతు సకృన్మంత్రేణ ద్విస్తూష్ణీమ్ ॥ – ఏవం త్రిః ॥

ఏవమహరహరంజలినా ఏకోత్తర వృద్ధిరాదశాహాత్ ॥ కిన్తు – ప్రథమేహని – త్రయః ॥ ద్వితీయేహనిచత్వారః ॥ తృతీయేహనిపంచ ॥ చతుర్థేహనిషట్ ॥ పంచమేహనిసప్త ॥ షష్ఠేహన్యష్టౌ ॥ సప్తమేహని

నవ। అష్టమేహానిదశ। నవమేహన్యేకాదశ। దశమేహానిద్వాదశ। - ఇతి క్రమేణ ఆదశాహాత్ - కర్తా - పంచసప్తతి ౭౫ తిలోదకానిదద్యాత్।

— తిలోదక ధారాదత్తమ్ —

(శ్రీ) గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ - పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య - మయాకృతైః - ప్రథమేహాని కర్తవ్య తిలోదక ప్రదానైః - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య దహన జనిత తృష్ణోపశమనమస్త్వితి భవన్తోబ్రువన్తు। తథాస్తు। దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్తు। ప్రేతాప్యాయనంచాస్తు। ప్రేత తృప్తిరస్తు॥

— పిండప్రదానమ్ —

(శ్రీ) గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య - ప్రథమేహాని కర్తవ్య ప్రేత దహన జనిత క్షుత్తృష్ణోపశమనార్థం ప్రేతతృప్త్యర్థంచ తిలోదక పిండ ప్రదానమహం కరిష్యే - పిండస్యాధః పత్రద్గోమయేనానులిప్య। ప్రాచీనావీతీ

పితః గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ - పిండస్యాధః దక్షిణాగ్రమేతద్దర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు। - పితః గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ దర్భోపరి ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు। - కపిత్థపరిమాణం పిండంకృత్వా - సవ్యంజాన్వాచ్య - దక్షిణాభిముఖః ఉపవిశ్య। పితః గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహానికర్తవ్య ప్రేతదహన జనిత క్షుదుపశమనార్థం - ప్రేతతృప్త్యర్థంచ - ఏషపిండఉపతిష్ఠతు। పితః గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు।

పితః గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయపిండస్య పరిఅంజన ముపతిష్ఠతు। పితః గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి అభ్యంజనముపతిష్ఠతు। పితః గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ - తాంబూలదక్షిణాంచ ఉపతిష్ఠతు - పితః గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి సకలారాధనైస్స్వర్చనముపతిష్ఠతు। ... పరిషించతి॥ ఉపవీతీ॥

— పిండధారాదత్తమ్ —

(శ్రీ) గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ - పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య - మయాకృతైః ప్రథమేహానికర్తవ్య

తిలోదక పిండప్రదానేనపితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య, దహనజనిత క్షుముపశమనమ స్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు - తథాపితుః దహనజనితక్షుదుప శమనమను। ప్రేతాప్యాయనం చాస్తు। ప్రేత తృప్తిరస్తు।

నివీతీభూత్వా। కుశతృణమాదాయ - ఉదఙ్ముఖోభూత్వా॥

అన్నేనమ్మఖో వధిర్మేణావ్యక్తః। యమస్యదూతశ్శ్వపాద్వితీయాపసి। గృధ్రోస్సుపర్ణః కుణపం నిషేవసే। యమస్యదూతః ప్రహితోభవస్యతో భయోః॥

శ్లో॥ నారాయణ నమస్తేస్తు శంఖచక్రగదాధర।
అక్షయ్యం పిండదానేన ప్రేతత్వ పితరో భవ॥

ప్రాచీనావీతీ। పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత - ఇమం పిండం గృధ్ర వాయసజలచరముఖేన ఉపభుంక్ష్వ। ప్రేత భుఙ్క్ష్వ...

ఇతి - పిండం వాయసేభ్యోదద్యాత్। కాకాద్యభావే - ఉదకే క్షిపేత్। ఏవమాదశాహాన్నిత్యకర్మ కర్తవ్యం। సర్వేప్రజ్ఞాత యశ్చస్నాత్వాచమ్య॥

—॥ గృ హా గ మ నా దీ ని ॥—

ప్రాచీనావీతీ - కనిష్ఠప్రథమాః - ఆర్ద్రైకవాసః - అప్రతీక్ష మాణాః గృహాగత్వా। కర్తాజ్ఞాతయశ్చపాద ప్రక్షాళనం కృత్వా - నివేశనబహిర్ద్వారదేశే దక్షిణపార్శ్వే అవలంబితా త్వా। తత్రామలక మాత్రం పాషాణాన్తరం నిధాయ॥ (శ్రీ) గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ - ప్రాచీనావీతీ - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినా దారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య ప్రేతదహన జనిత తాపోపశమనార్థం ప్రేతత్వ వ్యర్థ్యంచ - తిలసహితవాసోదక ప్రదానమద్యకరిష్యే। - ప్రాచీనావీతీ। సవ్యంజాన్వాచ్య। పితుః గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య ప్రేతదహన జనిత తాపోపశమ నార్థం - ప్రేతత్వ వ్యర్థంచ - తిలసహిత పితద్వాసోదక ముపతిష్ఠతు॥

ఏవమాదశాహప్రభృతిదినమేకైకాంజలివృద్ధ్యా - ప్రథమేఽహ్న్యేకం - ద్వితీయేఽహని ద్వే - తృతీయేఽహని త్రీణి - చతుర్థేఽహని చత్వారి - పంచమేఽహని పంచ - షష్ఠేఽహని షట్ - సప్తమేఽహని సప్త - అష్టమేఽహన్యష్టౌ । నవమేఽహని నవ । దశమేఽహని దశ ॥

ఇతి - పంచపంచాశత్ - (౫౫) తిలసహితవాసోదకాని సర్వే జ్ఞాతయో దద్యుః ॥ - తతో గృహద్వారి - కర్తా సర్వాన్ప్రత్యుత్థాయ । విసృజ్య ॥ తత్రైవ సర్వే ఘృతం ప్రాశ్య । తతః - నింబపత్రాణి విదశ్య ॥ ఆచమ్య ॥

గోమయ సువర్ణాగ్ని సర్షప - యవ దూర్వాప్రవాళాని స్పృష్ట్వా । ద్వారమధ్యే సుస్థిరం పాషాణం నిధాయ ॥

—♦ ఆగారప్రవేశమ్ ♦—

శనైస్తదాక్రమ్య । దక్షిణపాదనిధానపూర్వకం - కనిష్ఠప్రథమాః గృహం ప్రవిశేయుః । సర్వప్రవేశనేష్వేవమ్ ॥ నిర్గమనేతు - జ్యేష్ఠపురస్సరం నిర్గచ్ఛేయుః ॥

—♦ మరణస్థల ప్రవేశః ♦—

తతో మరణస్థలం ప్రదీపేనసహ ప్రవిశ్య । యత్రక్వచ ప్రాణా ఉత్క్రామన్తి - తం దేశం గోమయేనోపలిప్య । యవోదకేనావోక్ష్య । అయోనిధాయ । తిలాన్ - తండులాన్ - వ్రీహీన్ ప్రకీర్య । స్వస్త్యస్తు । మద్గృహాణాం శేషేషు శివం చాస్తు । ఇత్యుక్త్వా - తండులానవకీర్య ॥

మరణప్రదేశే - ఆకాశే శిక్యద్వయే మృణ్మయపాత్రద్వయం నిధాయ - ఏకస్మిన్నుదకం - అన్యస్మిన్ క్షీరమానీయ । అత్రస్నాహి త్యుదకం - అత్రపిబేతి క్షీరంసదధ్యాత్ ॥ - . ఏవం నవమదివసాన్తం నిక్షిపేత్ ॥

—♦ ఓషధినిక్షేపణమ్ ♦—

మృతస్యశిరః ప్రదేశేఓషధీన్యస్యస్తే - ఆచమ్య - (శ్రీ) గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య - తృప్త్యర్థం - స్థలశుద్ధ్యర్థంచ ఓషధినిక్షేపణం కరిష్యే ॥

మృతస్యశిరః ప్రదేశే – వితస్తిమాత్రం – వర్తులాకారం గర్తం ఖాత్వా । సికతాభిరవకీర్య । యవానాదాయ – పయసాగ్ంసిచ్య । పితః గోత్ర శర్మన్ ప్రేతతృప్తిరస్తు – ఇతి తస్మిన్ గర్తే తూష్ణీం నిక్షిప్య । సికతాభిః ప్రచ్ఛాద్య । ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ అద్భిః ప్రోక్ష్య ॥

ఆపోహిష్ఠామయోభువః ... ధాచనః ॥ ఏవం నవమదివసాన్తం నిత్యకర్మాన్తే ఉదకం తత్రనిక్షిపేత్ ॥

— నగ్నశ్రాద్ధమ్ – గృహద్వారే అమన్త్రకం కుర్యాత్ ॥ —

కర్తా శ్రోత్రియం బ్రాహ్మణ మాహూయ॥ పవిత్రం ధృత్వాచమ్య॥ పరిమద్దక్షిణాంగృహీత్వా । బ్రాహ్మణాన్ త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య ॥ సమస్త సమ్పత్ ... నమోనమః ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ప్రథమేఽహని కర్తవ్య నగ్నత్వ నివారణార్థం – నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధం కర్తుం ముఖ్యకాలే భూత్వామమాఽధికారసమ్పదస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । కర్తుంతవాధికార సమ్పదస్తు॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోఽస్తు – ఆచమ్య॥ శ్రీ గోవింద గోవింద ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ – మూకత్వ – బధిరత్వ – కాణత్వ – పంగుత్వ – పిశాచత్వ – నగత్వనివారణార్థం – నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధమామాది ద్రవ్యేణ ప్రేతోద్దేశేన – ఏకోద్దిష్టవిధానేన – తిలోదకాను పిండప్రదానేనాద్య కరిష్యే ॥ – ప్రాచీనావీతీ ॥ – హస్తోదకందత్వా । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే – అయన్తే క్షణః ఉపతిష్ఠతు ॥ గోమయేన త్రికోణాకారమండలం కృత్వా । పితః గోత్రశర్మన్ప్రేతపాద్యస్థానే కుశా ఉపతిష్ఠన్తు । గంధా ఉపతిష్ఠన్తు । తిలా ఉపతిష్ఠన్తు । దర్భ ఉపతిష్ఠతు । పాద్యస్థానే సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు ॥

పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత నగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే స్వాగత ముపతిష్ఠతు । పితుః గోత్రస శర్మణః ప్రేతస్య ఇదమాసన ముపతిష్ఠతు । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే పాద్యముపతిష్ఠతు ॥

స్వయమపిపాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య ॥ - పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత నగ్న
ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తేవిష్టర ముపతిష్ఠతు ॥

ఇతి కుశేషు బ్రాహ్మణం ఉదఙ్ముఖ ముపవేశ్య । శ్రీ గోవింద
గోవింద......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్య
మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేఽహని కర్తవ్య నగ్నత్వ నివారణార్థం నగ్న
ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయా ప్రశస్తం
శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ బ్రాహ్మణస్య పురతః - తూష్ణీం దర్భైః
సంమృజ్య । భూమి ముద్ధృత్య । అవఉపస్పృశ్య । తిలోదకేనావోక్ష్య ।
తత్ర తిలదర్భాన్నిక్షిప్య । సతిల దర్భోదకేన అమాదిద్రవ్యం బ్రాహ్మణ
మాత్మానం చ త్రిః ప్రోక్ష్య ॥ - శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః
దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవన్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ శ్రాద్ధ
యోగ్యా భవన్తు ॥

పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టాఖ్య
శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదమాసన ముపతిష్ఠతు । సుఖాసన ముపతిష్ఠతు ।
హస్తోదకందత్వా ॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదారభ్య ప్రథ
మేఽహని కర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే క్షణఃక్రియతామ్ ।
ఓం తథా । ప్రాప్నోతుభవాన్ । ప్రాప్నవాని । బ్రాహ్మణస్య పురతో
దక్షిణాగ్రాన్ దర్భా నాస్తీర్య । తేష్వర్ఘ్యపాత్ర మాసాద్య । ఉత్తానం
కృత్వా । ప్రోక్ష్య । తస్మిన్పవిత్రం నిధాయ । అర్ఘ్యపాత్రే తిలా ఉప
తిష్ఠన్తు । అర్ఘ్యపాత్రే తూష్ణీ ముదకం నినీయ । పితరం గోత్రం శర్మాణం
ప్రేతం - ఇమాన్ లోకా న్ప్రీణయాహినః । అర్ఘ్యపాత్రే తిలాఉపతిష్ఠన్తు ।
గంధా ఉపతిష్ఠన్తు । పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ తేఽర్ఘ్యంగృహ్ణామి ।
ప్రేతపాత్రం సంపన్నం - సుసంపన్నం । ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః । హస్తోదకం
దత్వా । హస్తే పవిత్రం నినీయ । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేతనగ్నప్రచ్ఛాద
నైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తేఽర్ఘ్య ముపతిష్ఠతు ॥ పునః హస్తో
దకం దత్వా । శ్లో॥ ఇమం లోకం పరిత్యజ్యగతోసి పరమాంగతిమ్ । మనసా

వాయురూపేణ విప్రేత్వాం భోజయామ్యహమ్ । ఇత్యర్ఘ్యపాత్రం విచ్ఛిద్య । అపఉపస్పృశ్య । విస్పృశేత్ । మూర్ధ్నాది పాదపర్యన్తం తిలా ఉపతిష్ఠన్తు ।– పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేతనగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గంధా ఉపతిష్ఠన్తు । హస్తోదకం దత్వా । పితః గోత్రశర్మన్ప్రేత నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంతఃప్రావరణార్థం బహిఃప్రావరణార్థం ఇదన్తేవస్త్ర ముపతిష్ఠతు । సకలారాధనైస్స్వర్చిత ముపతిష్ఠతు ।– భోజనస్థానే ప్రసవ్యం వర్తులాకారమండలం కృత్వా । తత్ర భోజనపాత్ర మాసాద్య । తండులాదీన్నిధాయ । తూష్ణీ మామ ద్రవ్యాణి ప్రోక్ష్య । అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । హస్తోదకందత్వా ।– కరాభ్యాం పాత్రమాలభ్య । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేతనగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ఏతత్తే ఆమం సపరికరం – వాసస్తండులముద కుంభం – ప్రదీపం – కాంస్యభాజనం – కాంచనం – ఘృతతిల – లవణ – ముద్గంచ– పితాగోత్రః శర్మాప్రేతో దేవతేదమామం – సోపస్కరం బ్రాహ్మణ స్యాహవనీయార్థే దత్తమాతృప్తేస్తత్సర్వం గదేయుంభూ । గదాధరో భోక్తా – రాజతంపాత్రమక్షయ్య వటచ్ఛాయేయం – పితే గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ – ఇదమామం సోపస్కరం సదక్షిణాకం – సతాంబూలం – సతిలాపిధానోదకుంభం – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహానికర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనైకో ద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్త్యర్థం ముపతిష్ఠతు । ఉపవీతం.

— ధా రా ద త్త మ్ —

(శ్రీ) గోవింద గోవింద .... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ప్రథమేహని, పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య – మయాక్రియ మాణేనానేన – నగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్ట మశ్రాద్ధేన – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్తిద్వారా – అంధత్వ మూకత్వ బధిరత్వ కాణత్వ పంగుత్వ పిశాచత్వ నగ్నత్వ నివృత్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు – తవపితుః అంధాది నగ్నత్వ నివృత్తిరస్తు – ప్రేత తృప్త్యర్థం ముపతిష్ఠతు – ఉపవీతం.

—॥ పిండప్రదానమ్ ॥—

శ్రీగోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ. – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేఽహని ప్రథమ నగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధీయ తిలోదక సహపిండప్రదానం కరిష్యే। — దర్భమూలే పిండస్యార్థః ఏతద్గోమయేనానులిప్య । పితృ గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యార్థః దక్షిణాగ్ర మేతద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు। పితృ గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయదర్భోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు।– సవ్యంజనాన్నాద్య । పితృ గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధే ప్రేతార్థం ఏషపిండ ఉపతిష్ఠతు। పితృ గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు। పితృ గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి అంజన ముపతిష్ఠతు। పితృ గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు। తాంబూల దక్షిణాంచ ఉపతిష్ఠతు। పిండస్యోపరి సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు। – ఉపవీతి॥

—॥ పిండధారాదత్తమ్ ॥—

శ్రీగోవిందగోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేఽహని – పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య – మయాక్రియమాణేనానేన – నగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానేన – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య నగ్నత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేతత్వ తృప్త్యర్థం ముపతిష్ఠతు। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్యదత్తం శ్రాద్ధముపతిష్ఠతు। ఉపవీతీ। అభిరమ్యతాం, అభిరతాస్మ।– పిండమప్సు నిక్షిప్య।– స్నాత్వాచమ్య। – పవిత్రం విసృజ్య।

—॥ నవశ్రాద్ధమ్ ॥—

మరణాది ప్రథమ తృతీయ పంచమ సప్తమ నవమ దివసేషు మధ్యాహ్నకాలే నవశ్రాద్ధాన్య మన్త్రకంకుర్యాత్। ఏకాదశేఽహని నమ స్త్రిశతః – [illegible]

ఆచమ్య. శ్రీగోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య నవాహ్నైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే। కాలే అధికార సిద్ధ్యర్థం యథాశక్తి సంభవతా ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా। పరిషదం త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య। సమస్తసంపత్ ...నమోనమః ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ప్రథమేహని కర్తవ్య నవాహ్నైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధం కర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వా మమాధికార సంపద స్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు। కర్తుం తవాధికార సంపదస్తు। కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు। – ఉపవీతి॥

ఆచమ్య శ్రీగోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ – ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య నవాహ్నైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధమామాది ద్రవ్యేణ – ప్రేతోద్దేశేన– ఏకోద్దిష్ట విధానేన – తిలోద కామపిండప్రదానేనాద్య కరిష్యే। కురుష్వ।– ప్రాచీనావీతీ॥ హస్తోదకం దత్వా। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – ప్రథమేహని కర్తవ్య నవాహ్నైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం క్షణః ఉపతిష్ఠతు।— ఇత్యాది బ్రాహ్మణ విసర్జనాన్తం నగ్న ప్రచ్ఛాదనవత్కుర్యాత్। —

—: కర్తృనియమాః :—

మృతదినే స్వగృహే అన్నం న పాచయేత్। కర్తురామరణకాలాద భోజనమ్।– బాల వృద్ధ రోగ వర్జితానాంచ తదహరుపవాసః కర్తవ్యః।– ఉత్తరేష్వహస్సు పర్ణ పాత్రే ఏవాశ్నీయాత్।– భూమౌ తృణ ప్రస్తరేష్వేవ పృథక్ పృథక్ స్వపేయుః। అస్థి సంచయనాత్పూర్వం అన్యోన్యం న సంస్పృశేయుః।– ఆద్వాదశాహాన్నాధీయీరన్। నాధ్యాపయేరన్। న స్త్రియముపేయుః। న మధుమాంసాశనమ్। న ద్వివార భోజనమ్। నాభ్యంజనమ్। న గాత్రోద్వర్తనమ్। న తాంబూలమ్। దేవాలయే న ప్రవేశనమ్। న దర్పణావలోకనమ్। నాలంకరణమ్। మాసపర్యన్తం ఋతుకాలమపి

త్రియంబకో పేయాత్ । అత ఊర్ధ్వం ఋతుకాలే విహితమ్। ఆసంవత్స
రాత్సంఖాయన విహితమ్ ।-

—। ప్రేత పత్నీ నియమాః ।—

యావజ్జీవం ప్రేతపత్న్యా ఉదకోపస్పర్శనమేక భుక్తమథ శయ్యా
బ్రహ్మచర్యం అష్టవిధమైథున వర్జనం - క్షారలవణ మధు మాంసవర్జ
నంచ। యద్యుత్తర వయస్థా - సన్తానవతీ చేన్నైక భుక్తమ్ ।-

ఇతి ప్రథమ దివస కర్తవ్య విధిః-

—। అథ సంచయనప్రయోగ ముచ్యతే ।—

అపరేద్యు స్తృతీయస్యాం పంచమ్యాగ్ం సప్తమ్యాం వాస్థీని
సంచిన్వన్తి- ఉక్తదివసే - అనిషిద్ధదివసే - అమాత్యైస్సహ - అశ్మపయః
కుంభ ఘటాంశ్చ దర్భానపస్తిలోదుంబర పర్ణశాఖాః - ఫలంబృహాశ్చ
అపి - నీలరక్తే సూత్రేచ - శుల్బం - సికతాబలించ - ఖనిత్రమిత్యేతాన్
సంభారానాదాయ - శ్మశానదేశంగత్వా - శుచౌ దేశే నిధాయ ॥
శ్మశానాగ్నేః ప్రాక్ - దక్షిణాభిముఖ ఉపవిశ్య ।పవిత్రం వాసశ్చ
ధృత్వాచమ్య ।- (శ్రీ) గోవిందగోవింద......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ -
పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేహని అస్థి
సంచయనకాలే - భస్మాస్థీని - శ్వసృగాల - గార్దభ - కుక్కుట -
గృధ్రవాయస చండాలాది స్పర్శదోష పరిహారార్థం యథోక్త ప్రాయ
శ్చిత్తం కరిష్యే । - పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । పరిషదంత్రితః ప్రదక్షిణీ
కృత్య । సమస్తసంపత్......గోవిన్దాయ నమోనమః । ప్రాచీనావీతీ ।
పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేహని అస్థి
సంచయనకాలే - భస్మాస్థీనిశ్వ - సృగాల గార్దభ కుక్కుట గృధ్రవాయస
చండాలాది స్పర్శదోష పరిహారార్థం పంచగవ్యాది మార్జనం కర్తుం
ముఖ్యకాలో భూత్వా మమాధికార యోగ్యతాసిద్ధిరస్త్వితి భవన్తో
బ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికార సిద్ధిరస్తు । కాలశ్చ - ముఖ్యకాలోస్తు ।-
(శ్రీ) గోవింద గోవింద......యాం తిథౌ - ప్రాచీనావీతీ - పితుః గోత్రస్య

శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేఽహని అస్థిసంచయనకాలే - భస్మాస్థీని శ్వసృగాల గార్దభ కుక్కుట గృధ్రవాయస - చండాలాది స్పర్శ దోష పరిహారార్థం - పంచగవ్యమార్జనం కరిష్యే ।

౧. ఓం భూర్భువస్సువః......ప్రచోదయాత్ । ఇతి గోమూత్రేణ మార్జనం కుర్యాత్ ।

౨. గన్ధద్వారాం ...... హ్వయేశ్రియమ్ । ఇతి గోమయేన మార్జనం కుర్యాత్ ।

3. ఆప్యాయస్వ సమేతు తే......సఙ్గథే । ఇతి క్షీరేణ మార్జనం కుర్యాత్ ।

౪. దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం......తారిషత్ । - ఇతి దధ్నా మార్జనం కుర్యాత్ ।

౫. శుక్రమసి జ్యోతిరసి......రశ్మిభిః । ఇత్యాజ్యేన మార్జనం కుర్యాత్ ।

౬. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీన్ద్రస్య త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామి బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామి । ఇతి కుశోదకేన మార్జనం కుర్యాత్ ।

తతః - ఆపోహిష్ఠామయోభువ ఇతి తిసృభిః - హిరణ్యవర్ణా ఇతి చతసృభిః పవమానస్సువర్జన ఇత్యేతేనానువాకేనాద్భిర్మార్జయేత్ ।

ఆపోహిష్ఠామయోభువస్తాన.........మాచనః । హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాః.........నిధత్త । పవమానస్సువర్జనః ......మైనాక్షయన్త్వా పునాతు । ఇతి భస్మాస్థీని మార్జయేత్ ।

శావాగ్నిస్సంచయనాన్తం ధార్యతే । యద్యనుగచ్ఛేత్ । శవాగ్ని
నష్టప్రాయశ్చిత్తవిధిరుచ్యతే ।— పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । పరిషదం త్రిః
ప్రదక్షిణీకృత్య । నమస్సదస్సే ...... నమోనమః । ప్రాచీనావీతీ ।
పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య — మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేహని
శవాగ్ని నష్టప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వా — మమాధికార
సమ్పదస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికార సమ్పదస్తు । కాలశ్చ
ముఖ్యకాలోస్తు ।— శ్రీ గోవిందగోవింద......యాం తిథౌ ప్రాచీనా
వీతీ — పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేహని
శవాగ్ని నష్ట ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ।

అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా యే క్షయన్తి పృథివీమను ।
అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రైషాం గతం మనః ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో
భవన్తు పీతయే । శంయోరభిస్రవన్తు నః ॥ ఇతి భస్మాద్భిరవోక్ష్య ॥ అయన్తే
యోనిర్ఋత్వియో యతో జాతో అరోచథాః । తం జానన్నగ్న ఆరో
హాథానో వర్ధయా రయిమ్ । ఇతి యజ్ఞీయ సమిధం భస్మన్యారోప్య ।—
యత్రక్వచాగ్ని విధానాల్లౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥
ఉప సమాధాయ ।—

౧. ఉజావహ్వసప్సు ప్రతీకః పురస్తాదగ్నే స్వాం యోనిమాసీద సాధ్యా ।
అస్మిన్త్సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్ విశ్వేదేవా యజమానశ్చ సీదత ।— ఉద్బుధ్య
స్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేన మిష్టాపూర్తే సగ్ంసృజేథామయంచ । పునః
కృణ్వగ్ంస్త్వా పితరం యువాన మన్వాతాగ్ంసీత్త్వయి తన్తుమేతమ్ ।— ఇతి
ద్వాభ్యాం తస్మిన్నగ్నౌ తాం సమిధం నిక్షిప్య । ఏతత్కర్మ సమృద్ధ్య
ర్థం ధేనుదానం శ్రీమహావిష్ణు ప్రీతిం కామయమానస్తుభ్య మహం

సంప్రదదే నమమ। ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణ తాంబూలంయథ్య మహం సంప్రదదే నమమ। ఓం చత్వారిశృఙ్గాత్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య.....ఇత్యాది చతుష్పాత్రప్రయోగాద్యాజ్య సంస్కారాన్తేఽగ్నిం పరిషిచ్య। అదితేఽను మన్యస్వ। అనుమతేఽను మన్యస్వ। సరస్వతేఽను మన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ। అయాశ్చేత్యాది ద్వాత్రింశ దాజ్యాహుతీర్జుహుయాత్॥ స్రువేణ చతుర్గృహీత మాజ్యం గృహీత్వా। ఏకమ్-ద్వే-త్రీణి చత్వారి। అయాశ్చాగ్నేస్యనభిశస్తీశ్చ సత్య మిత్వ మయా అసి। అయసా మనసాధృతో యసాహవ్య మూహిషే యానో ధేహి భేషజగ్గ్ స్వాహా। అయసేఽగ్నయ ఇదమ్।

౨. అగ్నిర్హోతా। అశ్వినాధ్వర్యూ। త్వష్టాగ్నీత్। మిత్ర ఉపవక్తా। సోమస్సోమస్య పురోగాః। శుక్రశ్శుక్రస్య పురోగాః। శ్రాతాస్త ఇన్ద్రసోమాః। వాతాపేర్హవన శ్రుతస్స్వాహా। అగ్నయే పంచహోత్ర ఇదమ్॥

౩. బ్రహ్మాణ ఏకహోతా। సయజ్ఞః। సమేద దాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టిం యశః। యజ్ఞశ్చమే భూయాత్స్వాహా। బ్రహ్మణ ఏకహోత్ర ఇదమ్।

౪. అగ్నిర్ద్విహోతా। సభర్తా। సమేద దాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టిం యశః। భర్తాచమే భూయాత్స్వాహా। అగ్నయే ద్విహోత్ర ఇదమ్।

౫. పృథివీత్రిహోతా। సప్రతిష్ఠా। సమేద దాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టిం యశః। ప్రతిష్ఠాచమే భూయాత్స్వాహా। పృథివ్యై త్రిహోత్ర ఇదమ్।

౬. అన్తరిక్షం చతుర్హోతా। సవిష్ఠాః । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టిం యశః। విష్ఠాశ్చ మే భూయాత్స్వాహా ॥ అన్తరిక్షాయ చతుర్హోత్ర ఇదమ్॥

౭. వాయుః పంచహోతా । స ప్రాణః । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టిం యశః । ప్రాణశ్చ మే భూయాత్స్వాహా ॥ వాయవే పంచ హోత్ర ఇదమ్ ॥

౮. చన్ద్రమాష్షడ్ఢోతా । స ఋతూన్ కల్పయాతి । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టింయశః । ఋతవశ్చ మే కల్పన్తాగ్ స్వాహా ॥ చన్ద్రమసే షడ్ఢోత్ర ఇదమ్ ॥

౯. అన్నగ్ం సప్తహోతా । స ప్రాణస్య ప్రాణః । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టింయశః । ప్రాణస్య చ మే ప్రాణో భూయాత్స్వాహా॥ అన్నాయ సప్తహోత్ర ఇదమ్ ॥

౧౦. ద్యౌరష్టహోతా । సోఽనాధృష్యః । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టిం యశః । అనాధృష్యశ్చ భూయాసగ్గ్ స్వాహా ॥ దివే అష్టహోత్ర ఇదమ్ ॥

౧౧. ఆదిత్యో నవహోతా । స తేజస్వీ । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టిం యశః । తేజస్వీ చ భూయాసగ్గ్ స్వాహా ॥ ఆదిత్యాయ నవహోత్ర ఇదమ్ ॥

౧౨. ప్రజాపతిర్దశహోతా । స ఇదగ్ం సర్వమ్ । స మే దదాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టింయశః । సర్వంచ మే భూయాత్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయే దశహోత్ర ఇదమ్ ॥

౧౩. మనో జ్యోతిర్జుషతామాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమం దధాతు। యా ఇష్టా ఉషసో నిమ్రుచశ్చ తాస్సం దధామి హవిషా ఘృతేన స్వాహా ॥ మనసే జ్యోతిష ఇదమ్ ॥

౧౪. యన్మ ఆత్మనో మిన్దాభూదగ్నిస్తత్పునరాహార్జాతవేదా విచర్షణిః స్వాహా ॥ మిన్దాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదమ్ ॥

౧౫. పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్పునరిన్ద్రో బృహస్పతిః। పునర్మే అశ్వినా యువం చక్షురాధత్తమక్ష్యోః స్వాహా ॥ అగ్నీన్ద్ర బృహస్పత్యశ్విభ్య ఇదమ్ ॥

౧౬. భూరగ్నయే చ పృథివ్యై చ మహతే చ స్వాహా ॥ అగ్నయే పృథివ్యై మహత ఇదమ్ ॥

౧౭. భువో వాయవే చాన్తరిక్షాయ చ మహతే చ స్వాహా ॥ వాయవే అన్తరిక్షాయ మహత ఇదమ్ ॥

౧౮. సువరాదిత్యాయ చ దివే చ మహతే చ స్వాహా ॥ ఆదిత్యాయ దివే మహత ఇదమ్ ॥

౧౯. భూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసే చ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ మహతే చ స్వాహా ॥ చన్ద్రమసే నక్షత్రేభ్యో దిగ్భ్యో మహత ఇదమ్ ॥

౨౦. అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వగ్ం హి వేత్థ యథాతథగ్ం స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదమ్ ॥

౨౧. పురుషసమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుషసమ్మితః। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వగ్ం హి వేత్థ యథాతథగ్ం స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదమ్ ॥

౨౨. యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షా న యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాగ్ం ఋతుశో యజాతి స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదమ్ ॥

౨౩. ఓం భూస్స్వాహా । అగ్నయ ఇదమ్ ।

౨౪. ఓం భువస్స్వాహా । వాయవ ఇదమ్ ।

౨౫. ఓం సువస్స్వాహా । సూర్యాయేదమ్ ।

౨౬. ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ ఇదమ్ ।

౨౭. ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృడయ । త్వామవస్యురాచకే స్వాహా । వరుణాయేదమ్ ।

౨౮. తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్దమానస్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః । అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ంస మా న ఆయుః ప్రమోషీః స్వాహా । వరుణాయేదమ్ ।

౨౯. ఉదుత్తమం వరుణ పాశమస్మదవాధమం విమధ్యమగ్గ్ శ్రథాయ । అథా వయమాదిత్య వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ స్వాహా । వరుణాయాదిత్యాయేదమ్ ।

౩౦. త్రయస్త్రిగ్ంశత్తన్తవో యే వితత్నిరే య ఇమం యజ్ఞగ్గ్ స్వధయా దదన్తే తేషాం ఛిన్నం ప్రత్యేతద్దధామి స్వాహా ఘర్మో దేవాగ్ం అప్యేతు స్వాహా । అగ్నయే తన్తుమత ఇదమ్ ।

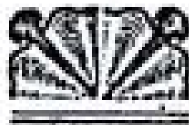
౩౧. తన్తుం తన్వన్రజసో భానుమన్విహి జ్యోతిష్మతః పథో రక్ష ధియా కృతాన్ । అనుల్బణం వయత జోగువామపో మనుర్భవ జనయా దైవ్యం జనగ్గ్ స్వాహా । అగ్నయే తన్తుమత ఇదమ్ ।

౩౨. ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతి జాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తే సగ్ంసృజేథామయం చ । పునః కృణ్వగ్గ్స్త్వా పితరం యువానమన్వాతాగ్ంసీత్త్వయి తన్తుమేతగ్గ్ స్వాహా । అగ్నయే తన్తుమత ఇదమ్ ।

అదితే౽న్వమగ్గ్ స్థాః । అనుమతే౽న్వమగ్గ్ స్థాః । సరస్వతే౽న్వమగ్గ్ స్థాః । దేవసవితః ప్రాసావీః ॥ — అనేన శవాగ్నిసష్టప్రాయశ్చిత్తహోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః సర్వం (శ్రీ) పరమేశ్వరస్సుప్రీణాతు ॥

శ్లో॥ ఉపాయనాగ్నౌ చ వివాహవహ్నౌ శ్రావానలే సూతక పావకేచ । శాన్తేహ్యుతే చౌపవతేచనష్టే శనిష్ట దేహీత్యధ్విరహో త్స్యశస్మ। తస్మింత్సమారోప్య సమిధ్యయన్తే అజుహ్వానోద్బృధ్యవదధ్యోదేన । లౌకాగ్నౌ నలే తాం సమిధం ప్రవహృత్య దద్యాద్వరం కాంచనమేవపూర్వం ॥ అయాశ్చ పంచహోతా బ్రాహ్మణ ఏకహోతాదశ । మనస్వతీచమిందాచ మహావ్యాహృతయస్తథా । అనాజ్ఞాతత్రయంచాథ వ్యాహృతిః ప్రణవాదికాః । వారుణ్యా సప్తమన్త్యశ్చ తథాతంత్రం ప్రయోజయేత్ ॥

అగ్నిసష్టప్రాయశ్చిత్తస్సమాప్తః

అస్థి సంచయనమ్

పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । పరిషదంత్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య । సమస్త సమ్పత్ ......గోవిన్దాయ నమోనమః ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేహని అస్థిసంచయనం కర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వా మమాధికార సమ్పదస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికార సమ్పదస్తు ॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు । ఉపవీతీ ॥ శ్రీగోవింద గోవింద......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేహని అస్థిసంచయనం కరిష్యే ॥ అస్థిసంచయనాధికారసిద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రత్రయాణ్యాచరిష్యే ॥

శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్రమమలం స్వర్ణం పాపప్రణాశనమ్ ।
స్వర్ణం హితంకరం యస్మాదతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥

౧. అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ద్వితీయేహని – అస్థిసంచయనాధికార యోగ్యతాఫలసిద్ధ్యర్థం స్వర్ణకృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥

శ్లో॥ ధన్యంకరోషి దాతార మిహలోకే పరత్రచ ।
యస్మాత్ప్రియముచ్యతే ధాన్య మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥

౨. అస్మై బ్రాహ్మణాయ,......ధాన్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥

శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం ।
దేవానా మాజ్యమాహార మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥

3. అస్మై బ్రాహ్మణాయ ......ఆజ్యకృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥

—। అస్థి ప్రోక్షణం ।—

కుంభోదకమాదాయ – ఉదకే క్షీరం నినీయ । – యస్తే అగ్ని మమన్థామేతిపంచభిర్మన్త్రైః – ఔదుంబరశాఖయా – శమీశాఖయావా– అవక్రాథయన్నస్థీని ప్రతిమన్త్ర మస్థీన్యావోక్ష్య ॥

యన్తేఅగ్ని మమన్థామ వృషభాయేవ క్తవే । ఇమన్తగ్ంశమయా మసిక్షీరేణ చోదకేనచ ॥ – యన్త్వమగ్నే సమదహస్త్వము నిర్వాపయా పునః । క్యాంబూరత్ర జాయతాం పాకదూర్వా వ్యల్కశా ॥ శీతికే శీతికావతి హ్లాదికే హ్లాదికావతి । మండూక్యాసు సంగమ యేమమగ్నిగ్ంశమయ ॥ శన్తే ధన్వన్యా ఆపశ్శము తేస న్త్వనూప్యాః । శన్తే సముద్రియా ఆపశ్శము తే సన్తు వర్ష్యాః ॥ శన్తే స్రవన్తీస్తనువే శము తే సన్తు కూప్యాః । శన్తే నీహారో వర్షతు శము పృష్వావశీయతామ్ ॥ ఇత్యవోక్ష్య ॥ తతః దహనదేశాద్దక్షిణతోంగారాన్నిర్హృత్య । భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య । భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ఉపసమాధాయ ॥ చత్వారిశృఙ్గాత్రయః......ఇత్యాది అలంకరణాన్తం కుర్యాత్ ॥ దక్షిణాప్రాగగ్రైర్దర్భైరగ్ని మప్రదక్షిణం పరిస్తీర్య । అత్ర ఉత్తరానుత్తరాన్ దక్షిణాంశ్చాధరాన్ కుర్యాత్ ॥ దక్షిణేనాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాంత్సగ్స్తీర్య । తేషుదక్షిణాపవర్గం ప్రాచైకైకశః పాత్రాణిప్రయునక్తి । స్రువమాజ్య స్థాలీమ్ । ప్రోక్షణీమితి । ఏకదర్భేణ ప్రాదేశమాత్రం పవిత్రంకృత్వా । తృణంకాష్ఠం వాన్తర్ధాయ । ఛినత్తి । ననఖేన । అపఉపస్పృశ్య । మూలాదారభ్యాగ్రాదద్భిరనుమృజ్య । ప్రోక్షణపాత్రేనిధాయ । ప్రోక్ష్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితేపాత్రే అక్షతైస్సహ అపఆనీయ । ఉత్తాన హస్తయోరఙ్గుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రే గృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ । అభిమన్త్ర్య । సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంస్పృశ్య । దక్షిణాప్రవణ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా । పవిత్రేణ

త్రిః ప్రోక్ష్య । ప్రోక్షణీయ శేషం దక్షిణతో నిధాయ । తత్పవిత్రమాజ్య పాత్రే నిధాయ । ఆజ్యస్థాలీమాదాయ । ఆజ్యం విలాప్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరుప్య । దక్షిణతోఽఙ్గారం నిరూహ్య । తేష్వాజ్యమధిశ్రిత్య । జ్వలతాతృణేనాథోగామినార్చి దీప్త్యా । ఆజ్యే ప్రతి ఫలీకృత్య । దర్భాగ్రం పరిచ్ఛిద్య । అప ఉప స్పృశ్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రత్యస్య । ఆజ్యే ప్రాస్య । దర్భేణ త్రిః ప్రదక్షిణం పర్యగ్ని కృత్వా । దక్షిణత ఉద్వాస్య । అఙ్గారం ప్రత్యూహ్య । దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ । పవిత్రగ్రన్థిం విస్రస్య । అప ఉప స్పృశ్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రత్యగగ్ర మగ్నౌ ప్రహరతి । స్రువమగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భేణసంమృజ్య । పునః ప్రతితప్య । ప్రోక్ష్య । ఆజ్యపాత్రే స్వదక్షిణతో నిధాయ । దర్భమద్భిస్సంస్పృశ్య । ప్రత్యగగ్రమగ్నౌ ప్రహరతి । తూష్ణీం సమన్తమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥— స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ తిస్రస్స్రువాహుతీర్జుహోత్యవసృజేత్యాది ॥

౧. అవసృజ పునరగ్నే పితృభ్యో యస్త ఆహుతశ్చరతి స్వధాభిః । ఆయుర్వసాన ఉపయాతు శేషగ్ం సఙ్గచ్ఛతాం తనువా జాతవేదస్స్వాహా ॥ అగ్నయే జాతవేదస ఇదమ్ ॥

౨. సఙ్గచ్ఛస్వ పితృభిస్సగ్గ్స్వధాభి స్సమిష్టాపూర్తేన పరమే వ్యోమన్ । యత్ర భూమ్యై వృణసే తత్ర గచ్ఛ తత్ర త్వా దేవస్సవితా దధాతు స్వాహా । దేవాయ సవిత్ర ఇదమ్ ॥

3. యత్తే కృష్ణశ్శకున ఆతుతోద పిపీలస్సర్ప ఉత వా శ్వాపదః । అగ్నిష్టద్విశ్వాదనృణం కృణోతు సోమశ్చ యో బ్రాహ్మణాగ్ం ఆవివేశ స్వాహా । అగ్నీషోమాభ్యామిదమ్ ॥

తూష్ణీం సమన్తమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । స్రువమాజ్యస్థాలీం చాగ్నౌ ప్రహృత్య ॥ అయుగ్మైరుదకుంభైరస్థీన్యగ్నించ శమయిత్వా ॥ పంచస్త్రియః . పంచకుంభైరపలసీయ । స్వాహోక్షితమస్థీన్య వోక్షన్తి ॥ అగ్నించ శమయన్తి ।

—॥ సంచయన గోదానమ్ ॥—

శ్రీ గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేహని - అస్థిసంచయనకాలే గోదానాదిదశదానాని కరిష్యే । దశదానాని దద్యాత్ ॥

యస్యాం పునః ప్రసవో నసంభవతి । తథావిధా అయుజస్త్రియస్సంచిన్వన్తి । తాసామేకా సవ్యహస్తే నీలలోహిత సూత్రాభ్యాం - శ్వేత బృహతీఫల మాబధ్య । సవ్యేన పదాశ్మనితిష్ఠన్త్యనవీక్షమాణా । అస్థీన్యాదత్త ఉత్తిష్ఠాతేతిమన్త్రేణ ॥

౧. ఉత్తిష్ఠాతస్తనువగ్ం సమ్భరస్వమేహ గాత్రమవహామా శరీరమ్ । యత్ర భూమ్యై వృణసే తత్ర గచ్ఛ తత్ర త్వా దేవస్సవితా దధాతు ॥ - ఇతి సవ్యహస్తేన - దక్ష్యశ్శిరసశ్చాస్థీన్యాదాయ - నిశ్శబ్దంకుంభేనిదధాతి ॥

౨. ఏవం - ద్వితీయాస్త్రీః । సవ్యహస్తేనీలలోహితసూత్రాభ్యాం శ్వేతబృహతీఫల మాబధ్య । సవ్యేనపదాశ్మని తిష్ఠన్త్యనవీక్షమాణా । ఇదన్త ఏకమ్ ॥ ఇతి సవ్యహస్తేన అంసాభ్యాం బాహుభ్యాం చాస్థీన్యాదాయ । నిశ్శబ్దం కుంభే నిదధాతి ॥

3. ఏవం తృతీయాస్త్రీః । సవ్యహస్తే నీలలోహితసూత్రాభ్యాం శ్వేతబృహతీఫల మాబధ్య । సవ్యేన పదాశ్మని తిష్ఠన్త్యనవీక్షమాణా ॥ పరఊత్త ఏకమ్ ॥ ఇతి సవ్యహస్తేన పార్శ్వాభ్యాం శ్రోణీభ్యాం చాస్థీన్యాదాయ । నిశ్శబ్దం కుంభే నిదధాతి ।

౪. ఏవం చతుర్థీస్త్రీః - సవ్యహస్తే నీలలోహితసూత్రాభ్యాం శ్వేత బృహతీఫల మాబధ్య । సవ్యేన పదాశ్మని తిష్ఠన్త్యనవీక్షమాణా । తృతీయేన జ్యోతిషా సంవిశస్వ ॥ ఇతి సవ్యహస్తేనోరుభ్యాంచాస్థీన్యాదాయ । నిశ్శబ్దం కుంభే నిదధాతి ।

౫. ఏవం పంచమీరాత్రౌ । సవ్యహస్తే నీలలోహిత సూత్రాభ్యాం శ్వేత బృహతీఫలమాబధ్య । సవ్యేన పదాశ్మ నిరిష్ఠత్య సవ్యేత్యమాగా ॥ సంవేశన స్తను స్తైదారు రేధి క్రియతాం దేవానాం పరమేష్ఠస్థే ॥ ఇతి సవ్య హస్తేన పద్భ్యాం అస్థీన్యాదాయ । నిశ్శబ్దం కుంభేనిదధాతి ॥

ఏవమేవ యుజాకారం పునః పునస్సమన్త్రకం సంచిన్వన్తి । తథా అయుజః క్రియాస్సంభవన్త్యస్తథా సంచిన్వన్తి ॥ యానవశిష్టాని మన్త్రాణా మభ్యాసః ॥ సర్వం నిరవశేషం సర్వాణి క్షుద్రాణ్యస్థీని సమన్త్రకం సంచిన్త్య । తాని నిశ్శబ్దం కుంభే నిదధాతి ॥ అత్ర దర్వ్యశ్మరసేవేతి — వాశబ్ద స్సముచ్చయార్థే ద్రష్టవ్యః ॥

సర్వత్ర భస్మాస్థిసమూహ్య । సంగంహత్య । వేదికాకారం కృత్వా । తస్మిన్ శరీరాకృతిం కుర్వన్తి । సర్వతో లాజానవకీర్య । పితర స్తన్త్రిణః కుర్వన్తి ॥

— వేదికారాధన బలిపిండప్రదానమ్ —

(శ్రీ) గోవింద గోవింద ... ... యాంలిఖా ప్రాచీనావీతి । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేహని — అస్థిసంచయనాఙ్గ శిలాత్రయ వేదికారాధన బలి పిండప్రదానాని కరిష్యే ॥ ప్రాచీనావీతి

* మధ్యే ప్రేతరాజమావాహన ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రమావాహన ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమమావాహన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ ఆసనముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ (శ్మశానవాసిభ్యః) ఆసనముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ (తత్పురుషేభ్యః) ఆసన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ అంజన ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ — అంజన ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ . అంజన ముపతిష్ఠతు ॥

౫. ఏవం పంచమీ స్త్రియః। సవ్యహస్తే నీలలోహిత సూత్రాభ్యాం శ్వేత బృహతీఫలమాబధ్య । సవ్యేన పదాశ్మ నిపీడ్య సవ్యోత్తమాగా ॥ సంవేశన స్తనువై చారురేధి ప్రియో దేవానాం పరమే సధస్థే ॥ ఇతి సవ్య హస్తేన పద్భ్యాం అస్థీన్యాదాయ । నిశ్శబ్దం కుంభే నిదధాతి ॥

ఏవమేవాయుజాకారం పునః పునస్సమన్త్రకం సంచిన్వన్తి । తథా అయుజః స్త్రియాస్సంభవంత్యస్తథా సంచిన్వన్తి ॥ యావదస్థీని మన్త్రాణామభ్యాసః ॥ సుష్ఠు నిరవశేషం సర్వాణి క్షుద్రాణ్యస్థీని సమన్త్రకం సంచిత్య । తాని నిశ్శబ్దం కుంభే నిదధాతి ॥ అత్ర దధ్యుల్కరసేనేతి – వాశబ్దస్సముచ్చయార్థే ద్రష్టవ్యః ॥

సర్వత్ర భస్మాభిసమూహ్య । సంగృహ్య । వేదికాకారం కృత్వా । తస్మిన్ శరీరాకృతిం కుర్వన్తి । సర్వతో లాజాన్ప్రకీర్య । ఏతద స్త్రియః కుర్వన్తి ॥

—॥ వేదికారాధన బలిపిండప్రదానమ్ ॥—

(శ్రీ) గోవింద గోవింద . . . . . . యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతి । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేఽహని – అస్థిసంచయనాఙ్గ శిలాత్రయ వేదికారాధన బలి పిండప్రదానాని (సహిత) కరిష్యే ॥ ప్రాచీనావీతి

* మధ్యే ప్రేతరాజమావాహన ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రమావాహన ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమమావాహన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ ఆసనముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ (శ్మశానవాసిభ్యః) ఆసనముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ (తత్పురుషేభ్యః) ఆసన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ అంజన ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ – అంజన ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ అంజన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ తిలోదక ముపతిష్ఠతు ।
దక్షిణతో యమాయ తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ లజ్జానివారణార్థం వస్త్రముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ లజ్జానివారణార్థం వస్త్రముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ లజ్జానివారణార్థం వస్త్రముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ వర్షాతపనివారణార్థం ఛత్రముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ వర్షాతపనివారణార్థం ఛత్రముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ వర్షాతపనివారణార్థం ఛత్రముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ కంటకోచ్ఛిష్టపాషాణబాధానివారణార్థం
పాదుకే ఉపతిష్ఠేతామ్ ।
ఉత్తరతో రుద్రాయ కంటకోచ్ఛిష్టపాషాణబాధా నివారణార్థం
పాదుకే ఉపతిష్ఠేతామ్ ।
దక్షిణతో యమాయ కంటకోచ్ఛిష్టపాషాణబాధానివారణార్థం
పాదుకే ఉపతిష్ఠేతామ్ ।

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ గంధాః ఉపతిష్ఠన్తు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ గంధాః ఉపతిష్ఠన్తు ॥
దక్షిణతో యమాయ గంధాః ఉపతిష్ఠన్తు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ పుష్పాణ్యుపతిష్ఠన్తు ।
ఉత్తరతో రుద్రాయ పుష్పాణ్యుపతిష్ఠన్తు ॥
దక్షిణతో యమాయ పుష్పాణ్యుపతిష్ఠన్తు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ తిలాఉపతిష్ఠన్తు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ తిలా ఉపతిష్ఠన్తు ।
దక్షిణతో యమాయ తిలాఉపతిష్ఠన్తు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు ।
ఉత్తరతో రుద్రాయ సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు ।
దక్షిణతో యమాయ సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు ।

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ పిండస్యాధః ఏతద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ పిండస్యాధః ఏతద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ।
దక్షిణతో యమాయ పిండస్యాధః ఏతద్దర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు ।

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ దర్భోపరి ఏతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ।
ఉత్తరతో రుద్రాయ దర్భోపరి ఏతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ।
దక్షిణతో యమాయ దర్భోపరి ఏతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ।
సర్వోపహారైః – అన్నాపూపసూపాద్యైః పిండత్రయం కృత్వా ।
అగ్రతస్తేభ్య ఏకైకం పిండముత్సృజ్య ।

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ మహాక్షున్నివారణార్థం ఏష పిండ ఉపతిష్ఠతు ।
ఉత్తరతో రుద్రాయమహాక్షున్నివారణార్థంఏషపిండఉపతిష్ఠతు।
దక్షిణతో యమాయ మహాక్షున్నివారణార్థం ఏష పిండ ఉపతిష్ఠతు ।

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ పిండస్యోపరి ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు ।
ఉత్తరతో రుద్రాయ పిండస్యోపరి ఏతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ।
దక్షిణతో యమాయ పిండస్యోపరి ఏతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ।

* మధ్యే ప్రేతరాజాయపిండస్యోపరిఅంజనాభ్యంజనముపతిష్ఠతు ।
ఉత్తరతో రుద్రాయ పిండస్యోపరిఅంజనాభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ।
దక్షిణతో యమాయ పిండస్యోపరి అంజనాభ్యంజనముపతిష్ఠతు ।

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ తాంబూల దక్షిణాంచ ఉపతిష్ఠతు ।
ఉత్తరతో రుద్రాయ తాంబూలదక్షిణాంచ ఉపతిష్ఠతు ।
దక్షిణతో యమాయ తాంబూలదక్షిణాంచ ఉపతిష్ఠతు ।

ఓం భూర్భువస్సువః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి పిండేషు ప్రోక్ష్య । మధ్యే ప్రేతరాజాయ – ఉత్తరతో రుద్రాయ – దక్షిణతో యమాయ – మహాకుణ్డోదరగాధహం ఏవ ప్రభూతబలిం నివేదయామి ॥ తిలాను తిలాంజలీం దద్యాత్ ॥ వేదికాయాం దక్షిణతః ఉదకుంభం స్థాపయిత్వా ॥

— పిండ ధారా దత్తం —

(శ్రీ) గోవిందగోవింద.........యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేఽహని – పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య మయాకృతైః పభిః – అస్థిసంచయనాఙ్గ శిలాత్రయ వేదికారాధన బలి పిండప్రదానైశ్చ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారా ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు ॥ యథా త్వముద్భినత్స్యోషధే పృథివ్యా అధి । ఏవమిమ ఉద్భిందన్తు కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ఇతి పఠిత్వా ॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత అత్రస్నాహి । అత్రపిబ । అత్రభుంక్ష్వ ॥

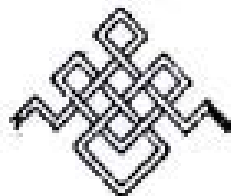
శ్లో॥ నారాయణ నమస్తేఽస్తు శంఖచక్ర గదాధర ।
అక్షయ్యం పిండదానేన ప్రేత తృప్తికరో భవ ॥

ఇమం పిండం గృధ్ర వాయస జలచరముఖేన ప్రేత ఉపభుంక్ష్వ ॥ ఇతివదేత్ ॥

శ్లో॥ యద్యేవం యస్యకుర్యాణ్ని్త్రో ప్రేతబలిం నరః ।
ప్రేతాస్తం పిండమిచ్ఛన్తి సపుత్ర పశుబాంధవమ్ ॥

స్మరణా. దిదం కర్తవ్యమేవ ॥

సంచయనప్రయోగస్సమాప్తః

భూమావస్థికుంభ నిక్షేపణం

కర్తా అస్థికుంభ మాదాయ । దహన దేశే జలకుంభ మధోముఖం నిక్షిప్య ।

ఉత్తిష్ఠ ప్రేహి ప్రద్రవౌకః కృణుష్వ పరమే వ్యోమన్ । యమేన త్వం యమ్యా సంవిదానోత్తమం నాకమధిరోహేమమ్ ॥ ఇత్యుత్థాయ । శమీపలాశమూలే వా – అన్యవృక్షమూలే వా – ఉద్ధృత్య । అవోక్ష్య ।

ఉత్తే స్తభ్నామి పృథివీం త్వత్పరీమం లోకం నిదధన్మో అహగ్ం రిషమ్ । ఏతాగ్ం స్థూణాం పితరో ధారయన్తు తేఽత్రా యమస్సాదనా తే మినోతు ॥ ఇతి మంత్రేణ హస్తప్రమాణమాత్రం గర్తం ఖాత్వా । ఓషధీశ్చోద్ధృత్య । గాయత్ర్యాదిభిః ప్రోక్ష్య । ఓం భూర్భువస్సువః........ ప్రచోదయాత్ ॥ తత్ర సికతాన్న్యుప్య । గర్తే దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । తేషు తిలాన్ ప్రకీర్య ।

శ్రీగోవిందగోవింద........యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్త్యర్థం – మరణదినాదారభ్య ద్వితీయే హ్ని భూమావస్థినిక్షేపణం కరిష్యే ॥

ఉపసర్ప మాతరం భూమిమేతా మురువ్యచసం పృథివీగ్ం సుశేవామ్ । ఊర్ణమ్రదా యువతిర్దక్షిణావత్యేషా త్వా పాతు నిర్‌ఋత్యా ఉపస్థే ॥ ఇతి గర్తం ప్రవిశ్య । వాగ్యతో వక్ష్యమాణో దక్షిణాభిముఖో భూత్వా – తేన అస్థికుంభం నివపతి పృథివ్యాస్త్వేతి । పృథివ్యాస్త్వా క్షిత్యా అపామోషధీనాగ్ం రసేన స్వర్గే లోకే నయామి (నివపామి) అముక శర్మన్ ॥

ఉచ్ఛ్వంచస్వ పృథివి మా వి బాధథాః సూపాయనాస్మై భవ సూపవంచనా । మాతా పుత్రం యథా సిచాభ్యేనం భూమి వృణు ॥ ఇతి గర్తే అస్థికుంభం నిధాయ ।

ఉచ్ఛ్వఞ్చమానా పృథివీహి తిష్ఠసి సహస్రం మిత ఉపహి శ్రయన్తామ్ । తే గృహాసో ఘృతశ్చుతో విశ్వాహాస్మై శరణాస్సన్త్వత్ర ॥ ఇత్యస్థి కుంభమభిమన్త్ర్య ॥ కృష్ణాజినం దర్భం వా అస్థికుంభే నిధాయ ॥ ఏణీర్ధానా హరిణీ రర్జునీ స్సన్తు ధేనవః । తిలవత్సా ఊర్జమస్మై దుహానా విశ్వాహాస్సన్త్వనప స్ఫురన్తీః । ఏషా తే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహే ॥ ఇతి. మృదం ప్రచ్ఛాద్య । సుస్థితం కుర్యాత్ ॥ ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ ధాతా పునాతు సవితా పునాతు । అగ్నేస్తేజసా సూర్యస్య వర్చసా ॥ ఇత్యాదిత్యముపతిష్ఠతే ॥ అధోముఖాస్సన్తః పృష్ఠతః అనవేక్షమాణాః జలాశయం గచ్ఛేయుః ॥ స్నాత్వాచమ్య ॥ ఇతి భూమావస్థి నిక్షేపణమ్ ॥

—॥ గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణమ్ ॥—

స్నాత్వాచమ్య । అస్థీన్యాదాయ । గంగాతీరే సంస్థాప్య । కర్తా సచేలం స్నాత్వాచమ్య ॥ శ్రీ గోవిందగోవింద .... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతి – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం – అస్థీని కేశవాదిద్వాదశనామభిః – ద్వాదశవార మజ్జనం కరిష్యే । కేశవ – నారాయణ – మాధవ......దామోదర ॥ ఇతి మజ్జనం కుర్యాత్ ॥ పునస్తీరే సంస్థాప్య ॥ పవిత్రం ధృత్వాచమ్య ॥

శ్రీ గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ – దక్షిణాభిముఖః – ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... అహాని అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణ కాలే – అస్థీని పంచగవ్యేన స్నాపనం కరిష్యే ॥

౧. గాయత్ర్యా గోమూత్రేణ స్నాపయతి ।

ఓం భూర్భువస్సువః.........ప్రచోదయాత్ ।

౨. గంధద్వారా మితి గోమయేన స్నాపయతి ।

గంధద్వారాం దురాధర్షాం.....హ్వయే శ్రియమ్ ।

౩. ఆప్యాయస్వేతి క్షీరేణ స్నాపయతి ।

ఆప్యాయస్వ సమేతు తే.........సంగథే ।

౪. దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి దధ్నా స్నాపయతి ।

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషమ్.....తారిషత్ ।

౫. శుక్రమసీత్యాజ్యేన స్నాపయతి ।

శుక్రమసి జ్యోతిరసి.........రశ్మిభిః ।

౬. దేవస్య త్వేతి శుద్ధోదకేన స్నాపయతి ।

౧. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీన్ద్రస్య త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామి బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామి ॥ తతః – శుద్ధప్రదేశే మృదమాదాయ । తరావాకృతిం కృత్వా । తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । తేషు తిలానవకీర్య ॥ అతో దేవా ఇతి పంచభిర్మన్త్రైః తస్మిన్నస్థీని నివపతి ॥ అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యాస్సప్తధామభిః ॥

౨. ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ । సమూఢమస్య పాగ్ంసురే ।

౩. త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయన్ ।

౪. తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతమ్ ॥

౫. తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసస్సమిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥ ఇత్యక్షతాన్నిధాయ । హిరణ్యగర్భ ఇతి మన్త్రేణ హిరణ్యశకలమస్మిన్ నిధాయ ॥

౬. హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ । స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ మధువాతేత్యాది మన్త్రైర్మధు నిక్షిపతి ॥

౭. మధు వాతా ఋతాయతే మధు క్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః । మధు నక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధు ద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః ॥

౮. శుక్రమసీత్యాజ్యం నిక్షిప్య । శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోసి దేవో వస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥

౯. తిలోసీతి తిలాన్నిక్షిప్య । తిలోసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః । నిర్దోషస్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృతమ్ ॥

౧౦. గాయత్ర్యా శర్కరాన్నిక్షిప్య । ఓం భూర్భువస్సువః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥

౧౧. దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి దధి నిక్షిప్య । దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః । సురభి నో ముఖా కరత్ప్ర ణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥

౧౨. ఆప్యాయస్వేతి క్షీరం నిక్షిప్య । ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియమ్ । భవా వాజస్య సఙ్గథే ॥

౧౩. దేవస్యత్వేతి కుశోదకం నిక్షిప్య ॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ంసరస్వత్యై వాచో యన్తు ర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించా మిన్ద్రస్యత్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామి బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామి ॥ ఇతి మధ్వాది ద్రవ్యాణి నిక్షిప్య ॥

—॰ అస్థ్యభిషేకమ్ ॰—

(శ్రీ) గోవిందగోవింద.........యోగం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ...... అహని గంగాం భస్మాస్థి నిక్షేపణకాలే - అస్థ్యభిషేకం కరిష్యే ॥ ఉపవీతీ । రుద్రసూక్త పారాయణే ఋత్విజం త్వామహం వృణే । వృతోఽస్మి కరిష్యామి ఇతి చతురో బ్రాహ్మణాన్వరయేత్ ॥

౧. ఓం నమస్తే రుద్రమన్యవ......తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥

౨. అగ్నావిష్ణూ సజోషసేమా వర్ధన్తు......పితరోనుమదన్తు ॥

౩. ఆపోహిష్ఠామయోభువః......జనయథా చనః ॥

౪. హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాః ......బలమోజో నిధత్త ॥

౫. పవమానస్సువర్జనః......బ్రహ్మణ్యస్త్వా పునాతు ॥

౬. సహస్రశీర్షా పురుషః......ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥

౭. సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం......పరమస్స్వరాట్ ॥

తతః దశా నివసనం కుర్యాత్ ॥ ఇత్యేతైర్మన్త్రైః స్నాపయిత్వా ॥- ఋత్విగ్భ్యో దక్షిణా తాంబూలాని దద్యాత్ ॥

పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । పరిషదం త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య । నమస్సమస్త ......గోవిందాయ నమోనమః । ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య...అహని – ప్రేతస్య అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం గంగాం భస్మాస్థి నిక్షేపణం కర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వా మమాధికార సమ్పదస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికార సమ్పదస్తు । కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు ॥

(శ్రీ) గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... అహని ప్రేతస్య అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం గంగాంభస్మాస్థి నిక్షేపణం కరిష్యే । గంగాం భస్మాస్థి నిక్షేపణాధికార యోగ్యతా ఫలసిద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య. కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే ॥

౧. శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్రమమలం ...... ప్రయచ్ఛ మే.

౨. శ్లో॥ ధన్యం కరోషి దాతారం ...... ప్రయచ్ఛ మే.

౩. శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం ...... ప్రయచ్ఛ మే.

అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం ప్రాచీనావీతీ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ... అహని. ప్రేతస్య అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం – గంగాంభస్మాస్థినిక్షేపణాధికార యోగ్యతాఫల సిద్ధ్యర్థంచ – స్వర్ణ ధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణి ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ॥

(శ్రీ) గోవిందగోవింద ...... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... అహని. ప్రేతస్య అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం గంగాంభస్మాస్థి నిక్షేపణకాలే గోదానాది దశదానాని కరిష్యే॥ దశదానాని దద్యాత్ ।

పునః మృత్తికయా శరావాకృతిం కృత్వా। తేనాస్థీన్యపి నిధాయ। హస్తాభ్యాం తత్సర్వం గృహీత్వా। వామాంసే నిధాయ. శ్లో॥ ప్రసీద

పరమేదేవి సర్వపాప ప్రణాశనీ। అముకస్య ప్రయచ్ఛత్వం గతిం పుణ్యాం చశాశ్వతీమ్। ఇతిగంగాం ప్రార్థ్య। గంగాజలం ప్రవిశ్య। భూతల పర్యన్తం నిమజ్య. శ్లో॥ నమోఽస్తుధర్మరాజాయ సమ్మేత ఇతిస్మృతః॥ ఇతి. తత్రనిక్షిప్య। ఉత్తీర్య। పృథివీం గచ్ఛేతిజపతి॥

పృథివీం గచ్ఛాన్తరిక్షంగచ్ఛ దివంగచ్ఛ దిశోగచ్ఛ సువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ దిశోగచ్ఛ దివంగచ్ఛాన్తరిక్షంగచ్ఛ పృథివీం. గచ్ఛాపోవాగచ్ఛ యదితత్రతేహితం మోషధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీరైః। ఇతిజపతి॥

శ్లో॥ యావదస్థి మనుష్యాణాం గంగాతోయేషు తిష్ఠతి। తావద్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే॥ ఇతి పఠిత్వా॥ వాసః పరిధాయ। బ్రాహ్మణానాం దక్షిణ తాంబూలాని దద్యాత్॥ తతః హిరణ్యశ్రాద్ధంకృత్వా – పిండంచ నిర్వపేత్॥

బహిర్దశాహేతు – తిథ్యాది విచారణంకృత్వా అస్థినిక్షేపణానన్తరం నవశ్రాద్ధం – పిండమేవ వినిక్షిపేత్ ॥ సఙ్కల్పం॥ పవిత్రం విసృజ్య.

పవిత్రం ధృత్వా॥ —: అస్థినిక్షేపణానన్తరం హిరణ్యశ్రాద్ధమ్ :—

పరిమద్దక్షిణాం గృహీత్వా। పరిమదంత్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య। సమస్త సమ్పత్ ... గోవిన్దాయ నమోనమః॥

ప్రాచీనావీతీ। పితుః. గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాద్దారభ్య ... అహాని. గంగాం ధన్యస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్యం ఆగ్నేయ హిరణ్యశ్రాద్ధం కర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వా మమాధికార సమ్పదస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు। కర్తుం తవాధికార సమ్పదస్తు। కాలశ్చ ముఖ్యకాలోఽస్తు॥ సఙ్కల్పం శ్రీగోవింద గోవింద ... యోగంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ... అహాని గంగాం ధన్యస్థినిక్షేపణాన్తే కర్తవ్యం ఆగ్నేయ హిరణ్యశ్రాద్ధం ప్రేతోద్దేశేన ఏకోద్దిష్ట విధానేన–ఆగ్నేయ హిరణ్యేన పిష్ట పిండప్రదానేనాద్య కరిష్యే॥ కురుష్వ॥ ప్రాచీనావీతీ హస్తోదకందత్వా। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య గం॥

గాం భస్మాస్థి నిక్షేపణాన్త కర్తవ్యం ఆగ్నేయ హిరణ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయన్తే క్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ నమస్కృత్య ॥ ప.స్వో॥

శ్రీగోవిందగోవింద ... యాంతిథా ప్రాచీనావీతీ। పితుం గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య గంగాం భస్మాస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్యం ఆగ్నేయ హిరణ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయా ప్రవాప్తం శ్రాద్ధకర్మ, కరిష్యే॥ కురుష్వ। తూష్ణీం-దర్భేణ భూమిం సమ్మృజ్య। తూష్ణీంతిలాన్వికిరేత్। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య గంగాం భస్మాస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్యం ఆగ్నేయ హిరణ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే ఆసన ముపతిష్ఠతు॥ హస్తోదకందత్వా। పితః గోత్ర శర్మన్ ప్రేత గంగాం భస్మాస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్యం ఆగ్నేయ హిరణ్య శ్రాద్ధేక్షణః క్రియతామ్। ఓంతథా॥ ప్రాప్నోతు భవాన్। ప్రాప్నవాని॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేతగంధా ఉపతిష్ఠన్తు। తిలా ఉపతిష్ఠన్తు। హస్తోదకందత్వా। పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత-గంగాంభస్మాస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్యం ఆగ్నేయ హిరణ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే వస్త్రముపతిష్ఠతు। పవిత్రార్థే ఇమేకుశా ఉపతిష్ఠన్తు॥ సకలారాధ నైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు॥ అత్ర ప్రేతస్థానే హిరణ్యంనిధాయ॥ ప్రోక్ష్య అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య హస్తోదకందత్వా। శ్రీవిష్ణో ఆగ్నేయ హిరణ్యం రక్షస్వ। పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత-గంగాం భస్మాస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్యం ఆగ్నేయ హిరణ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏతద్ధిరణ్యం పితా గోత్రః శర్మాప్రేతో దేవతేద మాగ్నేయ హిరణ్యం బ్రాహ్మణస్స్వాహనీయార్థే దత్తమాత్మస్తే స్తస్సర్వంగమే యంభూః. గదాధరో భోక్తా రాజతమిదం పాత్రే మక్షయ్య నటచ్ఛాయేయం పితే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ ఆస్థినిక్షేపణాన్తే కర్తవ్య మిద మాగ్నేయ హిరణ్యం సదక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపి ధానోదకుంభం - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య...అహని గంగాం భస్మాస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్యమాగ్నేయ హిరణ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ప్రేతతృప్త్యర్థం సంపదతిష్ఠతు ॥ ప.స్వో ॥

— ధారాదత్తం —

శ్రీగోవిందగోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... అహని. పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య మయా క్రియమాణేనానేన గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్యమాగ్నేయ హిరణ్య శ్రాద్ధేన - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్త్యర్థం ముపతిష్ఠతు ॥ సగ్గా॥

— పిండప్రదానమ్ —

శ్రీ గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్య మాగ్నేయ హిరణ్యశ్రాద్ధీయ తిలోదక పిష్ట పిండప్రదాన మద్య కరిష్యే ॥

పిండస్యాధః పత్రద్గోమయేనానులిప్య। పిండస్యాధః దక్షిణాగ్రమే తద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥

పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ దర్భోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్య మాగ్నేయ హిరణ్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థం ఏష పిండ ఉపతిష్ఠతు ॥

పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పిండస్యోపరి అంజన ముపతిష్ఠతు ॥ పిండస్యోపరి అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥ భోగనివృత్త్యర్థం తాంబూల దక్షిణాంచ ఉపతిష్ఠతు ॥ పిండస్యోపరి సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు ॥ సకైం॥

— పిండధారాదత్తం —

శ్రీ గోవిందగోవింద ......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ...... అహని - పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేత ముద్దిశ్య మయా క్రియమాణేనానేన - గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణాన్తే కర్తవ్య మాగ్నేయ హిరణ్యశ్రాద్ధీయ తిలోదక

పిష్ట పిండప్రదానేన పితుః గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్య తృప్త్యర్థ ముప తిష్ఠతు। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య దత్తం శ్రాద్ధముపతిష్ఠతు। ఉపవీతీ! అభిరమ్యతాం। అభిరతోస్మి। పిండమప్సునిక్షిప్య। పవిత్రం విసృజ్య।

హిరణ్య శ్రాద్ధ ప్రయోగస్సమాప్తః

అథదశాహప్రయోగః

దశమేహని ప్రాతఃకాలే దీపార్ధి న్నృత దేశాదుద్వాస్య। గృహం సంశోధ్య। కర్తాస్నాత్వాచమ్య। సమస్త్రికార్య పూర్వక మానసిక సన్ధ్యావన్దనం కృత్వా।

లోహితం చర్మానడుహం - లోహిత మనడ్వాహ మశ్మానం - దర్భాన్ శ్వేత సశాఖా మామలకం - వేత సమాలికే - అంజనం - అభ్యంజనం - జలఘటం - కీమళీస్తంబం - సంపాతావన యనపాత్రం - పాషాణం - వారుణ స్రుక్స్రువావప్ని మామలకచూర్ణం - ప్రోక్షణీం - ఆజ్యస్థాలీం - ఆజ్యం - శైవాలమృత్పాత్రం - గంధం - అక్షతాః - పుష్పం - హారిద్రం - తాంబూలం - గుడం - తండులాః తిలాః - తిలకల్కం - చరుం - అపూపంచోదాయ। అపసవ్యేన జ్ఞాతి భిస్సహాజలాశయంగత్వా సచేల స్నాత్వాచమ్య। కర్తాపవిత్ర పాణిః నిత్యైక కర్తవ్య శిలాస్నాన మృదాస్నాన వాసోదక తిలోదక ప్రదానాన్తం కుర్యాత్। తతః - సర్వే జ్ఞాతయశ్చ కనిష్ఠ పూర్వకం వపనం కారయితవ్యం। నిత్యైక కర్తవ్యశిలా స్నాన మృదాస్నాన వాసోదక తిలోదక ప్రదానానికుర్యుః। తతః కర్తా పిండప్రదానం కృత్వా స్నాత్వాచమ్య॥

—: కర్తృవచనమ్ :—

పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా। పరిషదంగ్రేః పరిషద్దక్షిణాం కృత్వా। సమస్తసమ్పత్ ......గోవిన్దాయ నమోనమః। ప్రాచీనావీతీ పితుః

గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని మమ అశుచి పరిహార ద్వారా శరీర శుద్ధ్యర్థం వపనం కారయితుం ముఖ్యకాలో భూత్వా మమాధికార సంపదస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు। కర్తుంతవాధికార సమ్పదస్తు। కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు। ఆచమ్య.

శ్రీగోవిందగోవింద ...... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య దశమేహని మమాశౌచపరిహారద్వారా శరీర శుద్ధ్యర్థం వపనం కారయిష్యే॥ వపనాధికారసిద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ కృచ్ఛ్రత్రయాణి దద్యాత్॥ నివీతీభూత్వా॥ ఏకం కుశంశిరసినిధృత్వా॥ శ్లో। మేరుమందర తుల్యాని పాపాని వివిధానిచ। కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠన్తి తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్॥ ఆత్మ నశ్శుద్ధికామోవా పితౄణాం ముక్తిహేతవే। వపనంకారయిష్యామి తీర్థే బ్రాహ్మణసన్నిధౌ॥ ఇతి పఠిత్వా॥ సర్వాఙ్గ క్షౌరం కారయిత్వా॥ స్నాత్వాచమ్య॥

—॥ అఘాపనుత్తిహోమః ॥—

యజ్ఞోపవీతీ భూత్వా – గ్రామశ్మశానయోర్మధ్యే ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్య॥ ఆచమ్య॥ శ్రీగోవిందగోవింద...... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని – మమ సర్వేషాం జ్ఞాతీనా మఘనివృత్త్యర్థం అఘాపనుత్తిహోమం కరిష్యే॥ తదఙ్గ మగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ స్థండిలోల్లేఖనాది అలంకరణాన్తం కృత్వా॥ దక్షిణోత్తరైరుత్తరాధరైః ప్రాగుదగగ్రైః షోడశభిర్దర్భైరగ్నిం ప్రాగాది ప్రదక్షిణం పృథక్పృథక్పరిస్తృణాతి। పురస్తాత్ దక్షిణతః। పశ్చాత్। ఉత్తరతః। ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ ద్వాదశదర్భాన్ సగ్గ్‌స్తీర్య। ద్వంద్వంన్యంచి పాత్రాణి ప్రయునక్తి। దేవసంయుక్తాని। మూలకో బిలాం వారుణాన్యంచ మూర్ధ్యస్థాలీమ్॥ ప్రోక్షణీం – మూలకో బిలం వారుణాన్యంచ॥ ఇతి చత్వారిపాత్రాణి ప్రయుంజ్యాత్॥ దేవపాత్రాణాముత్తరతః ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్గ్‌స్తీర్య। తేషు పూర్వ సంభృతాన్ సంభారాంశ్చ సాదయిత్వా। తతః పవిత్రకరణా ద్యాజ్య

సంస్కారాన్తం కృత్వా - అపరేణాగ్నిం దర్భాన్ సగ్గ్ స్తీర్య । తేషు లోహితం చర్మానడుహం ప్రాచీనగ్రీవ ముత్తరలోమా స్తీర్య । తస్మిన్నేతసమాలినో జ్ఞాతీన్ తచ్చర్మారోహయతి । ఆరోహతాయురితి ॥

ఆరోహతాయుర్జరసంగృణానా అనుపూర్వం యతమానా యతిష్ఠ । ఇహత్వష్టాసుజనిమాసురత్నో దీర్ఘమాయుః కరతు జీవసేవః ॥

అథైనాన్ జ్ఞాతీన్ అనుపూర్వాన్ కల్పయతి । యథాహానీతి ॥

యథాహాన్యనుపూర్వం భవన్తి యథర్తవ ఋతుభిర్యన్తి క్లృప్తాః । యథానపూర్వ మపరో జహాత్యేవాధాతరాయూగ్ంషి కల్పయైషామ్ ॥

వృద్ధపురుషా దక్షిణతః । కనిష్ఠా ఉత్తరతః । తతో వృద్ధాః స్త్రియః - తతః కనిష్ఠాః స్త్రియః ॥ ఉపవిశ్య ॥ కర్తా శిరోదేశ ఉపవిశ్య ॥

అక్షితేనుమన్యస్వ । అనుమతేనుమన్యస్వ । సరస్వతేనుమన్యస్వ । దేవసవితః ప్రసువ ॥

సంపాతపాత్రం పురతో నిధాయ ॥ మూలతో బిలవత్యాం వామణ స్రుచి - మూలతో బిలేన వామణ స్రువేణ - చతుర్గృహీతం మాజ్యం గృహీత్వా - పహీతే అగ్న ఇతి జుహోతి ॥

ఏకమ్ - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి ॥ పహీతేల మైత్రసారం చకార మర్త్యః । కపిర్బభస్తి తేజనం పునర్జరాయుర్గౌరివ స్వాహా ॥

అగ్నయె శుచయఇదమ్ ॥ పునశ్చతుర్గృహీతం గృహీత్వా ॥

అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యారయిమ్ । అపనశ్శోశుచదఘం మృత్యవే స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

అథ దశస్రువాహుతీర్జుహోతి ॥ హుత్వా హుత్వా సమ్పాత పాత్రాగ్ం సమ్పాతాన్యవనయతి ॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥

౧. అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యారయిమ్ । అపనశ్శోశుచ దఘగ్ంస్వాహా । అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

౨. సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయాచ యజామహే । అపనశ్శోశుచదఘగ్ంస్వాహా । అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

౩. ప్రయద్భందిష్ఠ ఏషాం ప్రాస్మాకాసశ్చసూరయః । అపన శ్శోశుచదఘగ్ంస్వాహా । అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

౪. ప్రయదగ్నేస్సహస్వతో విశ్వతో యన్తి సూరయః । అపన శ్శోశుచదఘగ్ంస్వాహా । అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

౫. ప్రయత్తే అగ్నే సూరయో జాయేమహిప్రతేవయమ్ । అపన శ్శోశుచదఘగ్ంస్వాహా । అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

౬. త్వగ్ంహి విశ్వతోముఖ విశ్వతః పరిభూరసి । అపనశ్శోశుచ దఘగ్ంస్వాహా । అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

౭. ద్విషోనో విశ్వతోముఖాతినావేవపారయ । అపనశ్శోశుచ దఘగ్ంస్వాహా । అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

౮. సనస్సిన్ధుమివనావయాతి పర్షాస్వస్తయే । అపనశ్శోశుచ దఘగ్ంస్వాహా । అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

౯. అపఃప్రవణాదివయులీరపాస్మత్స్యన్దతామఘమ్। అపనశ్శోశుచ దఘగ్ంస్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

౧౦. ఉద్వనాదుదకానీవాపాస్మత్స్యన్దతామఘమ్ ! అపనశ్శోశుచ దఘగ్ంస్వాహా । అగ్నయే శుచయఇదమ్ ॥

ప్రుత్స్వవాజ్యస్థాలీంచాగ్నౌ ప్రహృత్య ।

అదితేన్వమగ్గ్‌స్థాః । అనుమతేన్వమగ్గ్‌స్థాః ! సరస్వతేన్వమగ్గ్‌స్థాః । దేవసవితః ప్రాసావీః ॥

కర్తా ఉత్తరేణాగ్నింలోహిత మనడ్వాహం ప్రాఙ్ముఖమవస్థాపయతి । తదభావే దర్భంవా నిదధాతి ॥ తం జ్ఞాతయోన్వారంభన్తే - అనడ్వాహమితి ॥

అనడ్వాహమన్వారభామహే స్వస్తయే । స న ఇన్ద్ర ఇవ దేవేభ్యో వహ్నిస్సన్తారణో భవ॥ అనడుత్పృథమాః ప్రాంచోగచ్ఛన్తీమేజీవా ఇతి ॥

ఇమేజీవావిమృతైరావవృత్రన్నభూ ద్భద్రా దేవహూతిర్నో అద్య । ప్రాంచోగామానృతయే హసాయ ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరాం దధానాః ॥

జఘన్యః కర్తా వేతసశాఖయాపా పశ్చాభిశ్చ అనడుహ పదానిసం లోపయన్నేతి । సర్వే జ్ఞాతయః పశ్చాద్గచ్ఛన్తి । మృత్యోః పదమితి ।

మృత్యోఃపదం యోపయన్తో యదైమ ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరాం దధానాః । ఆప్యాయమానాః ప్రజయా ధనేన శుద్ధాః పూతాభవథయజ్ఞియాసః । శరోవకావేతస శాఖయాపా పశాభిశ్చ విశేషత త్యాప్తైః శాన్తా శ్శాన్తాభిరేవాస్యశుచగ్ం శమయతి ।

అథాపాల్యా నుత్తరతః స్థాపయిత్వా ! స్వయం చోత్తరత స్తిష్ఠన్ ! జ్ఞాతిభ్యో దక్షిణతోథాపాఖ్యాత్వా । తస్మిన్ననలే - అశ్మానం పరిధిం దధాతి । ఇమం జీవేభ్య ఇతి ।

ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మైషాం ను గాదపరో అర్థమేతమ్ । శతంజీవన్తుశరదః పురూచీ స్తిరో మృత్యుం దధ్మహే పర్వతేన । ఇతి జీవతాం మృతానాంచ అన్తరం భవేదితి మనసాధ్యాయన్ ।

కర్తా జీవభర్తృకస్త్రీర్గా మంజలి ముపేంపాశ్యోత్య ముపవేశయతి మానారీరితి ।

ఇమానారీర విధవాస్సుపత్నీ రాంజనేన సర్పిషాసమ్మృశన్తామ్ । అనశ్రవో అనమీవాస్సుశేవా ఆరోహన్తు జనయోయోనిమగ్రే ॥

తేనాక్ష్యేన తాత్రీయస్త్రాక్ష్ణం ముఖాన్యవమృజన్తే । తతశ్శ్రకుమీ ఆంజీరగ్ యదాంజనమితి ।

యదాంజనం త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవతస్పరి । తేనామృతస్య మూలైనారాతీర్జంభయామసి । ప్రతిస్త్రియం మన్త్రావృత్తిః ॥ నహ్యూహా బహువచనత్వాత్ ॥

—॥ వేదికారాధనమ్ ॥—

తతః కర్తా [illegible] శిలాగర్తం మృద్భిః పూరయిత్వా । తదుపరి వేదికాం కృత్వా । తస్యాం మధ్యే ప్రేతపాషాణం స్థాపయిత్వా । తస్యోత్తరతో దక్షిణతశ్చ పాషాణద్వయం స్థాపయిత్వా ॥ (శ్రీ) గోవింద గోవింద......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని వేదికాయాం శిలాత్రయపూజాం కరిష్యే ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ మధ్యే ప్రేతరాజ మావాహన ముపతిష్ఠతు । ఉత్తరతో రుద్రమావాహన ముపతిష్ఠతు । దక్షిణతో యమ మావాహన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ ఆసన ముపతిష్ఠతు ।
ఉత్తరతో రుద్రాయ ఆసన ముపతిష్ఠతు ।
దక్షిణతో యమాయ ఆసన ముపతిష్ఠతు ।

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ పిత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ।
ఉత్తరతో రుద్రాయ పిత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ।
దక్షిణతో యమాయ పిత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ।

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ అంజన ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ అంజన ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ అంజన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ - ఉత్తరతో రుద్రాయ - దక్షిణతో యమాయ లజ్జా నిర్వారణార్థం వస్త్ర ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ - ఉత్తరతో రుద్రాయ - దక్షిణతో యమాయ - కంటకోచ్ఛిష్ట పాషాణబాధా నిర్వారణార్థం పాదుకే ఉపతిష్ఠేతామ్ ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ - ఉత్తరతో రుద్రాయ - దక్షిణతో యమాయ - వర్షాతపనిర్వారణార్థం ఛత్ర ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ - ఉత్తరతో రుద్రాయ దక్షిణతో యమాయ గంధా ఉపతిష్ఠన్తు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ - ఉత్తరతో రుద్రాయ - దక్షిణతో యమాయ తిలా ఉపతిష్ఠన్తు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ - ఉత్తరతో రుద్రాయ - దక్షిణతో యమాయ సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు ॥

శ్రీ గోవిందగోవింద . . . . . . యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని వేదికారాధన పిండప్రదానాని అద్య కరిష్యే ॥ అన్నా పూపసూపాద్యైః పిండత్రయం కృత్వా ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ పిండస్యాధః పితృ దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ పిండస్యాధః పితృ దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ పిండస్యాధః పితృదర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ దర్భోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ దర్భోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ దర్భోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ మహాక్షుణ్ణివారణార్థం ఏవ పిండ ఉపతిష్ఠతు॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ మహాక్షుణ్ణివారణార్థం ఏవ పిండ ఉపతిష్ఠతు॥
దక్షిణతో యమాయ మహాక్షుణ్ణివారణార్థం ఏవ పిండ ఉపతిష్ఠతు॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ పిండస్యోపరి అంజన ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ పిండస్యోపరి అంజన ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ పిండస్యోపరి అంజన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ పిండస్యోపరి అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ పిండస్యోపరి అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ పిండస్యోపరి అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥

* మధ్యే ప్రేతరాజాయ దక్షిణా తాంబూల ముపతిష్ఠతు ॥
ఉత్తరతో రుద్రాయ దక్షిణా తాంబూల ముపతిష్ఠతు ॥
దక్షిణతో యమాయ దక్షిణా తాంబూల ముపతిష్ఠతు ॥

దక్షిణతః ఉదకుంభం స్థాపయిత్వా । పరితః అంకురాణి నిధ్యాత్ । అపరేణాగ్నిం పృథివ్యాం ఓషధి స్తమ్బం ప్రతిష్ఠాప్య । సర్వే జ్ఞాతయః - స్త్రియశ్చ సస్యాని శిరసి నిక్షిపన్తి యథాత్వమితి ॥

యథాత్వముద్భిన త్సోష్యమధే పృథివ్యాఅధి । ఏవవస్మిన ఉద్భిందన్తు కీర్త్యాయశసా బ్రహ్మవర్చ్సేన ॥

ఇతి శిరసినిక్షిప్య ॥ శివం భవతు శేషాణాం జాయన్తాం స్థిరజీవినః ॥ ఇతి పఠిత్వా । ప్రేతభార్యాయాః - భర్తృమృతేహని - దశమేహనివా - రాత్రౌ కంఠసూత్రం కర్ణపత్రేచ విసర్జయేత్ ॥

—♦ ప్రే త ప త్నీ వ ప న సం క ల్పః ♦—

పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । పరిషదం త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య ।

నమస్సదసే నమస్సదసస్పతయే నమస్సఖీనాం పురోగాణాం చక్షుషే నమో దివే నమః పృథివ్యై । సప్రథసభాం మే గోపాయ । యేచసభ్యా స్సభాసదః । తానిన్ద్రియావతః కురు । సర్వమాయురుపాసతామ్ ।

నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణ హితాయచ । జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని - మమ - మాతుః - శరీరశుద్ధిద్వారా స్వకర్మయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం వపనం కారయితుం ముఖ్యకాలాభావాత్ - అధికారసమ్పత్తిస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । కర్తుం తవ మాతుః వపనాధికార సిద్ధిరస్తు । కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు ।

శ్రీ గోవిందగోవింద...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని మమ మాతుః ఆశౌచ నివృత్తిద్వారా శరీర శుద్ధ్యర్థం స్వకర్మయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రత్రయాణ్యాచరిష్యే ॥ కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్ । వపనాధికార సిద్ధిరస్తు ॥ వపనం కారయిత్వా స్నాత్వాచమ్య ॥ శ్వేత వస్త్రం ధారయేత్ ।

—♦ శి లా త్ర య వా సో ద్వా స న మ్ ♦—

శ్రీ గోవిందగోవింద ... ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని శిలాపాత్రే వాసోద్వాసనాని కరిష్యే ॥ శిలాపాత్ర వాసోద్వాసనకాలే గోదానాది దశదానాని కరిష్యే ॥ దశ దానాని దద్యాత్ ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥

శ్లో॥ శరీరస్థాశ్చ యేదోషాః యేదోషా గర్భబీజయోః ।
తే సర్వే నాశమాయాన్తు కర్మణానేన భోద్విజాః ॥

ఇతి వాసస్త్రిధాచ్ఛిత్వా । శిలాత్రయం సంవేష్ట్య । ప్రేత శిలా దర్భసంవేష్టనం విస్రస్య । ప్రేతసహితం శిలాత్రయం వాసో దర్భవేష్ట సంధారాయ । వామాంసే నిధాయ ॥ గంగాజలం ప్రవిశ్య ॥ దక్షిణాభి ముఖ స్థిత్వా ॥ పృష్ఠభాగే విసృజ్య ॥ పృథివీం గచ్ఛేతి జపతి ॥

పృథివీంగచ్ఛాన్తరిక్షంగచ్ఛ దివంగచ్ఛ దిశోగచ్ఛ సువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ దిశోగచ్ఛ దివంగచ్ఛాన్తరిక్షంగచ్ఛ పృథివీంగచ్ఛాపోవాగచ్ఛయది తత్రతేహితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీరైః ॥ స్నాత్వాచమ్య ॥

శ్లో॥ యావచ్ఛిలా మనుష్యాణాం గంగాతోయేషు తిష్ఠతు ।
తావద్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే ॥
శిలాదేవిన మస్తుభ్యం ప్రేతరూపం విముంచథ ।
జలాన్తే బ్రహ్మకల్పావస్థాయినీ దేవరూపిణే ॥ ఇతి ప్రార్థ్య ॥

—॥ ప్రేతబలిః ॥—

శ్రీ గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని ప్రేత తృప్త్యర్థం ప్రభూతబలిం కరిష్యే ॥ పర్ణపాత్రే అన్నాదికం నిక్షిప్య ॥

ఓం భూర్భువస్సువః .... పవిత్రోదయాత్ ॥

ఇత్యన్నంప్రోక్ష్య ॥ అపదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్త్యర్థం ఏవమ్ప్రభూతబలిం నివేదయామి ॥ తిలోదకం భూమౌ త్యజేత్ ॥

—॥ ధర్మోదకమ్ ॥—

పవిత్రదక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమస్తసమ్పత్ ... నమోనమః ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని ప్రేతతృప్త్యర్థం – జ్ఞాతిభిస్తైర్బాంధవైశ్చ ధర్మోదక ప్రదా

నాథం దర్భ స్తంబ ప్రతిష్ఠాపనం కర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వా మమాధి
కార సంపద స్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికార సంపదస్తు ।
కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు । సన్త్వం ॥

స్వ శ్రీ గోవిందగోవింద...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః
గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని- ప్రేత-తాపతృష్ణోప
శమనార్థం - ప్రేత తృప్త్యర్థంచ - ఇష్టైశ్శిష్టైర్బాంధవైశ్చ ధర్మో
దక ప్రదానార్థం - దర్భ స్తంబ ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే । ఇతి జలసమీపే
దర్భస్తంబం ప్రతిష్ఠాప్య । పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతమావాహయిష్యే ।

ఆయాహి ప్రేతస్సోమ్య గంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః । ప్రజామస్మ
భ్యం దదద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ । ఇతి దర్భస్తంబే
ఆవాహయామి ॥

శ్రీ గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః
గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని - ప్రేత -
తాప - తృష్ణోపశమనార్థం - ప్రేత తృప్త్యర్థంచ - ఇష్టైశ్శిష్టై
ర్బాంధవైశ్చ ధర్మోదకం దీయతామ్ । ఇతి కర్తా ప్రార్థయేత్ ।
దేవిదాస్యామః ॥ ఇతి వదేయుః । తేస్నాత్వాచమ్య । పవిత్రింధృత్వా -
పరిమద్దక్షిణాం గృహీత్వా । పరిమదంతిః ప్రదక్షిణీకృత్య । సమస్త
సంపత్ ......గోవిందాయ నమోనమః । ప్రాచీనావీతీ । యజమానస్య
పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని ప్రేత
తృప్త్యర్థం ధర్మోదక ప్రదానాని కర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వా మమాధి
కార సంపద స్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు - కర్తుం తవాధికార సంపదస్తు ।
కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు । సన్త్వం ॥

శ్రీ గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । యజ
మానస్య పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమే
హని - తాపతృష్ణోపశమనార్థం ప్రేత తృప్త్యర్థంచ ధర్మోదక ప్రదా

నాని అద్య కరిష్యే ॥ ప్రాచీనావీతీ । తిలసహిత ముదకమంజలినా గృహీత్వా । యజమానస్య పితృ గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ ఏత ధర్మోదకం దదామి . ఏత ధర్మోదకం దదామి ॥ ఏత ధర్మోదకం దదామి॥ పఠంతి ॥ తేషాం తిలాది నియమో నాస్తీతి కేచిత్ ॥

—: ధారాదత్తమ్ :—

శ్రీగోవిందగోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । యజమానస్య పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య మయా క్రియమాణేనానేన ధర్మోదక ప్రదానేన యజమానస్య పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్తిరస్తు ॥ తతస్సర్వే ధర్మోదక దాతారః నామార్థ్యం కర్తార మాలింగనేనాశ్వాస్య కర్తా దర్భస్తంబం - పృథివీంగచ్ఛేతి జలమధ్యే నిక్షిప్య ॥

పృథివీం గచ్ఛాంతరిక్షంగచ్ఛ ... ప్రతితిష్ఠ శరీరైః ॥

తత స్తిలామలక స్నపకల్కానామన్యత మేన అమాత్యైస్సహ కర్తా స్నాత్వాచమ్య ॥

శ్రీగోవిందగోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని-మమ-జ్ఞాతీనాంచ ఆశౌచనివృత్తి ద్వారా శరీర శుద్ధ్యర్థం తిలామలకస్నానం కరిష్యే ॥ స్నాత్వాచమ్య ॥ శుద్ధ-శ్వేత వస్త్రాణి ధృత్వాచమ్య ॥ గంధ . పుష్పాక్షత తాంబూలాని బ్రాహ్మణేభ్యో దద్యాత్ ॥ సపల్లవ ముదకుంభ మాదాయ । సువాసినీ పురస్సరాః గ్రామం ప్రవిశేయుః । అథవృద్ధ పూర్వైః - జ్ఞాతి భిస్సహ గృహంప్రత్యేత్య బహిర్ద్వారస్థిత పాషాణే దశ తిలోదకాని దత్వా । అశ్మాన మప్సునిక్షిప్య ॥ అగారస్య ఉత్తరపూర్వ దేశే యజ్ఞోపవీతీ ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్య ॥ ఆచమ్య.

శ్రీగోవిందగోవింద .. యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని-మమ-జ్ఞాతీనాంచ ఆశౌచని వృత్తిద్వారా శేషాణామభ్యుదయార్థంచ - ప్రేతస్య అనంతా

వా ప్రాప్త్యర్థం – అనన్త హోమం కరిష్యే॥ తదంగమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ స్థణ్డిలోల్లేఖనాది పరిస్తరణాన్తం కృత్వా । ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ ద్వాదశ దర్భాన్ సంస్తీర్య। ద్వన్ద్వం న్యంచి పాత్రాణి ప్రయునక్తి। దేవ సంయుక్తాని । అగ్నిశోబిలాం వారుణ స్రుచమాజ్యస్థాలీమ్ । ప్రోక్షణీమ్. అగ్నిశోబిలం వారుణ స్రువంచ ఆసాద్య । తతః – పవిత్రకరణా ద్యాజ్య సంస్కారాన్తేఽగ్నిం పరిషిచ్య ॥

అదితేఽను మన్యస్వ । అనుమతేఽను మన్యస్వ। సరస్వతేఽను మన్యస్వ। దేవ సవితః ప్రసువ॥

అగ్నిశోబిల పత్యాం వారుణస్రుచి – అగ్నిశోబిలేన వారుణ స్రువేణ చతుర్గృహీత మాజ్యంగృహీత్వా జుహోతి అనన్తాయేతి ॥

అనన్తాయ ప్రమోదాయ పునరాగాస్స్వాః గృహాన్। అపస్తోశుచదఘగ్ం స్వాహా॥ అగ్నయేశుచయ ఇదమ్॥ పునశ్చతుర్గృహీతం గృహీత్వా॥ నన్తైతత్రి ప్రమీయతే గారతస్వః పురుషః ప్రజః । యత్రేదం బిభ్రాక్రియతే పరిధిర్జీవ నాయుకముపస్త శోశుచత్త ఘగ్ం స్వాహా॥ అగ్నయేశుచయ ఇదమ్॥ స్రుక్స్రువా వాజ్య స్థాలీం చాగ్నౌ ప్రహరతి॥ అదితేన్వ మగ్గ్స్థాః। అనుమతేన్వ మగ్గ్స్థాః। సరస్వతేన్వ మగ్గ్స్థాః । దేవసవితః ప్రాసావీః॥

యవోదన మేతదహః పచన్తి॥ (యవోదనం పక్త్వా) అభిఘార్య । ప్రాచీనావీతీ పుత్రాదిస్సర్వైర్ధారయుక్తః యవోదనం ప్రాశ్నన్తి యవోఽసీతి॥

యవోసియవయాస్మద్ద్వేషాగ్ం సి శత్రుమిత్రం యవయాస్మద్ద్వేషాగ్ంసి । ఆచమ్య॥

అదహః కర్తానిషిద్ధః॥ అనేన అనన్త హోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః - ప్రీతస్య ఆనఃతావాప్తి ద్వారా శేషాణా మాయుష్యాభి

వృద్ధిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు। శేషాణామాయుష్యాభి వృద్ధిరస్తు। యజ్ఞేశ్వరస్సుప్రీణాతు॥

—: కర్మణః పుణ్యాహవాచనమ్ :—

ఉపవీతీ। ఆచమ్య। శ్రీగోవింద గోవింద . యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని-మహా-క్షాళనాంచా శౌచ నివృత్తిద్వారా శేషాణా మభ్యుదయార్థంచ ఆపన్న హోమాజ్యత్వేన కర్మణః పుణ్యాహ వాచనం కరిష్యే॥ అదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే। గణాధిపతి పూజాం కర్మణః పుణ్యాహ వాచనంచ కుర్యాత్। తతః ఆశీర్వచనం పఠిత్వా! క్షాలి భిస్సహ భోజయేత్॥

దశాహ ప్రయోగ స్సమాప్తః

అథైకాదశాహప్రయోగః

కర్తా ఏకాదశేహని ప్రాతరుత్థాయ సచేలస్నాత్వాచమ్య। సన్ధ్యావన్దనం కృత్వా। పవిత్రం ధృత్వాచమ్య। శ్రీ గోవిందగోవింద...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని - సమన్త్రక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యమాణః - వృషోత్సర్జనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః - బ్రాహ్మణాభావే అగ్నౌ వాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యమాణః - ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధాని కరిష్యమాణః - దేశకాల దేహధర్మ వైపరీత్య శంకయాశ్వస్సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యమాణః - ఉపవీతీ। తదాదౌ గృహభాండ అన్నద్రవ్య స్థలపదార్థ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్య

ఫలాగ్ం శాన్త్యర్థ మభ్యుదయార్థంచ మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహ వాచనం కరిష్యే ॥ తదాదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీ మహా గణాధిపతిపూజాం కరిష్యే । గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచ కర్యాత్ ॥

— సమన్త్రక నవశ్రాద్ధమ్ —

కర్తా శ్రోత్రియం బ్రాహ్మణ మాహూయ ॥ పవిత్ర ద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమస్త సమ్పత్......నమోనమః ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని - సమన్త్రక నవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధం కర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వా మమాధికార సంపద స్త్వితి భవన్తోబ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికార సమ్పదస్తు । కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు ॥

శ్రీ గోవింద గోవింద......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని సమన్త్రక నవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధ మామాదిద్రవ్యేణ - ప్రేతోద్దేశేన - ఏకోద్దిష్ట విధానేన - అమపార్వణ విధానే నాద్య కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ ప్రాచీనావీతీ । హస్తోదకం దత్వా । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యైకాదశేహని - సమన్త్రక నవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయస్తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు ॥

గోమయేన త్రికోణాకారమండలం కృత్వా । పితః గోత్ర శర్మన్ ప్రేత పాద్యస్థానే కుశా ఉపతిష్ఠన్తు । తిలా ఉపతిష్ఠంతు । గంధా ఉపతిష్ఠంతు । దర్భపత్ర ఉపతిష్ఠతు । పాద్యస్థానే సకలారాధనైస్స్వర్చిత ముపతిష్ఠతు ॥

పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత - మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని సమన్త్రక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదస్తే స్వాగత ముపతిష్ఠతు ॥

శన్నో దేవీ రభిష్టయ.........స్రవన్తునః ॥

పితః గోత్ర శర్మన్ ప్రేత - మరణదినాదారభ్యైకాదశేఽహని - సమంత్రక నవామైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే పాద్య ముపతిష్ఠతు స్వయమపి కర్తా పాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత - మరణదినాదారభ్యైకాదశేఽహని సమంత్రక నవామైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే విష్టర ముపతిష్ఠతు । ఇతి దర్భేషు బ్రాహ్మణం ఉదఙ్ముఖ ముపవేశ్య ॥ శ్రీ గోవింద గోవింద. . . . . యాం తిథౌ - ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేఽహని సమంత్రక నవామైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే । కురుష్వ । ప్రాచీనావీతీ ॥

అపహతా అసురా రక్షాంసి పిశాచా యే క్షయన్తి పృథివీమను । అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రైషాం గతం మనః । ఇతి భూమిముద్ధృత్య । అపఉపస్పృశ్య । కూర్చేనావోక్ష్య ॥ ఉదీరతామవర ఉత్పర ఉన్మధ్యమాః ప్రేతస్సోమ్యః । అసుం య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞస్స నోఽవతు ప్రేతో హవే ॥ స్త్రీయాస్తు । (అపహతా అసురా రక్షః పిశాచా యే క్షయన్తి పృథివీమను । అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రైషా గతం మనః ॥ ఉదీరతామవరోత్పరోన్మధ్యమా ప్రేతా సోమ్యా । అసుం య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞా సా నోఽవతు ప్రేతా హవే ॥ ఇతి)

ఇతి మన్త్రైస్తిలాన్ వికిరేత్ । తిలదర్భాన్నిక్షిప్య । సతిలదర్భోదకేన అన్నాదిద్రవ్యం బ్రాహ్మణ మాత్మానంచ గాయత్ర్యాదిభిః ప్రోక్ష్య ॥ ఓం భూర్భువస్సువః . . . .యాత్ ॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవన్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । శ్రాద్ధయోగ్యా భవన్తు । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేఽహని సమంత్రక నవామైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదమాసన ముప

తిష్ఠతు ॥ హస్తోదకం దత్వా । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదార భ్యైకాదశేహని సమంత్రక నవామైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం । ఓం తథా । ప్రాప్నోతు భవాన్ । ప్రాప్నవాని । దర్భేష్వర్ఘ్యపాత్ర మాసాద్య । తదుపరి దర్భం నిక్షిప్య । ప్రోక్ష్య । ఉత్తానం కృత్వా । ప్రోక్ష్య । తస్మిన్పవిత్రం నిధాయ । అర్ఘ్యపాత్రే తిలా ఉపతిష్ఠంతు । శన్నో దేవీరభిష్టయ...... స్రవన్తునః । ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥

తిలోసి సోమదైవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః ॥ ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న ప్రేతస్స్వధా । పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేత మిమాంలోకాన్ ప్రీణ యాహినః ॥

ఇతి తిలాన్ క్షిప్త్వా । అర్ఘ్యపాత్రే గంధా ఉపతిష్ఠంతు । తిలా ఉపతిష్ఠన్తు ॥ పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ తే ఽష్టాంగ్యలక్షణాయ ॥ ప్రేతపాత్రం సంపన్నం । సుసంపన్నం । ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః । హస్తోదకం దత్వా । హస్తే పవిత్రం నిధాయ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా ... ... స్స్వధా భవన్తు ॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత – మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని – సమంత్రక నవామైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తేఽర్ఘ్య ముపతిష్ఠతు । పునః హస్తోదకం దత్వా · శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య మోదయామ్యహమ్ ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రం ఛిత్వా । విసృజేత్ ॥

అశ్వత్థపార్శ్వత ... ధృష్ణవృతః గంధద్వారాం ... హ్వయే శ్రియమ్॥

పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని – సమంత్రకనవామైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే పిత్రర్థే – గంధా ఉపతిష్ఠంతు । అయనతే... స్స్వధా ఇమే అలంకరణార్థం తిలా ఉపతిష్ఠంతు । హస్తోదకం దత్వా । యువాసువాసాః ... దేవయన్తః ॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేతమ రణదినాదారభ్యైకాదశేహని సమంత్రక నవామైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే

ప్రేతార్థే - అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం - అలంక
రణార్థం - ఆచ్ఛాదనార్థం ఇదం తే వస్త్రద్వయ ముపతిష్ఠతు । పవిత్రా
క్షమిమేయశాః ఉపతిష్ఠంతు ॥ సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు । అత్ర
భూమిం గోమయోదకేన త్రికోణాకార మండలం కృత్వా । తిలాన్వికీర్య ।
పర్ణపాత్రీం నిధాయ ॥ తండులాదీన్నిధాయ । అమృతద్రవ్యాణి ప్రోక్ష్య ।

ఓం భూమ్యై వస్సువః॥ ... యాత్ । అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ।
హస్తోదకం దత్వా । కరాభ్యాం పాత్రమాలభ్య । పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌర
పిధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణస్య త్వా ప్రాణాపానయో
ర్జుహోమ్యక్షిత మసి మాస్యక్షేష్ఠా అముత్రా ముష్మిల్లోకే । ఇదం
విష్ణుర్విచక్రమేతి - ద్విజాంగుష్ఠమామే నివేశ్య । ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే
... సురే । శ్రీవిష్ణో అమంత్రకస్య । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత - ఏతత్తే
ఆమం సపరికరం - పితా గోత్రః శర్మా ప్రేతో దేవతేద మామం సపరి
కరం - బ్రాహ్మణస్యావహనీయార్థే - దత్త మాతృప్తే స్తత్సర్వంగయే
యంభూః - గదాధరో భోక్తా - రాజతం పాత్ర మక్షయ్య వటచ్ఛాయే
యం - పితే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ - ఇదమామం సోపస్కరం -
సదక్షిణాకం - సతాంబూలం - సతిలాపి ధానోదకుంభం - పితుః గోత్రస్య
శర్మణః ప్రే[illegible] మరణదినాదారభ్యై కాదశేహాని సమంత్రిక సవాహ్యై
కోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేత తృప్త్యర్థం ముపతిష్ఠతు ॥ సన్తు

— : ధారాదత్తమ్ :—

శ్రీగోవిందగోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య
శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని పితరం గోత్రం శర్మాణం
ప్రేతముద్దిశ్య - మయాక్రియ మాణేనానేన - సమంత్రక సవాహ్యై కోద్ది
ష్టామశ్రాద్ధేన - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు ॥ సన్తు

—: పిండప్రదానమ్ :—

శ్రీగోవిందగోవింద ...... యోగంతిథౌ – ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాద్దారభ్యైకాదశాహాని. సమంత్రక సహాన్నై కొద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయ తిలోదకామ పిండప్రదాన మద్య కరిష్యే। కుశమన్య। బియ్యం. నువ్వులు కలిపి పిండాలు॥ ప్రాచీనావీతీ

పిండస్థానే ఏతద్గోమయేనానులిప్య। పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ పిండస్థానే దక్షిణాగ్రమే తద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు। పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ దర్భోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు। సవ్యం జాన్వాచ్య। పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాద్దారభ్యైకాదశాహాని సమంత్రక సహాన్నై కొద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషామ పిండ ఉపతిష్ఠతు। పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు। పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి అంజన ముపతిష్ఠతు! పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు। తాంబూల దక్షిణాంచ ఉపతిష్ఠతు। పిండస్యోపరి సకలారాధ నైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు।

—: పిండధారాదత్తమ్ :—

శ్రీగోవిందగోవింద ... యోగంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాద్దారభ్యైకాదశాహాని పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య – మయా క్రియమాణేనానేన – సమంత్రక సహాన్నై కొద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయ తిలోదకామ పిండప్రదానేన–పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్త్యర్థం ముపతిష్ఠతు। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య దత్తం శ్రాద్ధముపతిష్ఠతు! ఉష్ణీః : అభిరమ్యతాం। అభిరతోస్మి : పిండ మప్సునిక్షిప్య। స్నాత్వాచమ్య।

—॥ అథ వృషోత్సర్జన ప్రయోగః ॥—

కర్తా ఏకహాయనం - ద్విహాయనం వా - నీలవర్ణం యథాసంభవ వర్ణం వా వృషం సమ్పాద్య ॥ యద్వా ॥ గోమిథునస్థానే కళేమయ మూర్త్యౌ కారయిత్వా! ప్రక్షాళితం నిధాయ । యజ్ఞోపవీతీ ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్య ఆచమ్య ॥

(శ్రీ) గోవింద గోవింద......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య - మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని - ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం - పైశాచక బాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకావాప్త్యర్థం వృషోత్సర్జనాఖ్యం కర్మ కరిష్యే ॥ తదఙ్గ లౌకికాగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ స్థండిలోల్లేఖనాది పరిస్తరణాన్తం కృత్వా - తస్మిన్నగ్నిం చతుర్గ్రపయిత్వా । అభిపూజ్య । ప్రాచీన ముదీచీనం వోద్వాస్య । ప్రతిష్ఠిత మభిపూజ్య ॥ అగ్నేః పూర్వభాగే నూతన వస్త్రేణ మంటప ద్వయ మాసాద్య । తస్యోపరి పంచవర్ణపరిమిత తండులాన్నిక్షిప్య । మంటపద్వయే తామ్రనిర్మిత కలశద్వయం నిధాయ ॥ తేషు పంచపల్లవాని నారికేళంచ నిక్షిప్య । నూతనవస్త్ర మావేష్ట్య ॥

—॥ గోమిథునావాహనమ్ ॥—

వృషోస్యగ్ంశుర్వృషభాయగృహ్యసేవృషాయముగ్రోనృచక్షసే। దివ్యఃకర్మణ్యోహితో బృహన్నామవృషభస్యయాకకుత్ ॥

ఇతి దక్షిణస్థండిలే వృషభమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ స్థాపనానన్తర మిదమర్ఘ్య మిదంపాద్య మిదమాచమనీయమ్ ।

ఉపస్తైగాత్రివాకరమ్యస్తేమ్యారుహారత్నినః । రాత్రిస్తోమంనక్షిగ్యుష్మే ॥

ఇత్యుత్తరస్థండిలే గామావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ స్థాపనానన్తరమిదమర్ఘ్య మిదంపాద్య మిదమాచమనీయమ్ ॥ తదఙ్గత్వేనాష్ట దిక్పాలకావాహనం కరిష్యే॥ అష్టదిక్పాలకావాహనం కుర్యాత్ ॥ తదఙ్గ

ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ ఓం అసునీతే..... స్థానముపహ్వయతే ।
గోమిథునాద్యావాహితా స్సర్వా దేవతాః సుస్థిరా భవన్తు । వరదా భవన్తు । సుముఖా భవన్తు । సుప్రసన్నా భవన్తు । స్థిరాసనం కుర్వన్తు ॥ ఇన్ద్రాద్యష్టదిక్పాలకసహిత గోమిథున దేవతాభ్యో నమః ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం కుర్యాత్ ।

గోమిథునాభిమన్త్రణమ్

౧. శివస్త్వష్టరితి ద్వాభ్యాం గోమిథున మభిమన్త్ర్య ॥ శివస్త్వష్టరిహాగహి విభుః పోష ఉత త్మనా । యజ్ఞే యజ్ఞే న ఉదవ ।

౨. పిశఙ్గరూప స్సుభరో వయోధాః శ్రుష్టీ వీరో జాయతే దేవకామః । ప్రజాం త్వష్టా విష్యతు నాభిమస్మే అథా దేవానామప్యేతు పాథః ।
ఇతి ద్వాభ్యాం గోమిథున మభిమన్త్ర్య ।

వట్వాగ్రాదిహోమమ్

ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ ద్వాదశదర్భాన్ స్సంస్తీర్య ॥ ఇతరా ద్యాజ్యభాగాన్తే ॥ తతస్స్రుచ్యుపస్తీర్య । (చరుమధ్యా ద్దక్షిణపర్వమాత్రం హవిర్మధ్యమానామికాఙ్గుష్ఠైస్త్రిశ్చైవమ వదాయ । పూర్వార్ధాద్ద్వితీయ మనూచీనం । పశ్చార్ధాత్తృతీయ మనూచీనం పంచావత్తినః ।) అభిఘార్య । ఓం అగ్నయే స్వాహా । అగ్నయ ఇదమ్ । ఇతి ముఖాహుతిం హుత్వా ॥

పునస్స్రుచ్యుపస్తీర్య । చరుమధ్యా ద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । ఏవగ్ం సర్వత్ర చతురవత్తినః మనోజ్యోతిరిత్యనువాకేన దశాన్నాహుతీ ర్జుహోతి ।

౧. మయోభూర్వాతో అభివాతూస్రా ఊర్జస్వతీరోషధీరా రిశన్తామ్ । పీవస్వతీర్జీవధన్యాః పిబన్త్వవసాయ పద్వతే రుద్రమృడస్వాహా ॥ రుద్రాయ మృడాయేదమ్ ॥

౨. తతస్స్రుచ్యావస్తీర్య । చతుర్మధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । యాస్సరూపా విరూపా ఏకరూపా యాసామగ్నిరిష్ట్యా నామాని వేద । యా అఙ్గిరసస్తపసేహ చక్రుస్తాభ్యః పర్జన్య మహి శర్మ యచ్ఛ స్వాహా ॥ పర్జన్యాయేదమ్ ॥

౩. తతస్స్రుచ్యావస్తీర్య । చతుర్మధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । యా దేవేషు తనువమైరయన్త యాసాగ్ం సోమో విశ్వా రూపాణి వేద । తా అస్మభ్యం పయసా పిన్వమానాః ప్రజావతీరిన్ద్ర గోష్ఠే రిరీహి స్వాహా ॥ ఇన్ద్రాయేదమ్ ॥

౪. తతస్స్రుచ్యావస్తీర్య । చతుర్మధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । ప్రజాపతిర్మహ్యమేతా రరాణో విశ్వైర్దేవైః పితృభిస్సంవిదానః శివాస్సతీరుప నో గోష్ఠమాకస్తాసాం వయం ప్రజయా సగ్ం సదేమ స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదమ్ ॥

౫. తతస్స్రుచ్యావస్తీర్య । చతుర్మధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । ఇహ ధృతిస్స్వాహా ॥ ధృత్యా ఇదమ్ ॥

౬. తతస్స్రుచ్యావస్తీర్య । చతుర్మధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । ఇహ విధృతిస్స్వాహా ॥ విధృత్యా ఇదమ్ ॥

౭. తతస్స్రుచ్యావస్తీర్య । చతుర్మధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । ఇహ రన్తిస్స్వాహా ॥ రన్త్యా ఇదమ్ ॥

౮. తత్ర స్రుచ్యుపస్తీర్య । చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । క్షహారమత్యైస్వాహా ॥ రమత్యా ఇదమ్ ॥

౯. తత్ర స్రుచ్యుపస్తీర్య । చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । మహీమూషు మాతరగ్ం సువ్రతానామృతస్య పత్నీ మవసే హువేమ । తువిక్షత్రామజరన్తీమురూచీగ్ంసుశర్మాణమదితిగ్ంసుప్రణీతిగ్ స్వాహా ॥ అదిత్యై సుప్రణీతాయా ఇదమ్ ॥

౧౦. తత్ర స్రుచ్యుపస్తీర్య । చరుమధ్యా ద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి ॥

సుత్రామాణం పృథివీంద్యామనేహసగ్ం సుశర్మాణ మదితిగ్ం సుప్రణీతిమ్ । దైవీంనావగ్ స్వరిత్రామనాగ సమస్రవన్తీ మారుహేమా స్వస్తయే స్వాహా ॥ అదిత్యా ఇదమ్ ॥

౧౧. తత్ర స్రుచ్యుపస్తీర్య । అనూచీన ముత్తరార్ధాత్సకృ త్స్విష్ట కృతే వదాయ । ద్విరభిఘార్య । నహవిః ప్రత్యభిఘారయతి । అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా । అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్ । అన్తేఽభిఘారణమ్ ॥

ఇధ్మ సన్నహనాన్యద్భిస్సగ్ంస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి । రుద్రాయ తన్తి చరాయేదమ్ । అప ఉపస్పృశ్య । అస్య కర్మణః హోమ ప్రతిష్ఠా సిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః జయాది హోమంకరిష్యే । స్రువేణాజ్యమాదాయ చిత్తంచస్వాహా । చిత్తాయేదమ్ । ఇత్యాది సౌవిష్ట కృదన్తం - త్రయం వాశిర్హోమాన్ హుత్వా । దర్వ్యాపరిధీననక్తి । పాత్రప్రయుక్త దర్భాగ్రాణి దర్వ్యా మభ్యజ్య । స్రువే మధ్యమూలే అనక్తి । మూలాంజనే దక్షిణం పాణి మధః కుర్యాత్ । పర్వతిః కించిత్తృణ మపాదాయ । ప్రక్షాళితం నిధాయ । పాణిభ్యాం దర్భైః దర్వ్యాం ప్రతిష్ఠాప్య । సవ్యం

నిరస్య । తిర్యంచం హస్తం ధారయన్ । అగ్రముద్ధృత్య । హుతదేవతా ఉద్దిశ్యాగ్నౌ ప్రహృత్య॥ ప్రజాపతయ ఇదమ్ । ఇన్ద్రాయేదమ్॥

పునరుద్ధృత్య । మధ్యమం ప్రహృత్య । అగ్నయ ఇదమ్ । సోమాయేదమ్॥ అవశిష్ట ముద్ధృత్య । మూలం ప్రహృత్య॥ అగ్నయ ఇదమ్ ॥ రుద్రాయ మృడాయేదమ్। పర్జన్యాయేదమ్॥ ఇన్ద్రాయేదమ్ ॥ ప్రజాపతయ ఇదమ్। ధృత్యా ఇదమ్॥ విధృత్యా ఇదమ్ । రన్త్యా ఇదమ్ । రమత్యా ఇదమ్ । అదిత్యై సుప్రణీతాయా ఇదమ్ । అదిత్యా ఇదమ్ । అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదమ్ ॥ ఇతి. త్రిరుద్ధృత్య । తృణం ప్రహరతి॥ త్రిస్తర్జన్యాంగుళ్యాగ్నిం స్పృశ్య॥ పతత్ - పతత్ - పతత్ ॥ అగ్నిమభిమన్త్ర్య । భూమి ముపస్పృశేత్॥ మధ్యమ పరిధిం ప్రహృత్య । హస్తాభ్యాం ఇతరౌ యుగపత్ప్రహరన్ । ఉత్తరార్ధస్యాగ్రమంగారేషూపోహతి । పరిధీనభిమన్త్ర్య ఆఘారసమిధౌ ప్రహృత్య । తిసృభ్య ఇదమ్ ॥ దర్వ్యా మితర దర్వ్యాగ్ర ముపధాయ॥ విశ్వాన్దేవానుద్దిశ్య స్రుక్స్రావేణాభిజుహోతి॥ విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో వసుభ్యో రుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్య స్సంస్రావ భాగేభ్య ఇదమ్॥

అస్మిన్ వృషోత్సర్జనహోమ కర్మణి జ్ఞాతాజ్ఞాతాది సకలదోష పరిహారార్థం మనాజ్ఞాతత్రయ మిత్యాది బ్రహ్మ విసర్జనాన్తం కుర్యాత్॥

—: రుద్రకలశావాహనమ్ పూజనంచ :—

శ్రీగోవిందగోవింద... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని పైశాచిక బాధాని వృత్తి ద్వారా శాశ్వతరుద్ర లోకావాప్త్యర్థం వృషోత్సర్జన హోమాఙ్గ గోమిథున మార్జనార్థం రుద్రకలశావాహనం కరిష్యే।

కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే । వోచేమ శన్తమగ్ం హృదే॥ మండపమస్య రుద్రకలశే మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥

తదస్య ప్రాణప్రతిష్ఠాం సంకల్ప్య। ఓం అసునీతే ... స్థానముప వ్యాయతే। స్థిరో భవ – వరదో భవ – సుముఖో భవ । సుప్రసన్నో భవ । స్థిరాసనం కురు॥ రుద్రాయ నమః ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం కుర్యాత్॥

శ్లో॥ సర్వేషు కాలేషు సమస్త దేశేష్వశేష కార్యేషు తథేశ్వరేశ్వరః। సర్వస్వరూపే భగవాననాదిర్మమాస్తు మాంగల్య వివృద్ధయే హరిః ఇతి కర్తా పఠిత్వా।

శ్రీగోవింద గోవింద ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ప్రైతాదిక బాధానివృత్తిద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకావాప్త్యర్థం వృషోత్సర్జన కర్మాంగ గోమిథున మార్జనార్థం ఆపోహిష్ఠాది రుద్రసూక్త పారాయణం ఏభిః – బ్రాహ్మణైః సహ కారయిష్యే॥

—: పారాయణార్థం ఋత్విగ్వరణమ్ :—

అస్మిన్ వృషోత్సర్జన కర్మణి – ఆపోహిష్ఠాది రుద్రసూక్త పారాయణే ఋత్విజం త్వామహం వృణే। వృతోఽస్మి కరిష్యామీతి ప్రతి వచనమ్। ఇత్యేకాదశ బ్రాహ్మణాన్ వృణుయాత్॥

—: రుద్రకలశోదకేన గోవృషభ మార్జనమ్ :—

కర్తా – ఆపోహిష్ఠామయోభువ ఇతి – తిసృభిః – హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా ఇతి చతసృభిః – పవమానస్సువర్జన ఇత్యేతేనానువాకేన నమకేన – చమకేన – పురుషసూక్తేన – నారాయణసూక్తేన దర్భైస్త్రిభిః – గోమిథునం మార్జయిత్వా॥

—: గోమిథునాలంకరణాది పూజా :—

గోమిథునం వస్త్రాదిభిరలంకృత్య। గోమిథున దేవతాభ్యో నమః ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం కుర్యాత్॥

—: గోమిధునోపస్థానమ్ :—

కర్తా ప్రాఙ్ముఖ ముపస్థాయ। ప్రభ్రాజమానానామితి॥

౧ ప్రభ్రాజమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౨ వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౩ వాసుకి వైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౪ రజతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౫ పరుషాణాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౬ శ్యామానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౭ కపిలానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౮ అతిలోహితానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౯ ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౧౦ అవపతన్తానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౧౧ వైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౧ ప్రభ్రాజమానీనాగ్ం రుద్రాణీ నాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౨ వ్యవదాతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౩ వాసుకి వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీ నాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౪ రజతానాగ్ం రుద్రాణీ నాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౫ పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీ నాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౬ శ్యామానాగ్ం రుద్రాణీ నాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౭ కపిలానాగ్ం రుద్రాణీ నాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౮ అతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీ నాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని॥

౯. ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని ।

౧౦. అవపతన్తీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని ।

౧౧. నైరృతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని ।

ఓం భూమ్నవస్స్వః । రూపాణి వో మిథునం మా వో మిథునగ్ం రీఢ్వమ్ । ఇత్యనువాకేన గోమిథున ముపస్థాయ ॥

— గో సూ క్త జ పః —

గోసూక్తం జపేత్ । ఆగావో అగ్మన్నితి । ఆగావో అగ్మన్నుత భద్రమక్రన్ । సీదన్తు గోష్ఠే రణయన్త్వస్మే । ప్రజావతీః పురురూపా ఇహ స్యుః । ఇన్ద్రాయ పూర్వీ రుషసో దుహానాః । ఇన్ద్రో యజ్వనే పృణతే చ శిక్షతి । ఉపేద్దదాతి న స్వం ముషాయతి । భూయోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్ । అభిన్నే ఖిల్యే నిదధాతి దేవయుమ్ ॥ న తా నశన్తి న తా అర్వా । గావో భగో గావ ఇన్ద్రో మే అచ్ఛాత్ । గావస్సోమస్య ప్రథమస్య భక్షః । ఇమా యా గావస్స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ఇచ్ఛామీద్ధృదా మనసా చిదిన్ద్రమ్ । యూయం గావో మేదయథా కృశం చిత్ । అశ్రీరం చిత్కృణుథా సుప్రతీకమ్ । భద్రంగృహం కృణుథ భద్రవాచః । బృహద్వో వయ ఉచ్యతే సభాసు । ప్రజావతీ స్సూయవసగ్ం రిశన్తీః శుద్ధా అపస్సుప్రపాణే పిబన్తీః । మా వస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసః ॥ పరి వో హేతీ రుద్రస్య వృంజ్యాత్ । ఉపేదముపపర్చనమ్ । ఆసు గోషూప పృచ్యతామ్ । ఉప ఋషభస్య రేతసి । ఉపేన్ద్ర తవ వీర్యే ॥ ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వనే గిరః । క్షిప్రేషవే దేవాయ స్వధామ్నే । అషాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే । తిగ్మాయు

ధాయ భిషజాం శృణోతన॥ త్వాదత్తేభీ రుద్ర శన్తమేభిః। శతగ్ంహిమా। అశీయ భేషజేభిః॥ వ్యస్మద్ద్వేషో వితరం వ్యగ్ంహః॥ వ్యమీవాశ్చాతయస్వా విషూచీః॥ అర్హన్ బిభర్షి మానస్తోకే। ఆతే పితర్మరుతాగ్ం సుమ్నమేతు। మానస్సూర్యస్య సందృశో యుయోథాః॥ అభినో వీరో అర్వతిక్షమేత। ప్రజాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః॥ ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన। యథా దేవ న హృణీషే న హగ్ంసి। హవనశ్రున్నో రుద్రేహ బోధి। బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః॥ పరిణో రుద్రస్య హేతిస్తుహిస్తు(?)తమ్। మీఢుష్టమార్హన్ బిభర్షి। త్వమగ్నే రుద్ర అస్తోరాజానమ్॥

—: గోమిథునానయనమ్ :—

గోమిథునమానీయ॥ పూషా త్వేతో నయత్వితి॥– పూషా త్వేతో నయతు హస్తగృహ్యాశ్వినా త్వా ప్రవహతాగ్ం రథేన। గృహాన్ గచ్ఛ గృహపత్నీ యథాసో వశినీ త్వం విదథమావదాసి: ఇతి గోమిథున మపరేణాగ్నిం నిధాయ॥–

—: గోమిథునపరిణయనమ్ :—

గోమిథునమగ్నిం ప్రదక్షిణం పరిణయతి। తుభ్యమగ్ర ఇతి తిసృః॥– తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్ సూర్యాం వహతునా సహ। పునః పతిభ్యో జాయాం దా అగ్నే ప్రజయా సహ। పునః పత్నీమగ్నిరదాదాయుషా సహ వర్చసా। దీర్ఘాయురస్యా యః పతిస్స ఏతు శరదశ్శతమ్॥ విశ్వా ఉత త్వయా వయం ధారా ఉదన్యా ఇవ। అతి గాహేమహి ద్విషః॥ ఇతి ప్రదక్షిణం కారయిత్వా। యథాస్థానం నిధాయ॥

—. వృషాంకే లాంఛనకరణమ్ :—

పూర్వేద్యుర్వా - పఞ్చావశేష్టే. నాక్ష్యేనచ - వృషస్యాంకే వృషస్య దక్షిణపృష్ఠభాగేవా - వామకక్ష మూలేవా లింగముద్రాం చక్రముద్రాం వాలాంఛనం కారయిత్వా॥

యత్తేగాత్రాదగ్నినా పచ్యమానాదభిశూలం నిహతస్యావధావతి। మాతద్భూమ్యామాశ్రిషన్మాతృణేషు దేవేభ్యస్తదుశద్భ్యో రాతమస్తు॥- ఇతి వృషస్య దక్షిణ పాదమూలే అగ్నితప్తే నాయసేన లింగ ముద్రాం లిఖిత్వా॥-

శ్లో॥ ప్రత్యక్పయోధి మారభ్య ప్రాగబ్ధేర్గోపతిర్భవ। తథైవ దక్షిణాంభోధిం సౌమ్యాబ్ధేరధిపోభవ। హిత్వా దేవద్విజక్షేత్రం యథేష్టంచ రగ్గోభవ। గవాం పతిర్భూత్వా అభీష్ట ఫలదోభవ॥-

(హేవృషభరాజ ప్రాగ్దేశంగత్వా - ప్రాక్పర్వతేషు తృణాని జగ్ధ్వా - ప్రాక్స ముద్రోదకంపీత్వా - తత్రత్య గవాంపతిర్భూత్వా - దేవ బ్రాహ్మణక్షేత్రాణి పరిహృత్య। యథేష్టం విహర॥- హే వృషభరాజ. దక్షిణదేశంగత్వా - దక్షిణ పర్వతేషు తృణాని జగ్ధ్వా - దక్షిణ సముద్రోదకం పీత్వా - తత్రత్య గవాంపతిర్భూత్వా। దేవ బ్రాహ్మణక్షేత్రాణి పరిహృత్య। యథేష్టం విహర॥- హే వృషభరాజ పశ్చిమదేశంగత్వా- పశ్చిమ పర్వతేషు తృణాని జగ్ధ్వా - పశ్చిమ సముద్రోదకం పీత్వా - తత్రత్య గవాంపతిర్భూత్వా దేవబ్రాహ్మణ క్షేత్రాణి పరిహృత్య। యథేష్టం విహర॥- హేవృషభరాజ ఉత్తరదేశంగత్వా - ఉత్తర పర్వతేషు తృణాని జగ్ధ్వా। ఉత్తర సముద్రోదకం పీత్వా। తత్రత్య గవాంపతిర్భూత్వా - దేవబ్రాహ్మణ క్షేత్రాణి పరిహృత్య। యథేష్టం విహర॥- ఇతి గాం ప్రోక్ష్య॥-

— ఉ త్స ర్జ న మ్ —

గోమిథున ముత్సర్జనమేతంయువానమితిపఙ్క్తిః - ఏతంయువానం పరివోదదామి తేన క్రీడన్తీశ్చరత ప్రియేణ। మానశ్శాప్త జనుషా సుభాగా రాయస్పోషేణ సమిషా మదేమ॥ నమోమహిమ్న ఉతచక్షుషే తే మరుతాం పితస్తదహం గృణామి। అనుమన్యస్వ సుయజా యజామ జుష్టం దేవానామిదమస్తు హవ్యమ్॥ దేవానామేషనిధినాహ ఆసీద్రపాంగర్భ ఓషధీషు న్యక్తః। సోమస్యద్రప్సమవృణీత పూషా॥ బృహన్నద్రిరభవత్తదేషామ్। పితావత్సానాం పతిరఘ్నియానా మథో పితామహతాం గర్గరాణామ్॥ వత్సోజరాయుప్రతిధుక్పీయూష ఆమిక్షామస్తు ఘృతమస్యరేతః। తాం గావోవృణత రాజ్యాయ తాం హవన్త మరుతస్స్వర్కాః॥ వర్షిష్ఠే క్షత్రస్య కకుభి శిశ్రియాణ స్తతో న ఉగ్రోవిభజా వసూని। వ్యృద్ధేన వా ఏష పశునా యజతే యస్యైతాని న క్రియన్తే ఏష హ వై సమృద్ధేన యజతే యస్యైతాని క్రియన్తే। ఇతి మన్త్రాన్ జపిత్వా। సుఖేన విహర। వృషభముత్సృజేత్। ఇత్యుక్త్వా।

ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్యైకాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం - పైశాచిక బాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకావాప్త్యర్థం - ఏష వృషోమయోత్సృష్టః।

— బ లి దా న మ్ —

అగ్నిగ్గస్తృణాన్య పచినోతి। అగ్ని మలంకృత్య। అగ్నయే నమః। హుతవహాయ నమః। హుతాశినే నమః। కృష్ణవర్త్మనే నమః। దేవముఖాయ నమః। సప్తజిహ్వాయ నమః। వైశ్వానరాయ నమః। జాతవేదసే నమః॥ తతోఽగ్నిం స్విష్టకృత్పురుగా అష్టౌ పిండాన్ కృత్వా తత్తదికూని దధాతి॥

శ్రీ గోవింద గోవింద........యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని పైశాచిక బాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకావాప్త్యర్థం – మోక్షవృషోత్సర్జన బలిప్రదానం కరిష్యే । ఉపవీతీ ॥

అథాగ్నేరష్టపురుషస్య ।

౧. అగ్నేః పూర్వదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ।

౨. జాతవేదస ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ।

౩. సహోజసో దక్షిణ దిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ।

౪. అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ।

౫. వైశ్వానరస్యాపరదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ।

౬. నర్యాపస ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ।

౭. పఙ్క్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ।

౮. విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ।

ఇత్యష్టపిండాన్నిదధాతి ॥

ఓం భూమ్యవస్వః । దిశోవో మిథునంమానో మిథునగ్ంరీధ్వమ్ ।

ఇతి పరిత్యా ॥

— అగ్న్యుపస్థానమ్ —

అథాగ్నేరష్ట పురుషస్య ।

౧. అగ్నేః పూర్వదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ।

౨. జాతవేదస ఉపదిశ్యస్య ... ... భాని ॥

౩. సహోజసో దక్షిణదిశ్యస్య ... ... భాని ।

౪. అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్యస్య... ... భాని ।

౫. వైశ్వానరస్యాపరదిశ్యస్య ... ... భాని ॥
౬. నర్యాపస ఉపదిశ్యస్య ... ... భాని ॥
౭. పఙ్క్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్య ... ... భాని ॥
౮. విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్య ... ... భాని ॥

ఓం భూర్భువస్స్వః । దిశో వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీఢ్వమ్ ॥ ఇత్యగ్ని ముపస్థాయ । బ్రహ్మణేవరం దద్యాత్ ॥

—: ధారాదత్తమ్ :—

(శ్రీ) గోవింద గోవింద ... ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యైకాదశేహని – పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య – మయాకృతేన పైశాచిక బాధానివృత్తి ద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్ష వృషోత్సర్జన కర్మణాచ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్తిద్వారా పైశాచిక బాధా నివృత్తిరస్తు। శాశ్వత రుద్రలోకావాప్తిరస్తు।–

—: వృషస్యత్యాగాది దహన దోష ప్రాయశ్చిత్తమ్ :—

ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యైకాదశేహని వృషోత్సర్జనకాలే వృషస్యత్యేకచర్మలో మరుధిర దహనదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం – అపాంఘట ఆజ్య – వస్త్ర – తిలదానాని కరిష్యే।–

ఏతద్దానాని దద్యాత్ ॥– దాన సాద్గుణ్యార్థం దక్షిణా తాంబూలాని దద్యాత్ ।

వృషోత్సర్జనప్రయోగ స్సమాప్తః

అగ్న్యావాద్యేకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధ ప్రయోగః

భోజనపర్యాప్త తండులాన్యద్రవ్యం జలైస్సహ ఏకస్మిన్భాండే శ్రపయిత్వా । మధ్యందినే కర్తా స్నాత్వాచమ్య । దేవాలయే నదీతీరే - అశ్వత్థమూలే వా - గృహస్య ఈశాన్యదిగ్భాగే వా అరత్నిమాత్రం వర్తులం కుండం ఖాత్వా । అపఉపస్పృశ్య ॥ శన్నో దేవీ ...... స్రవన్తునః ॥ ఇతి గోమయోదకేన కుండం ప్రోక్ష్య ॥

అపేతవీతవిచసర్పతాతో యేత్రస్థపురాణా యే చనూతనాః । అదాద్రిదం యమోవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం పితరోలోకమస్మై ॥ ఇతి కుండమధ్యే పలాశశాఖయా దర్భేణవా దక్షిణాపవర్గం సంమార్ష్టి । అప ఉపస్పృశ్య ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ...... స్రవన్తునః ॥ ఇత్యద్భిరవోక్ష్య ॥ లౌకికాగ్నిమానీయ కుండ సమీపే నిధాయ ॥

పవిత్రం ధృత్వా ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । పరిషదంత్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య । నమస్సదసే ...... గోవిందాయ నమోనమః ॥ ప్రాచీనావీతి । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యావాద్యేకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధం కర్తుం ముఖ్యకాలోక్తఫలావాప్త్యా మహాధికార సమ్పదస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికార సమ్పదస్తు । కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు । పాకాదీనాం పవిత్రతాస్తు । సర్వేపాకాశ్చశుచయోభవన్తు । సర్వాణి ద్రవ్యాణి శుచీని భవన్తు ॥

ఆచమ్య ॥ శ్రీగోవింద గోవింద ... ... యోగంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యావాద్యేకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధమన్నాదిద్రవ్యేణ ప్రేతోద్దేశేన ఏకోద్దిష్ట విధానేన తిలోదక పిండప్రదానేనాద్య కరిష్యే । ప్రాచీనావీతీ హస్తోదకం దత్వా । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యావాద్యేకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే -

అయం సైన్యగాః ఉపతిష్ఠతు॥– ఇత్యగ్నేః ప్రాగంతరాల్యా॥– అవట సమీపే గోమయేన వర్తులాకార మండలం కృత్వా। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య పాద్యస్థానే ఇద మాసన ముపతిష్ఠతు। గంధా ఉపతిష్ఠన్తు। తిలా ఉపతిష్ఠన్తు। దర్భపత్ర ఉపతిష్ఠతు। పాద్యస్థానే సకలారాధ నైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు॥– పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినా దారభ్యైకాదశేహాని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యాద్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే స్వాగత ముపతిష్ఠతు॥–

శన్నో దేవీర భిష్టయ ...... స్రవన్తుః॥

పితః గోత్ర శర్మన్ ప్రేత మరణదినా దారభ్య ఏకాదశేహాని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యా ద్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే పాద్యముపతిష్ఠతు॥ స్వాయముపశ్రృత్వాపాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య। ప్రాచీనావీతీ. పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యాద్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే విష్టరముపతిష్ఠతు॥ ఇతి కుండమధ్యే విష్టరం నిధాయ॥–

—॥ కుండమధ్యే అగ్నిప్రతిష్ఠాపనమ్ ॥—

భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ భూర్భువస్సువరోమ్॥ ఇతి కుండమధ్యే అగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ఉపసమాధాయ॥ చత్వారిశృఙ్గా త్రయః......పరిస్తరణా న్తంకృత్వా॥ శ్రీ గోవిందగోవింద......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదార భ్యైకాదశేహాని – బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యాద్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయా పిణ్డప్రదానం శ్రాద్ధం కరిష్యే॥– ప్రాచీనావీతీ। అపేత వీత విచసర్పతాతో యేత్ర స్థ పురాణా యేచ నూతనాః। అదాదిదం యమో వసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం పితరో లోకమస్మై। ఇతి దక్షిణభూమిం సంమృజ్య। దర్భాంస్తరస్య। అప ఉపస్పృశ్య।

అపహతా అసురారక్షాగ్ంసి పిశాచా యేక్షయన్తి పృథివీ మను। అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రాస్యగతం మనః। ఇతి భూమిముద్ధృత్య। అథ ఉపస్పృశ్య॥ కూర్చేనావోక్ష్య। ఉదీర్తా మవరోత్ప రోన్మధ్యమా ప్రేతస్సోమ్యాః। అసుంయే యాదవృకా ఋతజ్ఞస్సనోవతు ప్రేతోహవే॥ (స్త్రీయాశ్చ - అపహతా అసురారక్షః పిశాచా యేక్షయన్తి పృథివీ మను। అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రా స్యాగతంమనః॥- ఉదీర్తా మవ రోత్పరోన్మధ్య మాప్రేతాస్సోమ్యా। అసుంయే యాదవృకాఋత జ్ఞాసానోవతు ప్రేతాహవే।) ఇతి మృత్తిలాన్ వికిరేత్॥- తిల దర్భా న్నిక్షిప్య పాకాని గాయత్ర్యాదిభిః ప్రోక్ష్య। ఓం భూర్భువస్సువః॥
... ... ప్రచోదయాత్॥-

ఇతి ప్రోక్ష్య। శ్రాద్ధార్థం సమ్పాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యాభవన్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు। శ్రాద్ధయోగ్యా భవన్తు। శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వా దేవం జనార్దనమ్। వస్వాదీంశ్చ పితౄన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయేత్॥- ప్రవర్తయః పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదమాసన సముపతిష్ఠతు। హస్తోదకం దత్వా। పితుః గోత్రశర్మణ ప్రేత మరణ దినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధేక్షణః క్రియతామ్। ఓంతథా। ప్రాప్నోతు భవాన్। ప్రాప్నవాని॥ అవట సమీపే కూర్చేనావోక్ష్య। తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భా నాస్తీర్య। తదుపరి అర్ఘ్య పాత్ర మాసాద్య। తదుపరి దర్భంనిధాయ। ప్రోక్ష్య। ఉత్తానం కృత్వా ప్రోక్ష్య। తస్మిన్పవిత్రం నిధాయ। అర్ఘ్యపాత్రే తిలా ఉపతిష్ఠన్తు। శన్నో దేవీ ... ... ప్రపన్తువః॥-

ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే ఉదకం నినీయ ।- తిలోఽసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవ నిర్మితః ।- ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నప్రేతస్వహి। పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతం ఇమాన్ లోకాన్ప్రీణయాహి నః ।- ఇతి తిలాన్ క్షిప్త్వా । అర్ఘ్యపాత్రే గంధా ఉపతిష్ఠన్తు। తిలా ఉపతిష్ఠన్తు।- పితః గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ తే జుష్టం గృహ్ణామి ।-. ప్రేత పాత్రం సమ్పన్నమ్ । సుసమ్పన్నమ్ । ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ అవటసమీపే హస్తోదకం దత్వా। దక్షిణాగ్రం పవిత్రం నిధాయ। యాదివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అన్తరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణా యజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాస్సుహవా భవన్తు॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాదశాహాని బ్రాహ్మణాభావే అన్నావాద్యోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే అర్ఘ్య ముపతిష్ఠతు ఇతి అవటసమీపే అర్ఘ్యందద్యాత్ । హస్తోదకం దత్వా॥ శ్లో॥ ఇమంలోకం పరిత్యజ్య గతోఽసి పరమాంగతిమ్ । మనసా వాయురూపేణ అన్నేత్వాం భోజయామ్యహమ్ ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రం ఛిత్వా విసృజేత్ ।-

అర్చతప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత। అర్చన్తు పుత్రకా ఉతపురన్న ధృష్ణ్వర్చత। గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాదశాహాని బ్రాహ్మణాభావే అన్నావాద్యోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గన్ధా ఉపతిష్ఠన్తు॥ ఆయనే తే పరాయణే దూర్వా రోహన్తు పుష్పిణీః । హ్రదాశ్చ పుణ్డరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే। అలంకరణార్థం తిలా ఉపతిష్ఠన్తు। (నానా హారమ్ - సపుష్పమ్ - సధూపమ్ - సదీపమ్ -) హస్తోదకం దత్వా॥ యువాసువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉశ్రేయాన్భవతి జాయమానః।

తస్థిరాసః కవయ ఉన్నయన్తి స్వాధియో మనసా దేవయన్తః ॥ పితః గోత్ర శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అన్తః ప్రావరణార్థం – బహిః ప్రావరణార్థం అలంకరణార్థం ఆచ్ఛాదనార్థ మిదన్తే వస్త్రద్వయ ముపతిష్ఠతు ॥– పవిత్రార్థ మిమే కుశా ఉపతిష్ఠన్తు ॥ సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు ॥ భోజనస్థానే గోమయోదకేన త్రికోణాకార మండలంకృత్వా । తిలాన్వికీర్య । భోజనపాత్రం నిధాయ ॥–

—॥ ప్రేతాహుతి ॥—

ఘృతప్లుతమన్న మితరపాత్రేణాదాయ । అభిఘార్య ॥ శ్రీగోవింద గోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే భవతః క్షయా ప్రేతాహుతిం హోష్యామి ॥ అగ్నేర్దక్షిణభాగేఽగ్నిం కించి ద్విభజ్య ॥ అగ్ని ముపసమాధాయ ॥ దక్షిణాప్రాగగ్రైర్దర్భై రగ్ని మప్రదక్షిణం పరిస్తీర్య । తూష్ణీం సమన్త మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । సవ్యం జాన్వాచ్య । మేక్షణ ఉపస్తీర్య । తేనావదాయ । అభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి ॥ పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయాముష్మై యమాయచస్వాహా ॥ పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయాముష్మై యమాయేదమ్ ॥

పునస్తూష్ణీం సమన్త మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । హస్తోదకందత్వా । భోజనపాత్ర ముపస్తీర్య । మేక్షణేన హుతశేషం కించి న్నిధాయ ॥ పున రభిఘార్య । మేక్షణం ప్రక్షాళ్యాగ్నౌ ప్రహృత్య ॥ భోజనపాత్రే అన్న పరివేషణాదికంకృత్వా । అభిఘార్య । సతిలాపిధాన కుంభం – తాంబూలం దక్షిణాంచ నిధాయ ॥ గాయత్ర్యాదిభిః ప్రోక్ష్య । ఓం భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥ అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ పృథివీతేపాత్ర మితి కరాభ్యాం పాత్ర మాలభ్య ॥

పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌరపిధానమగ్నేస్త్వా ముఖే జుహోమ్యగ్నేస్త్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసి మాస్య క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్లోకే । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమ ఇతి ద్విజాఙ్గుష్ఠమన్నే నివేశ్య । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ । సమూఢమస్యపాంసురే । శ్రీవిష్ణో అన్నం రక్షస్వ । పితః గోత్ర శర్మన్ ప్రేత ఏతత్తే అన్నం సపరికరం – పితా గోత్రః శర్మా ప్రేతో దేవ తేదమన్నం సపరికరం అగ్నిస్వాహావనీయార్థే దత్తమాతృప్తేః స్తత్సర్వం గయేయుంభూః గదాధరో భోక్తా రాజతంపాత్ర మక్షయ్యవట చ్ఛాయేయం – పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం – సోప స్కరం సవ్యం జనంస దక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోదకుంభం – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని బ్రాహ్మణా భావే అగ్నౌనాద్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు ।

— ధా రా ద త్త మ్ —

శ్రీ గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని – పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య – మయాక్రియమాణేనానేన – అగ్నౌనాద్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధేన – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం ముపతిష్ఠతు । ఇతి తిలోదకం త్యజేత్ । హస్తోదకం దత్వా । గాయత్ర్యాన్నం ప్రోక్ష్య ।

ఓం భూర్భువ..... ప్రచోదయాత్ । సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి । అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । పునః హస్తోదకం దత్వా । పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ అమృతమస్తు । మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః ।

మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః ।
మధుద్యౌరస్తు నః పితా ॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః ।
మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః ॥ ఇతి జపిత్వా । పితుః గోత్రశర్మణః ప్రేత మరణ దినాదారభ్యైకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నౌ వా ఏకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతభుక్త్యర్థమ్ ॥ అమృతోపస్తరణమసి ॥ ఓం ప్రాణాయ స్వాహా । ఓం అపానాయ స్వాహా । ఓం వ్యానాయ స్వాహా । ఓం ఉదానాయ స్వాహా । ఓం సమానాయ స్వాహా ॥

— అగ్నావన్నహోమః —

ఘృతప్లుతమన్నాదికం సర్వం మేళయిత్వా । యత్తే కృష్ణ ఇతి కుక్కుటాండ పరిమితద్వాత్రింశత్కబళాని హస్తేన జుహుయాత్ ॥

యత్తే కృష్ణశ్శకున ఆతుతోద పిపీలస్సర్ప ఉతవా శ్వాపదః । అగ్నిష్టద్విశ్వాదగదం కృణోతు సోమశ్చ యో బ్రాహ్మణాగ్ం ఆవివేశ స్వాహా ॥ అగ్నిసోమాభ్యామిదమ్ ॥ ఏవం ద్వాత్రింశదాహుతీః జుహుయాత్ ॥ మధ్యే మధ్యే పానీయ ముపతిష్ఠస్వ । కంఠశుద్ధ్యర్థం అన్తే పానీయ ముపతిష్ఠతు ॥ హస్తం ప్రక్షాళ్య ॥ అగ్నౌకరణ హుతశేషం కించిదన్నమాదాయ । పితుః గోత్రశర్మణః ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నౌ వా ఏకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేత తృప్తిరస్తు ॥ ఇత్యుక్త్వా – ఉచ్ఛిష్ట పాత్రసమీపే భూమావన్నం నిక్షిప్య ॥ అమృతాపిధానమసి ॥ రౌరవే పుణ్యనిలయే పద్మార్బుద నివాసినామ్ । అర్థినా ముదకం దత్త మక్షయ్య ముపతిష్ఠతు ॥ ఇత్యుత్తరాపోశనం దద్యాత్ ॥

— : పిండప్రదానమ్ : —

(శ్రీ) గోవింద గోవింద .. ...యాంతికా ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని బ్రాహ్మ

శాఖాప్తే సత్రం అగ్న్యాద్యేకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధీయ తిలోదక, పిండప్రదాన మద్య కరిష్యే॥– ప్రాచీనావీతీ. హుత శేషం భుక్త శేషంచ సంసృజ్య పిండం కృత్వా॥– అవట సమీపే పిండస్యార్థః పితద్గోమయేనాను లిప్య। పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యార్థః దక్షిణాగ్ర మేత ద్దర్భా స్తరణ ముపతిష్ఠతు॥– పిత్రే గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ దర్భో పరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥– సవ్యం జాన్వాచ్య। పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని ప్రాప్యమాణాభావే ఉగ్న్యాద్యేకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏష పిండ ఉపతిష్ఠతు॥– పిత్రే గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు। పిండో పరి ఆంజన ముపతిష్ఠతు॥– పిండోపరి అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు॥– పిండోపరి సకలారాధ నైస్సర్వ్యన ముపతిష్ఠతు।

—: పిండ ధారా దత్తమ్ :—

ఉపవీతి॥ (శ్రీ) గోవింద గోవింద .... యాంతికా ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని పితరంగోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య మయా క్రియ మాణేనానేన అగ్న్యాద్యేకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానేన – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు॥– ఉపవీతీ – అస్మద్గోత్రం వర్ధతామ్। స్వస్తి వర్ధతాంగోత్రం। తాంబూలాని దక్షిణాః పాన్తు। పాన్తు తాంబూలాని దక్షిణాః (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య దత్తం శ్రాద్ధ ముపతిష్ఠతు। ఉపవీతీ। అభిరమ్యతాం। అభిరతోస్మి। పిండముద్ధృత్య॥– స్నాత్వాచమ్య। నూతన యజ్ఞోపవీత ధారణ కర్మణః పుణ్యాహవాచనంచ కుర్యాత్॥–

ఇత్యేకోద్దిష్టప్రయోగ స్సమాప్తః॥–

షోడశ శ్రాద్ధ ప్రయోగః

వేద పారగాన్వింశతి బ్రాహ్మణానాహూయ – పవిత్రం ధృత్వా
చమ్య। పవిద్దక్షిణాం గృహీత్వా। బ్రాహ్మణాన్ త్రిఃప్రదక్షిణీకృత్య।
నమస్తసంమ్మృత్ ... ... గోవిందాయ నమోనమః। ప్రాచీనావీతీ।
పితుః గోత్రస్య • శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య కాదశేహని.
ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధాని – వసుగణాఖ్య – రుద్రగణాఖ్య –
వృషోత్సర్జన – అవశిష్ట శ్రాద్ధానిక స్తం ముఖ్యకాలో భూత్వా మమాధి
కార సమ్పదస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు। కర్తుంతవాధికార సమ్పదస్తు। సర్వేషాం
కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు। పాకాదీనాం పవిత్రతాస్తు। సర్వే పాకాశ్చ
చయోభవన్తు। సర్వాణిద్రవ్యాణి శుచీనిభవన్తు। ఆచమ్య। శ్రీగోవింద
గోవింద ... యాంతిక్షా ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య కాదశేహని – సంవత్సరాన్తే ముఖ్యయా
వృత్త్యాకర్తవ్యస్య – సపిండీ కరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధస్య – దేశకాల దేహ
ధర్మ వైపరీత్య శంకయాక్యస్య పిండీకరణం కర్తుంకామస్తన్న – ఊన
మాసిక – ద్వితీయ మాసిక – త్రైపక్షికమాసిక – తృతీయ మాసిక –
చతుర్థ మాసిక – పంచమ మాసిక – షాణ్మాసిక – ఊనషాణ్మాసిక –
సప్తమ మాసిక – అష్టమ మాసిక – నవమమాసిక – దశమ మాసిక –
ఏకాదశ మాసిక – ఆబ్దికమాసిక – ఊనాబ్దిక మాసికాఖ్యాని – పంచ
దశై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధాని – ఆ సంవత్సరాత్ – స్వేస్వేకాలే కర్త
వ్యానితాని – స్వకాల విహితేనాద్య మాసికేన సహాపకృష్య – ప్రేతో
ద్దేశేన వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధం – రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధం – వృషోత్సర్జనాంగ
శ్రాద్ధం – అవశిష్ట బ్రాహ్మణ భోజనంచ – అన్నద్రవ్యేణ ఆద్యమాసి
కేన సహ–సమాన తన్త్రేణ అపృథక్త్వేన – ప్రేతోద్దేశేన – ఏకోద్దిష్ట
విధానేన – తిలోదక పిండప్రదానేనాద్య కరిష్యే॥ కురుష్వ। ప్రాచీనావీతి॥

* హస్తోదకందత్వా। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
దారభ్యైకాదశేహని – స్వకాల విహితాద్య మాసికైకోద్దిష్టాన్న
శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయన్తే క్షణః ఉపవిష్టతో॥

* ద్వితీయ బ్రాహ్మణస్య హస్తోదకం దత్వా । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని అపకృష్య - ఊనమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయన్తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు। ఏవం ద్వితీయ మాసికాది ఊనాబ్దికాన్తాని మాసికానిక్షణానిదత్వా। తతః
* హస్తోదకందత్వా। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ప్రేతోద్దేశేన వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయన్తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు ।
* హస్తోదకం దత్వా । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ప్రేతోద్దేశేన రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయన్తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు ।
* హస్తోదకందత్వా । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ప్రేతోద్దేశేన వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయన్తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు ।
* హస్తోదకం దత్వా । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని అవశిష్ట బ్రాహ్మణభోజనే అయన్తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు ॥ ఏవం నిమన్త్రణం కృత్వా । (ఉపవీతి)

(ఉపవీతి) శ్లో॥ అక్రోధనైశ్శౌచ పరైస్సతతం బ్రహ్మవాదిభిః ।
భవితవ్యం భవద్భిశ్చ మయాచ శ్రాద్ధకర్మణి॥

ఇతి బ్రాహ్మణాన్ ప్రార్థ్య ।

—: మండలకరణమ్ :—

(ప్రాచీనావీతి) పాద్యస్థానే గోమయేన త్రికోణాకార మండలంకృత్వా। పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత పాద్యస్థానే గంధా ఉపతిష్ఠన్తు। తిలాఉపతిష్ఠన్తు। దర్భపత్రః ఉపతిష్ఠతు: పాద్యస్థానే సకలారాధనైస్సుర్చిన మస్తు॥
* పితఃగోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని స్వకాల విహితాద్యమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తేస్వాగతముపతిష్ఠతు।

* పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని పాద్యస్థానే ఇదమాసన ముపతిష్ఠతు।

శన్నో దేవీరభిష్టయ ... స్రవన్తునః। పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని స్వకాల విహితాద్య మాసికైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే పాద్యముపతిష్ఠతు। ఏవ మానాద్య వశిష్టాఖ్య శ్రాద్ధేషు పాద్యానిదద్యాత్। స్వయంచ కర్తా పాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య।–

—; విష్టర నిధానమ్ :—

ప్రాచీనావీతీ–పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని స్వకాల విహితాద్యమాసికైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే విష్టర ముపతిష్ఠతు। ఏవం సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం విష్టరాని దద్యాత్.। కుశేషు సర్వే ఆచాన్తా ఉదఙ్ముఖా ఉపవిశ్య। శ్రీ గోవింద గోవింద ...... యాంతికా ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధేషు – ప్రేతోద్దేశేన వసుగణ – రుద్రగణ – వృషోత్సర్జనాంగా వశిష్ట బ్రాహ్మణ భోజనేషు భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాన్తం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే। కురుష్వ। ప్రాచీనావీతీ

అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా యే క్షయన్తి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రైషాం గతం మనః॥ ఇతి భూమి ముద్ధృత్య। అప ఉపస్పృశ్య। కూర్చేనాపోహ్య। ఉదీర్తా మవరోత్పరోన్మధ్యమాః ప్రేత సోమ్యాః అసుంయేః యాదవృకా ఋతజ్ఞస్తేనోవతు ప్రేతోహవే॥ (స్త్రీయాశ్చ – అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా యే క్షయన్తి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రైషాం గతం మనః॥ ఉదీర్తా మవరో

త్వరోన్వధ్యమా (ప్రేతాప్యోమ్యా) । అస్మిన్ యజ్ఞే యాదస్త్వ్రా ఋత్విజ్ఞా సానోవతు (ప్రేతాహవే॥) ఇతి-తత్రసక తాన్తిలాంశ్చ వికీర్య। మండలానికృత్వా। తిల దర్భాన్నిక్షిప్య॥ పాత్రాణి దివ్యాని బ్రాహ్మణమాత్మానంచ గాయత్ర్యాద్భిః ప్రోక్ష్య। ఓం భూర్భు ...... ప్రచోదయాత్। శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపివా। యస్మరేత్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యంతరం శుచిః- శ్రాద్ధార్థం సమ్పాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవన్త్వితి భవన్తోబ్రువన్తు। శ్రాద్ధయోగ్యాభవన్తు। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య - మరణదినాదారభ్య కాదశాహని స్వకాల విహితాద్య మాసికైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే- ఇదస్తే ఆసన ముపతిష్ఠతు। ఏవమాసనాది – అనతిష్ఠాన్తేషు – తత్తత్ శ్రాద్ధాన్యుక్త్వా సర్వేషామాసనాని దద్యాత్ ।–

సర్వత్ర హస్తోదకందత్వా। పితుః గోత్ర శర్మణ ప్రేత మరణ దినాదారభ్య కాదశాహని స్వకాల విహితాద్య మాసికైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతామ్॥ ఓం తథా। ప్రాప్నోతు భవాన్। ప్రాప్నవాని॥ ఏవం సర్వత్ర దద్యాత్ ।

—: అర్ఘ్య పాత్రాసాదనమ్ :—

ఆద్య మాసిక బ్రాహ్మణ సమీపే పురతః కూర్చేనాభ్యుక్ష్య। తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య। తేషు అష్టాదశార్ఘ్యపాత్రాణి దక్షిణాప వర్గాణ్యాసాదయిత్వా। తదుపరి దర్భాన్నిధాయ। ప్రోక్ష్య। ఉత్తానానికృత్వా। ప్రతిపాత్రే పవిత్రాణి నిధాయ। ప్రోక్ష్య। అర్ఘ్య పాత్రేషు తిలా ఉపతిష్ఠన్తు। శన్నో దేవీర భిష్టయ ... ... స్రవన్తునః। ఇత్యర్ఘ్య పాత్రేషు పితృతీర్థేన ఉదకం నినీయ। ప్రతిపాత్రం మన్త్రావృత్తిః॥ తిలోసి సోమ దేవత్యో గోసవే దేవ నిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్త ప్రేతప్రహి। పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతం ఇమాన్లోకాన్ప్రీణయా

హీనః । ఏవమితరేషు । అర్ఘ్యపాత్రేషు - అర్చ్యత ప్రార్చ్యత । ఇమే గన్ధా ఉపతిష్ఠన్తు । తిలా ఉపతిష్ఠన్తు । కుశా ఉపతిష్ఠన్తు । పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయతే జుష్టం గృహ్ణామి । ప్రేత పాత్రాణి సమ్పన్నాని । ససంపన్నాని । ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః ।- సర్వత్ర హస్తోదకం దత్వా । హస్తేపవిత్రం నిధాయ । యాదివ్యా ఆపః ... ... స్సుహవాభవన్తు । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య కాదశాహాని స్వకాలవిహితాద్యమాసికైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు । పునః హస్తోదకందత్వా । ద్వితీయ భాజనస్య హస్తోదకందత్వా । యాదివ్యా ఆపః ... ... స్సుహవాభవన్తు । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని అపకృష్య - ఊన మాసికైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే అర్ఘ్య ముపతిష్ఠతు । పునః హస్తోదకందత్వా । ఏవం రుద్రగణాన్తేషు అష్టాదశార్ఘ్యాణి దద్యాత్ ।

శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య గతోసి పరమాం గతిమ్ ।
మనసా వాయురూపేణ విప్రే త్వాం యోజయామ్యహమ్॥

ఇత్యర్ఘ్య పాత్రాణ్యభిత్వా - విసృజేత్ ॥ అర్చ్యత ప్రార్చ్యత...... కృణ్వన్తర్చత । మూర్ధ్నాది పాద పర్యన్తం తిలా ఉపతిష్ఠన్తు । గన్ధద్వారాం ... ... హ్వయే శ్రియమ్ । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని - స్వకాల విహితాద్య మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గన్ధా ఉపతిష్ఠన్తు । ఏవ మితరేషాంచ మన్త్రకేన గన్ధం దద్యాత్ ।-

ఆయనేతే పరాయణే......స్సహాత్మనే । సర్వత్ర అలంకరణార్థం తిలా ఉపతిష్ఠన్తు । సర్వత్ర హస్తోదకం దత్వా । యువాసువాసాః...... దేవయన్తః । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని స్వకాల విహితాద్యమాసికైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అన్తః ప్రావరణార్థం - బహిః ప్రావరణార్థం - అలంకరణార్థం ఇదన్తే వస్త్రముపతిష్ఠతు ।

పవిత్రశ్రాద్ధ మిమేషకా ఉపతిష్ఠన్తు । సకలారాధనైస్స్వర్చిన ముపతిష్ఠతు ।
ఏవమితరేషామ్ ।

అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తు । యుష్మదనుజ్ఞయా సర్వత్ర మండలాద్యర్చనం కరిష్యే । కురుష్వ । భోజనస్థానేషు — సర్వత్ర వర్తులాకారమండలాని కృత్వా । భోజనపాత్రాణి ప్రక్షాళ్య । నిధాయ ।

— ప్రేతాహుతి —

బ్రాహ్మణా భోజనార్థాదన్నాద్ధోమపర్యాప్త మన్న మాదాయ । అభిఘార్య । శ్రీ గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతి । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని- స్వకాల విహితాద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్యరుద్రగణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధేషు భవదనుజ్ఞయా ప్రేతాహుతిం హోష్యామి । లౌకికాగ్ని ముప సమాధాయ । దక్షిణా ప్రాగగ్రైర్దర్భై రగ్ని మప్రదక్షిణం పరిస్తీర్య । తూష్ణీం సమన్త మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । సవ్యం జాన్వాచ్య । మేక్షణ ఉపస్తీర్య । తేనావదాయ । అభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి ।

పితృ తే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయాముష్మై యమాయచ స్వాహా । పితృ తే గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయాముష్మై యమాయేదమ్ । ఏవం ప్రకారేణ — తస్మిన్నగ్నా వష్టాదశాహుతీర్ హుత్వా । పునస్తూష్ణీం సమన్త మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । సర్వత్ర హస్తోదకం దత్వా । భోజన పాత్రాణ్యుపస్తీర్య । మేక్షణేన హుతశేషం భోజనపాత్రేషు కించిత్కించి న్నిధాయ । అభిఘార్య । పునః సర్వత్ర హస్తోదకం దత్వా । శేషం పిండార్థం నిదధ్యాత్ । మేక్షణం ప్రక్షాళ్య । అగ్నౌ ప్రహృత్య । భోజన పాత్రేషు అన్నాదికం బహుధ దత్వా । అభిఘార్య । సతిలాపిధానోదకుంభం- తాంబూలం — దక్షిణాంచ నిధాయ । గాయత్ర్యాదిభిః ప్రోక్ష్య । ఓం భూర్భువస్సువః...... ప్రచోదయాత్ । అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । హస్తో

దకం దత్వా । పృథివీతేపాత్ర మితి కరాభ్యాం పాత్ర మాలభ్య । పృథివీతేపాత్రం...... ముష్మిన్లోకే । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమేతి ద్విజాంగుష్ఠ మన్నే నివేశ్య । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే......పాగ్ంసురే । శ్రీవిష్ణో అన్నం రక్షస్వ । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత ఏతత్తే అన్నం సపరికరం - పితా గోత్రః శర్మా ప్రేతో దేవతేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణాత్మ్యావాహనీయార్ఘ్యే దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేస్సర్వం గదేఃయంభూః - గదాధరో భోక్తా రాజత మిదంపాత్ర మక్షయ్యా వటచ్ఛాయేయం - పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం సోపస్కారం సవ్యంజనం సదక్షిణాకం - సతాంబూలం - సలిలాపిధానోదకుంభం - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని స్వకాల విహితాద్య మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు ॥ ఏవ మితరేషు ॥

—॥ ధా రా ద త్త మ్ ॥—

శ్రీ గోవింగోవింద ... ... యాం శిఖా ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేత ముద్దిశ్య మయాక్రియమాణైః స్వకాల విహితాద్యమాసిక ఊనమాసిక - ద్వితీయమాసిక - త్రైపక్షికమాసిక - తృతీయమాసిక చతుర్థమాసిక - పంచమమాసిక - షాణ్మాసిక - ఊనషాణ్మాసిక - సప్తమమాసిక- అష్టమమాసిక - నవమమాసిక - దశమమాసిక - ఏకాదశమాసిక - అబ్దికమాసిక - ఊనాబ్దికమాసికాఖ్య షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధైః - స్వస్వకాలేకర్తవ్యైః - దేశకాల దేహాధర్మ వైపరీత్యశంకయా శ్వస్సపిండీకరణం కర్తుం - స్వకాల విహితేనాద్య మాసికేనసహ-సమాన తంత్రేణాపకృష్యకృతైః - ప్రేతోద్దేశేన వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధేన - రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధేన - వృషోత్సర్జనాఖ్యశ్రాద్ధేన - అవశిష్ట బ్రాహ్మణభోజనేనచ - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్తి

సాధనమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । తవ పితుః ప్రేతత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్తిరస్తు । తతః పరిషేచనాని కారయిత్వా । సర్వత్ర హస్తోదకం దత్వా । ఓం భూర్భువస్సువః ...... ప్రచోదయాత్ । ఇతి ప్రోక్ష్య - సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి । ఇతి ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । పునః సర్వత్ర హస్తోదకం దత్వా । పితృ గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ అమృతమస్తు । ఏవమితరేషు । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని స్వకాల విహితాద్యమాసికాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు వసుగణ - రుద్రగణ - వృషోత్సర్జన - అవశిష్ట బ్రాహ్మణ భోజనేషు ప్రేతార్థేషు ప్రేతభుజ్యతామ్ ।

అమృతోపస్తరణమసి । ఓం ప్రాణాయ స్వాహా । ఓం అపానాయ స్వాహా । ఓం వ్యానాయ స్వాహా । ఓం ఉదానాయ స్వాహా । ఓం సమానాయ స్వాహా । యథాసుఖం జుషధ్వమ్ । జపామహే । భోక్తౄన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వా ।

— వికిరదానమ్ —

భుక్తశేషాత్ కించిదన్న మాదాయ । పితుః గోత్ర శర్మణ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని స్వకాల విహితాద్య మాసికాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు - వసుగణాఖ్య రుద్రగణాఖ్య వృషోత్సర్జనాఖ్య అవశిష్ట బ్రాహ్మణ భోజనేషు ప్రేతార్థేషు ఏవమతృప్తిః । అస్తు తృప్తిః । అన్నశేషః కిం క్రియతామ్ । ఇష్టైస్సహ భుజ్యతామ్ । అమృతాపిధానమసి । శ్లో॥ రౌరవే పుణ్యనిలయే పద్మార్బుద నివాసినామ్ । అర్థినాముదకం దత్తం అక్షయ్యముపతిష్ఠతు ।

— పిండప్రదానమ్ —

(శ్రీ) గోవింద గోవింద ...... యోగం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని - స్వకాల

విహితాద్య మాసికాది ఊనాబ్దికమాసికాన్తైష్షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు-ప్రేతోద్దేశేన వసుగణ రుద్రగణ శ్రాద్ధేచ తిలోదక పిండప్రదానాని అద్య కరిష్యే ॥ కుర్వమ్య ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ ఉచ్ఛిష్టసన్నిధౌ । పిండస్యార్థః పితర్గోమయేనానులిప్య । పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ సపిండస్యార్థః దక్షిణాగ్రాన్ పితృదర్భాన్ స్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ దర్భోపరి పితృ తిలోదక ముపతిష్ఠతు । ఏవగ్ం సర్వత్ర । హుతశేషం భుక్తశేషంచ సంసృజ్య – అష్టాదశపిండాన్ కృత్వా ॥ సవ్యం జాన్వాచ్య । అవాచీనపాణినా – పితృతీర్థేన । పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని స్వకాల విహితాద్య మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండ ఉపతిష్ఠతు ।

పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని అపకృష్య ఊనమాసికాన్తైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండ ఉపతిష్ఠతు ॥ ఏవం రుద్రగణాన్త శ్రాద్ధేషు అష్టాదశపిండాన్ దద్యాత్ ॥ పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి పితృ తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పిండస్యోపరి అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ॥ భోగ నివృత్త్యర్థం తాంబూల దక్షిణాంచ ఉపతిష్ఠతు ॥ ఏవగ్ం సర్వత్ర ॥

— పిండ ధారా దత్తమ్ —

(శ్రీ) గోవింద గోవింద...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య మయాక్రియమాణైః స్వకాల విహితాద్యమాసికేనసహ – ఊనమాసిక – ద్వితీయ మాసిక – త్రైపక్షిక మాసిక – తృతీయ మాసిక – చతుర్థమాసిక – పంచమమాసిక – షాణ్మాసిక – ఊనషాణ్మాసిక – సప్తమ మాసిక – అష్టమ మాసిక – నవమమాసిక – దశమమాసిక – ఏకాదశమాసిక – అధికమాసిక – ఊనాబ్దికమాసికాన్తైష్షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు – ప్రేతోద్దేశేన వసుగణాఖ్య రుద్రగణాఖ్య శ్రాద్ధేషుచ – తిలోదక పిండప్రదానైశ్చ – పితుః గోత్రస్య శర్మణః

ప్రేతస్య - ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ తవ పితుః ప్రేతత్వ విముక్తిరస్తు ॥ ఉపవీతీ ॥ అస్మద్గోత్రం వర్ధతామ్ ॥ స్వస్తివర్ధతాం గోత్రం ॥ తాంబూలాని దక్షిణాశ్చ సన్తు ॥ సన్తు తాంబూలాని దక్షిణాశ్చ ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య స్వకాలవిహితాద్య మాసిక ప్రభృతీని మయా దత్తాని శ్రాద్ధాన్యుపతిష్ఠన్తు ॥ ఉపవీతీ ॥ అభిరమ్యతామ్ ॥ అభిరతాస్మః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణా బ్రూయుః ॥ పిండానప్సు ప్రాస్య ॥ కర్తా స్నాత్వాచమ్య ॥ గణాధిపతిపూజాం కర్మణః పుణ్యాహవాచనంచ కుర్యాత్ ॥ ఏకాదశే హాని పూర్వరాత్రౌ - విచ్ఛిన్నోపాసనాగ్నిం పునస్సన్ధానం కుర్యాత్ ॥

షోడశశ్రాద్ధప్రయోగస్సమాప్తః.

పవిత్రం విస్మృతి ॥

అధికమాసమునందు మృతినొందినవారికి - షోడశశ్రాద్ధమునందు సంకల్పము నిట్లు చెప్పవలయును: పూర్వోక్తైవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం తిథౌ - ప్రాచీనావీతీ - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని - సంవత్సరాన్తే ముఖ్యయావృత్త్యా కర్తవ్యస్య - సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధస్య - దేశకాల దేహధర్మ వైపరీత్య శంకయా శ్వస్సపిండీకరణం కర్తుం కామస్సన్ - ఊనమాసిక ద్వితీయమాసిక...ఊనాబ్దికమాసికాఖ్యాని పంచదశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధాని - ఆ సంవత్సరాత్ - స్వేస్వే కాలే కర్తవ్యాని - తాని - స్వకాల విహితాద్యాన్వాద్యమాసికాభ్యాం సహాపకృష్య - ప్రేతోద్దేశేన - వసుగణాఖ్య శ్రాద్ధం - రుద్రగణాఖ్య శ్రాద్ధం - వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధం - అవశిష్ట బ్రాహ్మణభోజనంచ - అన్నద్రవ్యేణ - అద్యాన్వాద్యమాసికాభ్యాం సహ సమాన తంత్రేణ - అపృథక్త్వేన - ప్రేతోద్దేశేన - ఏకోద్దిష్టవిధానేన - తిలోదక పిండ ప్రదానేనాద్య కరిష్యే ॥

ఎప్పటికైనను - మార్గశిర పుష్యమాసములే క్షయమాసమగును. క్షయమాసము వచ్చినప్పుడు - నిత్యసంకల్పములయం దిట్లు చెప్ప వలయును:- అస్మిన్వర్తమాన వ్యావహారిక చాంద్రమానేన - సంవత్సరే దక్షిణాయనే - హేమన్తఋతౌ - మార్గశీర్ష పుష్యమాసయుగళీభూతాం హస్పతమాసే అని చెప్పవలయును! అంహస్పతియని సమన్వయము ॥

అథ ద్వాదశేహని - సపిండీకరణ ప్రయోగః

కర్తా ప్రాతస్స్నానం సన్ధ్యావన్దన మౌపాసనంచ కుర్యాత్ । వేద పారగానష్ట బ్రాహ్మణా నాహూయ । మధ్యాహ్నకాలే - స్నానం సన్ధ్యావన్దనం కృత్వా । పవిత్రం ధృత్వాచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । ఓం భూః - ఓం భువః - ఓగ్ం సువః.....యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని - ప్రేతత్వ నివృత్త్యా - వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే । కాలే అధికారసిద్ధ్యర్థం యథాశక్తి సమ్భవ ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । బ్రాహ్మణాన్ త్రిప్రదక్షిణీ కృత్య । నమస్సమస్త ... గోవిన్దాయ నమోనమః ।

యావతీర్వై దేవతాస్తాః సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసన్తి । తస్మా ద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం కీర్తయేత్ ఏతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి ।

ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని - ప్రేతత్వ నివృత్త్యా వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వా మమాధికార సమ్పద స్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికారసమ్పదస్తు । కాలశ్చ ముఖ్య కాలోస్తు । పాకాదీనాం పవిత్రతాస్తు । సర్వాణి ద్రవ్యాణి శుచీని భవన్తు ।

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । ఓం భూః - ఓం భువః ... ... యాం తిథౌ - ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ద్వాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యా - వస్వాది - పితృలోకా వాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః గోత్రైః శర్మభిః - వసు రుద్రాదిత్యరూపైస్సహ - సమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా ప్రేతత్వ

నివృత్త్యావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ఏకోద్దిష్టవిధానేన - తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం పార్వణవిధానేన- ఏవ ముభయాత్మకం - ఉపవీతీ । కాలకామ సంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం - శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణోశ్చ । ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య - మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం - సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధ మన్నేన హవిషాద్య కరిష్యే । కుమమ్య ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని - ప్రేతత్వ నివృత్త్యా వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం భవిష్యతి ॥ ఉపవీతీ । హస్తోదకం దత్వా ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవస్యస్థానే ఆహావనీయార్థే క్షణంకృత్వా భవద్భిః । క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః । హస్తోదకం దత్వా । కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవస్యస్థానే ఆహావనీయార్థే క్షణంకృత్వా భవద్భిః । క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః ॥

ప్రాచీనావీతీ ॥ ప్రేతస్థానే హస్తోదకం దత్వా ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యా వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయన్తే క్షణః ఉపతిష్ఠతు ॥ హస్తోదకం దత్వా । తత్పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్యస్థానే ఆహావనీయార్థే క్షణంకృత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః

హస్తోదకం దత్వా । తత్పితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః రుద్రరూపస్యస్థానే ఆహావనీయార్థే క్షణంకృత్వా భవద్భిః । క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః ।

హస్తోదకం దత్వా । తత్ప్రపితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః ఆదిత్యరూపస్యస్థానే ఆహావనీయార్థే క్షణంకృత్వా భవద్భిః । క్షణః ప్రసాదః

కరణీయః । అస్తుకరణీయః । ఉపవీతీ । హస్తోదకం దత్వా । శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణోః । స్థానే ఆహవనీయార్థే పుణ్ంధృత్వా భవద్భిః । పునః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తుకరణీయః ॥

శ్లో॥ అక్రోధనై శ్శౌచపరై స్సతతం బ్రహ్మవాదిభిః ।
భవితవ్యం భవద్భిశ్చ మయాచ శ్రాద్ధకర్మణి ॥

—॥ మండలకరణాని ॥—

గృహస్య పూర్వాద్యగ్నేయాదిగో పాద్యస్థానే – అపత్రత్రయం ఖాత్వా । చతురశ్ర ముత్తర మండలం ॥ తద్దక్షిణతః – త్రికోణాకార మండలం । తద్దక్షిణతః వర్తులాకారమండలం కృత్వా ॥

—॥ మండలపూజా —

కాలకామసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం పాద్యస్థానే సాక్షతా ఇమే కుశాః । ఇమే గంధాః । పుష్పార్థా ఇమే అక్షతాః । ఇమేకుశాః । అష్టాక్ష్యస్సంపూర్ణార్చనమస్తు ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య పాద్యస్థానే సతిలా ఇమే కుశా ఉపతిష్ఠన్తు । గంధా ఉపతిష్ఠన్తు । దర్భపత్రః ఉపతిష్ఠతు । పాద్యస్థానే సకలారాధనైస్స్వర్చన ముపతిష్ఠతు ॥ తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం పాద్యస్థానే సతిలా ఇమే కుశాః । ఇమే గన్ధాః । పుష్పార్థా ఇమే తిలాః । ఇమే కుశాః । కూర్చోదకైనైవాష్టాక్ష్యస్సమ్పూర్ణార్చనమస్తు ॥ ఉపవీతీ ॥

—॥ పాదప్రక్షాళనమ్ ॥—

కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ స్వాగతమ్ । సుస్వాగతమ్ ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవస్య పాద్యస్థానే ఇదమాసనమ్ । సుఖాసనం ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ...... ప్రవస్తునః ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ ఇదంవః పాద్య మిదంవః

పాద్యమ్ । సుపాద్యమ్ । శుక్రమసి జ్యోతిరసి ... ... రశ్మిభిః । ఇతి పాదయో రాద్యలేపనం కుర్యాత్ । పవిత్రం విసృజ్య । ఉపవీతీ । భోక్తా ప్రక్షాళయితారం దక్షిణబాహు ముపస్పృశ్య । చరణం పవిత్రం వితత మ్పురాణం యేనపూత స్తరతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణశుద్ధేనపూతా అతిపాప్మానమరాతి న్తరేమ । ఇతి పాదౌ ప్రక్షాళ్య । పవిత్రధారణం । లోకస్యద్వారమర్చిమత్పవిత్రం జ్యోతిష్మద్భ్రాజమానం మహస్వత్ । అమృతస్యధారా బహుధా దోహమానం చరణంనో లోకే సుధితాం దధాతు । ఇతి పాదాఙ్గుష్ఠాగ్రోదకం శిరసిధారయేత్ ।

శ్లో॥ నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయ గోబ్రాహ్మణ హితాయచ ।
జగద్ధితాయకృష్ణాయ గోవిన్దాయ నమోనమః॥ ఇతినమస్కుర్యాత్ ।

మయిమహోమయియశోమయీన్ద్రియం వీర్యమ్ । ఇతి భోక్తా త్మాభిమర్శనం కృత్వావ ఉపస్పృశేత్ ।

—॥ ద్వితీయ విశ్వేదేవ పాద ప్రక్షాళనమ్ ॥—

కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ స్వాగతమ్ । సుస్వాగతం । కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవస్య పాద్యస్థానే ఇద మాసనమ్ । సుఖాసనమ్ । ఇత్యాదిపూర్వ వత్కుర్యాత్ ।

—॥ ప్రేత బ్రాహ్మణ పాద ప్రక్షాళనమ్ ॥—

ప్రాచీనావీతీ । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత ఇదన్తే స్వాగత ముపతిష్ఠతు । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య పాద్యస్థానే ఇదమాసన ముపతిష్ఠతు । శన్నో దేవీ......ప్రవస్తునః । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదన్తే పాద్య ముపతిష్ఠతు । భోక్తా స్వయం గృహ్ణీంచ పాదౌ ప్రక్షాళ్య ।

— తత్పితృ పాద ప్రక్షాళనమ్ —

ఉపవీతీ । తత్పితః గోత్రశర్మన్ వసురూప స్వాగతమ్ । సుస్వాగతం ॥ ప్రాచీనావీతీ । తత్పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య పాద్యస్థానే ఇద మాసనమ్ । సుఖాసనమ్ ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ... ... స్రవన్తునః ॥ తత్పితః గోత్ర శర్మన్ వసురూప ఇదంవః పాద్యమిదంవః పాద్యమ్ । సుపాద్యమ్ ॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి ... ... రశ్మిభిః ॥ ఇతిపాదయో రాజ్య లేపనం కుర్యాత్ ॥ పవిత్రం విసృజ్య । ఉపవీతీ ॥ భోక్తా ప్రక్షాళయి తారం దక్షిణబాహు ముపస్పృశ్య ॥ చరణం పవిత్రం ...... ప్రాస్నా మరాతి స్తరేమ ॥ ఇతి పాదా ప్రక్షాళ్య । పవిత్ర ధారణం । ప్రాచీనా వీతీ ॥ లోకస్యద్వార ...... సుధితాందధాతు ॥ ఇతి పాదాంగుష్ఠా గ్రోదకం శిరసిధారయేత్ ॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ ...... నమో నమః ॥

ఇతి నమస్కుర్యాత్ ॥ మయిమహో ... ... మయీంద్రియం వీర్యమ్ ॥ ఇతి భోక్తాత్మాభి మర్శనంకృత్వాప ఉపస్పృశేత్ ॥

— తత్పితామహ పాద ప్రక్షాళనమ్ —

ఉపవీతీ । తత్పితామహ గోత్రశర్మన్ రుద్రరూప స్వాగతమ్ । సుస్వాగతమ్ । ప్రాచీనావీతీ । తత్పితామహస్య గోత్రస్య – శర్మణః రుద్ర రూపస్య పాద్యస్థానే ఇదమాసనమ్ ॥ సుఖాసనమ్ ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ .... స్రవన్తునః ॥ తత్పితామహ గోత్రశర్మన్ రుద్రరూప ఇదంవః పాద్య మిదంవః పాద్యమ్ । సుపాద్యమ్ । శుక్రమసి ... ... రశ్మిభిః ॥ ఇతి పాదయో రాజ్యలేపనం కుర్యాత్ ॥ పవిత్రం విసృజ్య । ఉపవీతీ ॥ భోక్తా ప్రక్షాళయితారం దక్షిణ బాహు ముపస్పృశ్య । చరణం పవిత్రం ...

ప్రాప్నోత్వమరాతి స్తరేమ। ఇతి పాదౌ ప్రక్షాళ్య। పవిత్ర ధారణం। ప్రాచీనావీతీ। లోకస్యద్వార .... సుధితాందధాతు। ఇతి పాదాఙ్గుష్ఠాగ్రోదకం శిరసిధారయేత్ ।- నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ .... నమోనమః ।- ఇతి నమస్కుర్యాత్ । మధుమత్తో .... మయీన్ద్రియం వీర్యమ్। ఇతి భోక్తౄణామభిమర్శనం కృత్వాప ఉపస్పృశేత్ ।-

—: తత్పితామహ పాద ప్రక్షాళనమ్ :—

ఉపవీతీ। తత్పితామహ గోత్ర శర్మన్నాదిత్యరూప స్వాగతమ్। సుస్వాగతమ్।- ప్రాచీనావీతీ। తత్పితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య పాద్యస్థానే ఇదమాసనమ్। సుఖాసనమ్। శన్నోదేవీరభిష్టయ ...... స్రవన్తునః। తత్పితామహ గోత్ర శర్మన్నాదిత్యరూప ఇదంవఃపాద్య మిదంవః పాద్యమ్। సుపాద్యమ్।- శుక్రమసి ......రశ్మిభిః। ఇతి పాదయో రాజ్యలేపనంకుర్యాత్। పవిత్రం విసృజ్య। ఉపవీతీ। భోక్తా ప్రక్షాళయితారం దక్షిణబాహు ముపస్పృశ్య। చరణం పవిత్రం వితతంపురాణం .... ప్రాప్నోత్వమరాతి స్తరేమ।- ఇతి పాదౌ ప్రక్షాళ్య। పవిత్ర ధారణం। ప్రాచీనావీతి।- లోకస్యద్వార .... సుధితాం దధాతు। ఇతి పాదాంగుష్ఠాగ్రోదకంశిరసి ధారయేత్ ।- నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ .... నమోనమః। ఇతి నమస్కృత్య।- మధుమత్తో .... మయీన్ద్రియం వీర్యమ్। ఇతి భోక్తౄణామభిమర్శనం కృత్వాప ఉపస్పృశేత్ ।-

: విష్ణు పాద ప్రక్షాళనమ్ :—

ఉపవీతీ। శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో స్వాగతమ్। సుస్వాగతమ్।- శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీవిష్ణోః పాద్యస్థానే ఇదమాసనమ్। సుఖా

నమః ।– శన్నో దేవీరభిష్టయ ...... స్రవన్తు నః । శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదంవః పాద్య మిదంవః పాద్యం । సుపాద్యమ్ । శుక్రమసి ...... రశ్మిభిః ॥ ఇతి పాదయో రాజ్యలేపనం కుర్యాత్ । పవిత్రం విసృజ్య । భోక్తా ప్రక్షాళయితారం దక్షిణ శాఖా ముపస్పృశ్య ।– చరణం పవిత్రం ...... పాప్మాన మరాతిన్తరేమ । ఇతి పాదౌ ప్రక్షాళ్య । పవిత్రధారణం ॥ లోకస్యద్వార ...... సుధిష్ఠాం దధాతు ॥ ఇతి పాదాంగుష్ఠాగ్రోదకం శిరసిధారయేత్ ।– నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయ ...... నమోనమః ।– ఇతి నమస్కృత్య । మయిమహో ...... మయీన్ద్రియం వీర్యమ్ ॥ ఇతి భోక్తాత్మాభి మర్శనం కృత్వాప ఉపస్పృశేత్ ।– మండలానాం మధ్యే పాత్రం నిక్షిప్య । పవిత్రం విస్రస్య । అపఉపస్పృశ్య । స్వయంచకర్తా పాదౌ ప్రక్షాళ్య । పవిత్రం ధృత్వా మండలా దీశాన్య దేశే ఆచమ్య ॥ దేవ పితృ బ్రాహ్మణాః మండలాత్ప్రాగుత్తరయోః ఆచమ్య ॥ గృహం ప్రవిశ్య ॥

— విష్టర నిధానమ్ —

కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవభూర్భువస్సువస్స్వాహా స్వామయం వో విష్టరః । సువిష్టరః । అత్ర ప్రాఙ్ముఖా ఉపవిశన్తు భవన్తః । అత్రోపవిశామ ॥

కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవభూర్భువస్సువస్స్వాహా స్వామయం వో విష్టరః । సువిష్టరః । అత్ర ప్రాఙ్ముఖా ఉపవిశన్తు భవన్తః । అత్రోపవిశామ ॥

ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రశర్మణః ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని – సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భూర్భువస్సువః । ఇదన్తే విష్టర ముపతిష్ఠతు । అత్ర ప్రత్యఙ్ముఖ ముపవిశతు భవాన్ । అత్రోప విశాని ॥

తత్పితః గోత్రశర్మ వసురూప భూర్భువస్సువస్స్వధాస్త్రామయం వో విష్టరః। సువిష్టరః । అత్ర ఉదఙ్ముఖా ఉపవిశన్తు భవన్తః । అత్రోపవిశామ।

తత్పితామహ గోత్రశర్మ రుద్రరూప భూర్భువస్సువస్స్వధాస్త్రామయం వో విష్టరః । సువిష్టరః । అత్ర ఉదఙ్ముఖా ఉపవిశన్తు భవన్తః । అత్రోపవిశామ ।

తత్ప్రపితామహగోత్ర శర్మన్నాదిత్యరూప భూర్భువస్సువస్స్వధాస్త్రామయం వో విష్టరః। సువిష్టరః అత్ర ఉదఙ్ముఖా ఉపవిశన్తు భవన్తః। అత్రోపవిశామ ।–

ఉపవీతీ । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణో – భూర్భువస్సువస్స్వధాస్త్రామయం వో విష్టరః । సువిష్టరః । అత్ర ప్రాఙ్ముఖా ఉపవిశన్తు భవన్తః । అత్రోపవిశామ । పవిత్రం విస్రస్య । అపఉపస్పృశ్య । అన్య పవిత్రం ధృత్వాచమ్య ।

ప్రాణానాయమ్య । ఓం భూః ఓం భువః ... ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యావస్వాది పితృలోకా వాప్త్యర్థం – సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాన్తం శ్రాద్ధకర్మకరిష్యే । కురుష్వ ।

–॥ దేవాది ప్రార్థనా ॥–

ఓం దేవతాభ్యః పితృభ్యశ్చ మహాయోగిభ్య ఏవచ । నమస్స్వధాయై స్వాహాయై నిత్యమేవ నమోనమః । ఈశానః పితృరూపేణ మహాదేవో మహేశ్వరః । ప్రీయతాం భగవానీశః పరమాత్మా సదాశివోమ్ ।

ఇతి త్రిః పఠిత్వా ।–

ప్రాచీనావీతీ।– అపహతా అసురారక్షాగంసి పిశాచా యేక్షయన్తి పృథివీమను । అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తుయత్రైషాం గతం మనః।

ఇతి కూర్చేనావోక్ష్య । భూమి ముద్ధత్య । అప ఉపస్పృశ్య ।- ఉదీరతామవరోత్పరా స్మధ్యమాః ప్రేతప్సోమ్యాః । అసుంయే యాదవృకా ఋతజ్ఞస్సనో౽వతు ప్రేతో హవే ।- ఇతి మృత్తిలాన్ వికీర్య । ప్రేతస్థానదర్భాగ్ర భూమింసంమృజ్య । దర్భం నిరస్య । అప ఉపస్పృశ్య । తతస్త్రికోణా కార మండలంకృత్వా । ప్రేతో హావేషు ॥ ఇతి తిలదర్భాన్నిక్షిప్య ॥

—: స్త్రీయాస్తు :—

(అపహతా అసురారక్షః పిశాచాయేక్షయన్తి పృథివీమను । అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తుయత్రా ప్రాగతం మనః । ఉదీరతామవరోత్పరా స్మధ్యమా ప్రేతాస్సోమ్యా । అసుంయే యాదవృకా ఋతజ్ఞా సానో వతు ప్రేతాహవే ।-)

అపహతా అసురారక్షాగ్ంసిపిశాచా యేక్షయన్తి పృథివీమను । అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తి యత్రైషాంగతం మనః । ఇతి తత్పితృస్థానే కూర్చేనావోక్ష్య । భూమిముద్ధత్య । అప ఉపస్పృశ్య । ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరస్సోమ్యాసః । అసుంయ ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తేనో౽వన్తు తత్పితరో హావేషు । ఇతి మృత్తిలాన్ వికిరేత్ । తతస్తూష్ణీం వర్తులాకార మండలం కృత్వా । తత్పితరో హావేషు । ఇతి తిల దర్భాన్నిక్షిప్య । ఏవం తత్పితామహ స్థానే కుర్యాత్ । తతః తత్ప్రపితామహస్థానే కుర్యాత్ । తత్పితామహా హావేషు । తత్ప్రపితామహా హావేషు । ఇతి ।-

ఉపవీతీ తూష్ణీం విశ్వేదేవస్థానేషు యవోదకేనావోక్ష్య । చతురశ్ర మండలద్వయం కృత్వా । కాల సంజ్ఞక విశ్వేదేవా హావేషు ।

కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవావాహనేషుః ఇతి తత్ర దర్భాక్షతాన్నిక్షిప్య । విష్ణుస్థానే యవోదకేనా వోక్ష్య । చతురశ్రమండలం కృత్వా । విష్ణ్వావాహనేషు ఇతి తత్ర దర్భాక్షతాన్నిక్షిప్య ॥

పాదాని దర్భాన్యాః బ్రాహ్మణ మాత్మానంచ గాయత్ర్యాదిభిః ప్రోక్ష్య॥ ఓం భూర్భువస్సువః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।
ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ।-

అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపివా । యస్మరేత్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యంతరం శుచిః ।-

—: బ్రాహ్మణ ప్రార్థనా :—

శ్రాద్ధార్థం సమాహృతాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవన్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । శ్రాద్ధ యోగ్యాభవన్తు ।-

—: గయాది ప్రార్థనా :—

శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదేవం జనార్దనమ్ । వస్వాదీంశ్చ పితౄన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే । ప్రవర్తయ ॥

—: విశ్వేదేవార్చనమ్ :—

కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవస్య ఇదమిద మాసనమ్ । సుఖాసనమ్ । కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవస్య ఇదమిద మాసనమ్ । సుఖాసనమ్ । హస్తోదకం దత్వా । కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ దైవే క్షణః క్రియతామ్ । ఓం తథా । ప్రాప్నోతు భవాన్ । ప్రాప్నవాని ।-

హస్తోదకం దత్వా । కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ దైవే క్షణః క్రియతామ్ । ఓం తథా । ప్రాప్నోతు భవాన్ । ప్రాప్నవాని ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ బ్రాహ్మణస్య పురతః ప్రాగగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । ఉదగపవర్గే తే ష్వర్ఘ్యపాత్రే ఆసాద్య । తదుపరి దర్భాన్నిధాయ । ఉత్తానే కృత్వా । పవిత్రేస్థో

వైష్ణవేనాయుర్భ్యాం మనసాపునాతు । ఇత్యర్ఘ్యపాత్రయోః పవిత్రే నిధాయ । ప్రోక్ష్య । యవానవకీర్య । శన్నో దేవీ రి త్యుదకమాపూర్య । శన్నో దేవీరభిష్టయ......స్రవన్తునః । విశ్వేదేవా యవో౽జుష్టంగృహ్ణామి । శన్నో దేవీరభిష్టయ......స్రవన్తునః । అత్రచ విశ్వేదేవాయగో౽జుష్టం గృహ్ణామి । యవో౽సిధాన్యరాజో౽సి వారుణో౽మధుసంయుతః । నిర్ణోద స్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృతమ్ ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రయో ర్యవా న్నిక్షిప్య । అర్ఘ్యపాత్రయోః అర్చ్యత్ర ప్రార్చ్యత । ఇమేగంధాః । పుష్పాణి ఇమే అక్షతాః । ఇమాని శ్రీ తులసిభృంగరాజ దర్భపత్రతృణానిచ ॥ దేవ పాత్రేసమ్పన్నే । సుసమ్పన్నే । ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే విశ్వేదేవయోర్దర్శయిత్వా । స్వాహార్ఘ్యాస్స్వాహార్ఘ్యాః । స్తామర్ఘ్యాః । హస్తోదకందత్వా । కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవం భవత్స్వావాహయిష్యే ॥ ఆవాహయ । విశ్వేదేవాస్తఆగత శృణుతామ ఇమంహవమ్ । ఏదంబర్హిర్నిషీదత ॥ ఇత్యావాహయామి ॥ విశ్వేదేవా శృణుతేమగ్ం హవంమేయేఅన్తరిక్షేయ ఉపద్యవిష్ఠ । యేఅగ్నిజిహ్వా ఉతవాయజత్రా ఆసద్యాస్మిన్ బర్హిషిమాదయధ్వమ్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥

ద్వితీయ విశ్వేదేవస్థానే హస్తోదకం దత్వా ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవం భవత్స్వావాహయిష్యే । ఆవాహయ । విశ్వేదేవాస్తఆగతః..... నిషీదత ॥ ఇత్యావాహయామి ॥ విశ్వేదేవాశ్శృణుతేమగ్ం......... మాదయధ్వమ్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥

ఆగచ్ఛన్తు మహాభాగా విశ్వేదేవా మహాబలాః । ఏవ్యాత్ర విహితశ్రాద్ధే సావధానాభవన్తుతే ॥ సావధానాస్స్మః ॥ హస్తోదకం దత్వా । హస్తే పవిత్రం నిధాయ ॥

యాదివ్యాఆపః పయసాసంబభూవుర్యా అన్తరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవన్తు। కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ ఇదంవో అర్ఘ్యమ్। అస్త్వర్ఘ్యమ్। తతశ్శుద్ధోదకం। పునః హస్తోదకం దత్వా।

ద్వితీయ విశ్వేదేవస్థానే హస్తోదకం దత్వా। హస్తే పవిత్రం నిధాయ। యాదివ్యాఆప......స్యోనాభవన్తు। కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ ఇదంవో అర్ఘ్యమ్। అస్త్వర్ఘ్యమ్। తతశ్శుద్ధోదకమ్। పునః హస్తోదకందత్వా। విశ్వేభ్యోదేవేభ్యః పాత్రే స్థానేస్తః। ఇత్యర్ఘ్యపాత్రద్వయం విశ్వేదేవస్య వామభాగే నిదధాతి। స్వస్థానేస్తామ్। తతశ్శుద్ధోదకమ్। అర్చనం। అర్చతప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత। అర్చన్తు పుత్రకా ఉతపురన్నధృష్ణ్వర్చత। గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్। కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ యథాభాగశః అమీవోగంధాః। సుగన్ధాః॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ యథాభాగశః అమీవోగంధాః। సుగన్ధాః।

ఆయనేతే పరాయణే దూర్వారోహన్తు పుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్య గృహాఇమే। కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ పుష్పార్థాః ఇమే అక్షతాః।- సుపుష్పాణి॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ పుష్పార్థాః ఇమే అక్షతాః। సుపుష్పాణి॥

ధూరసి ధూర్వధూర్వన్తం ధూర్వతంయోస్మాన్ ధూర్వతితం ధూర్వయంవయం ధూర్వామః। కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ - ఉదకద్రవ్యైకగ్గైవ సాంకల్పికో వోధూపః। సుధూపః। కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ ఉదకద్రవ్యైకగ్గైవ సాంకల్పికో వోధూపః। సుధూపః॥

ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్ నిరృతిం మమ । పశూగ్ంశ్చ మహ్య మావహ జీవనం చ దిశో దిశ ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ – జ్వాలాభేదేన – దేవపూజా స్త్వరక్షితం వో జ్యోతిః । సుజ్యోతిః । కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ – జ్వాలాభేదేన దేవపూజా స్త్వరక్షితం వో జ్యోతిః । సుజ్యోతిః ॥

హస్తోదకం దత్వా ॥ యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్ భవతి జాయమానః । తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయన్తి స్వాధ్యో మనసా దేవయన్తః ॥

కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ అన్తః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం – మహదాచ్ఛాదనార్థం – పవిత్రార్థం – అలంకరణార్థ మిదం వో వాసః ॥ సువాసః ॥ వస్త్రాభావే సాక్షతా ఇమే కుశాః । సుకుశాః ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ – అన్తః ప్రావరణార్థం ....అలంకరణార్థ మిదం వో వాసః । సువాసః । వస్త్రాభావే సాక్షతా ఇమే కుశాః ॥ సుకుశాః ॥

అర్చనం సంపూర్ణం । అస్తు సంకల్పసిద్ధిర స్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్తు ॥ యుష్మదనుజ్ఞయా ప్రేత – తత్పిత్రాద్యర్చనం కరిష్యే ।– కురుష్వ ।– ప్రాచీనావీతీ ।

—॥ ప్రేత తత్పిత్రాద్యర్చనమ్ ॥—

పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థమస్మద్ పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదమాసన ముపతిష్ఠతు । హస్తోదకం దత్వా । పితః సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతామ్ । ఓం తథా ప్రాప్నోతు భవాన్ । ప్రాప్నవాని ॥

తత్పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య ఇదమిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ తత్పితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః రుద్రరూపస్య ఇదమిద మాసనమ్ । సుఖాసనమ్ ॥

తత్ప్రపితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య ఇదమిద మాసనమ్ ॥ సుఖాసనమ్ ॥

తత్పితృస్థానే హస్తోదకం దత్వా ॥ తత్పితః సపిండీకరణాఖ్యాస్మిన్ శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతామ్ । ఓం తథా ప్రాప్నోతు భవాన్ । ప్రాప్నవాని ॥ తత్పితామహస్థానే హస్తోదకం దత్వా । తత్పితామహ సపిండీకరణాఖ్యాస్మిన్ శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతామ్ । ఓం తథా ప్రాప్నోతు భవాన్ । ప్రాప్నవాని ॥

తత్ప్రపితామహస్థానే హస్తోదకం దత్వా । తత్ప్రపితామహ - సపిండీకరణాఖ్యాస్మిన్ శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతామ్ ॥ ఓం తథా । ప్రాప్నోతు భవాన్ ప్రాప్నవాని ॥

ప్రేతార్థం బ్రాహ్మణస్య పురతః - దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । ప్రేతార్థం తేష్వర్ఘ్యపాత్ర మాసాద్య ॥ తదుపరిదర్భం నిధాయ ॥ ఉత్తానం కృత్వా ॥ పవిత్రమసి వైష్ణవం వాయుస్తే మనసా పునాతు ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే పవిత్రంనిధాయ । ప్రోక్ష్య । తిలానవకీర్య । శన్నో దేవీరిత్యుదకమాపూర్య ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ...... ప్రవన్తునః । ప్రేతాయ వో జుష్టం గృహ్ణామి ॥ తిలోఽసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః ॥ ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న ప్రేతప్రహి ॥ పితరం గోత్రశర్మాణం ప్రేతం ఇమాంల్లోకాన్ ప్రీణయాహినః ॥ ఇతి ప్రేతపాత్రే తిలాన్ క్షిపేత్ ॥

ప్రేతపాత్రస్య ప్రాగ్భాగే దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । తత్పిత్రాద్యర్థం తేషు ప్రాగపవర్గాణి త్రీణ్యర్ఘ్యపాత్రాణ్యాసాద్య । తదుపరిదర్భాన్నిధాయ । ఉత్తానానికృత్వా । పవిత్రాణ్యసి వైష్ణవాన్యాయుర్వో మనసా

పునాతు । ఇత్యర్ఘ్యపాత్రేషు పవిత్రాణి నిధాయ ॥ ప్రోక్ష్య । తిలాన్ వికీర్య ॥ ఉదకమాపూర్య । ఓం అముత్రగన్త తత్పితరో దేవయానాన్ అస్మిన్ ద్రాప్సవతిలాన్ స్వాన్ స్వర్గాంల్లోకే సర్వాన్ కామాన్ లభన్తే క్షీయమాణ మువమహ్యాస్త్వామిమా ఆపః । తత్పిత్రే తే జుష్టం గృహ్ణామీతి తత్పితృపాత్రే అపఆనీయ ॥

ఓం - అముత్రగన్త తత్పితామహా దేవయానాన్ ...... దుహ్యాస్త్వామిమా ఆపః । తత్పితామహేభ్యో వో జుష్టం గృహ్ణామీతి తత్పితామహపాత్రే అపఆనీయ । ఓం అముత్రగన్త తత్ప్రపితామహా దేవయానాన్ ... దుహ్యాస్త్వామిమా ఆపః । తత్ప్రపితామహేభ్యో వో జుష్టం గృహ్ణామి - ఇతి తత్ప్రపితామహపాత్రే అపఆనీయ ॥ తిలోఽసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః । ప్రత్నవద్భిః ప్రత్తస్స్వధయా పితౄనిమాన్ ప్రీణయాహి నస్స్వధానమః । తత్పితరం గోత్రం శర్మాణం వసురూప మిమాంల్లోకాన్ ప్రీణయాహి నస్స్వధానమః । ఇతి తత్పితృపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా । తిలోఽసి సోమదేవత్యో......స్వధయాహి । తత్పితామహం గోత్రం శర్మాణం రుద్రరూపమిమాంల్లోకాన్ ప్రీణయాహి నస్స్వధానమః । ఇతి తత్పితామహపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా । తిలోఽసి సోమదేవత్యో...... స్వధయాహి । తత్ప్రపితామహం గోత్రం శర్మాణం ఆదిత్యరూప మిమాంల్లోకాన్ ప్రీణయాహి నస్స్వధానమః । ఇతి తత్ప్రపితామహపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా ।

— మధు ప్రక్షేపణమ్ —

మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః । మధు । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధు

ద్యౌరస్తునః పితా ॥ మధు । మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవన్తునః ॥ మధు ॥ ఇతి తత్పితృపాత్రే మధు దత్వా ॥- ఏవ మితరయోరపిదత్వా ॥ మధువాతా ...... గావో భవన్తునః ॥ ఇతి తత్పితామహపాత్రే మధుదత్వా ॥ మధువాతా ... గావో భవన్తునః ॥ ఇతి తత్ప్రపితామహపాత్రే మధుదత్వా ॥

—॥ పాత్రపరిప్లావనమ్ ॥—

సోమస్య త్విషిరసి తవేవ మే త్విషిర్భూయాదమృతమసి మృత్యోర్మా పాహి దిద్యోన్మా పాహ్యవేష్టా దన్దశూకాః । ఇతి దక్షిణహస్త సర్వాంగుళీభిః తత్పిత్రర్ఘ్యపాత్రోదకమప్రదక్షిణం పరిప్లావ్య । అవేష్టా దన్దశూకాః ॥ ఇతి తత్పాత్రస్థం తృణాదిక మంగుష్ఠానామికాభ్యాం గృహీత్వా ॥ నిరస్తం నముచేశ్శిరః ॥ ఇతి దక్షిణతో నిరస్య । అపఉపస్పృశ్య । కృష్ణ-కృష్ణ-కృష్ణ ॥ ఇతి స్మరణం కుర్యాత్ ॥ ఏవమితరయోః ॥ సోమస్యత్విషిరసి..... దన్దశూకాః । ఇతి దక్షిణహస్త సర్వాంగుళీభిః తత్పితామహార్ఘ్యపాత్రోదక మప్రదక్షిణం పరిప్లావ్య ॥ అవేష్టా దన్దశూకాః ॥ ఇతి తత్పాత్రస్థం తృణాదిక మంగుష్ఠానామికాభ్యాం గృహీత్వా ॥

నిరస్తం నముచేశ్శిరః ॥ ఇతి దక్షిణతో నిరస్య । అపఉపస్పృశ్య । కృష్ణ - కృష్ణ - కృష్ణ - ఇతి స్మరణం కుర్యాత్ ।

సోమస్యత్విషిరసి... ...దన్దశూకాః ॥ ఇతి దక్షిణహస్త సర్వాంగుళీభిః తత్ప్రపితామహార్ఘ్యపాత్రోదక మప్రదక్షిణం పరిప్లావ్య ॥ అవేష్టా దన్దశూకాః ॥ ఇతి తత్పాత్రస్థం తృణాదిక మంగుష్ఠానామికాభ్యాం గృహీత్వా ॥

నిరస్తం నముచేశ్శిరః ॥ ఇతి దక్షిణాశో నిరస్య । అప ఉపస్పృశ్య । కృష్ణ – కృష్ణ – కృష్ణ । ఇతి స్మరణం కుర్యాత్ ॥

శన్నో దేవీరభిష్టయ...... స్రవన్తునః । ఇతి తత్పితృపాత్రే అద్భిర వోక్ష్య – శన్నో దేవీరభిష్టయ...... స్రవన్తు । ఇతి తత్పితామహపాత్రే అద్భిరవోక్ష్య ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ...... స్రవన్తునః । ఇతి తత్ప్రపితా మహపాత్రే అద్భిరవోక్ష్య ॥ ప్రేతపాత్రే గంధా ఉపతిష్ఠన్తు । తిలా ఉప తిష్ఠన్తు । పుష్పాణ్యుపతిష్ఠన్తు । ప్రేతపాత్రం సంపన్నం । సుసంపన్నం । ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః । ఇతి ప్రేతపాత్రం దర్శయిత్వా ॥

అర్ఘ్యపాత్రేషు అరత్నప్రార్పిత । ఇమే గన్ధాః । పుష్పాధా ఇమే తిలాః । ఇమాని శ్రీ తులసి భృంగరాజదర్భపత్ర తృణానిచ ॥ తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహ పాత్రాణి సంపన్నాని । సుసంపన్నాని । స్వధార్ఘ్యా స్వధార్ఘ్యా స్వధార్ఘ్యాః । సన్త్వర్ఘ్యాః ॥

—॥ ప్రేతాద్యావాహనమ్ ॥—

ప్రేతస్థానే హస్తోదకం దత్వా । పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతం భవత్స్వావాహయిష్యే । ఆవాహయ । ఆయాహి ప్రేతసోమ్యాగంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః । ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శత శారదంచ ॥ ఇత్యావాహనముపతిష్ఠతు ॥

తత్పితృస్థానే హస్తోదకం దత్వా ॥ తత్పితరం గోత్రం శర్మాణం వసురూపం భవత్స్వావాహయిష్యే । ఆవాహయ ॥
ఉశన్తస్త్వా హవామహ ఉశన్తస్సమిధీమహి । ఉశన్నుశత ఆవహ పితౄన్ హవిషే అత్తవే ॥ ఇత్యావాహ్య ॥ ఆయన్తునః పితరస్సోమ్యాసోఽగ్నిష్వాత్తాః ॥

పృథివీ ర్దేవయానైః । అస్మిన్ యజ్ఞే స్వధయా మదంత్వధిబ్రువంతు తే అవంత్వ
స్మాన్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ । సావధానా భవన్తు తే । సావధానాస్స్మః ॥

తత్పితామహస్థానే హస్తోదకం దత్వా । తత్పితామహం గోత్రం
శర్మాణం రుద్రరూపం భవత్స్వావాహయిష్యే । ఆవాహయ ।

ఉశన్తస్త్వాహవామహే...... అత్తవే । ఇత్యావాహ్య । ఆయ
న్తునః ...... అవంత్వస్మాన్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ । సావధానా భవన్తు తే ।
సావధానాస్స్మః । తత్ప్రపితామహస్థానే హస్తోదకం దత్వా । తత్ప్రపితా
మహం గోత్రం శర్మాణం ఆదిత్యరూపం భవత్స్వావాహయిష్యే ఆవా
హయ ॥ ఉశన్తస్త్వాహవామహే......అత్తవే । ఇత్యావాహ్య । ఆయ
న్తునః ...... అవంత్వస్మాన్ । ఇత్యుపస్థాయ ॥ సావధానా భవన్తు తే ।
సావధానాస్స్మః ॥

తతోఽగ్నిమానీయ । విప్రసమీపే నిధాయ । అగ్నిం ప్రజ్వాల్య ।
అగ్నే ర్దక్షిణతః కర్తా దక్షిణాభిముఖ ఉపవిశ్య । పృష్ఠభాగే సవ్యపాణే
రంగుష్ఠానామికాభ్యాం పృథివీ మభిమృశ్య । యే పార్థివాసః పితరో య
ఆన్తరిక్ష్యా యే దివ్యా యే దిశ్యాః । యే వా మృతా బభూవుస్తే అస్మిన్ యజ్ఞే
స్తమవయన్తామ్ । ఇతి జపిత్వాభిమృశ్య । అపఉపస్పృశ్య । ఉపవీతీ ॥

— ఉదక సంయోజన సంకల్పః —

ప్రాణానాయమ్య । ఓం భూః ఓం భువః ఓగ్ం సువః........
యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ : పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
దారభ్య ద్వాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యా-వస్వాది పితృలోకా వాప్త్య
ర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ
పితామహ ప్రపితామహైః గోత్రైః శర్మభి ర్వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహ
సమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా ప్రేతత్వ నివృత్త్యావస్వాది పితృలోకా

వా స్వధానాం పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య పాత్రస్థోదకం – తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం పాత్రస్థోదకైస్సహ సంయోజయిష్యే । సంయోజయ । ఇతి గృహీత దక్షిణైర్బ్రాహ్మణై రనుజ్ఞాతః ।

— అర్ఘ్యసంయోజనాంగ దశదానాని —

అర్ఘ్యసంయోజనకాలే గోదానాది దశదానాని కరిష్యే । దశ దానాని దద్యాత్ ।

— ఉదకసంయోజనమ్ —

ప్రేతపాత్రస్థోదకం ఉద్ధరణ్యాదినా కించి దాదాయ । సమానీవ ఆకూతిస్సంజ్ఞానమస్త్వితిద్వాభ్యాం తత్పితృపాత్రే సంయోజయేత్ ।

సమానీవ ఆకూతిస్సమానా హృదయానివః । సమానమస్తు వో మనో యథావస్సుసహాసతి । సంజ్ఞానమస్తు స్సంజ్ఞానమరణైః । సంజ్ఞాన మశ్వినాయువమిహాస్మాసునియచ్ఛతమ్ । పితుః గోత్రశర్మణః ప్రేత-త్వ పాత్రస్థోదకం – త్వత్పితృభిః గోత్రైః శర్మభి ర్వసురూపైస్సహైవ తే అర్ఘ్యభాగః । ఇతి తత్పితృపాత్రే సంయోజయేత్ । తస్మై తే స్వధానమః । ఇతి నమస్కుర్యాత్ । యే సమానాస్సమనసః పితరో యమరాజ్యే । తేషాం లోకస్స్వధానమో యజ్ఞో దేవేషు కల్పతామ్ । యే సజాతాస్సమనసో జీవా జీవేషుమామకాః । తేషాగ్ం శ్రీర్మయి కల్పతా మస్మిన్లోకే శతగ్ం సమాః । ఇతి సంసృష్టమర్ఘ్యమభిమన్త్ర్య । కృష్ణ – కృష్ణ – కృష్ణ । ఇతి స్మరేత్ । పునరపి ప్రేతపాత్రస్థోదకం ఉద్ధరణ్యాదినా కించి దాదాయ । సమానీవ ఆకూతిస్సంజ్ఞానమస్త్వితిద్వాభ్యాం తత్పితామహపాత్రే సంయోజయేత్ । సమానీవ ఆకూతిః . . . . నియచ్ఛతమ్ । పితుః గోత్రశర్మణః ప్రేత – త్వత్పాత్రస్థోదకం – త్వత్పితామహైః గోత్రైః శర్మభిః రుద్ర

యాస్మైస్వస్మైహవ తేఅర్ఘ్యభాగః ॥ ఇతితత్పితామహపాత్రేసంయోజయేత్ । తస్మైతేస్వధానమః । ఇతి నమస్కుర్యాత్ ।

యేసమానాస్సమనసః.....శతగ్ంసమాః ॥ ఇతి సంసృష్టమర్ఘ్య మభిమన్త్ర్య ॥ కృష్ణ కృష్ణ కృష్ణ । ఇతి స్మరేత్ । పునరపి ప్రేతపాత్రస్థోదకం ఉద్ధరణ్యాదినా కించి దాదాయ । సమానీవ ఆకూతిస్సంజ్ఞానం వస్సైరితి ద్వాభ్యాం తత్ప్రపితామహపాత్రే సంయోజయేత్ ॥

సమానీవఆకూతిః......వియచ్ఛ్వలతమ్ । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేతత్వాత్పాత్రస్థోదకం త్వత్ప్రపితామహైః గోత్రైః శర్మభిః ఆదిత్యరూపైస్సహైవ తే అర్ఘ్యభాగః ॥ ఇతి తత్ప్రపితామహపాత్రే సంయోజయేత్ ॥ తస్మైతేస్వధానమః ॥ ఇతి నమస్కుర్యాత్ ॥

యేసమానాస్సమనసః.........శతగ్ంసమాః ॥ ఇతి సంసృష్ట మర్ఘ్య మభిమన్త్ర్య ॥ కృష్ణ-కృష్ణ-కృష్ణ ॥ ఇతి స్మరేత్ ॥

శ్లో॥ త్రిపాత్రాద్యర్ఘ్యయోగేన సంయోగాత్ప్రేతముక్తితః ।
ఇహలోకం పరిత్యజ్యగతోపి పరమాంగతిమ్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥

— ప్రేతాద్యర్ఘ్యదానమ్ —

ప్రేతస్థానేహస్తోదకందత్వా । హస్తే పవిత్రంనిధాయ ॥ యాదివ్యా ఆపః పయసాసంబభూవుర్యాఅన్తరిక్షఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాస్సుహవాభవన్తు ॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదారభ్య ద్వాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యాపవ్యాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్ఘ్యే ఇదన్తేఅర్ఘ్య ముపతిష్ఠతు ॥ పునః హస్తోదకందత్వా ॥

తత్పితృస్థానే హస్తోదకం దత్వా ॥ హస్తే పవిత్రం నిధాయ ॥ యాదివ్యాఆపః......స్సుహవాభవన్తు ॥ తత్పితః గోత్రశర్మన్వసురూప ఇదన్తేఅర్ఘ్యమ్ । అస్త్వర్ఘ్యమ్ । తతశ్శుద్ధోదకమ్ । పునః హస్తోదకందత్వా ॥

తత్పితామహస్థానే హస్తోదకం దత్వా । హస్తే పవిత్రం నిధాయ । యాదివ్యాఅన్తః...... స్సుహవా భవన్తు। తత్పితామహ గోత్రశర్మన్ రుద్ర రూప ఇదన్తే అర్ఘ్యమ్ ॥ అస్త్వర్ఘ్యమ్ ॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్ ॥ పునః హస్తోదకం దత్వా ॥

తత్ప్రపితామహస్థానే హస్తోదకందత్వా । హస్తే పవిత్రంనిధాయ ॥ యాదివ్యాఅన్తః ...... స్సుహవా భవన్తు। తత్ప్రపితామహ గోత్రశర్మన్నాదిత్యరూప ఇదన్తే అర్ఘ్యమ్ ॥ అస్త్వర్ఘ్యమ్ ॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్ ॥ పునః హస్తోదకం దత్వా ॥

—♦ పాత్రోత్సర్జనమ్ ♦—

శ్లో॥ ఇమంలోకం పరిత్యజ్యగతోసి పరమాంగతిమ్ ।
మనసా వాయురూపేణ విప్రేత్వాం యోజయామ్యహమ్ ॥

ఇతి ప్రేతార్ఘ్యపాత్రం ఛిత్వా । విసృజేత్ ॥ తత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః పాత్రాణిస్థానే సన్తి । స్వస్థానేసన్తు । ఇత్యర్ఘ్యపాత్రాణి విసృజేత్ ॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్ ॥

—♦ ప్రేతార్చనమ్ ♦—

అర్చనం ॥ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధా సో అర్చత ॥ అర్చన్తు పుత్రకా ఉతపురన్న ధృష్ణ్వర్చత ॥ గన్ధద్వారాం.... హ్వయే శ్రియమ్ ॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత గంధా ఉపతిష్ఠన్తు । అయనే తేపరాయణే .... గృహా ఇమే॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత – పుష్పార్థా ఇమే తిలా ఉపతిష్ఠన్తు ॥ ధూరసి ధూర్వధూర్వన్తం ....వయంధూర్వామః ॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత అయన్తే ధూపః । సుధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోపఘ్నం ...... దిశః । పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత – ఇదన్తే జ్యోతిః । సుజ్యోతిః । హస్తో

దకం దత్వా॥ యువాసువాసాః...... దేవయన్తః॥ పితః గోత్రశర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశాహాని ప్రేతత్వ నివృత్త్యావస్థాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే – అన్తః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం – పవిత్రార్థ మలంకరణార్థంచ – ఇదన్తే వస్త్ర ముపతిష్ఠతు। పవిత్రార్థ మిమే కుశా ఉపతిష్ఠన్తు॥ సకలారాధనైః స్వర్చన ముపతిష్ఠతు॥

—♦ తత్పిత్రాద్యర్చనమ్ ♦—

అర్చనం। అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత ...... ధృష్ణ్వర్చత। ఉపవీతీ। గన్ధద్వారాం......హ్వయే శ్రియమ్॥ తత్పితః యథాభాగశః అయంవో గన్ధాః। సుగన్ధాః॥ తత్పితామహ యథాభాగశః అయంవో గన్ధాః। సుగన్ధాః॥ తత్ప్రపితామహ యథాభాగశః అయంవో గన్ధాః। సుగన్ధాః॥

ఆయనే తే పరాయణే......గృహా ఇమే॥ తత్పితః పుష్పార్థా ఇమే తిలాః। సుపుష్పాణి – తత్పితామహ – పుష్పార్థా ఇమే తిలాః। సుపుష్పాణి। తత్ప్రపితామహ పుష్పార్థా ఇమే తిలాః। సుపుష్పాణి। ధూరసి ధూర్వ .....వయం ధూర్వామః। తత్పితః ఉదకద్రవ్యేణైవ సాంకల్పికో వో ధూపః। సుధూపః॥ తత్పితామహ – ఉదకద్రవ్యేణైవ సాంకల్పికో వో ధూపః। సుధూపః॥ తత్ప్రపితామహ ఉదకద్రవ్యేణైవ సాంకల్పికో వో ధూపః। సుధూపః॥ ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నం ... ... దిశో జహి॥ తత్పితః జ్వాలాభేదేన గృహాన్తరస్థితం వో జ్యోతిః। సుజ్యోతిః॥

తత్పితామహ – జ్వాలాభేదేన – గృహాన్తరస్థితం వో జ్యోతిః। సుజ్యోతిః॥ తత్ప్రపితామహ – జ్వాలాభేదేన – గృహాన్తరస్థితం వో జ్యోతిః। సుజ్యోతిః॥ హస్తోదకం దత్వా। ఉపవీతీ। యువాసువాసాః... ...దేవయన్తః॥ తత్పితః గోత్రశర్మన్ వసురూప – అన్తః ప్రావరణార్థం

బహిః ప్రావరణార్థం - వా ఆచ్ఛాదనార్థం - అలంకరణార్థం వసి
ప్రార్థన మిదంవాసః । సువాసః । వస్త్రాభావే సాక్షతాథమిళితాః ।
సుమళితాః । అర్చనం సంపూర్ణం । ఏవం । తత్పితామహ గోత్రశర్మన్రుద్ర
రూప .....అర్చనం సమ్పూర్ణమ్ । తత్ప్రపితామహ గోత్రశర్మన్నాది
త్యరూప... అర్చనం సమ్పూర్ణమ్ । అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవన్తో
బ్రువన్తు । అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తు । యుష్మదనుజ్ఞయా - శ్రాద్ధ సంరక్షక
శ్రీ మహావిష్ణో రారాధనం కరిష్యే । ఉపవీతీ ।

—। విష్ణ్వర్చనమ్ ।—

శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో, ఇదమాసనమ్ । సుఖాసనమ్ ।
హస్తోదకందత్వా । విష్ణోర్దేవక్షణః క్రియతామ్ । ఓం తథా । ప్రాప్నోతు
భవాన్ ప్రాప్నవాని । బ్రాహ్మణస్య పురతః ప్రాగగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య ।
తేష్వర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య । తదుపరిదర్భం నిధాయ । ఉత్తానం కృత్వా ।
పవిత్రమసి వైష్ణవం వాయుస్త్వమనసాపునాతు । పవిత్రంనిధాయ । ప్రోక్ష్య ।
యవానవకీర్య । శన్నో దేవీరిత్యుదకమాపూర్య । శన్నో దేవీ...స్రవన్తునః ।

విష్ణవే తేజస్త్వం గృహ్ణామి । యవోసి ధాన్య ... స్న్ప్రతమ్ ।

అర్ఘ్యపాత్రే అర్చత ప్రార్చత ఇమే గంధాః । పుష్పాభావే. ఇమే
అక్షతాః । ఇమాని శ్రీ తులసి భృంగరాజ దర్భపత్రి తృణానిచ । విష్ణో
పాత్రం సంపన్నం । సుసంపన్నం । స్వాహార్ఘ్యః । అస్త్వర్ఘ్యః । హస్తోదకం
దత్వా । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుం, భవత్స్వావాహయిష్యే ।
ఆవాహయ ।

తద్విష్ణోః పరమంపదగ్ం సదాపశ్యన్తి సూరయః । దివీవచక్షు
రాతతమ్ । ఇత్యావాహ్య । తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసస్సమిన్ధతే ।
విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్ ।

కాత్యాయనస్థాయ। సావధానాభవన్తుతే: సావధానాస్స్మః । హస్తోద
కందత్వా। హస్తేపవిత్రం నిధాయ॥

యాదివ్యాఆపః...స్సుహవాభవన్తు। శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహా
విష్ణో ఇదన్తే అర్ఘ్యమ్। అస్త్వర్ఘ్యమ్ । తతశ్శుద్ధోదకం । పునః హస్తోదకం
దత్వా। విష్ణవే పాత్రం స్థానే స్థి। స్వధా నమః। తతశ్శుద్ధోదకం॥ అర్చనమ్।
అర్చతప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత........ ధృష్ణ్వర్చత। గంధ
ద్వారాం ... హ్వయేశ్రియమ్॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో యథా
భాగశః అమీవో గంధాః॥ సుగంధాః॥ ఆయనేతే పరాయణే...స్సుహా
ఇమే॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో పుష్పార్థా ఇమే అక్షతాః । సుపు
ష్పాణి॥ ధూరసిధూర్వ ... వయం ధూర్వామః॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ
మహావిష్ణో ఉదక ద్రవ్యేణైవ సాంకల్పికోవో ధూపః॥ సుధూపః॥ ఉద్దీప్య
స్వజాతవేదోపఘ్నం...... దిశోదిశ । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణో
జ్వాలాభేదేన దేవపూజాన్తరస్థితంవో జ్యోతిః । సుజ్యోతిః హస్తోదకం
దత్వా । యువాసువాసాః......దేవయన్తః । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహా
విష్ణో అన్తః ప్రావరణార్థం – బహిః ప్రావరణార్థం – వః ఆచ్ఛాదనార్థం
పవిత్రార్థ మలంకరణార్థ మిదంవో వాసః । సువాసః । వస్త్రాభావే సాక్షతా
ఇమే కుశాః । సకుశాః॥ అర్చనం సంపూర్ణం। అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితిభవన్తో
బ్రువన్తు । అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తు । యుష్మదనుజ్ఞయా సర్వత్ర మండలో
ద్వర్తనం కరిష్యే । కురుష్వ ।

బ్రాహ్మణానాం పురతో చతురశ్రాణిమండలానికృత్వా । భోజన
పాత్రాణి నిధాయ । ఔపాసనాగ్నిజం భస్మగృహీత్వా । ప్రతిపురుషం
పాత్రసహితం పరితో భస్మమర్యాదాంకుర్యాత్ ॥

—॥ ప్రాణాహుతి ॥—

పాకాత్కించిదన్నమాదాయ । పాత్రాన్తరే నిధాయ । అభి
ఘార్య । ప్రాణానాయమ్య । పూర్వోక్తైవంగుణ ...... యాం తిథౌ ।

ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యావస్థాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయా ప్రేతాహుతింహోష్యామి॥ ఔపాసనాగ్నే ర్దక్షిణభాగే కించిదగ్నిం విభజ్య ॥ దక్షిణా ప్రాగగ్రై ర్దర్భై రగ్ని మప్రదక్షిణం పరిస్తీర్య । తూష్ణీం సమన్త మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । మేక్షణమేవ స్తీర్య । తేనావదాయ; అభిఘార్య ॥ పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతా యాముష్మై యమాయచస్వాహా ॥ పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయాముష్మై యమాయేదమ్ ॥ తూష్ణీం సమన్త మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ మేక్షణం ప్రక్షాళ్యాగ్నౌ ప్రహృత్య ॥ ప్రేతస్థానే హస్తోదకం దత్వా । శోధనపాత్రే అభిఘార్య । తచ్ఛేషాత్కించిన్నిధాయ ॥ పునరభిఘార్య । పునః హస్తోదకం దత్వా । తచ్ఛేషమన్యస్మిన్నిదధాతి ॥

— అగ్నౌకరణమ్ —

పునరపి పాకాత్కించి దన్న మాదాయ । పాత్రాన్తరే నిధాయ ॥ అభిఘార్య ॥ (శ్రీ) గోవిందగోవింద ..... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా అన్నసంస్కారార్థ మగ్నౌకరణం కరిష్యే ॥ కురుష్వ । ప్రాచీనావీతీ ॥ ఔపాసనాగ్ని ముపసమాధాయ । దక్షిణా ప్రాగగ్రైర్దర్భై రగ్ని మప్రదక్షిణం పరిస్తీర్య । అన్న మగ్నావధిశ్రిత్య । దక్షిణతో ద్వాస్య । అద్భిః ప్రోక్ష్య । అభిఘార్య । అన్నం ద్వాభ్యాం దర్వ్యాభ్యాం చతుర్ధావిభజ్య ॥ ఆగ్నేయభాగే అభిఘార్య ॥ తూష్ణీం సమన్త మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । మేక్షణ ముపస్తీర్య । తేనావదాయ । అభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి । ఉపవీతీ । దక్షిణం జాన్వాచ్య ॥

ఓం సోమాయ పితృపీతాయ స్వధానమః ॥ అర్ఘ్యం జుహోతి । సోమాయ పితృపీతాయేదమ్ ॥ శేషం పాత్రాన్తరే నిధాయ ॥ ప్రాచీనావీతీ । మేక్షణముపస్తీర్య । తేనావదాయ । అభిఘార్య । ఉపవీతీ । దక్షిణం

జాన్వాచ్య ॥ ఓం యమాయాఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వధానమః ॥ అర్ధం జుహోతి ॥ యమాయాఙ్గిరస్వతే పితృమత ఇదమ్ ॥ శేషం పాత్రాన్తరే నిధాయ ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ మేక్షణేన హోమద్రవ్యశిష్ట మాదాయ ॥ అనుపస్తరణాభిఘారణేన జుహోతి ॥ ఉపవీతీ ॥ దక్షిణం జాన్వాచ్య ॥ ఓం అగ్నయే కవ్యవాహనాయస్వధానమః ॥ సర్వంజుహోతి ॥ అగ్నయే కవ్యవాహనాయేదమ్ ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ తూష్ణీం సమస్త మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ సవ్యేన - మేక్షణమగ్నౌప్రహరతి ॥

చతుస్సాగరపర్యన్తమ్......అహంభో అభివాదయే ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ తత్పితృస్థానే హస్తోదకం దత్వా ॥ తత్పితామహస్థానే హస్తోదకం దత్వా॥ తత్ప్రపితామహస్థానేహస్తోదకందత్వా॥భోజనపాత్రాణ్యవస్తీర్య॥ ఉచ్ఛిష్టభాగ మాదాయ ॥ సవ్యంజాన్వాచ్య ॥ స్వధేయం స్వధేయమ్ స్వధేయం ॥ అస్తుస్వధా ॥ ఇతిభోజనపాత్రేషు నిధాయ ॥ పునరభిఘార్య ॥ పునః - తత్పితృపితామహ ప్రపితామహస్థానేషు హస్తోదకం దత్వా ॥ ఉపవీతీ ॥ అస్వధేత్యాశ్రావయతి ॥ అస్తుస్వధేతి ప్రత్యాశ్రావయతి ॥ స్వధానమఇతి వషట్కరోతి ॥ స్వధాకారోహిపితౄణామ్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥ విశ్వేదేవస్థానే హస్తోదకందత్వా ॥ భోజనపాత్రే ష్వభిఘార్య ॥ పునః హస్తోదకందత్వా ॥

విష్ణుస్థానే హస్తోదకందత్వా ॥ భోజనపాత్రే అభిఘార్య ॥ పునః హస్తోదకందత్వా ॥ తతః విశ్వేదేవాదిపాత్రేషు అన్నాదికం బహుదత్వా॥ అభిఘార్య ॥

—॥ విశ్వేదేవస్య కృత్ ॥—

ఓం భూర్భువస్సువః......ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి-హవిః ప్రోక్ష్య ॥ దేవసవితః ప్రసువ ॥ ఇతి సమస్తం ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ హస్తోదకం

దత్వా ॥ దక్షిణం జాన్వాచ్య ॥ పృథివీతేపాత్ర మితి. కరాభ్యాం పాత్ర మాలభ్య ॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణానాం త్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమి అక్షితమసి మైషాం క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మింల్లోకే ॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమేతి - ద్విజాంగుష్ఠమన్నే నివేశ్య ॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్ । సమూఢమస్యపాగ్ం సురే ॥ స్వాహా శ్రీవిష్ణో హవ్యం రక్షస్వ - కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ - ఏతద్వోహవ్యం సపరికరం - కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవతేదమన్నం - సపరికరం హవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే - దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తే స్తర్పణం గయాయాంభూః - గదాధరోభోక్తా అన్నం బ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మ భోక్తాచబ్రహ్మ సౌవర్ణమిదంపాత్ర మక్షయ్యవటచ్ఛాయేయం - కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాయ ఇదమిద మన్నం అమృతస్వరూపం - ఆతృప్తే ర్దాస్యమానమక్షయ్యాతృప్త్యర్థగాం యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ స్వాహా నమమ ॥ ఇత్యుదకం భూమౌ విసృజేత్ । గయాయాం శ్రీవిష్ణు పాదాది సమస్తపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవన్తోబ్రువన్తు ॥ గయాయాం దత్తమస్తు ॥ ఇతి భోక్తావదేత్ ॥

యేదేవాదివ్యేకాదశస్థ పృథివ్యా మధ్యేకాదశస్థాప్సుషదోమహి నైకాదశస్థతే దేవాయజ్ఞమిమంజుషధ్వమ్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥ విశ్వేదేవ స్తుష్టో వరదోభవతు ॥

—: ద్వితీయ విశ్వేదేవత్యక్షమ్ :—

ఓం భూర్భువస్సువః...... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి పాణిప్రోక్ష్య । దేవసవితః ప్రసువ ఇతి సమస్తం ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । హస్తోదకం దత్వా ॥ దక్షిణం జాన్వాచ్య ॥ పృథివీతేపాత్రమితి కరాభ్యాం పాత్ర

మాలభ్య । పృథివీ తేపాత్రం .... లోకే । ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే । ద్విజాఙ్గుష్ఠమన్నే నివేశ్య ।

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే .... సురే । స్వాహా శ్రీ విష్ణో హవ్యం రక్షస్వ - కామ సంజ్ఞకవిశ్వేదేవ పితరో హావ్యం సపరికరం కామసంజ్ఞక విశ్వే దేవ తేదమన్నం సపరికరం హవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే దత్తం దాస్య మానంచాతృప్తే స్తత్సర్వంగయాయాంభూః గదాధరో భోక్తా - అన్నంబ్రహ్మ అహంచబ్రహ్మ భోక్తాచబ్రహ్మ సౌవర్ణమిదం పాత్రి మక్షయ్య వటచ్ఛాయాయాం కామసంజ్ఞ కవిశ్వేదేవాయ ఇద మిదమన్నం అమృతస్వరూపం ఆతృప్తేర్దాస్య మానమక్షయ్య తృప్త్యర్థం యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ స్వాహానమమ। ఇత్యక్షతోదకం భూమావిసృజేత్ । గయాయాం శ్రీ విష్ణుపాదాది సమస్తస్థానేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవన్తోబ్రువన్తు । గయాయాం దత్తమస్తు। ఇతి భోక్తావదేత్ । యేదేవా .... జుషధ్వమ్। ఇత్యుపస్థాయ । విశ్వేదేవ స్సుప్రీతో వరదోభవతు ।

—: పితృత్యక్తమ్ :—

ప్రాచీనావీతీ। ఓం భూర్భువస్సువః .... ప్రచోదయాత్ । ఇత్యన్నం ప్రోక్ష్య । అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । హస్తోదకం దత్వా । సవ్యం జాన్వాచ్య । పృథివీ తేపాత్ర మితికరాభ్యాం పాత్రమాలభ్య । పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపాన యోర్జుహోమ్యక్షితమసిమాస్యక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్ లోకే। ఇదంవిష్ణుర్వి చక్రమేతి ద్విజాఙ్గుష్ఠ మన్నే నివేశ్య । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే ...... పాంసురే॥ శ్రీ విష్ణో అన్నం రక్షస్వ । పితః

గోత్ర శర్మన్ ప్రేత పితస్తే అన్నం సపరికరం । పితా గోత్రః శర్మా ప్రేతో దేవతేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్యాహవ నీయార్థే దత్తం దాస్య మానం చాతృప్తేస్తత్సర్వం రాజత మిదంపాత్ర మక్షయ్య వట చ్ఛాయేయం – పితే గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం సోపస్క- రం – సపరికరం – సదక్షిణాకం–సతాంబూలం – సతిలాపి ధానోదకుంభం పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినా దారభ్య ద్వాదశాహాని ప్రేతత్వనివృత్త్యై పస్వాది పితృలోకావా ప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు॥

—: తత్పితృ తృప్తమ్ :—

ఓం భూమ్యవస్సువః ...... ప్రచోదయాత్ । ఇతిహవిః ప్రోక్ష్య। ప్రిసుప। ఇత్య ప్రిదక్షిణం పరిషిచ్య। హస్తోదకందత్వా। పృథివీతే పాత్రి మితికరాభ్యాంపాత్రి మాలభ్య। పృథివీతే పాత్రం ... లోకే॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమ ఇతి ద్విజాంగుష్ఠ మన్నే నివేశ్య। ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే ..... సురే స్వధా శ్రీవిష్ణో హవ్యం రక్షస్వ । తత్పితః గోత్ర! శర్మన్వ సురూప పితస్తే హవ్యం సపరికరం తత్పితా గోత్రః శర్మావసు రూపో దేవతేద మన్నం సపరికరం హవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేస్తత్సర్వం గయేయం భూః గదాధరో భోక్తా అన్నంబ్రహ్మ అహంచబ్రహ్మ భోక్తాచబ్రహ్మ రాజతమిదం పాత్రి మక్షయ్య వటచ్ఛాయేయం తత్పితే గోత్రాయశర్మణే వసు రూపాయ ఇదమిదమన్నం అమృతస్వరూపం ఆతృప్తే ర్దాస్యమానమ. క్షయ్య తృప్త్యర్థం యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ స్వధానమమ ।– ఇతి తిలోదకం భూమౌ విసృజేత్ । గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సమస్తపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । గయా యాం దత్తమస్తు। యేచేహ పితరో యేచ నేహ యాంశ్చ విద్మయాంశ్

ఉద్గన ప్రవిష్ట్వ । త్వం వేత్థ యతి తే జాతవేదస్స్వధాభిర్యజ్ఞం సుకృతం జుషస్వ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥

—॥ త త్పి తా మ హ త్య క్త మ్ ॥—

ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి సావిత్ర్యోక్ష్య । ప్రణవ । ఇత్యప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ హస్తోదకం దత్వా ॥ పృథివీ తే పాత్ర మితి కరాభ్యాం పాత్రమాలభ్య ॥ పృథివీ తే పాత్రం......లోకే ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమ ఇతి – ద్విజాంగుష్ఠమన్నే నివేశ్య ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే .. ...పాంసురే ॥ శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ । తత్పితామహ గోత్ర శర్మ రుద్రరూప – పితృకవ్యం సపరికరం – తత్పితామహః – గోత్రః – శర్మా రుద్రరూపో దేవ తేదమన్నం సపరికరం – కవ్యం బ్రాహ్మణస్యావాహ నీయార్థే – దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేస్తత్సర్వం గయేయం భూః – గదాధరో భోక్తా – అన్నం బ్రహ్మ అహం చ బ్రహ్మా – భోక్తా చ బ్రహ్మ – రాజతపాత్రం పాత్రి మక్షయ్య వటచ్ఛాయేయం – తత్పితామహాయ గోత్రాయ శర్మణే రుద్రరూపాయ ఇదమిదమన్నం అమృతస్వరూపం తృప్తేర్దాస్యమాన మక్షయ్య తృప్త్యర్థం – యథాభాగం కవ్యం తత్సత్ స్వధా నమమ ॥ ఇతి తిలోదకం భూమౌ విసృజేత్ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణు పాదాది సమస్తపాదేషు సర్వ తీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । గయాయాం దత్తమస్తు ॥ యే చేహ పితరో యే చ నేహ.. సుకృతం జుషస్వ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥

—॥ త త్ప్ర పి తా మ హ త్య క్త మ్ ॥—

ఓం భూర్భువస్సువః——ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి సావిత్ర్యోక్ష్య । ప్రణవ । ఇత్యప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । హస్తోదకం దత్వా ॥ పృథివీ తే పాత్ర

మితి కరాభ్యాం పాత్రమాలభ్య ॥ పృథివీతేపాత్రం.....లోకే । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమేతి ద్విజాంగుష్ఠమన్నే నివేశ్య । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే .. ...పాగ్ంసురే ॥ శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ ॥ తత్పితామహ గోత్ర శర్మన్నాదిత్యరూప – ఏతత్తే కవ్యం సపరికరం – తత్పితామహాః – గోత్రాః శర్మాణ ఆదిత్యరూపాః దేవతేదమన్నం సపరికరంకవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే – దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేః తత్సర్వం గయేయుంభూః – గదాధరో భోక్తా అన్నంబ్రహ్మా – అహంచబ్రహ్మా – భోక్తాచ బ్రహ్మా – రజతమిదంపాత్ర మక్షయ్య వటచ్ఛాయేయం – తత్పితామహాయ గోత్రాయ శర్మణే ఆదిత్యరూపాయ – ఇదమిదమన్నం అమృతస్వరూపం అతృప్తేర్దాస్యమాన మక్షయ్య తృప్త్యర్థం – యథాభాగం కవ్యం తత్సత్ స్వధానమమ । ఇతి తిలోదకం భూమౌ విసృజేత్ । గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సమస్తపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । గయాయాం దత్తమస్తు । యేచేహపితరోయేచ నేహ...... సుకృతం జుషస్వ । ఇత్యుపస్థాయ ।

— విష్ణుత్యక్తమ్ —

ఉపవీతీ । ఓంభూర్భువస్సువః......ప్రచోదయాత్ । ఇతి హవిః ప్రోక్ష్య । దేవసవితః ప్రసువ । ఇతి ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య । హస్తోదకం దత్వా । పృథివీతేపాత్ర మితి కరాభ్యాం పాత్ర మాలభ్య । పృథివీతే పాత్రం..... లోకే । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమేతి ద్విజాంగుష్ఠమన్నే నివేశ్య । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే ... ... పాగ్ంసురే । శ్రీవిష్ణో హవ్యం రక్షస్వ । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణో ఏతద్వో హవ్యం సపరికరం – విష్ణుదేవతేదమన్నం సపరికరం హవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే – దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేః తత్సర్వం గయేయుంభూః – గదాధరో భోక్తా – అన్నంబ్రహ్మా అహంచబ్రహ్మా – భోక్తాచబ్రహ్మా – సువర్ణ మిదంపాత్ర

మక్షయ్య వటచ్ఛాయేయం – శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే – శంఖ
చక్ర గదాధరాయ – లక్ష్మీసమేతాయ – గరుడవాహనాయ ఇదమిద
మన్నం అమృతస్వరూపం – అత్ర ప్రేర్యమాన మక్షయ్య తృప్త్యర్థం
యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ స్వాహా నమమ । ఇత్యుక్త్వోదకం భూమౌ
విసృజేత్ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సమస్తపాదేషు సర్వతీర్థేషు
దత్తమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ గయాయాందత్తమస్తు ॥ విష్ణోర్రరాటమసి
విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణ
వేత్వా ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥

—: శ్రాద్ధ మహిమాభి వర్ణనమ్ :—

శ్లో॥ సప్తవ్యాధా దశార్ణేషు మృగాః కాలాంజనేగిరౌ । చక్ర
వాకాశ్శరద్వీపే హంసాస్సరసిమానసే ॥ తేస్మజాతాః కురుక్షేత్రే
బ్రాహ్మణా వేదపారగాః । ప్రస్థితా దీర్ఘమధ్వానం యూయం తేభ్యోవ
సీదత ॥ అమూర్తానాంచ మూర్తానాం పితౄణాం దీప్తతేజసామ్ । నమ
స్యామి సదా తేషాం ధ్యాయినాం యోగచక్షుషామ్ ॥ చతుర్భిశ్చ చతు
ర్భిశ్చ ద్వాభ్యాం పంచభిరేవచ । హూయతేచ పునర్ద్వాభ్యాం సమే
విష్ణుః ప్రసీదతు ॥ బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మ హవిర్బ్రహ్మాగ్నౌ బ్రహ్మణా
హుతమ్ । బ్రహ్మైవ తేనగంతవ్యం బ్రహ్మకర్మ సమాధినా ॥ యజ్ఞేశ్వ
రో హవ్య సమస్తకవ్య భోక్తావ్యయాత్మా హరిరీశ్వరోత్ర । తత్సన్నిధానా
దపయాన్తు సద్యో రక్షాంస్యశేషాణ్యసురాశ్చసర్వే ॥ ధ్యాంయోగి
నశ్చేన్న యస్తిర్యాం యఃజప్తి చయుజ్యనః ॥ హవ్యకవ్య భుగేకస్త్వాం
పితృదేవస్వరూపధృత్ । కర్త్రా క్రియాణాం సన ఇత్యతేక్రియస్స ఏవత
త్కర్మ ఫలంచయుచ్ఛ । స్వగాది యుతాని ధనమవ్యతేషం హరేర్నకించి
ద్వ్యతిరిక్తమస్తి ॥

—: గయాభివర్ణనమ్ :—

గయాయాం ధర్మపృష్ఠేచ సదసి బ్రహ్మణస్తథా। గయాశీర్షే వటేచైవ పితౄణాం దత్తమక్షయమ్॥ పంచక్రోశం గయాక్షేత్రం క్రోశమేకం గయాశిరః। యత్రయత్ర స్మరిష్యన్తి తత్రతత్ర ముక్తిర్న సంశయః॥

—: బ్రాహ్మణప్రార్థనా :—

దేశకాలపాత్ర మన్త్రతన్త్ర కర్తృలోపక్రియా హవిస్థల ద్రవ్యాదిభిః సర్వం న్యూనాతిరిక్తాభ్యాం కర్మణ్యచ్ఛిద్రమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు। సర్వం న్యూనాతిరిక్తాభ్యాం కర్మణ్యచ్ఛిద్రమస్తు। ఇతి ప్రతివచనమ్॥

—: ధారాదత్తమ్ :—

ప్రాణానాయమ్య – ఓం భూః ఓం భువః ఓగ్ం సువః .... యాంతిథౌ॥ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ద్వాదశాహాని ప్రేతత్వ నివృత్త్యా వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతం తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహాన్ గోత్రాన్ శర్మణః వసు రుద్రాదిత్య రూపాన్ ఉపవీతీ। కాలకామ సంజ్ఞకాన్ విశ్వాన్ దేవాన్ శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుంచ ఉద్దిశ్య షుడ్యాశ్రిభు మానేనాసన ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ద్వాదశాహాని ప్రేతత్వ నివృత్త్యావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధేన పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం ఉపవీతీ। కాలకామ సంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణోశ్చ ఏతేషాం సర్వేషాం సగుణీభూత గయాన్నశ్రాద్ధేనాక్షయ్య తృప్తిర్భూత్వా పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహైః గోత్రైః శర్మభిర్వసు రుద్రాదిత్యరూపైస్సహ సమానోదక సాపిండ్య సిద్ధిద్వారా

ప్రేతత్వ నివృత్త్యావస్థాది పితృలోకావాప్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ ఇతి తిలోదక ముత్సృజేత్ ॥ తథాస్తుః ప్రేతత్వ నివృత్త్యావస్థాది పితృలోకావాప్తిరస్తు । యథాకాల దత్తమస్తు । సర్వాంసగుణమస్తు ॥ ఇతి ప్రతివచనమ్ ॥

—: భోజనపాత్రేషు మధు నిధానమ్ :—

ఓం భూర్భువస్సువః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥ మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః ॥ మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తు నః పితా ॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః ॥ మధు మధు మధు ॥ ఇతి సర్వత్ర భోజనపాత్రేషు మధునిధాయ ॥

—: బ్రహ్మాది నమస్కారః :—

ఓం తద్బ్రహ్మ । ఓం తద్వాయుః । ఓం తదాత్మా । ఓం తత్సత్యమ్ । ఓం తత్సర్వమ్ । ఓం తత్పురోర్నమః ॥ ఇతి నమస్కుర్యాత్ ॥

—: జపః :—

అన్తశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు । త్వం యజ్ఞస్త్వం వషట్కారస్త్వమిన్ద్రస్త్వగ్ం రుద్రస్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః । త్వం తదాప ఆపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ఇతి జపేత్ ॥

—: అన్న ప్రార్థనా :—

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి ।

శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి ।

శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి ।

శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి ॥

శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతంజుహోమి॥ ఇతి ప్రార్థనంకుర్యాత్ ॥

బ్రహ్మణిమ ఆత్మామృతత్వాయ ॥ యథా సుఖం పరిషేచనమ్ ॥

—: పరిషేచనాని :—

విశ్వేదేవాది సర్వత్ర హస్తోదకందత్వా ॥ ఓం భూర్భువస్సువః... ...ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నం ప్రోక్ష్య ॥ సత్యంత్వర్తేనపరిషించామి ॥ ఇతి సర్వత్ర పరిషిచ్య ॥ విశ్వేదేవాది సర్వత్ర పునః హస్తోదకందత్వా ॥ కాల సంజ్ఞక విశ్వేదేవాయ – అమృతమస్తు ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాయ – అమృతమస్తు ॥ పితే గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ అమృతమస్తు ॥ తత్పిత్రే అమృతమస్తు । తత్పితామహాయ అమృతమస్తు ॥ తత్ప్రపితామహాయ అమృతమస్తు ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే అమృతమస్తు ॥ నివీతీ భూత్వా । కుశమాదాయ । ఉపవీతీభూత్వా ।

—: అష్టాదశ గయా స్మరణ :—

శ్లో॥ ఈశానవిష్ణు కమలాసన కార్తికేయ వహ్నిత్రయార్క రజనీశ గణేశ్వరాణాం । సభ్యావసథ్య దహనద్వయమతం గజానాం క్రౌంచామరేన్ద్ర కలశోద్భవ కశ్యపానాం । పాదాన్నమామి సతతం పితృముక్తిహేతూన్ ॥ ఇతి స్మరేత్ ॥ తృణం నిరస్య । అపఉపస్పృశ్య ॥

— శ్రాద్ధభూమి వర్ణనః —

ఇయం భూర్గయా - ఏతే బ్రాహ్మణాః గదాధరాః । పితృరూపీ శ్రీ జనార్దనః ప్రీయతాం తత్ప్రసాదాత్పూర్ణమస్తు । ఇతి తిలోదకం భూమౌ త్యజేత్ ।

— బ్రాహ్మణనమస్కారః —

నమో దేవేభ్యః । స్వధా పితృభ్యః । నమో విష్ణవే ।

— సర్వత్ర ఉదకప్రాశన । ప్రాణాహుతయః —

౧. అమృతోపస్తరణమసి । ఇత్యుదకం పిబేత్ । శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోమృతం జుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । ఓం ప్రాణాయ స్వాహా ।

౨. శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోమృతం జుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । ఓం అపానాయ స్వాహా ॥

3. శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోమృతం జుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । ఓం వ్యానాయ స్వాహా ।

౪. శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోమృతం జుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । ఓం ఉదానాయ స్వాహా ।

౫. శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోమృతం జుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । ఓం సమానాయ స్వాహా ।

బ్రహ్మణిమ ఆత్మామృతత్వాయ । ఇత్యాత్మానం పశ్యేత్ ।

సర్వత్ర బ్రాహ్మణసమీపే జలం నిధాయ ॥

— ప్రార్థనా —

యథాసుఖం జుషధ్వమ్ । జుషామహే । ఇతి ప్రతివచనమ్ ।

— మక్షికాబాధా నివృత్తిమన్త్రః —

ద్వౌదర్భావాదాయ । సర్వత్ర మక్షికావిధూయతే – యదశ్వస్యేతి ।– యదశ్వస్య క్రవిషో మక్షికాశ యద్వా స్వరౌ స్వధితౌ రిప్తమస్తి । యద్ధస్తయోశ్శమితుర్యన్నఖేషు సర్వా తా తే అపి దేవేష్వస్తు ॥ మక్షికాబాధా నివృత్తిరస్తు ।

— విష్ణుస్మరణమ్ —

శ్లో॥ కతా కలికృతాన్ దోషాన్ ద్రవ్య దేశాత్మ సంభవాన్ । సర్వాన్ హరతి చిత్తస్థో భగవాన్ దేవకీసుతః ॥ మన్త్రమధ్యే క్రియామధ్యే విష్ణోస్స్మరణపూర్వకమ్ । యత్కిఞ్చిత్క్రియతే కర్మ తత్కర్మ సఫలం భవేత్ ॥ విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః ఇతి స్మరేత్ ।

— బ్రాహ్మణ ప్రార్థనా —

శ్లో॥ అపేక్షితం యాచితవ్యం త్యాజ్యం నైవా నపేక్షితమ్ । ఉపవిశ్య సుఖేనైవ భోక్తవ్యం స్వస్థమానసైః । ఇతి ప్రార్థయేత్ ॥ తతః బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ ॥

— గాయత్రీ మన్త్ర జపమ్ —

భోక్తౄన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వా । త్రివారం గాయత్ర్యామనుజ్ఞా । అను బ్రూహి । ఓం భూర్భువస్సువః.....ప్రచోదయాత్ ।– ఏవం త్రిః ।

— మధ్వాది మన్త్ర శ్రవణమ్ —

౧. మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః ।

౨. మధునక్త ముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధు ద్యౌరస్తు నః పితా ।

౩. మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః ।

౪. మధుమధుమధు ।

౫. అన్నమీమదన్త హ్యవప్రియా అధూషత । అస్తోషత స్వభానవో విప్రా నవిష్ఠయా మతీ । యోజాన్విన్ద్ర తే హరీ ॥

ఇతి పంచర్చం శ్రావయిత్వా ।

—: మధువచనమ్ :—

మధుమధుమధు । ఇత్యుక్త్వా । మయాకృతం శ్రాద్ధం సంపన్నం। సుసంపన్నమ్ । మయాకృతైతచ్ఛ్రాద్ధం సంపాదితేషు పదార్థేషు యద్యదిష్టం తత్తత్ప్రష్టవ్యమ్ । సర్వం సమృద్ధమ్ ।

—: తృప్తిప్రశ్న వికిరదానమ్ :—

ప్రాచీనావీతీ । పితః గోత్ర శర్మన్ ప్రేత సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏష తృప్తిః। అస్తు తృప్తిః। ఇతి సలిలముదకమన్నం ప్రేతస్య పురతో నిధాయ ।

తత్పితః తృప్తోసి తృప్తోసి । తృప్తాస్మి । ఉదకప్లుత మన్నమాదాయ । అసంస్కృతప్రమీతానాం త్యాగినాం యోషితాం తథా। దాస్యామి తేభ్యో వికిరమన్నం తాభ్యశ్చ పైతృకమ్ । ఇతి భోజనపాత్రస్య ప్రాగ్భాగే అప్రదక్షిణమన్నం ప్రకీర్య। అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ।

తత్పితామహ తృప్తోసి తృప్తోసి । తృప్తాస్మి । ఉదకప్లుత మన్నమాదాయ । అసంస్కృతప్రమీతానాం......పైతృకమ్ । ఇతి భోజన పాత్రస్య ప్రాగ్భాగే అప్రదక్షిణమన్నం ప్రకీర్య । అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ।

తత్పితామహ తృప్తోసి తృప్తోసి । తృప్తోస్మి । ఉదకప్లుతమన్న మాదాయ । అసంస్కృత ప్రమీతానాం....పైతృకమ్ । ఇతి భోజన పాత్రస్య పశ్చాద్భాగే అప్రదక్షిణమన్నం ప్రకీర్య । అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ।

ఉపవీతీ । కాల సంజ్ఞక విశ్వేదేవ తృప్తోసి తృప్తోసి । తృప్తోస్మి । ఉదకప్లుత మన్నమాదాయ । అసోమ పాశ్చయే దేవా యజ్ఞ భాగవివర్జితాః । తేషామన్నం ప్రదాస్యామి వికిరం వైశ్వదైవికం । ఇతి భోజన పాత్రస్యోత్తరభాగే ప్రదక్షిణమన్నం ప్రకీర్య । ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ।

కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ తృప్తోసి తృప్తోసి । తృప్తోస్మి । ఉదకప్లుతమన్న మాదాయ । అసోమపాశ్చ.....వైశ్వదైవికమ్ । ఇతి భోజన పాత్రస్యోత్తరభాగే ప్రదక్షిణమన్నం ప్రకీర్య । ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ।

శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో - తృప్తోసి తృప్తోసి । తృప్తోస్మి । ఉదకప్లుత మన్నమాదాయ । అనంత యోగభవే ద్రష్టా లోకైకసాధనమ వ్యయమ్ । పితౄణాంచ పరం క్షేమం విష్ణోరన్నంచ నైష్ఠికమ్ ॥ ఇతి భోజనపాత్రస్యోత్తరభాగే ప్రదక్షిణమన్నం ప్రకీర్య । ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ।

ప్రాచీనావీతీ । దేవ పితృమధ్యే భూమిం ప్రోక్ష్య । తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । తేషు తిలోదకం నినయ ॥

యేఽగ్నిదగ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధా జాతాః కులే మమ । భూమౌ దత్తేన పిండేన తృప్తా యాంతు పరాం గతిమ్ । అగ్నిదగ్ధేభ్యః అనగ్నిదగ్ధేభ్యః అస్మత్కుల ప్రమీతపుత్రేభ్యః అయం వికిర పిండస్స్వధా నమః । అగ్నిదగ్ధాః అనగ్నిదగ్ధాశ్చ ప్రీయంతామ్ । పితృభ్యస్తిలోదకమ్ । ఉపవీతీ । పవిత్రం విసృజ్య । అప ఉపస్పృశ్య । అన్య పవిత్రం ధృత్వా ఆచమ్య ।

— ఉచ్ఛిష్టభాగాన్నదానమ్ —

భుక్తపాత్రోచ్ఛిష్టభాగాన్నం దీయతామ్ ।

శ్లో॥ యజమానస్సుబేలాశ్చ నానాదానాన్యకాంక్షిణః ।
తేనత్వం తృప్తిమాయాస్తు యజమానస్త్వేవ భూతలే ॥
ఇతి పితృస్థాన బ్రాహ్మణాః గృహీతేమానన్నాదీని భూమౌ త్యజేత్ ।

— ఉత్తరాపోశనం - మన్త్రపఠనమ్ —

ప్రేతస్థానపూర్వకం సర్వత్ర ఆపోశనార్థం జలం దద్యాత్ । అమృతాపిధానమసి । ఇతి కించిజ్జలం పిబేత్ ।

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । ప్రాణమన్నేనాప్యాయస్వ ।

శ్రద్ధాయామపానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । అపానమన్నేనాప్యాయస్వ ।

శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । వ్యానమన్నేనాప్యాయస్వ ।

శ్రద్ధాయాముదానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । ఉదానమన్నేనాప్యాయస్వ ।

శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । సమానమన్నేనాప్యాయస్వ । అఙ్గుష్ఠమాత్రః పురుషోఽఙ్గుష్ఠం చ సమాశ్రితః । ఈశస్సర్వస్య జగతః ప్రభుః ప్రీణాతి విశ్వభుక్ । రౌరవే పుణ్యనిలయే పద్మార్బుద నివాసినాం । అర్థినాముదకం దత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు । ఇతి హస్తప్రక్షాళనం - దక్షిణభాగే భూమౌ అప్రదక్షిణం నినయేత్ ।

— పిండప్రదాన సంకల్పః —

ప్రాణానాయమ్య । పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః .... గోత్రస్య .... శర్మణః ప్రేతస్య .... ద్వాదశాహే ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం సపిండీ

కరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధేయ తిలోదక పిండప్రదానమద్య కరిష్యే ॥ కుతుమ్వ ॥ ప్రేతాహుతిశేషం – భుక్తశేషంచ సంసృజ్య పిండం కృత్వా । హస్తౌ ప్రక్షాళ్య ॥ తతః అగ్నౌకరణ హుతశేషంచ సంసృజ్య పిండత్రియం కుర్యాత్ । హస్తౌ ప్రక్షాళ్య । ఉచ్ఛిష్టాదరత్నిమాత్రంత్యక్త్వా – భూమిం గోమయేనానులిప్య ॥ పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యాధః దక్షిణాగ్ర సేవిద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥

పిత్రే గోత్రాయ శర్మణే. ప్రేతాయ – దర్భోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ సవ్యం జాన్వాచ్య ॥

పిత్రే గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ – మరణదినాదారభ్య ద్వాద శేహాని – ప్రేతత్వ . వృత్త్యావస్థాది పిత్రులో [illegible] ర్థం సపిండీకరణాఖ్యస్మిన్ శ్రాద్ధే ప్రేతా [illegible] ఏషపిండ ఉపతిష్ఠతు । పిత్రే గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ అంజనముపతిష్ఠతు । అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు ।

—— తత్పిత్రాది పిండప్రదాన సంకల్పః ——

శ్రీ గోవిందగోవింద ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః సపిండీకరణాఖ్యస్మిన్ శ్రాద్ధే తత్పిత్రాదీనాం తిలోదక పిండప్రదానాని అద్య కరిష్యే ॥ కుతుమ్వ ॥

ప్రేతపిండస్య ప్రాగ్భాగే భూమిం గోమయేనానులిప్య । అపాం మేధ్యం యజ్ఞియగ్ం సదేవగ్ం శివమస్తుమే । అచ్ఛేత్తావో మారిష్యంభవాని శరదశ్శతమ్ ॥ ఇతి సమూలగ్ం సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిరాహరతి ॥– (అచ్ఛినత్తి) అప ఉపస్పృశ్య । అద్భిరవోక్ష్య ॥

అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా వేదిషదః ॥ ఇతి దక్షిణా ప్రాచీముఖః స్ఫ్యేన పరాచీనవేది ముద్ధృత్య । అప ఉపస్పృశ్య ॥

ఉదన్వన్నాం తర్పయః । పుష్పవన్నాం తత్పితామహః । తిలవన్నాం తత్ప్రపితామహః ॥ ఇత్యద్భిరవోక్ష్య ॥

ఆయన్తు పితరో మనోజవసః। ఇతి వేది మభిమన్త్ర్య। సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిరూర్ణామ్రదస్స్యోనం పితృభ్యస్త్వా భరామ్యహమ్। అస్మిన్త్సీదన్తుమే పితరస్సోమ్యాః। పితామహాః ప్రపితామహాశ్చానుగైస్సహ। ఇతి సకృదాచ్ఛిన్నేన బర్హిషా వేదిగ్ం స్తృణాతి।

మార్జయన్తాం తత్పితరః। మార్జయన్తాం తత్పితామహాః। మార్జయన్తాం తత్ప్రపితామహాః। ఇతి తిలోదకాంజలీన్నినీయ। సవ్యం జాన్వాచ్య। అవాచీన పాణిస్సకృదాచ్ఛిన్నే బర్హిషి దక్షిణాపవర్గాన్ పిండాన్ దదాతి॥

ఏతత్తే తత్పితః గోత్ర శర్మన్వసురూప యేచత్వామను। ఇతి పిండం దత్వా। ఏతత్తే తత్పిత్రే గోత్రాయశర్మణే వసురూపాయ యేచ తమనుగచ్ఛన్తి తేభ్యశ్చాయం పిండస్తస్మై తేస్వధానమః। గయాయాం దత్తమస్తు। ఇతి నమస్కృత్య।

ఏతత్తే తత్పితామహ గోత్ర శర్మన్రుద్రరూప యేచత్వామను। ఇతి పిండందత్వా। ఏతత్తే తత్పితామహాయ గోత్రాయ శర్మణే రుద్ర రూపాయ యేచతమనుగచ్ఛన్తి తేభ్యశ్చాయం పిండస్తస్మై తేస్వధానమః గయాయాం దత్తమస్తు। ఇతి నమస్కృత్య।

ఏతత్తే తత్ప్రపితామహ గోత్రశర్మన్నాదిత్యరూప యే చత్వామను। ఇతి పిండం దత్వా। ఏతత్తే తత్ప్రపితామహాయ గోత్రాయ శర్మణే ఆదిత్యరూపాయ యేచ తమను గచ్ఛన్తి తేభ్యశ్చాయం పిండస్తస్మై తేస్వధానమః। గయాయాం దత్తమస్తు। ఇతి నమస్కృత్య।

—: తత్పిత్రాది పిండేషు మధునిధానమ్ :—

మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః। మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః। మధు। మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః॥

యేసమానాస్సమనసః ...... శతగ్ంసమాః ॥ ఇతి ద్వాభ్యాం సంసృష్టపిండ మభిమన్త్ర్య ॥ కృష్ణకృష్ణకృష్ణ । ఇతి స్మరేత్ ॥

దక్షిణహస్తేన ప్రేతపిండ తృతీయభాగ మాదాయ । సవ్యహస్తేన తత్ప్రపితామహపిండం గృహీత్వా ॥ సజ్గచ్ఛధ్వగ్ం సమానోమన్త్ర ఇతి ద్వాభ్యాం తత్ప్రపితామహపిండే సంయోజయేత్ ॥

సజ్గచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వగ్ం ...... హావిషాయజామః ॥ పితః గోత్రశర్మణ ప్రేత త్వత్పిండ తృతీయభాగం త్వత్ప్రపితామహైః గోత్రైః శర్మభిః ఆదిత్యరూపైస్సహైవ తే పిండభాగః ॥ ఇతి తత్ప్రపితామహ పిండే సంయోజయేత్ ॥ పూర్వవన్నిదధాతి ॥ తస్మైతే స్వధానమః ॥ ఇతి నమస్కృత్య ॥ యేసమానాస్సమనసః ...... శతగ్ంసమాః ॥ ఇతి ద్వాభ్యాం సంసృష్టపిండ మభిమన్త్ర్య ॥ కృష్ణకృష్ణకృష్ణ ॥ ఇతి స్మరేత్ ॥ హస్తౌ ప్రక్షాళ్య ॥ శ్లో॥ ఏషవోను గతః ప్రేతః పితృసామాన్య మాప్త వా । శివంభవతు శేషాణాం జాయన్తాం స్థిరజీవినః ॥ ఇతి ప్రార్థనం కుర్యాత్ ॥ ఇతఃపరం ప్రేతశబ్దోనాస్తి ॥ తథాస్తు ॥ ఇతి వరిషదుచ్చైర్వదేత్ । చతుర్థోఽపి నివర్తతే ॥

—♦ స్త్రీ వి ష యే ♦—

శ్లో॥ ఏషావోను గతా ప్రేతా పితృసామాన్యమాయుషీ । శివం భవతు శేషాణాం జాయన్తాం స్థిరజీవినః ॥ ఇతఃపరం ప్రేతశబ్దోనాస్తి ॥ చతుర్థ్యాపినివర్తతే ॥

—♦ వై త ర ణీ గో దా న మ్ ♦—

పిండసంసర్జనాన్తే వైతరణీగోదానం కుర్యాత్ ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ......యాం పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య స్వర్గంగచ్ఛతస్సుఖేన । యమద్వారే - శతయోజన విస్తృతగాధాయ స్వరూప - దృష్టమాత్ర భయంకర - తప్తపూయ -

శోణితమాంసకర్దమ నిర్మితాయాః - శ్రవణమాత్ర భయావహాయాః - వజ్ర తుండైరయోముఖైశ్చాంతమార్గైర్వ్యాఘ్రైశ్చర్వీయుకైశ్చర్మభేదిభిర్ఘోరైశ్చా నావిధ జలచరైర్యుక్తాయాః - భీమగాకార - ఘోరభీకర - క్రూర వాహనాయుధ వీశిష్టదూతైస్సవితాయాః - తత్రపుదాయణ - హాపుత్ర - హాభ్రాతరితి - ముహుర్ముహుః ప్రలాపసహితాక్రన్దమాన - వైతరణీ ధేనుదానవైముఖ్య - చతుర్విధజీవగణప్రాపితాయాః - ఏవం విధాయాః - యమద్వారస్థిత వైతరణీనద్యాం సుఖేనోత్తరణార్థం - యమదూతైరదండ నాది సిద్ధ్యర్థం - అసిపత్రివనాది ఏకవింశతి ఘోరనరకత్రాణసిద్ధ్యర్థం - నానావిధ స్వర్గాపవర్గ ఫలప్రాప్త్యర్థం - శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థంచ - మహావైతరణీసంజ్ఞక - గోదానమహం కరిష్యే ।

-। గో దా న వి ధిః ।-

గోమయేనోపలిప్తప్రదేశే - ద్రోణపరిమితకార్పాసం నిధాయ ।
తత్పరితః - యవగోధూమ - ప్రియంగు - తిలవ్రీహి - శాలిశ్యామాక సప్తధాన్యాని - ద్రోణపరిమితంవా యథాశక్తి నిధాయ । కార్పాసశిఖరే తామ్రపాత్రం నిధాయ । తదుపరి - స్వర్ణమయీం - దండపాశధరాం - మహిషవాహనాం - యమప్రతిమాం నిధాయ । వస్త్రద్వయేనసంవేష్ట్య । తత్పురతః - దుకూలబద్ధేక్షు ఖండనిర్మిత ఉడుపస్యోపరిగాం నివేశ్య । యమాయసోమ మితి మన్త్రేణ యమం షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య ।

-। య మ పూ జా ।-

శ్రీగోవిందగోవింద .... యాంపుణ్యతిథౌ మహావైతరణీ గోదానాఙ్గ యమపూజాం కరిష్యే ।

యమాయసోమం యమోనుష్టుప్ ఛన్దః । యమ ప్రతిమారాధనే వినియోగః ॥ యమాయసోమగ్ంసునుత...... అరఙ్కృతః ॥ కృష్ణవర్ణం మహిషవాహనం ద్విభుజం దండపాశధరం యమమావాహయామి స్థాప

యామి పూజయామి। శేషైవమన్త్రేణధ్యానా వాహనాది షోడశోప
చార పూజాంకుర్యాత్ ॥

—: గో పూజా :—

పూర్వోక్తైవంగుణ ... యాం పుణ్యతిథౌ మమ వైతరణీ గోదాన
కాలే గోపూజాం కరిష్యే ॥

గోః అగ్రపాదాభ్యాంనమః। గంధ పుష్పాక్షతాన్నిక్షిప్య।
గోశ్శృంగాభ్యాంనమః। గంధపుష్పాక్షతాన్నిక్షిప్య।
గోస్కన్ధాభ్యాంనమః। గంధపుష్పాక్షతాన్నిక్షిప్య।
గోః జంఘుర్వపాదాభ్యాంనమః । గంధపుష్పాక్షతాన్నిక్షిప్య।
గోః పుచ్ఛాయనమః । గంధపుష్పాక్షతాన్నిక్షిప్య ।
గోస్సర్వాంగేభ్యోనమః॥ గంధపుష్పాక్షతాన్నిక్షిప్య।

—: పునః గోస్సర్వాఙ్గ పూజా :—

నందిన్యైనమః గోః పాదౌ పూజయామి ॥
జగదుత్పత్తికారణాయైనమః గోః జానునీ పూజయామి।
జగద్రక్షణాయైనమః గోః కటిం పూజయామి॥
శ్రీమత్యైనమః గోః పృష్ఠం పూజయామి।
పవిత్రాయైనమః గోః కంఠం పూజయామి॥
సుశీలాయైనమః గోశ్శృంగే పూజయామి।
యజ్ఞసాధనాయైనమః గోః ముఖం పూజయామి॥
విశ్వస్యాఘప్రణాశిన్యైనమః గోశ్శిరః పూజయామి ।

శ్లో। జగన్మాతర్జగద్వ్యాప్తే జగద్ధాత్రి జగన్మయే ।
గంధం గృహాణ సురభిమయా దత్తం సురప్రియే ॥

గోః గంధాన్ సమర్పయామి ॥

శ్లో। జాతీకుంకుమ సంయుక్తాన్ కరవీరాది భిర్యుతాన్ ।
అక్షతాంశ్చ సువర్ణాభాన్ గృహాణ సురవల్లభే।

గో॥ పుష్పాక్షతాన్ సమర్పయామి॥

శ్లో॥ చందనాగరుకస్తూరీ కర్పూరేణ సమన్వితః ।
కపిలాఘృత సంయుక్తో గోధూపః ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥

గో॥ ధూప మాఘ్రాపయామి ।

శ్లో॥ అనర్ఘకృత్యస్సర్వలోకే దేవానాంచ సదాప్రియే।
గా స్త్వంపాహి జగన్మాతః దీపోయం ప్రతిగృహ్యతామ్ ।

గో॥ దీపందర్శయామి ।

శ్లో॥ ఆచ్ఛాదనంగ వేదద్యాత్సర్వం శుద్ధం సునిర్మలమ్ ।
సురభిర్వస్త్ర దానేన ప్రీయతాం పరమేశ్వరీ ।

గో॥ వస్త్రం సమర్పయామి ।

శ్లో॥ సురభిర్వైష్ణవీమాతా నిత్యంవిష్ణు పదేస్థితా ।
ఘాసంగృహాణ గోమాతః త్రాతుమర్హసి మాంసదా ।

గో॥ ఘాసం సమర్పయామి ।

శ్లో॥ కృసరాన్న సమాయుక్తం గోఘృతేన పరిప్లుతం ।
నైవేద్యంచ మయాదత్తం సురభిః ప్రీయతామితి ।

గో॥ నైవేద్యం సమర్పయామి ।

శ్లో॥ పూగీఫలంచ కర్పూరం నాగవల్లీ దళైర్యుతమ్ ।
సౌరభేయి నమస్తుభ్యం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ ।

గో॥ తాంబూలం సమర్పయామి ।

శ్లో॥ నమోగోభ్యః శ్రీమతీభ్యః సౌరభేయాభ్య ఏవచ ।
నమోబ్రహ్మ సుతాభ్యశ్చ పవిత్రాభ్యో నమోనమః ।

గో॥ ఆత్మ ప్రదక్షిణ నమస్కారాం త్సమర్పయామి ।

శ్లో॥ గావోమే హ్యగ్రతస్సన్తు గావోమేసన్తు పృష్ఠతః॥
గావోమే హృదయేసన్తు గవాంమధ్యే వసామ్యహమ్ ।

శ్లో॥ యాలక్ష్మీః సర్వభూతానాం యాచదేవేష్వ వస్థితా ।
ధేనురూపేణ సాదేవీ మమశాన్తిం ప్రయచ్ఛతు ।

శ్లో॥ దేహస్థాయాశ్చ రుద్రాణీ శంకరస్య సదాప్రియా ।
ధేనురూపేణ సా దేవీ మమ శాన్తిం ప్రయచ్ఛతు ॥

ఇతి గాం ప్రార్థ్య ॥

తతశ్చ బ్రాహ్మణ పూజాం కరిష్యే ॥ ప్రాఙ్ముఖాః ప్రయచ్ఛన్తి ప్రత్యఙ్ముఖాః ప్రతిగృహ్ణాతే । శ్రీ మహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనమ్ । సుఖాసనమ్ ॥ శ్రీ మహావిష్ణుస్వరూప బ్రాహ్మణః ఉభాభ్యామిదం వః పాద్యం । సుపాద్యం । ప్రక్షాళయితారం దక్షిణ బాహుముపస్పృశ్య ॥

శ్లో॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ ..... గోవిన్దాయ నమో నమః నమోస్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరు బాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీ యుగధారిణే నమః ॥ ఇతి పాదౌ ప్రక్షాళ్య ॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూప బ్రాహ్మణాః యథాభాగశః అమీ వో గన్ధాః ॥ సుగన్ధాః ॥ అలంకరణార్థమిమే అక్షతాః ॥ సన్త్వక్షతాః । సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు ॥

శ్లో॥ యమద్వారే మహాఘోరే తప్తా వైతరణీ నదీ ।
తాంతర్తుం గాం ప్రదాస్యామి ఉత్తార యసుఖేనతమ్ ॥

అస్మై బ్రాహ్మణాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే కాశ్యపస గోత్రోద్భవాయ నారాయణనామ బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమార్గ గోత్రః వేంకటకృష్ణ నామధేయః ధర్మపత్నీ సమేతోహం దాస్యమానాం - ఆస్యాం గోమయేనానులిప్తాయామ్ భువి స్థాపితోక్త సప్తధాన్యసమేత కార్పాసపర్వతోపరి తామ్ర పాత్రస్థిత వస్త్రద్వయవేష్టిత స్వర్ణమయ యమప్రతిమాసమేతాం దుకూల బద్ధేక్షుఖండ సన్నిర్మితోడు పోపరి స్థితాం మహావైతరణీ సంజ్ఞకాం స్వర్ణశృంగీమ్ రౌప్యఖురాం తామ్ర పృష్ఠాం కాంస్యదోహనోపేతాం ముక్తాలాంగూలాం వస్త్రాలంకార సంయుక్తాం సవత్సాం పయస్వినీం ఇమాం గాం । ప్రాచీనావీతీ । పిత్రుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీనద్యుత్తరణార్థం శ్రీమహా

విష్ణు ప్రీతిం కామయ మానస్తుభ్య మహంసం ప్రదదేనమమ ॥ ఇతి ఉదక ధారా పూర్వకం ధేనుః పుచ్ఛం ప్రత్యఙ్ముఖ బ్రాహ్మణేన గ్రాహయిత్వా । పోషిన ప్రదక్ష కృత్వా గోస్వామిస్య । దేవస్యత్వేతి ప్రతిగృహ్ణాతి ।

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే ...... రుద్రాయగామ్ । ఇతి మన్త్రసన్నామః ॥

ఏతద్గోదాన సాద్గుణ్యార్థం సదక్షిణ తాంబూలం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ॥

—: గోదాన ధారా దత్తమ్ :—

శ్రీగోవింద గోవింద....పుణ్యతిథౌ శ్రీమహావిష్ణుముద్దిశ్య మయా కృతేన మహః వైతరణీసంజ్ఞక గోదానేన భగవాంత్సర్వాత్మకః శ్రీమహావిష్ణుస్సు ప్రీతో వరదో భూత్వా । ప్రాచీవావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీ నద్యుత్తరణం కరోత్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ తవ పితుః సుఖేన వైతరణీ నద్యుత్తరణం కరోతు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్ ।

—: అనువ్రజన మన్త్ర జపమ్ :—

శ్లో॥ ధేనుకే సంప్రతీక్షస్వయం యమద్వారే మహాభయే ।
ఉత్తితీర్షురయం దేవి వైతరణ్యై నమోస్తుతే ॥ ఇతి జపేత్ ॥

—: గోమతీ జపః :—

శ్లో॥ గావస్సురభయో నిత్యం గావో గుగ్గుల గన్ధికాః ।
గావః ప్రతిష్ఠాభూతానాం గావస్స్వస్త్యయనం మహత్ ।
ఇతి జపేత్ ॥

—: గో నమస్కారః :—

శ్లో॥ నమో గోభ్యః శ్రీమతీభ్యః సౌరభేయీభ్య ఏవచ ।
నమో బ్రహ్మ సుతాభ్యశ్చ పవిత్రాభ్యో నమోనమః ॥
ఇతి గోనమస్కృత్య । తత్సర్వం ప్రదక్షిణీకృత్య - దండ వత్ప్రణమ్య ॥

:— బ్రాహ్మణ ప్రార్థనా :—

శ్లో॥ విష్ణురూప ద్విజశ్రేష్ఠ మత్కృత వద భూసుర ।
సపక్షిణామనుచ్ఛిష్టం దత్తాన్నం తదనేహసః ॥

ఇతి బ్రాహ్మణం ప్రార్థ్య ।

హేమం బ్రాహ్మణేన గ్రాహయిత్వా ।

తత్సర్వం బ్రాహ్మణ గృహం నయేత్ ॥

పరిమాణ ద్రవ్యాభావే హేమమాత్రం ప్రదద్యాత్ ॥ తదభావే తత్ప్రతినిధి భూతగోమూల్యం ప్రదద్యాత్ ।

:— స్వర్గపాథేయమ్ :—

పరేద్యుస్తదానీంవా చతుర్థ పురుషోద్దేశేన స్వర్గపాథేయం కుర్యాత్ ॥ అత్రాపి న స్వస్తివాచనమ్ ॥ ఆచమ్య ॥ శ్రీగోవింద గోవింద ...... ఏవంగుణ ప్రాచీనావీతీ ప్రేతప్రపితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య పుణ్యేన శాశ్వతస్వర్గలోకావాప్త్యర్థం స్వర్గపాథేయ శ్రాద్ధమాంశ దక్షిణేన సర్వధర్మసహితేన అహం కరిష్యే ॥ కుర్వన్ ప్రాచీనావీతీ ॥ ప్రేత ప్రపితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం । సుఖాసనం । హస్తోదకం దత్వా । ప్రేత ప్రపితామహ స్వర్గపాథేయ శ్రాద్ధేక్షణః క్రియతామ్ । ఓం తథా । ప్రాప్నోతు భవాన్ । ప్రాప్నవాని ॥ అన్నద్రవ్యాణిగాయత్ర్యా ప్రోక్ష్య । ఓం భూర్భువస్సువః .... ప్రచోదయాత్ ॥ తూష్ణీం సమస్త మప్యన్నేన పరిషిచ్య । హస్తోదకం దత్వా ॥ హస్తాభ్యాం పాత్రమాలభ్య । పృథివీ తే పాత్రం ...... లోకే ॥ ద్విజాఙ్గుష్ఠ మన్నద్రవ్యం స్పర్శయిత్వా ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే......పాంసురే ॥ శ్రీవిష్ణో అన్నం రక్షస్వ । ప్రేత ప్రపితామహ గోత్ర శర్మన్ వసురూప ఏతత్తే అన్నం సపరికరం ప్రేత ప్రపితామహ గోత్ర శర్మా వసురూపా దేవతేన మయా దత్తం సపరికరం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే దత్తమా

అథ ద్వాదశాహాని సపిండీకరణ ప్రయోగః

తృప్తి స్సత్సర్వం రాజత మిదంపాత్ర మక్షయ్య మదత్త్వాయేయం వృద్ధ ప్రపితామహాయ గోత్రాయశర్మణే వసురూపాయ ఇదమాసనం సపరికరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం అక్షయ్య తృప్త్యర్థం తత్సత్ స్వధానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాగ్ర సమస్తపాదేషు సర్వ తీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ గయాయాం దత్తమస్తు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥

—: ధా రా ద త్త మ్ :—

శ్రీ గోవింద గోవింద ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ వృద్ధప్రపితామహం గోత్రం శర్మాణం వసురూపముద్దిశ్య మయాక్రియమాణేనానేన స్వర్గపాథేయమాసశ్రాద్ధేన వృద్ధ ప్రపితామహస్య గోత్రస్యశర్మణః వసురూపస్య సుఖేన శాశ్వతస్వర్గలోకావాప్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ ఇతి తిలోదకం భూమావుత్సృజేత్ ॥

తవ వృద్ధ ప్రపితామహస్య సుఖేన శాశ్వత స్వర్గలోకావాప్తిరస్తు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥

—॥ పిం డో ప స్థా న మ్ ॥—

యన్మేమాతా ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా । తన్మే రేతః పితా వృఙ్క్తామాభురన్యోఽపపద్యతామ్ । పితృభ్యస్స్వధావిభ్యస్స్వధానమః । పితామహేభ్యస్స్వధావిభ్యస్స్వధానమః । ప్రపితామహేభ్యస్స్వధావిభ్యస్స్వధానమః । ఇతి పిండానుపస్థాయ ॥

—॥ లే ప క ర్ష ణ మ్ ॥—

అత్ర పితరో యథాభాగం మన్దధ్వమ్ ॥ ఇత్యుక్త్వా । దర్భమూలేషు హస్తలేపం నిమృజ్య । హస్తలేపాభావేపి హస్తం నిమృజ్య ॥

—: ఉదక్పర్యావర్తనమ్ — దక్షిణపర్యావర్తనమ్ :—

ఊష్మాణో వ్యావృత్తదుపాస్తే । ఊష్మభాగా హి పితరః ॥ ఇతి సవ్యావృత్ ఉదఙ్ముఖమావృత్య । ప్రాణానాయమ్య । అమీమదన్త పితరోఽతీతృపన్త పితరోఽమీమృజన్త పితరః । పరేత పితరస్సోమ్యాః । ఇతి మనసి జపిత్వా । అనుచ్ఛ్వసన్నేవ పర్యావృత్య । ఉచ్ఛ్వసేత్ ।

—: పిండాభిమన్త్రణమ్ :—

యే సమానాస్సమనసః ...... శతగ్ం సమాః ॥ ఇతి ద్వాభ్యాం పిణ్డానభిమన్త్ర్య ।

—: అవఘ్రాణమ్ :—

సవ్యేన–వీరం ధత్త పితరః ॥ ఇతి పాత్రసంలగ్న ఫలకం గృహీత్వా । అవజిఘ్రతి । పవిత్రం విస్రస్య । అప ఉపస్పృశ్య । పాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య । అన్య పవిత్రం ధృత్వా । ఆచమ్య । ప్రాచీనావీతీ । మార్జయన్తాం పితరః । మార్జయన్తాం పితామహాః । మార్జయన్తాం ప్రపితామహాః । ఇతి పిండానాముపరి తిలోదకాన్నినీయ । అంజనాభ్యంజనే వాసశ్చ్యుతీ రనుపిండం దదాతి । సకృన్మన్త్రేణ ద్విస్తూష్ణీమ్ ।

—: అంజననిధానమ్ :—

ఏతత్తే పితః గోత్ర శర్మన్వాసురూప అంక్ష్వ । ఏతత్తే పితామహ గోత్ర శర్మన్నాసురూప అంక్ష్వ ॥ ఏతత్తే ప్రపితామహ గోత్ర శర్మన్నాసురూప అంక్ష్వ । ఇతి దర్భాభ్యామాదాయ పిండేషు నిదధాతి । సకృన్మన్త్రేణ ద్విస్తూష్ణీమ్ ॥

—: అభ్యంజనమ్ :—

ఏతత్తే పితః గోత్ర శర్మన్వాసురూప అభ్యంక్ష్వ । ఏతత్తే పితామహ గోత్ర శర్మన్నాసురూప అభ్యంక్ష్వ । ఏతత్తే ప్రపితామహ గోత్ర శర్మ

న్నానిత్యనూప అధ్యాంత్స్య । ఇతి దర్భాభ్యా ముదకమాదాయ పిండేషు త్రిర్నినయతి । సకృన్మంత్రేణ ద్విస్తూష్ణీం । ఆంక్ష్వాభ్యంక్ష్వ పితర ॥

–: వ స్త్ర ని ధా న మ్ :–

ఏతాని వః పితరో వాసాగ్ంస్యతో నోఽన్యత్పితరో మాయోష్ట । ఏతాని వః పితరో వాసాగ్ంస్యతో నోఽన్య త్పితామహా మాయోష్ట । ఏతాని వః పితరో వాసాగ్ంస్యతో నోఽన్య త్ప్రపితామహా మాయోష్ట । ఇతి వాససో దశాంఛిత్వా పిండేషు త్రిర్నిదధాతి । సకృన్మంత్రేణ – ద్విస్తూష్ణీమ్ ।

–: పిం డ న మ స్కా రః :–

నమో వః పితరో రసాయ నమో వః పితరశ్శుష్మాయ నమో వః పితరో జీవాయ నమో వః పితరస్స్వధాయై నమో వః పితరో మన్యవే నమో వః పితరో ఘోరాయ పితరో నమో వో య ఏతస్మిం ల్లోకే స్థ యుష్మాగ్ంస్తేఽను యేఽస్మిం ల్లోకే మాం తేఽను య ఏతస్మిం ల్లోకే స్థ యూయం తేషాం వసిష్ఠా భూయాస్త యేఽస్మిం ల్లోకేఽహం తేషాం వసిష్ఠో భూయాసమ్ । ఇతి నమస్కారాన్ జపతి ।

–: పిం డో ప స్థా న మ్ :–

గృహాన్నః పితరో దత్త సదో వః పితరో దేష్మ । ఇతి పిండా నుపతిష్ఠతే ।

–: పిండపాత్రోదక నినయనమ్ :–

ఊర్జం వహన్తీ రమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరిస్రుతమ్ । స్వధా స్థ తర్పయత మే పితౄన్ తృప్యత తృప్యత తృప్యత । ఇతి పిండానాం ప్రత్యక్ పిండపాత్రోదకం నినయతి ।

—॥ పిండోపస్థానమ్ ॥—

మనో న్వాహువామహే నారాశꣳసేన స్తోమేన పితౄణాం చ మన్మభిః । ఆ న ఏతు మనః పునః క్రత్వే దక్షాయ జీవసే । జ్యోక్చ సూర్యం దృశే ॥ పునర్నః పితరో మనో దదాతు దైవ్యో జనః । జీవం వ్రాతꣳ సచేమహి ॥ ఇతి మనస్వతీభిరుపతిష్ఠతే ॥

—॥ పిత్రాద్యుత్థాపనమ్ ॥—

ఉత్తిష్ఠత పితరః ప్రేత శూరా యమస్య పన్థామనువేతా పురాణమ్ । ధత్తాదస్మాసు ద్రవిణం యచ్చ భద్రం ప్ర ణో బ్రూతాద్భాగధాం దేవతాసు ॥ ఇతి పితౄనుత్థాపయతి ॥

—॥ పిండప్రవాహణమ్ ॥—

ప్రవాహణీప్రమృక్ ॥ పరేత పితరస్సోమ్యా గమ్భీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః । అథా పితౄన్సువిదత్రాꣳ అపీత యమేన యే సధమాదం మదన్తి ॥ ఇతి ప్రవాహిణ్యా పిణ్డాన్ ప్రవాహయతి ॥ స్వదేశం ప్రాపయతి ॥ యజ్ఞోపవీతీ ॥

—॥ ఔపాసనదేశగమనమ్ ॥—

ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయꣳస్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ఇత్యౌపాసన దేశం గచ్ఛతి ॥

—॥ అగ్న్యుపస్థానమ్ ॥—

యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం వా జిహిꣳసిమ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసః ప్రముంచతు దురితా యాని చకృమ కరోతు మామనేనసమ్ ॥ ఇత్యౌపాసనాగ్నిముపతిష్ఠతే । అత్ర గార్హపత్య శబ్దేనౌపాసనః ॥

—: పార్వణపూజా :—

కులాభివృద్ధ్యర్థం సద్యేవ పార్వణపూజాం కరిష్యే పిండపితృ దేవతాభ్యో నమః కుశతిలదర్భాక్షతాం త్సమర్పయామి । పిండపితృ దేవతాభ్యో నమః - ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం కుర్యాత్ ॥

—: దశదాన - షోడశమహాదానానిచ :—

ప్రాణానాయమ్య । శ్రీగోవిందగోవింద.....పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్యశర్మణః వసురూపస్య సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానకాలే - గోదానాది దశదానాని కరిష్యే । తతః షోడశమహాదానాని కరిష్యే । దశదాన షోడశమహాదానానికుర్యాత్ ॥

—: పిండధారాదత్తమ్ :—

శ్రీ గోవింద గోవింద ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధే - పితృపితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పక్షిణ్యా - మమాక్రియమాణేనానేన - పితుః సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానేన - తదఙ్గ దశదానేన - షోడశమహాదానేనచ - పితృపితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం-వి శేషాం సర్వం సగుణే భూత గయాపిండప్రదానేనైవాక్షయ్య తృప్తిర్భూయాత్ - పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య వస్వాది పితృలోకానాం స్థిర స్థితి భవన్త్విత బ్రువన్తు ॥ తవ పితుః వస్వాది పితృలోకానాం స్థిరస్తు । ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ పిండా నుద్వాసయిష్యే । ఉద్వాసయ ॥

—: పిండోద్వాసనమ్ :—

పరేతనపితరస్సోమ్యాసో గంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః । అథాపితౄం త్సువిదత్రాగ్ం అపీత యమేన యే సధమాదం మదన్తి । ఇతి పిండోద్వాసనం కుర్యాత్ ॥

— పుణ్యక్షేత్రస్మరణమ్ —

శ్లో॥ అయోధ్యా మథురామాయా కాశీకాంచీ అవన్తికా। పురీ ద్వారావతీచైవ సప్తైతా మోక్షదాయకాః॥ అహం కాశీం గమిష్యామి తత్రైవ నివసామ్యహమ్। ఇతి బ్రువాణస్సతతం కాశీవాస ఫలంలభేత్॥

శమీపత్ర ప్రమాణేన పిండం దద్యాద్గయాశిరే। ఉద్ధరేత్సప్త గోత్రాణాం కులమేకోత్తరంశతమ్॥

యావత్పిండో మనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి। తావద్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే॥ శ్రీ కాశ్యాంచ గయాప్రయాగ హిమవత్కేదార రామేశ్వర శ్రీశైలాది సమస్త పుష్కర నదీశ్యాహో బిలంకాంచికామ్॥ శ్రీమద్వేంకట కుంభకోణమథురాం శ్రీరంగ సింహాచలా। శ్రీకూర్మం పురుషోత్తమం ప్రతినిధింస్వక్షేత్ర యోగ్యంఫలమ్॥

— క్షేత్రనమస్కారమ్ —

శ్లో॥ విశ్వేశం మాధవం ఢుండిం దండపాణించ భైరవమ్। వందే కాశీం గుహాం గంగాం భవానీం మణికర్ణికామ్॥ గోకర్ణసేతో హిమవత్ప్రయాగ కాశ్మీర సోమేశ్వర రుద్రపాదాః। శ్రీరంగ కేదార మహత్త కన్యా స్వామి కురుక్షేత్ర సదానమస్తే॥

— పిండస్థానే అవోక్షణమ్ —

పిండస్థానే శాన్తిరస్తు। పుష్టిరస్తు - తుష్టిరస్తు - వృద్ధిరస్తు - అవిఘ్నమస్తు। ఆయుష్యమస్తు। ఆరోగ్యమస్తు - స్వస్తిశోభనగ్ంహవిః - కల్యాణోత్స్య॥ స్వస్థానేవాసః। సకృదాచ్ఛిన్నమగ్నౌ ప్రహరేత్॥

— భోక్తౄణాం హస్తోదకదానమ్ —

ఆదాన్స్త్రా బ్రాహ్మణానుపవేశ్య॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవస్థానే - ఏకమ్ - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి - పంచావట్॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవస్థానే - ఏకమ్ - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి - పంచావట్। ఇతి

హస్తోదకానిదత్వా । దర్భాన్ యవాంశ్చ దద్యాత్ ॥ ప్రాచీనావీతీ। పితృస్థానే - ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి - పంచామట్ ॥ పితామహ స్థానే - ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి - పంచామట్ ॥ ప్రపితామహ స్థానే - ఏకం - ద్వే - త్రీణి చత్వారి - పంచామట్ ॥ ఇతి హస్తోదకాని దత్వా - దర్భాం స్తిలాంశ్చ దద్యాత్ ॥ ఉపవీతీ । విష్ణుస్థానే - ఏకమ్ ద్వే - త్రీణి - చత్వారి - పంచామట్ ॥ ఇతి హస్తోదకాని దత్వా - దర్భాన్ యవాంశ్చ దద్యాత్ ॥

—॥ బ్రా హ్మ ణ న మ స్కా ర మ్ ॥—

బ్రాహ్మణపాదేష్వక్షతాన్ ప్రకీర్య ॥ దేవాః పితరః పితరో దేవాః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాన్నమస్కృత్య ॥

—॥ క ర్తృ వా క్య మ్ ॥—

దేవతాపితృవపాదేవ కాశ్యపసగోత్రం వర్ధతామ్ ॥ స్వస్తివర్ధతాం కాశ్యపసగోత్రమ్ ॥ ఇతి ప్రతివచనమ్ ॥

—॥ ప్ర సా ద గ్ర హ ణ మ్ ॥—

విశ్వేదేవ ప్రసాదోస్తు ॥ పితృపితామహ ప్రపితామహ ప్రసాదోస్తు ॥ విష్ణుప్రసాదోస్తు ॥ ఇతి శిరసిధారయేత్ ॥

—॥ పాత్రోచ్చాలనమ్ ॥—

దేవపితౄణాం భోజనపాత్రాణ్యుచ్చాలయిష్యే ॥ ఉచ్చాలయ॥

—॥ స్వ స్తి వా చ న మ్ ॥—

కాల కామసంజ్ఞకా విశ్వేదేవాః - స్వస్తిర్భవతో బ్రువంతు స్వస్తిర్భవతో బ్రువంతు॥ బ్రూమస్స్వస్తి ॥ ఇతి ప్రతివచనం ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితృపితామహ ప్రపితామహాః - స్వస్తిర్భవతో బ్రువంతు స్వస్తిర్భవతో బ్రువంతు ॥ బ్రూమస్స్వస్తి ॥ ఇతి ప్రతివచనమ్ ॥ ఉపవీతీ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక (శ్రీ) మహావిష్ణో - స్వస్తిర్భవాన్ బ్రవీతు స్వస్తిర్భవాన్ బ్రవీతు ॥ బ్రవీమిస్స్వస్తి ॥ ఇతి ప్రవచనమ్ ॥

అక్షయ్యోదకమ్

కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవ - వః - మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితి బ్రూహి । అస్త్వక్షయ్యోదకమ్ । కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవ వః మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితి బ్రూహి । అస్త్వక్షయ్యోదకమ్ । ప్రాచీనావీతీ । పితః గోత్రశర్మన్ వసురూప - వః - మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితి బ్రూహి । అస్త్వక్షయ్యోదకమ్ । ఇతి ప్రతివచనమ్ ।

పితామహ గోత్రశర్మన్ రుద్రరూప - వః - మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితి బ్రూహి । అస్త్వక్షయ్యోదకం । ప్రపితామహ గోత్రశర్మన్నాదిత్యరూప - వః - మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితి బ్రూహి । అస్త్వక్షయ్యోదకమ్ । ఇతి ప్రతివచనం । ఉపవీతీ । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణో - వః - మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితి బ్రూహి । అస్త్వక్షయ్యోదకమ్ ।

స్వాహాస్వధావాచన సంకల్పమ్

స్వాహాం వాచయిష్యే । స్వధాం వాచయిష్యే । వాచ్యతాం ।

కూర్చగ్రన్థి విశ్లేషణమ్

ఋచే త్వా రుచే త్వా సమిత్స్రవన్తి సరితో న ధేనాః । అన్తర్హృదా మనసా పూయమానాః । ఘృతస్య ధారా అభిచాకశీమి । హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసామ్ । తస్మిన్త్సుపర్ణో మధుకృత్కులాయీ భజన్నాస్తే మధు దేవతాభ్యః । తస్యాసతే హరయస్సప్త తీరే స్వధాం దుహానా అమృతస్య ధారామ్ । ఇతి కూర్చగ్రన్థిం విస్రస్య । సోదకేన దక్షిణాగ్రాన్ కుశానాస్తీర్య నిక్షిప్య । అపయజ్ఞోపవీత్య ।

—॥ వ ర న వా క్య ము లు ॥—

పితృభ్యః పితామహేభ్యః ప్రపితామహేభ్యశ్చ స్వధోచ్యతామ్ ॥ అస్తుస్వధా ॥ ఇతి భూమౌ జలంసించేత్ ॥ సంపద్యన్తామ్ సుసంపద్యన్తామ్ ॥ విశ్వేదేవాః ప్రీయన్తామ్ । ప్రీయన్తాం విశ్వేదేవాః ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితృపితామహ ప్రపితామహాశ్చ ప్రీయన్తామ్ ॥ ప్రీయన్తాం ప్రపితామహ పితామహ పితరః ॥ ఉపవీతీ ॥ విష్ణుః ప్రీయతామ్ ॥ ప్రీయతాం విష్ణుః ॥

—॥ దక్షిణ తాంబూలదానమ్ ॥—

శ్లో॥ పితౄణాం వల్లభం యస్మాద్ధరిందేవ్యాశ్చ శివస్యచ ।
రజతం పాహిన స్తస్మా ద్దుఃఖసంసార సాగరాత్ ॥

ఉపవిష్టేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యః శ్రాద్ధ సాద్గుణ్యార్థం తాంబూలాని దక్షిణాఃపాన్తు ॥ పాన్తు తాంబూలాని దక్షిణాః ॥ ఇతి పితృపూర్వకం సవ్యేన సర్వత్ర దక్షిణతాంబూలాని దద్యాత్ ॥

—॥ బ్రా హ్మ ణో త్థా ప న ం ॥—

వాజేవాజేవతవాజినో నో ధనేషు విప్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః । అస్య మధ్వః పిబత మాదయధ్వం తృప్తాయాత పథిభిర్దేవయానైః ॥ ఇత్యుత్థాసంపాత్ర ముద్ధృత్య । ప్రాచీనావీతీ । ఉత్తిష్ఠత పితృ పితామహ ప్రపితామహాః ॥ అనూత్తిష్ఠన్తు సర్వేప విశ్వేదేవాః ॥ విష్ణునాసహ ॥ ఇతి సర్వత్ర దర్భాగ్ర హస్తేదద్యాత్ ॥ పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య ॥ అపదుపస్పృశ్య ॥

—॥ బ్రా హ్మ ణ ప్ర ద క్షి ణ మ్ ॥—

ఆమావాజస్య ప్రసవో జగమ్యాదేమేద్యావాపృథివీ విశ్వశంభూ । ఆమాగన్తాం పితరామాతరాచామా సోమో అమృతత్వేన గమ్యాత్ ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాన్ ప్రదక్షిణీకృత్య ॥

-॥ కర్తృ ప్రార్థనా ॥-

శ్లో॥ దాతారో నోఽభివర్ధన్తాం వేదాస్సన్తతిరేవనః। శ్రద్ధా చ నో మా వ్యగమద్బహు దేయం చ నోఽస్తు॥ అన్నం చ నో బహు భవేదతిథీంశ్చ లభేమహి। యాచితారశ్చ నస్సన్తు మా చ యాచిష్మ కంచన॥ ఇతి కర్తా వదేత్॥

-॥ భోక్తృ ప్రతివచనం ॥-

శ్లో॥ దాతారో వోఽభి వర్ధన్తాం వేదాస్సన్తతిరేవవః। శ్రద్ధా చ వో మా వ్యగమద్బహు దేయం చ వోఽస్తు॥ అన్నం చ వో బహుం భవేదతిథీంశ్చ లభధ్వమ్। యాచితారశ్చ వస్సన్తు మా చ యాచిధ్వం కంచన॥ ఇతి బ్రాహ్మణా బ్రూయుః॥

-॥ కర్తృవాక్యం - ప్రతివచనం ॥-

అన్నశేషః కిం క్రియతామ్। ఇష్టైస్సహ భుజ్యతామ్॥

-॥ ఉపస్థానమ్ ॥-

స్వాదుషꣳసదః పితరో వయోధాః కృచ్ఛ్రేశ్రితశ్శక్తీవన్తో గభీరాః। చిత్రసేనా ఇషుబలా అమృధ్రాస్సతోవీరా ఉరవో వ్రాతసాహాః॥

బ్రాహ్మణాసః పితరస్సోమ్యాసశ్శివే నో ద్యావాపృథివీ అనేహసా। పూషా నః పాతు దురితాదృతావృధో రక్షా మాకిర్నో అఘశꣳస ఈశత॥ ఇతి పిత్ర్యానుపస్థాయ॥

-॥ బ్రాహ్మణాశీర్వాదమ్ ॥-

ఇహైవ స్తం మా వియౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్। క్రీడన్తౌ పుత్రైర్నప్తృభిర్మోదమానౌ స్వే గృహే। సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వమేవ తేనాప్నోతి సర్వం జయతి। శతమానం భవతి శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియ ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి।

శ్లో॥ ఆయుః ప్రజాం ధనం విద్యాం స్వర్గం మోక్షం సుఖానిచ । ప్రయచ్ఛన్తు తథా రాజ్యం ప్రీతాః నృణాం పితామహాః ॥ ప్రశస్తా ఆశిషస్సన్తు ॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు । ఆచంద్రతారకం వంశాభివృద్ధిరస్తు ॥ అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మ్యాస్సైర్యఫలసిద్ధిరస్తు॥ ఇతి బ్రాహ్మణాశీర్వాదం కుర్యుః ॥

-॥ కర్తృ ప్రార్థనా ॥-

శ్లో॥ అద్యమే సఫలంజన్మ భవత్పాదాభివందనాత్ । అద్యమే వంశజాస్సర్వే యాతావోనుగ్రహాద్దివమ్ ॥ పత్రశాకాది దానేన క్లేశితా యూయమీదృశాః । తత్క్లేశజాతం చిత్తేషు విస్మృత్యక్షన్తుమర్హథ ॥ వసిష్ఠవామదేవాదిఋషిభిస్తుల్యతాంగతాః । బ్రాహ్మణాశ్చానుగృహ్ణన్తు బ్రహ్మణశ్శాశ్వతంపదమ్ ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాన్ ప్రార్థ్య ॥

-॥ కర్తృవిజ్ఞాపనా - ప్రతివచనమ్ ॥-

పితుః సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధం సూర్యోపరాగ సదృశతిథిర భూత్ ॥ అత్రాసనభాజన శాకపాక ద్రవ్య దక్షిణాదిభిః - కిమపి నస న్యూనతమ్ ॥ భవద్భిరేవసత్కృతమ్ ॥

-॥ కర్తృ వాక్యమ్ ॥-

మయాకృతాగ్నౌకరణబ్రాహ్మణభోజన పిండప్రదాన కర్మత్రయం యథోక్తమస్త్విత్యను గృహ్ణన్తు ॥ గయాశ్రాద్ధ ఫలితమస్తు ॥ యథాశాస్త్రీయమస్తు ॥ ఇతి ప్రతివచనమ్ ॥

-॥ భగవన్నామస్మరణమ్ ॥-

మయాకృతైతచ్ఛ్రాద్ధ సాద్గుణ్యార్థం నామత్రయ మన్త్రజపం కరిష్యే ॥ అచ్యుతాయానన్తాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥ ఇతియథాశక్తి జపంకుర్యాత్ ॥

–◆ భగవదార్పణమ్ ◆–

శ్లో॥ యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యా తపఃపూజా క్రియాదిషు । న్యూనంసంపూర్ణతాంయాతి సద్యోవందే తమచ్యుతం ॥ మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం జనార్దన । యన్మయావిహితం శ్రాద్ధం పరిపూర్ణం తదస్తుతే ॥ కాయేనవాచా మనసేన్ద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ । కరోమియద్యత్సకలంపరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥ ఓం తత్సద్బ్రహ్మార్పణమస్తు ఇతి సాక్షతోదకం భూమౌ త్యజేత్ ॥

–◆ స్వస్తివచనమ్ ◆–

ఓగ్ంస్వస్తి భవన్తోబ్రువన్తు ॥ ఓగ్ంస్వస్తి ॥ ఇతి ప్రతివచనమ్ ॥

–◆ ఆసీమాన్తగమనమ్ ◆–

ఆసీమాన్తమనువ్రజేత్ ॥ మా అనువ్రజ ॥ ఇతి ప్రతివచనం ॥ కయా నశ్చిత్రఆభువదూతీ సదావృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠ యావృతా ॥ వామదేవాయ నమోజ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ నమోరుద్రాయ నమఃకాలాయ నమఃకలవికరణాయ నమోబలవికరణాయ నమోబలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూతదమనాయ నమోమనోన్మనాయనమః ॥ ఇతి భోక్తారోవదేయుః ॥

–◆ పిత్రాది బ్రాహ్మణ విసర్జనమ్ ◆–

అష్టావష్టావస్యమథిస్త్రియోంమావదథా తృష్టాశఫాః ప్రతవః ప్రతూర్తే వాపదిస్థేషణ్మన్త్రాలిప్తేమధ్వా బులితవ బులితపుః భూయాసైదేవాః పితరబ్బుతూ స్వపదేవాః పితౄణాః ప్రీణాతి ॥ ఇతి కర్తా – ఉత్పూర్వకం బ్రాహ్మణాన్ విసృజ్య । తాన్ ప్రదక్షిణీకృత్య ॥

–◆ క్షమాప్రార్థనా ◆–

మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం ద్విజోత్తమాః । శ్రాద్ధం సంపూర్ణతాంయాతి ప్రసాదాద్భవతాంమమ ॥ ఇతి కర్తా ప్రార్థయేత్ ॥ సక్తవ్యంశో భవసిబహవః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాబ్రూయుః ॥

న్నాదిత్యరూప అర్ఘ్యాత్యయ । ఇతి దర్భాభ్యా ముదకమాదాయ పిండేషు త్రిస్త్రిర్నయతి । సకృన్మంత్రేణ ద్విస్తూష్ణీం ఓం తృప్యాత్యాపితర ॥

—: వస్త్ర నిధానమ్ :—

ఏతాని వః పితరో వాసాగ్ంస్యతో నోఽన్యత్పితరో మా యోష్ట । ఏతాని వః పితరో వాసాగ్ంస్యతో నోఽన్య త్పితామహో మా యోష్ట । ఏతాని వః పితరో వాసాగ్ంస్యతో నోఽన్య త్ప్రపితామహో మా యోష్ట । ఇతి వాససో దశాం ఛిత్వా పిండేషు త్రిస్త్రిర్దధాతి । సకృన్మంత్రేణ – ద్విస్తూష్ణీమ్ ।

—: పిండ నమస్కారః :—

నమో వః పితరో రసాయ నమో వః పితర శ్శుష్మాయ నమో వః పితరో జీవాయ నమో వః పితరస్స్వధాయై నమో వః పితరో మన్యవే నమో వః పితరో ఘోరాయ పితరో నమో వో య ఏతస్మిం లోకే స్థ యుష్మాగ్ంస్తేఽను యేఽస్మిం లోకే మాం తేఽను య ఏతస్మిం లోకే స్థ యూయం తేషాం వసిష్ఠా భూయాస్త యేఽస్మిం లోకే హం తేషాం వసిష్ఠో భూయాసమ్ । ఇతి నమస్కారాన్ జపతి ।

—: పిండోపస్థానమ్ :—

గృహాన్నః పితరో దత్త సదో వః పితరో దేష్మ । ఇతి పిత్రా నుపతిష్ఠతే ।

—: పిండపాత్రోదక నినయనమ్ :—

ఊర్జం వహన్తీ రమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరిస్రుతమ్ । స్వధా స్థ తర్పయత మే పితౄన్ తృప్యత తృప్యత తృప్యత । ఇతి పిండానాం ప్రదక్ష పిండపాత్రోదకం నినయతి ।

—: విధి వ్యాఖ్యాని :—

తతః కర్తా అభ్యంజనస్నానం శుక్ల-శుద్ధవస్త్రధారణం నూతన యజ్ఞోపవీతధారణం - కర్మణః పుణ్యాహవాచనం - తదుపరి ఉదకుంభ దానం ఊనమాసికంచ క్రమేణ కుర్యాత్ ॥ బంధుభిస్సహ భుంజీత ॥ రాత్రౌ బ్రహ్మపూజాం కృత్వా - బ్రహ్మణాజ్ఞాం లబ్ధ్వా! స్వయంచ నూతనవస్త్రాణి ధృత్వా చమ్య ॥ బ్రాహ్మణాశీర్వచనం ప్రాప్య ॥ తతః-

—: శాన్తి మార్జనమ్ :—

శన్నో వాతః పవతామిత్యాది శాన్తిమన్త్రైర్మార్జనం ప్రాప్నుయాత్ ॥ నమస్సదసే...దుపాసతాం! సభాపతయే నమః ఇతి నమస్కృత్య ॥ పూగంఖాదయేత్ ॥

—: శుభవచనైరాశ్వాసనమ్ :—

తతః ఇతిహాస పురాణాదిభి శ్శుభవచనైశ్చ కర్తారమాశ్వాసయ్య ॥ శ్లో॥ మానుష్యే కదళీ స్తంభనిస్సారే సారమార్గణమ్। కరోతి యస్సనం మూఢో జలబుద్బుదసన్నిభే ॥ పంచధా సంభృతః కాయో యదిపంచత్వ మాగతః। కర్మభిస్స్వశరీరోత్థైస్తత్రకాపరి వేదనా ॥ శ్లో॥ గన్త్రీ వసుమతీ నాశ ముదధిర్దైవతానిచ। ఫేనప్రఖ్యం కథం నాయం మర్త్యలోకే నయాస్యతి ॥ ఇతి - తతో బ్రాహ్మణాంస్తోషయేత్ ।

—: త్రయోదశే హ్ని కృత్యమ్ :—

కర్తా - త్రయోదశాహే ప్రాతఃకాలే - జ్ఞాతిభిర్బ్రహ్మణాసహ- అభ్యంగస్నానం కృత్వా - పాయసౌదనం భుంజీత ॥ తదుక్తం - అపర కృష్టే యే ॥ శ్లో॥ త్రయోదశేహ్ని స్వగృహేచ తైలేనాభ్యజ్య జ్ఞాతి జనైశ్చ సర్వే। అభ్యంగ సంవాహన కర్మకుర్యా ద్గాహేచ్ఛయాకేచ పద్యాదశేహని॥ కించ ॥ స్మృత్యన్తరే ॥ శ్లో॥ తైలాభ్యంగం బాంధ వానాం అక్షిసంచయనం చయత్। తేనచాప్యాయతేజంతుః యచ్చాపశ్యన్తి సబాంధవాః ॥ ఇతి ॥

హరిః ఓం తత్సత్ సమాప్తమ్.

—

పిత్రు సపిండీకరణావన్మాత్రు సపిండీకరణం -
పితామహ్యాదిభిస్సహ స్త్రీలింగేనోహ్యం -

సోదకుంభ శ్రాద్ధవిధిః

ద్వాదశదిన మారభ్య సంవత్సరపర్యంతం ప్రత్యహం సోదకుంభ శ్రాద్ధం కుర్యాత్ । ఏతచ్చ - ద్వాదశాహ సపిండనాత్పరం సంకల్ప విధానేన - పార్వణవిధానేనచ కుర్యాత్ । తద్యథా । స్మృతిముక్తాఫలే । గౌతమః - శ్లో॥ అదైవం పార్వణశ్రాద్ధం సోదకుంభమధర్మకం । కుర్యా ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధాత్సంకల్పవిధినాన్వహం । ఇతి - అదైవం - విశ్వేదేవ విప్రరహితం । పార్వణం - త్రిపురుషాత్మకం - సోదకుంభం - ఉదకుంభ సహితం - అధర్మకం - దంతధావన తాంబూలాదివర్జనా పునర్భోజనాది రూపకర్తృభోక్తృధర్మరహితం । సంకల్పవిధినా - శ్లో॥ ఆవాహనాగ్నౌ కరణే స్వధాని నయనంతథా । వికిరం పిండదానంచ సంకల్పే పంచ వర్జయేత్ । కించ - శ్లో॥ సంకల్పంతు యదాకుర్యా న్నకుర్యా త్పాత్రాసాదనం నావాహనాగ్నౌకరణం స్వధాపిండంచ వర్జయేదితి ॥ సంకల్ప శ్రాద్ధేష్వావాహనాఘ్యాగ్నౌకరణ స్వధావచనపిండంచ వర్జయేత్ । హస్తశుద్ధిమాత్రం కుర్యాత్ । ఇత్యుక్తప్రకారేణాబ్దిక శ్రాద్ధాత్పూర్వం ప్రత్యహం సోదకుంభశ్రాద్ధం కుర్యాదిత్యర్థః ।

సంవత్సర పిండనాత్పూర్వం - సోదకుంభశ్రాద్ధం ఏకోద్దిష్టవిధానేన కార్యం । తథాచ । శ్లో॥ కృతే సపిండీకరణే పార్వణంతు విధీయతే । సపిండీకరణాదర్వాగేకోద్దిష్టంవిధీయతే ॥ ఏతద్ద్వాదశదినమారభ్యకార్యం॥ శ్రీధరీయే । శ్లో॥ ద్వాదశాహ ప్రభృత్యస్య తృప్తయేచాన్నసంయుతం । దద్యాదహరహః కుంభం జలపూర్ణంతువత్సరం । ఇతి ।- కారికారస్తుతు । శ్లో॥ అర్వాక్ ద్వాదశాహాత్ ద్వాత్పూర్వాహః కథాపివా । విప్రాయాన్నం సోదకుంభం దద్యాదన్వహమాబ్దికాత్ । ఇతి - మృతదివస మేకాదశాహం ద్వాదశాహంవా ౨ ౨ రభ్యేత్యర్థః । ఇత్యన్యపక్షః ।

అనుమాసికదివసే - ఉదకుమ్భశ్రాద్ధంనకుర్యాత్ । తథాచస్మృతిః ॥ శ్లో॥ కుర్యాన్మహాలయశ్రాద్ధ మమావాస్యాం వినాసదా । యచ్చోదకుమ్భశ్రాద్ధం నతత్స్యాదనుమాసికే । మాసోదకుమ్భపక్షే - మృతేహని- అనుమాసిక ముదకుమ్భశ్రాద్ధంచ పృథక్కుర్యాత్ । తథాచ । స్మృతితత్వనిర్ణయే । శ్లో॥ అపాద్యసహపిండత్వం ప్రతిమా సంమృతేహని । మాసికం చోదకుమ్భంచ విదధీత పృథక్పృథక్ । ఇతి - శ్లో॥ ఉదకుమ్భం మాసికంచ నవశ్రాద్ధం తథైవచ । దైవాదంతరతంపూర్వ ముత్తరేణ సహాచరేత్ ।

—॥ అస్యాయం ప్రయోగః ॥—

పవిత్రధారణం - పరిమద్దక్షిణాం గృహీత్వా । బ్రాహ్మణాంత్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య । సమస్తసమ్పత్ ......నమోనమః ॥ యావత్తీర్థ్యా.... క్షేత్రవతాః తీర్థానిః ప్రాచీనావీతీ । పితుః - పితృలోకజనిత తృష్ణోపశమనార్థం సోదకుమ్భశ్రాద్ధంకర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వా మమాధికార సంపదస్త్వితి భవన్తోబ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికార సంపదస్తు ॥ కాలశ్చ - ముఖ్యకాలోస్తు । పాకాదీనాం పవిత్రాస్తు । సర్వేపాకా శ్శుచయోభవంతు । సర్వాణిద్రవ్యాణి శుచీనిభవంతు ॥ ఆచమ్య - పూర్వోక్తైవ గుణ...... పుణ్యతిథౌ - ప్రాచీనావీతీ - పితుః - పితృలోకజనితతృష్ణోపశమనార్థం - సోదకుమ్భశ్రాద్ధే - పితృపితామహ ప్రపితామహానాం - గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం - పితృలోకజనితతృష్ణోపశమనార్థం - సోదకుమ్భశ్రాద్ధమన్నేన - సర్వధర్మరహితేన - సంకల్పవిధానేన - యుష్మదనుజ్ఞయాఽద్య కరిష్యే । కురుష్వ ।

ప్రాచీనావీతీ । హస్తోదకందత్వా । పితృపితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణంకృత్వాభవద్భిః । క్షణప్రసాదః కరణీయః అస్తుకరణీయః । శ్లో॥ అగ్నిదగ్ధాశ్చయే వస్సై......కార్యసిద్ధికర్మణి । సోమవదేన

వస్త్రలాకార మండలం కృత్వా ॥ పితృపితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పద్యస్థానే సతిలా ఇమే కుశాః సుకుశాః । ఇత్యాది మంత్రైర్ద్వియం ప్రత్యేకమ్ ॥ ఇత్యన్తం కుర్యాత్ ॥– పాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితృపితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణా మిద మాసనమ్ । సుఖాసనం । అత్రోపవిశన్తు భవన్తః । అత్రోపవిశామ ॥ హస్తోదకం దత్వా । పితః ఉదకుంభ శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతామ్ । ఓం తథా । ప్రాప్నువన్తు భవన్తః । ప్రాప్నువామ ॥ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధా సో అర్చత ... ధృష్ణ్వర్చత ॥ గన్ధద్వారాం ...... హ్వయే శ్రియమ్ ॥ పితృపితామహ ప్రపితామహాః – యథాభాగశః అయంవో గంధాః । సుగంధాః ॥ ఆయనే తే ......గృహా ఇమే ॥ పుష్పార్థా ఇమే తిలాః । సుపుష్పాణి ॥ ధూరసి......ధూర్వామః ॥ ఉదకద్రవ్యేణైవ సాంకల్పికో వో ధూపః । సుధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదో..... దిశో దిశ ॥ జ్వాలాభే దేవ । దేవ పూజా సర్వస్థితం వో జ్యోతిః । సుజ్యోతిః ॥ హస్తోదకం దత్వా ॥ యువాసువాసాః......మనసా దేవయన్తః ॥ పితృపితామహ ప్రపితామహాః గోత్రాః శర్మాణః వసురుద్రాదిత్యరూపాః – అన్తఃప్రావరణార్థం – బహిఃప్రావరణార్థం – వా – ఆచ్ఛాదనార్థం – పవిత్రార్థ మలంకరణార్థ మిదం వో వాసః । సువాసః । తదభావే సతిలా ఇమే కుశాః సుకుశాః ॥ అర్చనం సంపూర్ణం – అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్తు ॥ భోజనపాత్రమాసాద్య । అభిఘార్య । అన్నాదికం బహుదత్వా ॥ అభిఘార్య ।

—॥ పిత్రాదిత్య స్తమ్ ॥—

ఓం భూర్భువస్సువః .....ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి హవిః ప్రోక్ష్య । ప్రణవ ॥ ఇత్యపరిదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ హస్తోదకం దత్వా । పృథివీతే పాత్రం

... ... పాగ్ంస్సురే । శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ । పితృపితామహ ప్రపితామహాః గోత్రాః శర్మాణః వసురుద్రాదిత్యరూపాః ఏతత్సోదకుంభం కవ్యం సపరికరం । పితృపితామహ ప్రపితామహాః గోత్రాః శర్మాణః వసురుద్రాదిత్యరూపాః దేవతేదమన్నం కవ్యం సోదకుంభం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేః స్తత్సర్వం గయేయంభూః - గదాధరో భోక్తా - అన్నంబ్రహ్మ - అహంచబ్రహ్మ భోక్తాచబ్రహ్మ - రాజతమిదంపాత్రే మక్షయ్య వటచ్ఛాయేయం - పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః గోత్రేభ్యః శర్మభ్యః వసురుద్రాదిత్యరూపేభ్యః సోదకుంభ మిదమిదమన్నం అమృతస్వరూపం ఆతృప్తేర్దాస్యమాన మక్షయ్య తృప్త్యర్థం యథాభాగం కవ్యం గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సమస్తపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । గయాయాం దత్తమస్తు । యేషాం.....నామస్వ । ఇయం భూర్గయాప శ్రీ బ్రాహ్మణాగదాధరాః । పితృరూపీ శ్రీ జనార్దనః ప్రియతాం తత్సద్బ్రహ్మార్పణమస్తు ।

— ధా రా ద త్త మ్ —

శ్రీ గోవింద గోవింద......పుణ్యతిథౌ - ప్రాచీనావీతీ । పితుః సోదకుంభ శ్రాద్ధే - పితృపితామహ ప్రపితామహాః గోత్రాః శర్మాణః వసురుద్రాదిత్యరూపాః ఉద్దిశ్య మయా క్రియమాణేనానేన సోదకుంభ శ్రాద్ధేన - పితృపితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం - ఏతేషాం - సర్వం సగుణసహిత గయాన్న శ్రాద్ధేనైవాక్షయ్య తృప్తిర్భూయాత్ - పితౄణాం పునరావృత్తి రహిత శాశ్వత బ్రహ్మలోకే నిత్యనివాససిద్ధిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । తత పితౄణాం పునరావృత్తి రహిత శాశ్వత బ్రహ్మలోకే నిత్యనివాస సిద్ధిరస్తు । పితృలోకజనిత తృష్ణోపశమనమస్తు ।

—॥ పరిషేచనమ్ ॥—

హస్తోదకం దత్వా ॥ ఓం భూర్భువస్సువః .....మ్ ॥ సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి । హస్తోదకం దత్వా పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః - అమృతమస్తు - అమృతోపస్తరణమసి । శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోమృతం జుహోమి । శివోమావిశాప్రదాహాయ । ఓం ప్రాణాయస్వాహా ॥ శ్రద్ధాయామపానే —— ఓం అపానాయ స్వాహా । శ్రద్ధాయాంవ్యానే —— ఓం వ్యానాయస్వాహా । శ్రద్ధాయాముదానే —— ఓం ఉదానాయస్వాహా శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే —— ఓం సమానాయస్వాహా బ్రహ్మణిమ ఆత్మామృతత్వాయ । యథాసుఖం జుషధ్వమ్ । అపామహే । మన్త్రి నాస్తి —— మధువాతా ఋతాయతే .. వృత్తిరస్తు । విద్యానాం పదార్థేషు యద్రోచతే - తద్గృహ్యతాం । యన్నరోచతే । తత్త్యాజ్యమ్ । సుఖేన పూర్ణేన భోక్తవ్యమ్ ॥ ఇతి ప్రార్థయేత్ । భుంజానం బ్రాహ్మణం దృష్ట్వా । పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః - అమృతాపిధానమసి । తాదవే వృణ్యైలయే —— అక్షయ్య ముపతిష్ఠతు ॥ హస్తప్రక్షాళన పాదప్రక్షాళనానన్తరం బ్రాహ్మణాయ సదక్షిణ తాంబూలం దద్యాత్ । బ్రాహ్మణం విసృజేత్ ।

ఆభ్యుదయికశ్రాద్ధం సమాప్తమ్.

—॥ దశదాన శ్లోకాః ॥—

గోదానం:- శ్లో॥ గవామంగేషు తిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ ।
యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యాదతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే ॥

భూదానం:- శ్లో॥ సర్వసస్యాశ్రయాభూమిర్వరాహేణ సముద్ధృతా ।
అనన్త పుణ్యఫలదా అతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే ।

తిలదానం:- శ్లో॥ తిలాః పాపహరా నిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః ।
పాపంహరన్తుమేనిత్యం ప్రయతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ౩

హిరణ్యదానం:- శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః ।
అనన్త పుణ్యఫలద మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ౪

ఆజ్యదానం:- శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితమ్ ।
దేవానామాజ్యమాహార మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ౫

వస్త్రదానం:- శ్లో॥ శీతవాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాయా రక్షణంపరమ్ ।
దేహాలంకరణంవస్త్ర మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ౬

ధాన్యదానం:- శ్లో॥ ధన్యంకరోషి దాతార మిహలోకే పరత్రచ ।
యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమే స్యాదతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ౭

గుడదానం:- శ్లో॥ ఇక్షుకాండ సముద్భూతో గుడో మధురరాజితః ।
యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ౮

రౌప్యదానం:- శ్లో॥ కీర్తిశ్రీకరంత్వంహి రౌప్యం చంద్ర సముద్భవ తే ।
త్వద్దానాదిహచాముత్ర శ్రేయస్స్యాదఖిలంమమ ॥ ౯

లవణదానం:- శ్లో॥ రసానాముగ్రతశ్శ్రేష్ఠం లవణం బలవర్ధనమ్ ।
యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥

శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్య గుడానిచ ।
రౌప్యం లవణమిత్యాహు ర్దశదానాని పండితాః ॥

— షోడశమహాదాన శ్లోకాః —

కృష్ణగోదానం:- కపిలే సర్వదేవానాం పూజనీయా హి రోహిణీ ।
తీర్థదేవమయీయస్మా దతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥

శ్లో॥ కృష్ణధేనో నమస్తుభ్యం బ్రహ్మావిష్ణు శివాత్మికే ।
జన్మప్రభృతి పాపాని కృష్ణే నాశయమేసదా ॥ ౧

సువర్ణదానం:- శ్లో॥ సర్వపాపక్షయకరం సువర్ణం లోకభూషణమ్ ।
అగ్నేర్బీజంప్రదానాద్యస్మాదతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ౨

రజతదానం:- శ్లో॥ శంభుదేహోద్భవందివ్యం ధారణేమంగళప్రదం ।
దద్యాత్సర్వపాపఘ్నం రూప్యం దేహ్యనిశంమమ ॥ ౩

రత్నదానం:- శ్లో॥ యస్మాద్రత్నేషు సర్వేషు దేవాస్సర్వే వ్యవస్థితాః ।
రత్నదానేనమేశాన్తిం ప్రయచ్ఛన్తు సదాసురాః ॥ ౪

సరస్వతీదానం:- శ్లో॥ సరస్వతీ జ్ఞానదాత్రీచ విద్యానామధిదేవతా ।
విద్యాప్రాప్త్యర్థకస్యాస్య దానాదస్మాత్కింపుమాన్నుయాత్ ॥

తిలదానం:- శ్లో॥ మహర్షేర్గోత్రసంభూతాః కాశ్యపస్య తిలాస్స్మృతాః ।
తస్మాదేషాం ప్రదానేన మమపాపం వ్యపోహతు ॥ ౬

కన్యాదానం:- శ్లో॥ త్రైలోక్యపావనందివ్యం పితౄణాంముక్తిదాయకం ।
సమస్తలోకప్రీతికరం కన్యాదానం దదామ్యహమ్ ॥ ౭

గజదానం:- శ్లో॥ ఐరావతకులోత్పన్నో గజానాం నాయకశ్చయః ।
దిగ్గజానాం ప్రపూజ్యశ్చ గజశ్రేష్ఠ స్సురార్చితః ॥
సుప్రతీకం గజేంద్రాణాం సరస్వత్యాభిషేచనే ।
ఇన్ద్రస్య వాహనశ్రేష్ఠ స్సర్వదేవైశ్చ పూజిత ।
గజేన్ద్రమత్తమాతంగ రిపుసైన్య వినాశక ।
తవదానే నమేశాన్తి స్సర్వదాస్తు సుఖం శివమ్ ॥ ౮

అశ్వదానం:- శ్లో॥ అశ్వోహివాహనంభానోః కారణంహి శతక్రతోః ।
సంప్రదానే నమేచాస్య శాన్తిరస్తు సుఖంశివమ్ ॥ ౯

శయ్యాదానం:- శ్లో॥ యథానకృష్ణశయనం శూన్యం సాగరజాతయా ।
శయ్యామమాప్యశూన్యాస్తు తథాజన్మని జన్మని ।
శయ్యాపామాత్మనోమూర్తిః గౌరీ శంకరయోః ప్రియా ।
దానేనాస్యాస్సుఖంచాస్తు శాన్తిర్మే పదమవ్యయమ్ ॥ ౧౦

వస్త్రదానం:- శ్లో॥ శ్వేతవస్త్రం మహాపుణ్యం చన్ద్రప్రీతికరంసదా ।
శుభదం సర్వలోకానాం మమశాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ౧౧

భూదానం:- శ్లో॥ [illegible]బీజాని కాలేచైవ మహీతలే ।
త్వత్ప్రసాదాచ్చసకలా మమసన్తు మనోరథాః ॥

దానాన్యన్యాని సర్వాణి కనకాదీనియానిచ ।
తానిభూమి ప్రదానస్య కళాంనార్హన్తి షోడశీమ్ ॥ ౧౨

ధాన్యదానం:- శ్లో॥ సర్వదేవమయంధాన్యం సర్వోత్పత్తికరంమహత్ ।
ప్రాణినాం జీవనోపాయః మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ౧౩

పయోదానం:- శ్లో॥ ప్రాణినాం జీవనంక్షీరం పితృదేవ ప్రియంసదా ।
అస్తిదంపుష్టిదంయస్మా దతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ॥
క్షీరార్ణవ సముద్భూతం విష్ణోస్తుష్టికరం పరమ్ ।
నవనీతం ప్రదాస్యామి ప్రీతిర్మే దేహిసర్వదా ॥ ౧౪

ఛత్రదానం:- శ్లో॥ సంపదాం భూషణంఛత్రం వర్షాతపనివారణం ।
అనన్త ప్రీతిదం యస్మాదతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే ।
ఇహాముత్రాతపత్రాణాం కురు కేశవమే ప్రభో ।
ఛత్రంత్వత్ప్రీతయేదత్తం బ్రాహ్మణాయమయాశుభం ॥ ౧౫

గృహదానం:- శ్లో॥ ఇదంగృహం గృహాణత్వం సర్వోపస్కరసంయుతమ్ ।
తవవిప్రప్రసాదేన మమసన్తు మనోరథాః ।
సంప్రదానే వసైతస్య సర్వదా సుఖదంమమ ॥ ౧౬

శ్లో॥ గావస్సువర్ణ రజతం రత్నానిచ సరస్వతీ ।
తిలాః కన్యా గజాశ్వశ్చ శయ్యావస్త్రం తథామహీ ।
ధాన్యం పయస్వినీఛత్రం గృహం సోపస్కరంతథా ।
ఏతాని క్రమశశ్చైవ మహాదానాని షోడశ ॥

— ఇతర దాన శ్లోకాః —

పీతాంబర దానం — శ్లో॥ పీతాంబరం సదాపుణ్యం దేవానాం పరమప్రియమ్ ।
దానేనానేనమేదేహి పరత్రంచైహికం సుఖం ॥ ౧

సాలగ్రామ దానం — శ్లో॥ సాలగ్రామ శిలాపుణ్యం భుక్తిముక్తి ప్రదాయినీ ।
సాలగ్రామప్రదానేన మమసన్తు మనోరథాః ॥
చక్రాంకిత సమాయుక్తా సాలగ్రామ శిలాశుభా ।
దానేనైవ భవేన్నిత్య ముభయోర్వాంఛితంఫలమ్ ॥ ౨

ఉదకుంభ దానం. } శ్లో॥ వారిణా పూరితం పాత్రం తామ్ర[illegible]।
పితౄణాం తృప్తిదం నిత్యం గృహాణ త్వం సుఖాయ మే ॥ ౩

పాదుకా దానం:- శ్లో॥ కంటకోచ్ఛిష్టపాషాణ వృశ్చికాది నివారణే ।
పాదుకే సంప్రదాస్యామి గృహాణ త్వం ద్విజోత్తమ ॥ ౪

కటదానం:- శ్లో॥ కటం దాస్యామి విప్రేంద్ర గృహాణ త్వం సుఖప్రదం ।
అనేన కటదానేన ప్రీయతాం పితరస్సదా ॥ ౫

చందనఖండ దానం } శ్లో॥ మలయావాస మందార నగ బృందారకార్చిత ।
చందనత్వం త్వత్ప్రసాదాన్మే సాంద్రానందం ప్రవర్ధయ ॥

దీపదానం:- శ్లో॥ దీపం దాస్యామి విప్రేంద్ర తేజోధ్వాంతనివారణం ।
అస్య ప్రదానాత్సకలాన్ దోషాన్నాశయ కేశవ ॥ ౭ ॥

ఘంటాదానం:- శ్లో॥ దేవానామిష్టదా ఘంటా సర్వపాపవినాశినీ ।
తస్మాద్దాస్యామి తే ఘంటాం తద్దానేన సుఖం కురు ॥

చామరదానం:- శ్లో॥ శశాంకకిరణాకార హిమడిండీరపాండుర ।
ప్రోత్సారయాశు దురితం చామరామరవల్లభ ॥

కీటజదానం:- శ్లో॥ కీటజం సతతం పుణ్యం అటవీద్రుమసంభవమ్ ।
పవిత్రం సర్వదా యస్మాదతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే ॥

కంబళదానం:- శ్లో॥ హిమవాతకరం పుణ్యం కంబళం బలవర్ధనమ్ ।
దానేనానేన సైవ యస్మాదతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే ॥

ఆవికదానం:- శ్లో॥ పార్థజం చావికం పుణ్యం సర్వలోకప్రియం శుభమ్ ।
సదా పవిత్రం పరమమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే ॥

వ్యజనదానం:- శ్లో॥ వ్యజనం వాయుదైవత్యం సర్వకాలే సుఖప్రదమ్ ।
అస్య దానేన సైశాస్త్రి సర్వదాస్తు సుఖం మమ ॥

లవణదానం:- శ్లో॥ యస్మాదన్నరసాస్సర్వే నోత్కృష్టా లవణం వినా ।
శంభోః ప్రీతికరం నిత్యమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే ॥

వృషభదానం:- శ్లో॥ వృషభో ధర్మ ఏవ స్యాన్మహాదేవ ప్రియస్సదా ।
మృత్యుంజయ మహాదేవ గౌర్యా వృషభవాహన ।
సంప్రదానేన చైవాస్య మమ సంతు మనోరథాః ॥

మహిషీదానం:- శ్లో॥ అనేనవిధినా చైవ మహిషీదాన ముత్తమం ।
యఃకరోతినర స్తస్యనమృత్యోర్న భయంక్వచిత్ ॥౧౬॥

మేషదానం:- శ్లో॥ అజాగ్నివాహో యజ్ఞార్థం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా ।
మేషదానేన చైవాస్య మమ సన్తు మనోరథాః ॥౧౭॥

దానస్థానాని:- శ్లో॥ అశ్వేశ్రృఙ్గే కేదన్తే దాసీకేశే అజాగళే ।
గృహాస్తంభే వృషస్కన్ధే గాంపుచ్ఛే కన్యకాకరే ।
స్పృష్ట్వా చైతానిదానాని తీర్థే దద్యాన్నసంశయః ॥

ఫలశ్రుతి:- శ్లో॥ సాలగ్రామ శిలాంపృథ్వీం కన్యాంవిద్యాంచ వైసికాం ।
యోదత్తేయశ్చ గృహ్ణీయాత్తావుభౌ స్వర్గగామినౌ ॥
దశదానాదిశ్లోకా స్సంపూర్ణాః.

—

—: సుమఙ్గలీ సర్వ ప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠాన సమయే –
వక్తవ్య విశేష వచనాని :—

ఆచమ్య – పూర్వోక్తైవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ – గోత్రాయాః – నామధేయాయాః మమ జన్మాభ్యాస జన్మ ప్రభృతి ఏతత్క్షణ పర్యన్తం – బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు – మనోవాక్కాయ కర్మేన్ద్రియ వ్యాపారైః – ప్రథమ రజోదర్శనాద్యారభ్య – స్వార్థక్రియా పరత్వ – పరపురుష – హీనజాతి పురుష సహవాస – దేవబ్రాహ్మణ దూషణ – గురుతిరస్కార – ఆత్మ విక్రియ – రసక్రియ్యాది విక్రియ – పతివంచన – నిరాకరణ – దుష్ట వచన – పతిదూషణ – పరస్త్రీదోష నిరూపణ – ఆరంభవ్రతత్యాగ – వేళా దుర్భాషణ – దురాచార – సదాన్య గృహవాస – సదా కోప స్వభావ – గ్రహణ సమయ పురుష సంయోగ – దివా సంసర్గ – పూర్వోక్త దినేషు భర్తృసంయోగ – సాయం సూర్యోదయ సూర్యాస్తమయే పురుష సంయోగస్వాపన – ఆశౌచదినేషు మధ్యే పురుష సంయోగ అస్పృశ్య

ద్రవ్య సంస్పర్శన - సదా కలహప్రియ - నిష్ఠుర భాషణ - దాసీఘ్నక
శిశుహనన - గోహనన - పరద్రవ్యాపహరణ - మిత్రద్రోహ - భర్తృ
శ్వశ్రూశ్వశురాది శుశ్రూష తదధీన వాసన రాహిత్య -

భర్తరి దేశాన్తరగతే - స్వదేహాలంకరణ - సదాఽనృతవచన -
కన్యావిక్రయ - విశ్వాసఘాతుక, - వివదాయకత్వ - పతిభేదన -
పూర్వక వ్యంజనాది దాయిత్వ - శిశువధక్షుదిత - శిశుస్తన్యాఽప్రదాన
గృహస్థ ద్రవ్యాదీనాం చౌర్య విక్రయ - సదా మలినత్వ - వృథాగమన
కౌటిల్య - సదా అస్పృష్ట పరిధాపితత్వ - సదోరస్తాడన - రజస్వలా
నియమ రాహిత్య - రజః కాలకామకృత గృహకార్యారంభ - పాళీలాద
పరపురుషవీక్షణ - అజ్ఞాన రజస్వలాభాండసంస్పర్శన - భాండ భక్షణాది
రూపాణాం పాపానాం - రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ మయా
కృతానాం - ప్రకాశకృత మహాపాతక సమత్వయుక్త వ్యతిరిక్తానాం -
మహాపాతకానామిత్యాది సర్వప్రాయశ్చిత్తం కుర్యాత్ ।—

సుమఙ్గలీ సర్వప్రాయశ్చిత్తం సమాప్తం -

—

-: విధవా సర్వప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానసమయే వక్తవ్యవిశేషవచనాని :-

ఆచమ్య - పూర్వోక్తైవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ -
గోత్రాయాః నామధేయాయాః మమ జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృతి ఏతత్
క్షణపర్యన్తం - బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న -
సుషుప్త్యవస్థాసు - మనోవాక్కాయ కర్మేన్ద్రియ వ్యాపారైః - (అత్ర
సుమఙ్గలీప్రాయశ్చిత్తవచనాన్యుక్త్వా -) తతః - అస్నానభోజన - పర్వ
కాలభోజన - రాత్రిభోజన - పర్యుషిత అన్నభోజన - కాంస్యపాత్రాది
భోజన - క్షుద్రభక్షణోచ్ఛిష్ట స్పృష్టద్రవ్యభక్షణ - అభ్యక్త భక్షణా
లాంబుభక్షణ - ప్రపాజలపాన - ఉచ్ఛిష్టపాత్రజలపాన - తాంబూల
దర్శన - మలినవస్త్రధారణ - నీలవస్త్రధారణ - రక్తవస్త్రధారణ -

కంఠకాష్ఠాధారణ – కేశరక్షణ – దేహాలంకరణ – పుణ్యకాలతీర్థాదరణ రాహిత్య – గంధపుష్పపరిమళాది ద్రవ్యధారణ – లలాటమృద్భస్మరాహిత్య కరక రజతాద్యాభరణధారణ – కస్తూర్యనులేపన – ఖట్వాది శయన – కూర్పాసధారణ – సాభిలాష పరపురుషసహాసక్తైక శయన – అమంగళాయుగర్భధారణ – శాకాహారైక భుక్తరాహిత్య – ఏకాదశ్యుపవాసరాహిత్య – పుణ్యతీర్థాటనేచ్ఛ – దేవతాస్మరణ పురాణశ్రవణ రాహిత్య – స్వకీయ భర్తృక పైతృక శ్రాద్ధరాహిత్య – విష్ణుమాస్త్రత పూజా తన్నిష్టను కర్తృకాల ధ్యానాద్యకరణ – నట విట గాయకగీత వాద్య శ్రవణ – తులసీసహిత సాలగ్రామతీర్థప్రాశన రాహిత్యభోజన – అన్నవిక్రయ – గోవిక్రయ – రసద్రవ్యాదివిక్రయ – రజస్వలా నియమ రాహిత్య – పాపకర్మనిరీక్షణ – రహసి పర పురుషసంభాషణ – శ్వశ్రూ శ్వశురమాతా పితృశుశ్రూషా రాహిత్య – పరాపవాదభాషణ – దేవ బ్రాహ్మణ గురుతిరస్కార – పరస్త్రీ దోషనిరూపణ – శిశుతాడన – గోతాడన – పరద్రవ్యాపహరణ – మిత్రద్రోహ – భోజనసమయే పంక్తిభేదన – అజ్ఞానతో రజస్వలాన్యోన్య స్పర్శాది సంపాదితాది నానావిధ దుష్కర్మ యుక్త మహాపాపానాం – రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతో ఉజ్ఞానతశ్చ మయా కృతానాం – ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం – మహాపాతకానా మిత్యాది సర్వప్రాయశ్చిత్తం కుర్యాత్ ।

ఇతి విధవా సర్వప్రాయశ్చిత్తం సమాప్తం.

—: గర్భిణీకరణ సంస్కార ప్రయోగః :—

స్నానపూర్వకం – అనిగర్భిణీస్త్రీయం తేన – భర్తా వా పురోహితో వా – సర్వప్రాయశ్చిత్తాదికం కృత్వా – స్వగృహ్యోక్త విధినా – స్నానం కార్యా – వినేః సభార్యస్తాం దక్షిణాశిరసం నిధాయ । తస్యాః నాభౌ స్థాపయతి – చతురంగుళ ప్రమాణేన హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే ఇతి మంత్రేణ – భర్తా వా – అన్యోవా – ఉదరం లాంఛయేత్ ।

హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ । స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ । ఇతి గర్భం భిత్వా - శిశుమాదాయ । ప్రక్షాళ్య । భూమావిథసేత్ । శిశుర్జీవిష్యతి - జీవత్వం మమ పుత్రః । ఇతి శిశు మభిమన్త్ర్య । క్షేత్రియైత్వేతి పంచభిస్సకృత్స్నపయేత్ ।-

క్షేత్రియైత్వా నిర్ఋత్యైత్వా ద్రుహో ముంచామి ... వరుణస్య పాశాత్ । భూమౌ హిరణ్య మన్తర్ధాయ । తతశ్శిశుంనిధాయ । భూరస్య పమ్నేత ।। ఇత్యభిమన్త్ర్య । యస్తే స్తనశ్శశయో మయోభూరితి - అన్యస్త్రియా స్తనం ప్రతిధాప్య । యస్తే స్తనశ్శశయో యో మయోభూః । యేన విశ్వాపుష్యసి వార్యాణి । యో రత్నధా వసువిద్యస్సుదత్రః । సరస్వతి తమిహ ధాతవేకః ।। తతః శిశుంగ్రామం ప్రాపయిత్వా ।। గోపంచకో మూల్యత్వేన - ఆగ్నేయ హిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం కామయమాన స్తుభ్య మహం సంప్రదదే న మమ ।

తతః గర్భచ్ఛేదదోషే-వక్ష్యమాణైరాజ్యాహుతిభిః మన్త్రైః స్రువేణాజ్యాహుతీ ర్జుహుయాత్ । స్రువేణాజ్య మాదాయ ।-

౧. శతాయుధాయ శతవీర్యాయ శతోతయేఽభిమాతిషాహే । శతం యో నశ్శరదో అజీతానింద్రో నేషదతి దురితాని విశ్వాస్వాహా । ఇంద్రాయేదమ్ ।

౨. యే చత్వారః పథయో దేవయానా అన్తరా ద్యావాపృథివీ వియన్తి । తేషాం యో అజ్యానిమజీతిమావహాత్ తస్మై నో దేవాః పరిదత్తేహ సర్వే స్వాహా । దేవేభ్య ఇదమ్ ।

౩. గ్రీష్మో హేమన్త ఉత నో వసన్తః శరద్వర్షాః సువితం నో అస్తు। తేషామృతూనాం శతశారదానాం నివాత ఏషామభయే స్యామ స్వాహా। ఋతుభ్య ఇదమ్।

౪. ఇదువత్సరాయ పరివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతా బృహన్నమః। తేషాం వయం సుమతౌ యజ్ఞియానాం జ్యోగజీతా అహతాః స్యామ స్వాహా। ఇదువత్సరాదిభ్య ఇదం।

౫. భద్రాన్నః శ్రేయః సమనైష్ట దేవాస్త్వయావసేన సమశీమహి త్వా। స నో మయోభూః పితో ఆవిశస్వ శన్తోకాయ తనువే స్యోన స్వాహా। దేవేభ్య ఇదమ్।

౬. ప్రయాసాయ స్వాహా। ప్రయాసాయేదమ్।

౭. ఆయాసాయ స్వాహా। ఆయాసాయేదమ్।

౮. వియాసాయ స్వాహా। వియాసాయేదమ్।

౯. సంయాసాయ స్వాహా। సంయాసాయేదమ్।

౧౦. ఉద్యాసాయ స్వాహా। ఉద్యాసాయేదమ్।

౧౧. అవయాసాయ స్వాహా। అవయాసాయేదమ్।

౧౨. శుచే స్వాహా। శుచ ఇదమ్।

౧౩. శోకాయ స్వాహా। శోకాయేదమ్।

౧౪. తప్యత్వై స్వాహా। తప్యత్వా ఇదమ్।

౧౫. తపతే స్వాహా। తపత ఇదమ్।

౧౬. బ్రహ్మహత్యాయై స్వాహా। బ్రహ్మహత్యాయా ఇదమ్।

౧౭. సర్వస్మై స్వాహా। సర్వస్మా ఇదమ్।

౧౮. ప్రాణాయస్వాహా । ప్రాణాయేదమ్ ।

౧౯. వ్యానాయస్వాహా । వ్యానాయేదమ్ ।

౨౦. అపానాయస్వాహా । అపానాయేదమ్ ।

౨౧. చక్షుషేస్వాహా । చక్షుష ఇదమ్ ।

౨౨. శ్రోత్రాయస్వాహా । శ్రోత్రాయేదమ్ ।

౨౩. మనసేస్వాహా । మనస ఇదమ్ ।

౨౪. వాచేసరస్వత్యైస్వాహా । వాచేసరస్వత్యా ఇదమ్ ।

౨౫. పూష్ణేస్వాహా । పూష్ణ ఇదమ్ ।

౨౬. పూష్ణేశరసేస్వాహా । పూష్ణేశరస ఇదమ్ ।

౨౭. పూష్ణేప్రపథ్యాయస్వాహా । పూష్ణేప్రపథ్యాయేదమ్ ।

౨౮. పూష్ణేనరంధిషాయస్వాహా । పూష్ణేనరంధిషాయేదమ్ ।

౨౯. పూష్ణేంఘృణయేస్వాహా । పూష్ణేంఘృణయ ఇదమ్ ।

౩౦. పూష్ణేనరుణాయస్వాహా । పూష్ణేనరుణాయేదమ్ ।

౩౧. పూష్ణేసాకేతాయస్వాహా । పూష్ణేసాకేతాయేదమ్ ।

౩౨. భూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ ఇదమ్ ।

తతః - ఛేదప్రదేశం సూత్రేణసంగ్రథ్య । ఆజ్యేనాభిలిప్య । గోవింద గోవింద ... ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । ఉదరభిన్న ప్రాయశ్చిత్తార్థం - హిరణ్య - ధేను - తిలదానానికరిష్యే । హిరణ్య ధేను తిలదానాని దద్యాత్ । తతః - శ్మశానదేశ సంమార్జనాది దహనాన్తం కుర్యాత్ ।

ఇతి గర్భిణీ మరణసంస్కార ప్రయోగ స్సమాప్తః.

Scanned by CamScanner

—: సూతికా - రజస్వలామరణ సంస్కార ప్రయోగః :—

సూతికాయాం రజస్వలాయాంవా ప్రమీతాయాం సంస్కార విధి రుచ్యతే ॥

భూమిం గోమయేనానులిప్య। తత్ర దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య తేషుదర్భేషు - సూతికాయాం (రజస్వలాయాంవా) దక్షిణాశిర సం నిధాయ ॥

తూష్ణీం - శుద్ధజలేన స్నాపయిత్వా ॥ స్నానాచమనం కృత్వా। శ్రీగోవింద గోవింద .... యాంతిథౌ - ప్రాచీనావీతీ। మాతుః గోత్రాయాః పిత్రాయాః - సూతికామరణేన - (రజస్వలామరణేనవా) యోదోషస్సము జనితస్తస్య పరిహారద్వారా - మాతుః పైతృమేధిక - కర్మాధికార యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం యథోక్త ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥

: ప్రాయశ్చిత్తమ్ :—

పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ పరిష దండ్రతిః ప్రదక్షిణ నమస్కృత్య ॥ నమస్త సమ్పత్ ...... గోవిందాయ నమోనమః। అశేష. హే. పరి షత్ । మదీయాం విజ్ఞాపనామ వధార్య । మయా సమర్పితామిమాం పరిషద్దక్షిణాం యథాశక్తి దక్షిణాం - యథోక్త దక్షిణామివ స్వీకృత్య। మాతుః గోత్రాయాః పిత్రాయాః సూతికామరణేన (రజస్వలామరణేనవా) యోదోషస్సముజని తస్తస్య పరిహారద్వారా పైతృమేధిక - కర్మాధికార యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం - యథోక్త ప్రాయశ్చిత్తంనిశ్చిత్య। మామనుగృహ్ణన్తుభవన్తః॥ ఇతి విజ్ఞాపయామి।

—: పరిషద్వాక్యమ్ :—

హేయజమాన తవమాతుః సూతికామరణేన (రజస్వలామరణేనవా) యోదోషస్సముజని తస్తస్య పరిహారార్థం పైతృమేధిక కర్మాధికార యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థంచ నూతన కృచ్ఛ్రాస్త్రింశత కృచ్ఛ్ర

మృత్తికాస్నానేన - తతః పంచగవ్య - పంచమృత్తికా పంచపల్లవ - పంచరత్న సహిత కలశోదకైః మార్జనేనచ - అథ - చాంద్రాయణపూర్వకం స్వర్ణధాన్యాద్య కృచ్ఛ్రాచరణేన - తవమాతా - సూతికామరణేన (రజస్వలా మరణేనవా) సంభావితేభ్యః పాపేభ్యో విముక్తాభూయాద్విముక్తా భూయాత్ । తవ మాతుః పైతృమేధిక కర్మాధికారయోగ్యతా సిద్ధిరస్త్విత్యను గృహ్ణీమః ।

—: మృత్తికాస్నానసంకల్పః :—

శ్రీ గోవింద గోవింద .... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । మాతుః గోత్రాయాః ప్రేతాయాః సూతికామరణేన (రజస్వలామరణేనవా) యోదోషస్సమజని తద్దోష పరిహారద్వారా పైతృమేధిక కర్మాధికార యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం పరిషదుపదిష్టాష్టోత్తర శతమృత్తికా స్నానాని కరిష్యే । విధి ప్రకారేణ మృత్తికాస్నానాని కారయేత్ । యద్వా - మృత్తికే హన మే పాపమితి - తులసీమృత్తికేన - నూతన కూర్చేనాష్టోత్తర శతమృత్తికా స్నానాని కారయేత్ -

—: మంటపారాధనం :—

శ్రీగోవిందగోవింద ... ... యాంతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । మాతుః గోత్రాయాః ప్రేతాయాః సూతికామరణేన (రజస్వలామరణేనవా) యోదోషస్సమజని తద్దోష పరిహారార్థం - సూతికాయాః మార్జనార్థం వరుణ కుంభావాహనం కరిష్యే ।

ప్రేతాయాః ప్రాగ్దేశే గోమయేనానులిప్య । తత్రనూతన వస్త్రేణ మంటప మాపాద్య । తస్యోపరి పంచప్రస్థ పరిమిత - తండులాన్నిక్షిప్య । నూతన కుంభ మాదాయ । నూతనవస్త్ర మావేష్ట్య ।

అకలంకేష్వితి - మంటపమధ్యే నిధాయ ।

అకలంకేషుధావతి ...... ఉక్షన్తక్షుపర్వతే ।

ఉదుత్తమ మితివరు ణమావాహ్య। ఉదుత్తమం వరుణపాశ మస్మద వాధమం వి మధ్యమగ్గ్ శ్రథాయ। అథావయమాదిత్య వ్రతేత వానాగసో అదితయే స్యామ॥ ఇతి – కుంభే వరుణ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥

ఆపోవా ఇదమితి – కుంభే ఉదకం పూరయిత్వా। ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం ...... భూర్భువస్సువరాపఓమ్॥ ఇమం మే వరుణ ఇతి కుంభ మభిమన్త్ర్య॥

ఇమం మే వరుణ శ్రుధీహవ మద్యాచ మృడయ। త్వామవస్యు రాచకే॥

పంచగవ్యాని – పంచామృతాని – పంచపల్లవాని – పంచత్వచః పంచమృత్తికాః పంచరత్నానిచ – తత్తన్మంత్రైః కుంభేషు నిధాయ॥

—: పంచగవ్యాది నిక్షేపణమ్ :—

౧. ఓం భూర్భువస్సువః ...... ప్రచోదయాత్॥ ఇతి గోమూత్రం నిక్షిప్య॥

౨. గన్ధద్వారాం ...... హ్వయే శ్రియమ్॥ ఇతి గోమయం నిక్షిప్య॥

3. ఆప్యాయస్వ సమేతు తే......సఙ్గథే॥ ఇతి క్షీరం నిక్షిప్య॥

౪. దధిక్రావ్ణ్ణో......తారిషత్॥ ఇతి దధి నిక్షిప్య॥

౫. శుక్రమసి ...... రశ్మిభిః॥ ఇత్యాజ్యం నిక్షిప్య॥

౧. మధువాతా ఋతాయతే .... భవన్తునః॥ ఇతి మధు నిక్షిప్య॥

౨. శుక్రమసి ...... రశ్మిభిః॥ ఇత్యాజ్యం నిక్షిప్య॥

3. దధిక్రావ్ణ్ణో ...... కారిషమ్ । ఇతి దధినిక్షిప్య ।

4. శాశ్శర్కరా అథర్వణ ...... పశుకామస్య । ఇతి శర్కరాన్నిక్షిప్య ।

5. ఆప్యాయస్వ సమేతు తే ...... సఙ్గథే । ఇతి క్షీరం నిక్షిప్య ।

వరివో ఘృతస్తేమ దేవయన్తో అర్వాంచం ద్యావా నమోభిః పృథివీ । ఇమ ఋక్థ్యా । యేషామ్బళిర్హ్యోరణ్యా సదాంసి విష్ఠా విష్వ్యగ్వ్యయన్తి వనినో న శాఖాః । ఇతి పాలాశాశ్వత్థ - కపిత్థ - చూత - జంబూనాం పంచపల్లవాని నిక్షిప్య ।

ప్రవతీర్భీమా వృషభ స్తవిష్యాయం క్షృష్టికేశినో హారిణో విచక్షణః ॥ ఆయోనిం సోమస్సుకృతం నిషీదతి గవ్యయీ త్వగ్భవతి నిర్ణిగవ్యయీ । ఇతి పంచత్వచో నిక్షిప్య ।

మృత్తికే హన మే పాపం ... పరమాం గతిమ్ ॥ ఇతి. అశ్వస్థాన గజస్థాన తులసీమూల చతుష్పథ వల్మీక స్థిత పంచమృత్తికాన్నిధాయ ।

సహిరత్నాని దాశుషే సువాతి సవితా భగః । తం భాగం చిత్రమీమహే । ఇతి పంచరత్నాని నిక్షిప్య ।

హిరణ్యరూపస్సహిరణ్య సందృగపాన్నపాత్సేదు హిరణ్యవర్ణః । హిరణ్యయాత్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదా దదత్యన్నమస్మై । ఇతి హిరణ్యం నిధాయ ।

కాండాత్కాండాత్ ప్రరోహన్తీ ...... శతేన చ । ఇతి దూర్వా నిక్షిప్య ।

తతః కుంభేషు వరుణాయనమః ఇతి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాంకుర్యాత్ । తతః చతుర్భిర్బ్రాహ్మణైశ్వేద పారగైః కుంభోదకేన మార్జనం కారయేత్ ।

-: ప్రతిమాయా ఉపరి కుంభోదక మార్జనం :-

ఆపోహిష్ఠామ యోభువ ఇతి. తిసృభిర్ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా ఇతి చతసృభిః పవమానస్సువర్జన ఇత్యేతేనానువాకేన - పాగ్ంసత్సుచిమ దిత్యృచా ఓషధయస్సంవదన్తేతి - ఇమంమేవరుణ - తత్వాయామీతి - త్వన్నో అగ్నే సత్వన్నో అగ్నే త్వ మగ్న ఇతి తిసృభిః యదన్తి యచ్చదూరకే ఇతి పంచర్చసూక్తేన కుంభోదకేన మార్జయేత్ ।

౧. ఆపోహిష్ఠామ యోభువస్తాన ...... ఆపోజనయథాచనః ।
౨. హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా ...... బలమోజోనిధత్త ।
౩. పవమానస్సువర్జనః ...... మూర్జయన్త్యాపునాతు ।
౪. ప్రాగ్ంసత్సుచిమవ్యుసురక్త ...... ఋతం బృహత్ ।
౫. ఓషధయస్సంవదన్తే ...... రాజన్ పారయామసి ।
౬. ఇమంమేవరుణ శ్రుధీహవ ......వస్యురాచకే ।
౭. తత్వాయామి బ్రహ్మణా ......ఆయుః ప్రమోషీః ।
౮. త్వన్నో అగ్నే వరుణస్యవిద్వాన్ ......ప్రముముగ్ధ్యస్మత్ ।
౯. సత్వన్నో అగ్నే వమోభవోతీ.. —సుహవోనఏధి ।
౧౦. త్వమగ్నే అయాస్యయాసన్ ......ధేహిభేషజమ్ ।

యదన్తియచ్చ దూరకే భయం విందతి మామిహ । పవమాన వితజ్జహి । పవిత్రేణ విచర్షణిః । యః పోతాసపునాతునః । యత్తే

పవిత్రమర్చిష్యగ్నే వితతమన్తరా । బ్రహ్మ తేన పునీహి నః । యత్తే పవిత్రమర్చివదగ్నే తేన పునీహి నః । ఉభాభ్యాం దేవ సవితః పవిత్రేణ సవేన చ । మాం పునీహి విశ్వతః । త్రిభిష్ట్వం దేవ సవితర్వర్షిష్ఠైః సోమధామభిః । అగ్నే దక్షైః పునీహి నః । పునన్తు మాం దేవజనాః పునన్తు మనవో ధియా । విశ్వే దేవాః పునీత మా జాతవేదః పునీహి మా । ప్రప్యాయస్వ ప్రస్యన్దస్వ సోమ విశ్వేభిరంశుభిః । దేవేభ్య ఉత్తమం హవిః । ఉప ప్రియం పనిప్నతం యువానమాహుతీవృధమ్ । అగన్మ బిభ్రతో నమః । అలాయ్యస్య పరశుర్ననాశ తమా పవస్వ దేవ సోమ । యః పావమానీరధ్యేత్యృషిభిః సంభృతం రసమ్ । సర్వం స పూతమశ్నాతి స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేత్యృషిభిః సంభృతం రసమ్ । తస్మై సరస్వతీ దుహే క్షీరం సర్పిర్మధూదకమ్ ॥ యద్వా ॥

యదన్తి యచ్చ దూరకే భయం విన్దతి మామిహ । పవమాన వితజ్జహి ॥ పవమానస్సో అద్య నః పవిత్రేణ విచర్షణిః । యః పోతా స పునాతు నః ॥ యత్తే పవిత్రమర్చిష్యగ్నే వితతమన్తరా । బ్రహ్మ తేన పునీహి నః ॥ యత్తే పవిత్రమర్చివదగ్నే తేన పునీహి నః । బ్రహ్మసవైః పునీహి నః ॥ ఉభాభ్యాం దేవ సవితః పవిత్రేణ సవేన చ । మాం పునీహి విశ్వతః ॥ ఇత్యేతైర్మన్త్రైః స్నాపయేత్ ॥

తదవశిష్టోదకేన కర్తా స్నాపయేత్ ॥ ప్రేతాయాః పూర్వ వస్త్రం పరిత్యజ్య - ధౌతవస్త్రమావేష్ట్య ॥

(శ్రీ) గోవింద గోవింద......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । మాతుః గోత్రాయాః ప్రేతాయాః – సూతికామరణేన (రజస్వలామరణేనవా) దోషోపశమజనితదోషపరిహారద్వారా దహనకర్మాధికారయోగ్యతా ఫలసిద్ధ్యర్థం – చాంద్రాయణపూర్వకం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే ॥

౧. స్వర్ణంపవిత్రమమలం......ప్రయచ్ఛమే ।

౨. ధన్యంకరోషిదాతార......ప్రయచ్ఛమే ।

౩. కామధేనోస్సముద్భూతం......ప్రయచ్ఛమే ॥

అస్మిన్బ్రాహ్మణాయ......ప్రీత్యర్థం – మాతుః గోత్రాయాః ప్రేతాయాః – సూతికామరణేన – (రజస్వలామరణేనవా) దోషోపశమజనితదోషపరిహారద్వారా – దహనకర్మాధికార యోగ్యతాఫల సిద్ధ్యర్థం – చాంద్రాయణ పూర్వకం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రత్రయ ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥

తతః – బ్రాహ్మణేభ్యో గోభూతిల హిరణ్యాజ్య వస్త్రాదికందత్త్వా– తాం పైతృమేధికవిధినాదహేత్ ॥– ఇతి మితాక్షరీయే ।

సూతికా రజస్వలామరణసంస్కారప్రయోగ స్సమాప్తః.

—

—: పునస్సపిండీకరణవిధిః :— (షష్ఠ్యాః)

కారికావృత్తౌ ॥శ్లో॥ యస్యోపనయనాత్పూర్వం మాతాపిత్రోర్మృతిర్భవేత్ । తస్యోపనయనం కార్యం పునః కుర్యాత్సపిండనమ్ ॥– తత్కృతంచేత్ ॥

యల్లాజీయే ॥శ్లో॥ ఉపలిప్తశ్శుచిస్థానే స్వధాశబ్దం ప్రయోజయేత్ ।
అర్ఘ్యసంయోజనం కుర్యాత్పిండ సంయోజనంతథా ॥
ప్రేతత్వాత్తు విముక్తస్య పునః ప్రేతంననిర్దిశేత్ ।
ప్రేతశబ్దం వినాసర్వం కార్యమిత్యాహ గౌతమః ॥

స్మృత్యన్తరే ॥ శ్లో ॥ ఉపరిష్టాచ్ఛ్రేతకల్పం పాథేయంచ విహాయచ ।
తథా వైతరణీంచైవ అగ్నివిక్షేపణం యది ।
సపిండీకరణం కుర్యాన్న కుర్యాత్షోడశంపునః ॥

శ్లో ॥ ఇష్టిశ్రాద్ధేదక్ష క్రతూసంకీర్త్యా వైశ్వదేవకౌ ।
నాందీముఖే సత్యవసూ సాపిండ్యే కాలకామకౌ ।
పురూరవార్ద్రవౌ చైవ పార్వణేసముదాహృతౌ ।
హేమశ్రాద్ధేధునరిచీకామ్యే ధురివిలోచనౌ ।
ఏకోద్దిష్టే రుద్రసంజ్ఞో విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ ॥

అత్రైకోద్దిష్టేరుద్రసంజ్ఞేతి – పునస్సపిండీకరణే రుద్రసంజ్ఞకవిశ్వదేవేత్యర్థః ॥ పునస్సపిండీకరణంనామ – షష్ఠ్యబ్దిరిత్యుచ్యతే । కిన్తు । ఏక విశ్వేదేవత్వాత్ ।– షడ్బ్రాహ్మణానాహూయార్చ యేదిత్యర్థః ॥–

—: పునస్సపిండీకరణప్రయోగః :—

షడ్బ్రాహ్మణానాహూయ । ఏకం దైవే – ఏకంపిత్రే – త్రీంస్తత్పిత్రాదీనామ్ । ఏకం – విష్ణ్వర్థేనిమన్త్ర్య ।

ఆచమ్య – పూర్వోక్తైవంగుణవిశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ – ప్రాచీనావీతీ । పిత్రూణాం శ్రాద్ధాధికార సిద్ధ్యర్థం పితుః పునస్సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధకర్మకరిష్యే । కాలే అధికార సిద్ధ్యర్థం యథాశక్తి సంభవప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । బ్రాహ్మణాః త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య । సమస్త సమ్పత్ ......నమోనమః ॥

ప్రాచీనావీతీ । పిత్రూణాం శ్రాద్ధాధికార సిద్ధిద్వారా అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం – పితుః పునస్సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధకర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వా మమాధికార సిద్ధిరస్త్వితి భవన్తోబ్రువన్తు । కర్తుంతవాధికార సమ్పదస్తు । కాలశ్చ – ముఖ్యకాలోస్తు । పాకాదీనాం పవిత్రతాస్తు । సర్వపాకాశ్శుచయోభవన్తు । సర్వాణి ద్రవ్యాణిశుచీని భవన్తు ।–

ఆచమ్య । పూర్వోక్త...... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పిత్రూణాం శ్రాద్ధాధికార సిద్ధిద్వారా అక్షయ్య పుణ్యలోకఫలావాప్త్యర్థం

పితుః పునస్సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే - పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసు రూపస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః గోత్రైః శర్మభిః వసు రుద్రాదిత్య రూపైస్సహ సమానోదక సాపిండ్య సిద్ధిద్వారా - వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం - పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య - దేవత్వ విధానేన - తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం పార్వణ విధానేన ఏవ ముఖ్యయా త్మకం - ఉపవీతీ - రుద్రసంజ్ఞక విశ్వే దేవస్య - శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోశ్చ - ప్రాచీనావీతీ - పితుః పునస్సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధమన్నేన హవిషాద్య కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః పునస్సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం భవిష్యతీతి - తత్ర భవిష్యతి ॥ ఉపవీతీ ॥

హస్తోదకం దత్వా - రుద్రసంజ్ఞక విశ్వేదేవస్య స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం కృత్వా భవద్భిః ॥ క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తు కరణీయః ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ హస్తోదకం దత్వా । పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసు రూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం కృత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః ॥ హస్తోదకం దత్వా । తత్పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం కృత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః ॥ హస్తోదకం దత్వా । తత్పితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః రుద్రరూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం కృత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తు కరణీయః ॥ హస్తోదకం దత్వా ॥ తత్ప్రపితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః ఆదిత్య రూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం కృత్వా భవద్భిః ॥ క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః ॥ ఉపవీతీ ॥ హస్తోదకం దత్వా । శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోః - స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం కృత్వా భవద్భిః । క్షణః । ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తు కరణీయః ॥ అక్రోధనైః శౌచపరైః......మయాచ శ్రాద్ధకర్మణి ॥ పూర్వోక్త ప్రతిషేధ విషయానేవిహాయ - ఇతరం సర్వం పితృ సపిండీకరణ వత్కుర్యాత్ ॥

పునస్సపిండీకరణ విధి స్సమాప్తః -

—॥ స్ఫోటకమృతి విషయః ॥—

శ్లో॥ స్ఫోటకే మరణేచైవ సమ్యఖ్ఖన నమాచరేత్ ।
షణ్మాసాత్పరతశ్చైవ ప్రేతకర్మ సమాచరేత్ ॥ కింతు ॥
త్వక్చర్మరుధిరమాంసాని షణ్మాసాజ్జీర్ణతో భవేత్ ।
తస్మాత్కర్మ నకుర్వీత షణ్మాసాత్పరతో భవేత్ ॥ తథాచ ॥
మృతస్య స్ఫోటకే దేహం సమ్యఖ్ఖన నమాచరేత్ ।
నదాహం నోదకం పిండం నచదానం క్రియాంచరేత్ ॥
షణ్మాసాత్పరతశ్చైవ శ్రాద్ధం కుర్యాద్యథావిధి ॥

ఇతి - షణ్మాసాత్పరం నారాయణబలిపూర్వకం పాలాశ దహనాదికం కుర్యా దిత్యర్థః ॥

—॥ దుర్మరణాని ॥—

శ్లో॥ బ్రాహ్మణాదుదకాత్సర్పాద్దంష్ట్రిభిః పశుమృగాదిభిః ।
ఉద్బంధనోదక విషైస్సర్పాద్యుపలవిద్యుతైః ॥

శ్లో॥ ప్రమాదాన్మరణేచాంద్రం తప్తకృచ్ఛ్రత్రయం తథా ।
యద్వాషాణ్మా సకృచ్ఛ్రాణి గాందద్యాద్దశపంచవా ॥

స్మృత్యంతరే శ్లో॥ ప్రాజాపత్యాది కృచ్ఛ్రంచ తప్తకృచ్ఛ్రత్రయంతథా ।
చాంద్రాయణంతతః కుర్యా న్నారాయణబలింతథా ॥
కృత్వైతద్వత్సరస్యాంతే విదధీతోర్ధ్వ దైహికం ।
షాణ్మాసాద్ద్విగుణంకార్యం త్రిమాసా త్త్రిగుణంభవేత్ ।
చతుర్గుణం త్రిపక్షేస్యాత్సద్యః పంచగుణంభవేత్ ॥

కించ । నారాయణ బలినా ప్రేతం శుద్ధ్యేత్ ॥ అనేన ద్వారేణా ఊర్ధ్వ దైహికం సర్వంకార్యమేవ ॥ తథాచ ॥

శ్లో॥ యేమృతాః పాపమార్గేణ తేషాం సంవత్సరాత్పరం ।
నారాయణ బలింకృత్వా కుర్యాదౌర్ధ్వ క్రియాంద్విజః ॥

—: దుర్మరణ ప్రాయశ్చిత్త ప్రయోగః :—

ఆచమ్య - పూర్వోక్త ...... ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం తిథౌ - ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ప్రమాదాచ్చండాలాద్యైర్హతస్య దుర్మరణ జనిత పాపాపనోదకం ప్రాయశ్చిత్తం పరిషదనుజ్ఞాన పురస్సరం కరిష్యే। పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా। పరిషదం ప్రదక్షిణీకృత్య। సమస్త సంపత్సమవాప్తి......గోవిందాయ నమోనమః॥ అశేష హే పరిషత్ మదీయాం విజ్ఞాపనాం సమాకర్ణ్య। మయా సమర్పితామిమాం పరిషద్దక్షిణాం యథాశక్తి దక్షిణాం యథోక్త దక్షిణామివ స్వీకృత్య। యథోక్త ప్రాయశ్చిత్తం నిశ్చిత్య। ఉపదిశ్య। మామనుగృహ్ణంతు భవంతః॥ ఇతి విజ్ఞాప్య। పునః ప్రణమేత్। పరిషదపి - యజమానేన విజ్ఞాపితస్య - పితుః ప్రమాదాచ్చండాలాద్యైర్హతనిమిత్తస్య పాపస్యాపనోదకం - సద్యస్సంస్కారపక్షే - పంచదశకృచ్ఛ్రాణ్యేవ పంచగుణితాని భవంతి। పంచ సప్తతి సంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం ప్రాయశ్చిత్తం పాపాపనోదకం భవతీతి నిశ్చిత్య। హే యజమాన తవపితుః చండాలాద్యైర్హతస్య దుర్మృతస్య ప్రాయశ్చిత్తం - సద్యస్కాలత్వాత్పంచ గుణితం। పంచసప్తతి సంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాణి సముద్రగా మహానదీస్నాన - ధేనుదానాది శక్త్యప్రత్యామ్నాయ - రూపేణాచర - అస్మిన్ ప్రాయశ్చిత్తే సమ్యగాచరితేసతి - తవపితా - త్వదుక్త నిమిత్తాత్పాపాన్ముక్తో భవిష్యతీత్యుపదిశేత్। తతః కర్తా ప్రాణానాయమ్య। పూర్వోక్త ....,తిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య - చండాలాద్యైర్హతస్య దుర్మృతస్య నైమిత్తిక పాపాపనోదకం పరిషదుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తం - శక్త్య ప్రత్యామ్నాయరూపేణ పంచసప్తతి సంఖ్యాక ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాణి - ధేనుదాన - సముద్రగా - మహానదీస్నానాది ప్రత్యామ్నాయ రూపేణాచరిత్వా - ప్రేతస్నాన కర్తృభ్యః ఫలస్వీకరణార్థంచ - స్వర్ణధాన్యాద్యర్థకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే।

శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్రమమలం ...... ప్రయచ్ఛమే ॥
శ్లో॥ ధన్యం కరోపిదాతారం ...... ప్రయచ్ఛమే ॥
శ్లో॥ కామధేనోస్స ముద్భూతం ... ... ప్రయచ్ఛమే ॥

అస్మిన్బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్రాణి ధేనుదాన సముద్ర గామహానదీస్నాన మృత్తికాస్నాన కర్తృభ్యః ఫలస్వీకరణార్థంచ స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రత్రయాణి ప్రత్యామ్నాయ మాగ్నేయ హిరణ్యం తేభ్యస్తేభ్యస్సంప్రదదేనమమ। ఇతి దక్షిణాందత్వా। పరిషదం ప్రార్థయేత్ ॥ అస్మత్పితా గోత్రః శర్మాప్రేతః చండాలాద్యైర్దుర్మరణ జనితపాపాన్ముక్తో భవత్వితి భవంతో బ్రువంతు। పరిషదపి ఉచ్చైస్తథాస్త్వితి బ్రూయాత్ ॥ ఇత్యాది సర్వప్రాయశ్చిత్తం కృత్వా - నారాయణబలిం కుర్యాత్ ॥

ప్రాయశ్చిత్తస్సమాప్తః

—

—♦ దుర్మరణ నారాయణబలిప్రయోగః ♦—

దుర్మృతస్య పురుషస్య - వత్సరాంతే -షాణ్మాసే - త్రిమాసేవా - త్రిపక్షేవా - సద్యోవా - దుర్మరణ ప్రాయశ్చిత్తం - నారాయణ బలింకృత్వా - తతః - దహనాది మంత్రసంస్కా-
రం కుర్యాత్ ॥

ఆచమ్య ॥ పూర్వోక్త ... .. తిథౌ - ప్రాచీనావీతీ - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య చండాలాద్యైర్హతస్య దుర్మృతస్య - దుర్మృతి జనిత పిశాచత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేతసంస్కారయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం నారాయణబల్యాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థ మభ్యుదయార్థంచ - మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే ॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం - శ్రీమహాగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే ॥ గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనం చకుర్యాత్ ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా। ప.షద్వ్రతి। ప్రదక్షిణీకృత్య ॥

సమస్తసంపత్ ...... గోవిందాయ నమోనమః ॥ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య చండాలాద్వ్యాహా తస్య దుర్మృతస్య - దుర్మృతిజనిత పిశాచత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేతసంస్కార యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం నారాయణబలిం కర్తుం మమాధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ కర్తుం తవాధికార సంపదస్తు ॥ ఆచమ్య - పూర్వోక్త ... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్య చండాలాద్వ్యాహాతస్య దుర్మృతస్య - దుర్మృతిజనిత పిశాచత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేతసంస్కార యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం నారాయణబలికర్మ కరిష్యే ॥ ఏతత్కర్మాధికారయోగ్యతాఫలసిద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే ॥ కృచ్ఛ్రత్రయాణి దద్యాత్ ।

నదీతీరే - అశ్వత్థసన్నిధౌ - దేవాలయ సమీపేవా - గోమయేన చతురశ్రమండలంకృత్వా । తన్మధ్యే రంగవల్లీం కృత్వా । తత్ర నూతనవస్త్రేణ మంటపమాపాద్య । తదుపరి పంచప్రస్థపరిమిత తండులాన్నిధాయ ॥ తన్మధ్యే - పంచకలశాన్నిక్షిప్య ॥ తదుపరి నూతనవస్త్రాణి నిధాయ ॥ ఫలపుష్పాక్షత హిరణ్యాని గృహీత్వా ॥ సవ్యం ॥

౧. యమమగ్నంగ్య శ్రిణో గాయత్రో యోరాజానపరోర్ధ్యః యమం గాయత్రంగ్నిశ్రో యోరాజానపరోర్ధ్యః । యేనాపోనద్యోధన్వాని యేన ద్యౌః పృథివీదృఢాహిరణ్యకశ్యాస్థ్యుపురాః హిరణ్యాక్షానయశ్మనాః ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతం - మధ్యకలశే ప్రేత మావాహయామి స్థాపయామిపూజయామి । ఉపవీతీ ॥ ఫలపుష్పాక్షత హిరణ్యాని గృహీత్వా ॥

౨. అతోదేవా అవంతునో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యాస్సప్తధామభిః ॥ ఇతి మన్త్రేణ పూర్వకలశే సపరివారం విష్ణుసామగ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥

౩. పునః - ఫలపుష్పాక్షత హిరణ్యాని గృహీత్వా । బ్రహ్మజ
జ్ఞానంప్రథమంపురస్తాద్విసీమతస్సురుచోవేనఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్య
విష్ఠాస్సతశ్చయోనిమసతశ్చవివః ॥ ఇతి మంత్రేణ పశ్చిమకలశే సపరి
వారం బ్రహ్మాసానుగ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥
పునరపి ఫలపుష్పాక్షత హిరణ్యాని గృహీత్వా ॥

౪. ఇమారుద్రాయస్థిరధన్వనేగిరః క్షిప్రేషవే దేవాయస్వధామ్నే ।
అషాఢాయసహమానాయమీఢుషే తిగ్మాయుధాయభరతాశృణోతన ॥
ఇత్యుత్తరకలశే సపరివారం రుద్రసానుగ మావాహయామి స్థాపయామి
పూజయామి ॥

౫. యమాయసోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతాహవిః ।
యమగ్ంహయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః । ఇతి దక్షిణకలశే సపరి
వారం యమసానుగ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥

౬. అపైతుమృత్యురమృతం నఆగన్ వైవస్వతోనో అభయం
కృణోతు । పర్ణంవనస్పతే రివాభినశ్శీయతాగ్ం రయిస్సచతాన్నశ్శచీ
పతిః ॥ ఇతి ప్రేతస్య దక్షిణకలశే వైవస్వతసానుగ మావాహయామి
స్థాపయామి పూజయామి ॥

తతః అష్టదిక్పాలకానావాహ్య । ప్రాణప్రతిష్ఠాది షోడశోపచార
పూజాం కుర్యాత్ ॥ తతః తత్తన్మంత్రేణ పంచగవ్యాని - పంచరత్నాని
పంచపల్లవాని - పంచమృదాని - పంచదక్షిణాని - కలశేషునిధాయ ॥

— అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం —

పూర్వోక్త...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ - పితుః గోత్రస్య
శర్మణః ప్రేతస్య - ప్రమాదాచ్ఛండాలాద్యైహతస్య - దుర్మృతస్య -
దుర్మృతిజనిత పిశాచత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేతసంస్కార యోగ్యతా

సిద్ధ్యర్థం - నారాయణబలిహోమం కరిష్యే । తదంగ అగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే । శ్రోత్రియాగారాదగ్నిమాహృత్య - యత్ర క్వచాగ్నివిధి నాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య । తస్మిన్నగ్నౌ చరుం శ్రపయిత్వాభిఘార్య । ప్రాచీన ముదీచీనంవోద్వాస్య । ప్రతిష్ఠిత మభిఘార్య । అగ్నే రుపసమాధానా ద్యాజ్యభాగాంతే । తతస్స్రుచ్యుపస్తీర్య । చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి । ఓం - అగ్నయే స్వాహా । అగ్నయ ఇదం । ఇతిమధ్యే గ్నౌ జుహోతి । ఇతి ముఖాహుతింహుత్వా । తతః - యమంధంగ్యాదిమన్త్రైః - సహస్రశీర్షాపురుష ఇతి అష్టాదశభిర్మన్త్రైః - అష్టదిక్పాలకమన్త్రైః - ప్రత్యృచంపలాశ సమిధోచ రాజ్యాహుతీర్హుత్వా । తతస్స్రుచ్యుపస్తీర్య । చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ । అభిఘార్య । హవిః ప్రత్యభిఘారయతి । ఏవం ప్రత్యృచం కుర్యాత్ ।

౧. యమంధంగ్య శ్రీహోగాయరోరాజా సప్తహోత్యః యమం గాయత్రంగ్య శ్రీహోరోరాజానసప్తహోత్యః । యేనాపోనద్యోధన్వాని యేన ద్యౌః పృథివీ దృఢాహిరణ్యకక్ష్యాంస్తు ధురాః హిరణ్యాక్షాన యశ్చ ఘాస్స్వాహా । అముక గోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయేదం । అపఉపస్పృశ్య ।

౨. అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యాస్సప్తధామభిస్స్వాహా । విష్ణవ ఇదం ।

3. బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమతస్సురుచో వేన ఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివస్స్వాహా । బ్రహ్మణ ఇదం ।

౪. ఇమారుద్రాయ స్థిరధన్వనే గిరః క్షిప్రేషవే దేవాయ స్వధామ్నే । అషాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే తిగ్మాయుధాయ భరతా శృణోతు నస్స్వాహా । రుద్రాయేదం ।

౫. యమాయ సోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతా హవిః । యమగ్ం హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతస్స్వాహా । యమాయ రాక్షసేదం ।

౬. అపైతు మృత్యు రమృతం న ఆగన్వైవస్వతో నో అభయం కృణోతు । పర్ణం వనస్పతేరివాభిన శ్శీయతాగ్ం రయిస్సచతాన్న శ్శచీపతి స్స్వాహా । వైవస్వతాయేదం ॥

౭. సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । సభూమిం విశ్వతో వృత్వా త్యతిష్ఠద్దశాంగులగ్ స్వాహా । నారాయణాయేదం ॥

౮. పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భవ్యం । ఉతామృతత్వస్యేశానః యదన్నేనాతిరోహతి స్వాహా । నారాయణాయేదం ॥

౯. ఏతావానస్య మహిమా అతో జ్యాయాగ్శ్చ పూరుషః । పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి స్వాహా । నారాయణాయేదం ॥

౧౦. త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాఽభవాత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్సాశనానశనే అభి స్వాహా । నారాయణాయేదం ॥

౧౧. తస్మాద్విరాడజాయత విరాజో అధిపూరుషః । స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో పురస్స్వాహా । నారాయణాయేదం ॥

౧౨. యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసన్తో అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిస్స్వాహా । నారాయణాయేదం ॥

౧౩. సప్తాస్యాసన్ పరిధయస్త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్పురుషం పశుగ్ స్వాహా । నారాయణాయేదం ॥

౧౪. తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః । తేన దేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చ యే స్వాహా । నారాయణాయేదం ॥

౧౫. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతస్సంభృతం పృషదాజ్యమ్ । పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయవ్యాన్ ఆరణ్యాన్ గ్రామ్యాశ్చ యే స్వాహా । నారాయణాయేదం ।

౧౬. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుత ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాద్యజుస్తస్మాదజాయత స్వాహా । నారాయణాయేదం ।

౧౭. తస్మాదశ్వా అజాయన్త యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్ తస్మాజ్జాతా అజావయః స్వాహా । నారాయణాయేదం ।

౧౮. యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ కావూరూ పాదావుచ్యేతే స్వాహా । నారాయణాయేదం ।

౧౯. బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్ బాహూ రాజన్యః కృతః । ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత స్వాహా । నారాయణాయేదం ।

౨౦. చంద్రమా మనసో జాతః చక్షోః సూర్యో అజాయత । ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత స్వాహా । నారాయణాయేదం ॥

౨౧. నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షం శీర్ష్ణో ద్యౌస్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్ తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ స్వాహా । నారాయణాయేదం ।

౨౨. వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమాదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరో నామాని కృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే స్వాహా । నారాయణాయేదం ।

౨౩. ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే స్వాహా । నారాయణాయేదం ।

౨౪. యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తే హ నాకం మహిమానస్సచన్తే యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః స్వాహా । నారాయణాయేదం ।

౨౫. ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలస్స్వాహా । ఇన్ద్రాయ లోకపాలకాయేదం ।

౨౬. అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్ । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుగ్గ్ స్వాహా । అగ్నయే లోకపాలకాయేదం ।

౨౭. యమాయ సోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతా హవిః । యమగ్ం హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరఙ్కృతస్స్వాహా । యమాయ లోకపాలకాయేదం ।

౨౮. మోషుణః పరాపరా నిర్ఋతిర్దుర్హణా వధీత్ । పదీష్ట తృష్ణయా సహ స్వాహా । నిర్ఋతయే లోకపాలకాయేదం ।

౨౯. ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృడయ । త్వామవస్యురాచకే స్వాహా । వరుణాయ లోకపాలకాయేదం ।

౩౦. తవ వాయవృతస్పతే త్వష్టుర్జామాతరద్భుత । అవాంస్యా వృణీమహే స్వాహా ॥ వాయవే లోకపాలకాయేదం ॥

౩౧. సోమో ధేనుగ్ం సోమో అర్వన్తమాశుగ్ం సోమో వీరం కర్మణ్యం దదాతు । సాదన్యం విదథ్యగ్ం సభేయం పితృశ్రవణం యో దదాశదస్మై స్వాహా ॥ కుబేరాయ లోకపాలకాయేదం ॥

౩౨. తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వమవసే హూమహే వయమ్ । పూషా నో యథా వేదసామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే స్వాహా ॥ ఈశానాయ లోకపాలకాయేదం ॥

౩౩. ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే తిష్ఠా దేవో న సవితా । ఊర్ధ్వో వాజస్య సనితా యదఞ్జిభిర్వాఘద్భిర్విహ్వయామహే స్వాహా ॥ ఊర్ధ్వపురుషాయేదం ॥

౩౪. స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛా నశ్శర్మ సప్రథాః స్వాహా ॥ పృథివ్యా ఇదం ॥

తత స్స్రుచ్యుపస్తీర్య । ఉత్తరార్ధాత్ స్విష్టకృద్దేవతాయై ద్విరవధాయ । సహవిః ప్రత్యభిఘారయతి । ఓం అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా । అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం । ఇత్యుత్తరార్ధ పూర్వార్ధే జుహోతి । ఇధ్మసన్నహనాన్యద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి । రుద్రాయ తన్తిచరాయేదం అప ఉపస్పృశ్య । అస్యకర్మణః హోమప్రతిష్ఠా సిద్ధ్యర్థం - వృష్టికామః - జయాదిహోమం కరిష్యే । స్రువేణాజ్యమాదాయ । చిత్తం చ స్వాహా । చిత్తాయేదం । ఇత్యాది బ్రహ్మవిసర్జనాన్తే । అత్రశమ్యాః తతః పురుషసూక్తం జపిత్వా । సహస్రశీర్షా పురుషః ...... ప్రార్థ్యా ...పృష్ఠే వా । ఇత్యంతం జపిత్వా । తతః ఓం నమో నారాయణాయేతి

మంత్ర ముచ్చార్య । ఓం నమోనారాయణాయ ॥ ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయధీమహి । తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి త్రివారం పఠేత్ ॥

। బలిప్రదానం ।

ఆచమ్య పూర్వోక్త ...... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య చండాలాద్యైర్హతస్యదుర్మృతస్య-దుర్మృతి జనిత పిశాచత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేతసంస్కార యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం దేవభూత బలిప్రదానానికరిష్యే । చరుశేషేణ అష్టాదశపిండాన్ కుర్యాత్ । మంటపస్య పురోభాగే పిండస్యార్థః ఏతద్గోమయేనానులిప్య । దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । దర్భోపరి తిలోదకం నినీయ । దక్షిణాభిముఖో భూత్వా । ప్రాచీనావీతీ ।

౧. యమంథంగ్య ......శ్మృథా । పితృగోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ ఏషపిండ ఉపతిష్ఠతు । పిండోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు । అంజన ముపతిష్ఠతు । అభ్యంజన ముపతిష్ఠతు । ఉపవీతీ ।

౨. అతో దేవా అవంతునో ...... సప్తధామభిః । విష్ణవే ఇమం పిండం దదామి ।

౩. బ్రహ్మజజ్ఞానం......వివః । బ్రహ్మణే ఇమంపిండందదామి ।

౪. ఇమారుద్రాయ......శ్రుణోతన । రుద్రాయ ఇమంపిండం దదామి ।

౫. యమాయసోమగ్ంసునుత......అరంకృతః । యమరాజాయ ఇమంపిండం దదామి ।

౬. అపైతుమృత్యు ...... శచీపతిః । వైవస్వతాయ ఇమం పిండం దదామి । తతః శుక్లపక్షే కేశవాయ ఇమం పిండం దదామి । నారాయణాయ ఇమంపిండందదామి । ఏవం దామోదరాంతం కుర్యాత్ ।

కృష్ణపక్షే సంకర్షణాయ ఇమంపిండం దదామి । వాసుదేవాయ ఇమం పిండం దదామి । ఇత్యాది (శ్రీ) కృష్ణాంతం దద్యాత్ । పిండోపరి పిత్ర తిలోదకం దదామి । తతః గోదానాది దశదానాని షోడశ మహాదానా నిచ కుర్యాత్ ।

పూర్వోక్త......యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ - పితరం గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య మయాక్రియమాణేనానేన - నారాయణ బలి ప్రదానేన పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య చండాలాద్యుపహతస్య దుర్మృతస్య దుర్మరణజనిత పిశాచత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేతసంస్కార యోగ్యతాసిద్ధిః స్వితి భవన్తో బ్రువంతు । తవ పితుః పైశాచత్వ నివృత్తి ద్వారా ప్రేతసంస్కార యోగ్యతా సిద్ధిరస్తు । శాశ్వత విష్ణులోకప్రాప్తి రస్తు । విష్ణు - బ్రహ్మ - రుద్ర యమ - వైవస్వత కలశోదకాని - ప్రేతకలశే నిక్షిపేత్ । తత్కలశోదకం మార్జనమంత్రైః - కర్తా శిరసి మార్జయేత్ । తతః పునః పుణ్యాహవాచనం కారయేత్ । బలి పిండానుద్వాస్య । నద్యాం విసృజేత్ । కర్తా స్నాత్వాచమ్య । తతః ప్రేతసంస్కారం కుర్యాత్ । అత్ర బ్రాహ్మణభోజనశ్రాద్ధ మవిహితం । కింతు । ప్రేతస్య దహనసంస్కారాత్పూర్వం బ్రాహ్మణభోజనసిద్ధత్వాత్ ।

నారాయణబలి స్సమాప్తః

పాలాశ దహన విధిః ।

౧. వాక్యం । యది యేనకేన చిన్నిమిత్తేన - శవస్యదాహాదికం మంత్ర సంస్కారం వినాస్యాత్ - తర్హి - దశాహమధ్యే యస్మిన్ కస్మిన్నాదినే - తిథ్యాదికం పరిశోధ్య - అస్థిభిశ్శవమనుకల్ప్య - సర్వ ప్రాయశ్చిత్తాదికం కృత్వా దహేత్ ।

౨. యది - దశాహమధ్యే శవస్యదాహాదికం మంత్రసంస్కారం వినాస్యాత్ । తర్హి - త్రిపక్షే - తృతీయమాసే - షష్ఠైకాదశే - సంవత్సరాంతే - వృద్ధిగర్భాబ్దపక్షేవా - తిథ్యాదికం పరిశోధ్య - అస్థిభిశ్శవ

మనుకల్ప్య - సర్వప్రాయశ్చిత్తాదిదాహాన్తం - పైతృమేధికం విధివ త్కుర్యాత్ ।

3. అస్థ్యభావేపి - షష్ట్యుత్తరత్రిశతపాలాశవృన్తైః - కుశైర్వా - విధిప్రకారేణ శరీరాకృతిం కృత్వా - సంవత్సరమధ్యే - గురుశుక్ర మౌఢ్య - మలమాస - చాతుర్మాస్యాదినంద - భద్రా - కామ - భౌమ తిథి - ద్వి - త్రిపుష్కర - ధనుర్మత్స్యాంగారక వాసర - ధనిష్ఠాపంచకాది వర్జితదినే - తారాచంద్రబలాన్వితే - దాహయేత్ । తథాచ దేవలః - శ్లో॥ శరీరాణి నవిందేరన్ దేశాన్తరమృతస్య చ ॥

కుశైః పలాశవృన్తైర్వా కుర్యాత్ప్రేతరూపకమ్॥

కుర్యాద్దగ్ధ్వమయం ప్రేతం కుశైస్త్రిశతషష్టిభిః ।
పాలాశీభిస్సమిద్భిర్వా సంఖ్యా చైవం ప్రకీర్తితా ।
నరం వర్ణ మయం దగ్ధ్వా త్రిరాత్ర మశుచిర్భవేత్ ।
మాతా పిత్రో ర్దశాహం స్యాదితి ధర్మవ్యవస్థితిః ।

శ్లో॥ దద్యాచ్ఛిరస్య శీత ర్ధనం గ్రీవాయాంచ దశైవతు ।
బాహ్వోశ్చైవ శతందద్యా ద్దద్యా దంగుళయోర్దశ ।
ఉరసిద్వింశకందద్యా త్త్రింశశ్చ జఠరే తథా ।
వృషణే ద్వాదశార్ధంస్యా దష్టార్ధం శిశ్నముచ్యతే ।
ఊరుభ్యాన్తు శతందద్యా ద్వింశతిర్జానుజంఘయోః ।
పాదాభ్యాం దశకంచైవ దశ పాదాంగులౌ తథా ।
దద్యాదేవంహి సర్వేషు త్రిశతం షష్టిరుత్తమమ్ ।
కృష్ణాజినేచ నిక్షిప్య ఊర్ణవస్త్రేణ వేష్టయేత్ ।
జలసంమిశ్రితంమాష పిష్టం సర్వత్ర లేపయేత్ ।
పునర్నో అసుం అసునీతే ఋగ్భ్యాం ప్రాణవేశనమ్ ।
మలాపకర్షణం స్నానం కుర్యా ద్వారుణ సూక్తకమ్ ।
ప్రాయశ్చిత్తాదికం కృత్వా శవవత్కర్మణా దాహయేత్ ॥

శ్లో॥ అగ్నేప్రేహీర్యశ్చదాపైత్రైర్వా అహితాగ్నిస్సదనన్తరమ్ ।
ఆహుయాదాహుతిం పద విజానీచ వికేదవ ॥

యత్ర యత్ర గతే ప్రేతసంస్కార రహిత స్తథా ।
పాలాశకర్మణాం తృప్తిం ప్రాప్యగచ్ఛేత్ యథాసుఖమ్ ।
పాలాశే మంత్రజాప్యంస్యాదస్థిదాహేస్థి సంచయమ్ ॥

అస్థ్యదాహే పాలాశవిధినా దహేద్యది । ద్వాదశాహాని సపిండా స్తం ప్రకృతివత్కుర్యాత్ । బహిర్దశాహే యది – త్రిరాత్రాశౌచ మాచరేత్ । ఇతి పూర్వ్యాగృహీతాశౌచ విషయః । అత్ర అస్థి సంచయనం నాస్తి – కిన్తు ।

శ్లో॥ పాలాశే మంత్రజాప్యంస్యా దస్థిదాహేస్థి సంచయం॥ ఇతి సంచయన మన్త్రాణి – సద్యస్కాలే జపిత్వా – సర్వం భస్మ ః జలేక్షిపేత్ । తదుక్తం శ్లో॥ కుశైః పలాశపర్ణైర్వాయద్వా భవయుతైస్తైః । వహ్నేస్థిని పునర్దాహేత్యస్థి సంచయనంవినా ॥ కించ దేశక్షోభే మహాపత్తౌ యది నాస్థివినశ్యతి । కుశపర్ణమయం దగ్ధ్వా త్రిరాత్రంమృతా వదాచరేత్ । అస్థ్నాం ప్రతికృతిర్దాహే సద్యస్సంచయ ఇష్యతే । యదా పలాశవల్కైః కృత్వా ప్రతికృతిం దహేత్ । భస్మాస్థివత్సంచిమృయా త్సద్యోమంత్రంజపేత్తథా ।

ఇతి పాలాశదహన – సంచయన – విధిస్సమాప్తః

॥ పాలాశ దహనప్రయోగః ॥

స్నాత్వాచమ్య – గ్రామాదుదీచ్యాం బహిర్దేశే – భూమౌ కృష్ణాజిన మాస్తీర్య । తత్ర – శరం – దక్షిణాయతం నివేశ్య । తత్ర పలాశ వృన్తాని – న్యసేత్ ॥ తత్ప్రకారమాహ ॥

శిరసి – చత్వారింశత్	౪౦
గ్రీవాయాందశ	౧౦
బాహ్వోః ప్రత్యేకం పంచాశ దేవంశతమ్	౧౦౦
హస్తాంగులీషుదశ	౧౦
ఉరసివింశతిః	౨౦
జఠరేత్రింశత్	౩౦

శిశ్నే చత్వారి	౪
అండయోస్త్రయంత్రయమ్	౬
ఊర్వోః ప్రత్యేకం పంచాశద్దేవం శతమ్	౧౦౦
జాన్వోర్దశ	౧౦
జంఘయోర్దశ	౧౦
పాదయోర్దశ	౧౦
పాదాంగుళయోర్దశ	౧౦
ఏవం షష్ట్యధికశతత్రయ ద్వర్భైః పాలాశ	౩౬౦

సమిద్భిర్వా – తత్తదవయవం కల్పయిత్వా – ఊర్ణవస్త్రేణ వృతం బధ్వా – పురుషాకారం కల్పయిత్వా జలమిశ్రమాష పిష్టేన లింపేత్ ।

ఆచమ్య – శ్రీ గోవింద గోవింద..... యాం తిథౌ ప్రాచీనావీతీ । పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య – దేశాన్తర మరణ – గ్రామాన్తరమరణ – మారీస్ఫోటకాది మరణావ్యవస్థాయాం – తత్కాల – మంత్రాగ్ని సంస్కారరహిత – దోషాదోషస్సమజని తద్దోష పరిహార ద్వారా – పునస్సంస్కార యోగ్యతా ఫలసిద్ధ్యర్థం – శరీరాస్యభావే పాలాశవృన్త పురుషస్య ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే । పునర్నో అసుం – అసునీతేతి ద్వాభ్యాం ప్రాణంప్రతిష్ఠాప్య ।

పునర్నో అసుం పృథివీ దదాతు పునర్ద్యౌర్దేవీ పునరన్తరిక్షమ్ । పునర్నస్సోమస్తన్వం దదాతు పునః పూషా పథ్యాం యా స్వస్తిః ॥ ౧॥

అసునీతే పునరస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణమిహ నో ధేహి భోగమ్ । జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరన్తమనుమతే మృళయా నస్స్వస్తి । యద్వావాక్త ఆప్యాయతాం ప్రాణస్త ఆప్యాయతాం చక్షుస్త ఆప్యాయతాం శ్రోత్రంత ఆప్యాయతాం యాతే ప్రాణాన్వృగ్జగామాయయా చక్షుర్వా శ్రోత్రం యత్తే క్రూరం యదాస్థితం తత్త ఆప్యాయతాం తత్తదేతేన శుంధతాం నాభిస్తే

ఆహ్వాయతాం ప్రాయన్తు ఆహ్వాయతాగం స్వధాశ్చరిత్వాభిర్వృత్య॥

ఇతి ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కుర్యాత్ ।

హిరణ్య శృంగమితి సూక్తేన మలాపకర్షణస్నానం కుర్యాత్ ॥

హిరణ్యశృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే ...బృహస్పతిర్మేఽభిధ్యాన స్తోఽహ్యా బ్రహ్మ

ణోన్నమోవాచ్వృధేసుత్వావతన్తః । ఇతి స్నాప్య ।

తతః - సర్వప్రాయశ్చిత్త - ఉత్క్రాన్తిప్రాయశ్చిత్త - పర్ణమిత్త ప్రాయశ్చిత్తాని కృత్వా - ప్రేతాధానవిధినా అగ్నిసన్ధానమూర్ధ్ని పాలాశ సంచయం కృత్వా - అగ్నేప్రేహి పరేయువాగం సమిత్యాభ్యాం ఆజ్యాహుతీర్హుత్వా ।

అగ్నే ప్రేహి ప్రథమో దేవయతాం చక్షుర్దేవానా ముత మర్త్యానామ్। ఇయక్షమాణా భృగుభిస్సజోషాస్సువర్యన్తు యజమానాస్స్వస్తి। స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదమ్॥ పరేయువాగం సంప్రవతో ......దుపస్యత ॥ స్వాహా ॥ వైవస్వతాయ యమాయ రాజ్ఞ ఇదమ్ । ఇత్యాది సర్వం సమానమ్ । అస్థిసంచయనం నాస్తి । కిన్తు । సంచయనమన్త్రాన్ సర్వస్థానే జపిత్వా - భస్మసర్వం జలే క్షిపేత్ ।

ఇతి పాలాశదహన ప్రయోగస్సమాప్తః

- బహిర్దేశాహే త్రిరాత్రాశౌచపక్షే - తిలోదకపిండాహ్నికనిర్ణయః ।-

శ్లో॥ ప్రథమేఽహ్ని ద్వితీయేఽహ్ని సైకవింశ తిలోదకం ।
తృతీయే చ త్రయస్త్రింశ తిలోదక ముదాహృతం ॥

శ్లో॥ ప్రథమేఽహ్న్యేకపిండం స్యాత్ ద్వితీయే చతురస్తథా ।
తృతీయే పంచ పిండాస్స్యు దేవంపిండ విధిస్స్మృతః ॥

నగ్న ప్రచ్ఛాదనం పూర్వమేవ కర్తవ్యం । నవశ్రాద్ధాని పరంతు॥

శ్లో॥ త్ర్యహాశౌచస్య పక్షేతు ప్రథమేహ్ని విశారదః ।
నవశ్రాద్ధానిషంచైవ కుర్యాత్తంత్రా విధానతః ।
ఏకశ్రాద్ధ దినేకుర్యా దేకోద్దిష్టస్య పూర్వతః ॥
గ్రంథాంతరే ॥ శ్లో॥ ప్రథమేవింశతిందద్యా ద్ద్వితీయే పంచవింశతిః ।
దద్యా త్తృతీయేత్రింశత్తు తిలోదకమితిస్మృతం ।
శ్లో॥ యత్ర త్రిరాత్ర మాశౌచం తత్రాద్యాత్రీన్ ప్రదాపయేత్ ।
చతురస్తు ద్వితీయేహ్ని తృతీయేత్రీన్ ప్రదాపయేత్ ।
ఇతి పిండనిర్ణయః । ఆద్యేత్రీణి - తృతీయేత్వే - ఏకశ్రాద్ధీయ వాసరే - ఇతి నవశ్రాద్ధనిర్ణయః - ఇత్యేకే ॥

— ॥ అపుత్రవతీ భర్తృ సాపిండ్య విధిః ॥ —

ధర్మాబ్ధిసారే॥ శ్లో॥ పుత్రవత్యాస్త్రియః పిండం పితామహ్యాదిభిః సహ । అనపత్యస్త్రియః పిండం భర్త్రాసహ నియోజయేత్ ॥- తదుక్తం స్మృతిసారే॥ శ్లో॥ అపుత్రయోషితః పిండం భర్తృపిండేన యోజయేత్ । పత్యౌజీవతిచేత్తస్యా శ్శ్వశ్ర్వాదిషు నియోజయేత్ ॥ కించ॥ అపుత్రయోషితః పిండం భర్తృపిండేన యోజయేత్ । తాసాం శ్రాద్ధంనకార్యం స్యా ద్దృష్టేష్వేతు చైవహి॥- కించ॥ శ్లో॥ కృతే సపిండీకరణే నరసంవత్సరాత్పరం । ప్రేతదేహం పరిత్యజ్య భోగదేహం ప్రపద్యత ఇతి కారణాత్ ॥ శ్లో॥ యస్య సంవత్సరాదర్వా క్సపిండీకరణంకృతం । మాసికం సోదకుంభంచ దేయం తస్యాపి వత్సరం ॥ చంద్రికాయాం॥ శ్లో॥ యస్య సంవత్సరాదర్వాక్ భర్తృ సాపిండనంకృతం । ఏకోద్దిష్ట విధానేన మాసికానాం పునఃక్రియా॥ స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ ఏకోద్దిష్టం యత్రయత్ర సపిండీకరణాత్పరం । దైవయుక్తంతు తత్కార్యం దైవహీనం సతద్భవేత్ ॥ శ్లో॥ సపిండీకరణాదూర్ధ్వం దైవహీనం కరోతియః । మాతాపిత్రో సుతఘ్నస్స్యా దాత్మఘాతీచ జాయత ఇతి - ద్వాదశాహాని భర్తృసాపిండ్యా

త్పరం - ఏకోద్దిష్టే రుద్రగణేతి న్యాయేన - రుద్రకృత్సంజ్ఞక విశ్వేదేవ పూర్వకం - ఏకోద్దిష్ట విధానేన - మాసిమాస్యనుమాసికాని - షోడశశ్రాద్ధానిచ - వర్షాంతం కృత్వా - వర్షాంత్యదినే విమోకశ్రాద్ధంచ కృత్వా - ప్రథమాబ్దికం - వర్షేవర్షే ప్రత్యాబ్దికానిచ వర్జయేదిత్యర్థః ।

—। అస్యాయం ప్రయోగః ।—

కర్తా - అష్టౌబ్రాహ్మణా నాహూయ । - ద్వ్యైదైవే + ఏకం ప్రేతాయాః + ఏకం తత్పుత్రః । శ్రీ తత్పిత్రాదీనామ్ । ఏకం విష్ణ్వర్థే - ఇతి నియోజయేత్ ।

పవిత్రం ధృత్వా । పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా । బ్రాహ్మణాన్ త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య ॥ సమస్తసమ్పత్ ..... నమోనమః । యావచ్ఛక్త్యై ...... ప్రవర్తేవతాః ప్రసీదన్తి ॥ ప్రాచీనావీతీ । యజమానస్యభార్యాయాః గోత్రాయాః పదాయాః ప్రేతాయాః - మరణదినాదారభ్య ద్వాదశాహాని ప్రేతత్వ నివృత్త్యై - వస్వాది భర్తృలోకావాప్త్యర్థం - భర్తృ సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధం కర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వా - మమాధికార సంపత్స్వితి భవన్తో బ్రువన్తు । కర్తుం తవాధికార సమ్పదస్తు ॥ కాలశ్చ - ముఖ్యకాలోస్తు । పాకాదీనాం పవిత్రతాస్తు । సర్వేపాకాః శ్వచయో భవన్తు । సర్వాణి ద్రవ్యాణి శుచీనిభవన్తు ॥

ఆచమ్య - పూర్వోక్త ..... పుణ్యతిథౌ - ప్రాచీనావీతీ । యజమానస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశాహాని - ప్రేతత్వ నివృత్త్యై - వస్వాది భర్తృలోకావాప్త్యర్థం - భర్తృ సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధే - యజమానస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః పదాయాః ప్రేతాయాః - తద్భర్తృభిః - గోత్రైః శర్మభిః వస్వరూపైః - తద్భర్తృ పితామహ ప్రపితామహైః - గోత్రైః - శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహ సమానోదక సాపిండ్యసిద్ధ్యర్థం -

వస్వాది భర్తృలోకా ప్రాప్త్యర్థం - యజమానస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః పదాయ్యాః ప్రేతాయాః - ఏకోద్దిష్ట విధానేన - తత్పత్యుః గోత్రస్య - శర్మణః వసురూపస్య - తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పార్వణ విధానేన - ఏవ ముభయార్ధ్యకం - కాలకామ సంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం - శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణోః - యజమానస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః పదాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణాదినా దారభర్త్య ద్వాదశేహని - ప్రేతత్వ నివృత్త్యా - వస్వాది భర్తృలోకావాప్త్యర్థం - భర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్వష్టశ్రాద్ధ మన్నేనహవిషా కరిష్యే। ఇతిసంకల్ప్య। యజమానస్యభార్యాయాః భర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్వష్టశ్రాద్ధం భవిష్యతీతి- భవ - భవిష్యతి।

౧. ఉపవీతి-హస్తోదకందత్వా। కాలసంజ్ఞవిశ్వేదేవస్యస్థానే ఆహావనీయార్థే-క్షణః క్రియతాం భవద్భిః। క్షణఃప్రసాదఃకరణీయః॥ అస్తుకరణీయః॥

౨. హస్తోదకందత్వా। కామసంజ్ఞ విశ్వేదేవస్యస్థానే ఆహావనీయార్థే క్షణః క్రియతాం భవద్భిః - క్షణః ప్రసాదః కరణీయః। అస్తు కరణీయః।

౩. ప్రాచీనావీతి। హస్తోదకందత్వా। యజమానస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః పదాయ్యాః ప్రేతాయాః భర్తృ సపిండీకరణాఖ్యాన్వష్టశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయుస్త్రక్షణః ఉపవిష్టతు।

౪. హస్తోదకందత్వా। తత్పత్యుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య స్థానే ఆహావనీయార్థే క్షణః క్రియతాం భవద్భిః క్షణఃప్రసాదఃకరణీయః। అస్తుకరణీయః।

౫. హస్తోదకందత్వా। తత్పత్యుః పితుః గోత్రస్య శర్మణః వసు రూపస్య స్థానే ఆహావనీయార్థే క్షణః క్రియతాం భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః। అస్తుకరణీయః।

౬. హస్తోదకం దత్వా । తత్పత్ని పితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః రుద్రరూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం కృత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః ॥

౭. హస్తోదకం దత్వా । తత్పత్ని ప్రపితామహస్య గోత్రస్య శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం కృత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః ॥

౮. హస్తోదకం దత్వా । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోః - స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణం కృత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తు కరణీయః ॥ శేషం ప్రకృతివత్ ॥

—॥ ఉదక నిక్షేపణే విశేషః ॥—

అమ్మలగ్న తత్పత్నిగోత్ర .... మహ్యాన్తామిమా అపః ॥

అమ్మలగ్న తత్పత్ని పితృగోత్ర .... మహ్యాన్తామిమా అపః ॥

అమ్మలగ్న తత్పత్ని పితామహో......... మహ్యాన్తామిమా అపః ॥

అమ్మలగ్న తత్పత్ని ప్రపితామహో.........మహ్యాన్తామిమా అపః ॥

ఇత్యుదక నిక్షేపణే విశేషః ॥

— అర్ఘ్య సంయోజనే విశేషః ॥—

పూర్వోక్త ఏవఙ్గుణ .....పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । యజమానస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః పదాయ్యాః ప్రేతాయాః - మరణదివాదారభ్య ద్వాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యావస్థాది భర్తృలోకావాప్త్యర్థం భర్తృ సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే - యజమానస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః పదాయ్యాః ప్రేతాయాః - తత్పత్నిభిః గోత్రైః - శర్మభిర్వసురూపైః - తత్పత్ని పితృపితామహ ప్రపితామహైః - గోత్రైః - శర్మభిర్వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహ - సమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా-

వస్వాది భర్తృలోకావాప్త్యర్థం యజమానస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః వదాయాః ప్రేతాయాః పాత్రస్థోదకం - తద్భర్తుః గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య - తద్భర్తృ పితృపితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం పాత్రస్థోదకైస్సహ సంయోజయిష్యే । సంయోజయేత్యనుజ్ఞాతః ।

౧. ప్రేతపాత్రస్థోదకం కించి దాదాయ । సమానీవ ఆకూతిః... నియచ్ఛతమ్ । యజమానస్య భార్యే - గోత్రే ప్రేతే - త్వత్పాత్రస్థోదకం - త్వద్భర్తృభి గోత్రైః శర్మభిర్వసురూపైస్సహైవ తే అర్ఘ్యభాగః - ఇతి తద్భర్తృపాత్రే నినీయ । తతః యే సమానాః ఇతి సంసృష్ట మర్ఘ్య మభిమన్త్ర్య ॥

౨. తద్భర్తృపాత్రోదకం కించి దాదాయ । సమానీవ ఆకూతిః నియచ్ఛతమ్ । యజమానస్య భార్యే - గోత్రే ప్రేతే - త్వద్భర్తృ పాత్రస్థోదకం - త్వద్భర్తృ పితృభిః గోత్రైః శర్మభి ర్వసురూపైస్సహైవ తే అర్ఘ్యభాగః - ఇతి - తద్భర్తృ పితృపాత్రే నినీయ । తస్యై తే స్వధానమః । ఇతి నమస్కృత్య । పూర్వవదర్ఘ్య మభిమన్త్ర్య ।

౩. పునరపి భర్తృపాత్రోదకం కించి దాదాయ । సమానీవ .. నియచ్ఛతమ్ । యజమానస్య భార్యే గోత్రే వదే ప్రేతే - త్వద్భర్తృ పాత్రస్థోదకం - త్వద్భర్తృ పితామహైః గోత్రైః శర్మభిః రుద్రరూపైస్సహైవ తే అర్ఘ్యభాగః - ఇతి తద్భర్తృ పితామహపాత్రే నినీయ । తస్యై తే స్వధానమః ॥ ఇతి నమస్కృత్య । పూర్వవదర్ఘ్య మభిమన్త్ర్య ।

౪. పునరపి భర్తృపాత్రస్థోదకం కించి దాదాయ । సమానీవ ఆకూతిః... ..నియచ్ఛతమ్ । యజమానస్య భార్యే గోత్రే వదే ప్రేతే- త్వద్భర్తృ పాత్రస్థోదకం - త్వద్భర్తృ ప్రపితామహైః గోత్రైః శర్మభిః ఆదిత్యరూపైస్సహైవ తే అర్ఘ్యభాగః - ఇతి తద్భర్తృ ప్రపితామహ

పాత్రే ఽసీయ । తస్మిన్నే స్వధా నమః । ఇతి పఠిత్వా । పూర్వవ దర్ఘ్య మభిమన్త్ర్య । కృష్ణకృష్ణ । ఇతి స్మరేత్ ।

— అర్ఘ్య దానం —

౧. హస్తోదకం దత్వా యాన్తి వ్యాఖ్యాతః ...... భవన్తు । యజమానస్య భార్యా గోత్రే పదే ప్రేతే మరణదినాద్ద్వాదశాహాని ప్రేతత్వ నివృత్త్యా । వస్వాది భర్తృలోకావాప్త్యర్థం భర్తృ సపిండీకరణాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదమస్తే అర్ఘ్య ముపతిష్ఠతు ।

౨. హస్తోదకం దత్వా । యాదివ్యా......భవన్తు । తద్భర్తృ గోత్రశర్మ వసురూప ఇదమస్తే అర్ఘ్యమ్ అస్త్వర్ఘ్యం ।

౩. హస్తోదకం దత్వా । యాన్తివ్యా......భవన్తు । తద్భర్తృ పితః గోత్రశర్మ వసురూప ఇదమస్తే అర్ఘ్యం ।

౪. హస్తోదకం దత్వా । యాన్తివ్యా......భవన్తు । తద్భర్తృ పితామహ గోత్రశర్మ రుద్రరూప ఇదమస్తే అర్ఘ్యం । అస్త్వర్ఘ్యం ।

౫. హస్తోదకం దత్వా । యాన్తివ్యా ...... భవన్తు । తద్భర్తృ ప్రపితామహ గోత్రశర్మ న్నాదిత్యరూప ఇదమస్తే అర్ఘ్యమ్ । అస్త్వర్ఘ్యమ్ । ఇత్యాద్యూహ్యమ్ ।

— పిండ సంయోజన సంకల్పః —

పూర్వం భార్యాపిండం భర్తృపిండేన సంయోజ్య । తతః - భర్తృ పిండం త్రేధా విభజ్య । అనన్తరం - భర్తృపిండం భర్తృ పిత్రాదిపిండేషు సంయోజయేత్ ।

ఆచమ్య - పూర్వోక్త......పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ । యజమానస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః పదాయాః ప్రేతాయాః - మరణ దినాదారభ్య ద్వాదశాహం - ప్రేతత్వ నివృత్త్యా - వస్వాది భర్తృ లోకావాప్త్యర్థం - భర్తృ సపిండీకరణాఖ్య శ్రాద్ధే - యజమా

నస్య భార్యాయాః గోత్రాయాః నదాయ్యాః ప్రేతాయాః - తద్భర్తృభిః గోత్రైః శర్మభిః వసురూపైః - తద్భర్తృ పితృపితామహ ప్రపితామహైః - గోత్రైః - శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహ సమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాది భర్తృలోకావాప్త్యర్థం - యజమానస్య భార్యాయాః - గోత్రాయాః - నదాయ్యాః ప్రేతాయాః - పిండం - తద్భర్తుః - గోత్రస్య శర్మణః వసురూపస్య - తద్భర్తృ పితృపితామహ ప్రపితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం పిండైస్సహ సంయోజయిష్యే । సంయోజనవేత్యనుజ్ఞాతః ॥

— పిండ సంయోజనమ్ —

౧. యజమానస్య భార్యాపిండం సవ్యహస్తేన దాయ । తద్భర్తృ పిండం దక్షిణహస్తే గృహీత్వా । సంగచ్ఛధ్వమితి ద్వాభ్యాం సంయోజయేత్ ॥ సంగచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వగ్ం..... హవిషా యజామహ ॥ యజమానస్య భార్యే గోత్రే నదే ప్రేతే త్వత్ పిండం - సర్వం త్వద్భర్తృభిః - గోత్రైః శర్మభిర్వసురూపైస్సహైవ తే పిండః - ఇతి తద్భర్తృ పిండే సంయోజయేత్ । పూర్వవన్ని దధాతి ॥ తస్మై తే స్వధానమః ॥ ఇతి నమస్కృత్య ॥ యేసమానాస్సమనసః..... ...శతగ్ం సమాః ॥ ఇతి సంసృష్టపిండ మభిమంత్ర్య ॥ కృష్ణకృష్ణకృష్ణ ॥ ఇతి స్పృశేత్ ॥ తతో - మధువాతా ఇతి భర్తృపిండం త్రేధావిభజ్య ॥

౨. భర్తృపిండ ప్రథమభాగం సవ్యహస్తేనాదాయ । తతో తత్పితృపిండం దక్షిణహస్తే గృహీత్వా । సంగచ్ఛధ్వమితి ద్వాభ్యాం సంయోజయేత్ ॥ సంగచ్ఛధ్వగ్ం...... హవిషా యజామః ॥ యజమానస్య భార్యే గోత్రే నదే ప్రేతే - త్వద్భర్తృపిండ ప్రథమభాగం - త్వద్భర్తృ పితృభిః గోత్రైః శర్మభిర్వసురూపైస్సహైవ తే పిండభాగః ॥ ఇతి - తద్భర్తృ పితృపిండే సంయోజయేత్ । పూర్వవన్ని దధాతి ॥ తస్మై తే స్వధానమః ॥ ఇతినమస్కృత్య ॥ యేసమానాస్సమనసః.. శతగ్ం సమాః ॥ ఇతి సంసృష్టపిండ మభిమంత్ర్య ॥ కృష్ణకృష్ణకృష్ణ ॥ ఇతి స్పృశేత్ ॥

౨. భార్యాపిండ ద్వితీయభాగం సవ్యహస్తే నాదాయ । తతో తత్పితామహపిండం దక్షిణహస్తే గృహీత్వా । సంగచ్ఛధ్వమితి ద్వాభ్యాం సంయోజయేత్ । సంగచ్ఛధ్వగ్ం . . . . ప్రావిపాయజామః । యజమానస్య భార్యా గోత్రే ప్రేతే - త్వద్భార్యాపిండ ద్వితీయభాగం - త్వద్భార్యా పితామహ్యైః గోత్రైః శర్మభిః రుద్రరూపైస్సహైవ తే పిండభాగః । ఇతి తద్భార్యాపితామహపిండే సంయోజయేత్ । పూర్వవన్ని దధాతి । తస్మై తేస్స్వధానమః । ఇతి నమస్కృత్య । యేసమానా ఇతి సంసృష్టపిండ మభిమంత్ర్య । కృష్ణకృష్ణకృష్ణ । ఇతి స్మరేత్ ।

౩. భార్యాపిండ తృతీయభాగం సవ్యహస్తే నాదాయ । తతో తత్ప్రపితామహపిండం దక్షిణహస్తే గృహీత్వా । సంగచ్ఛధ్వమితి ద్వాభ్యాం సంయోజయేత్ । సంగచ్ఛధ్వగ్ం. . . . . ప్రావిపాయజామః । యజమానస్య భార్యా గోత్రే వసే ప్రేతే త్వద్భార్యాపిండ తృతీయభాగం - త్వద్భార్యా ప్రపితామహ్యైః గోత్రైః శర్మభిః ఆదిత్యరూపైస్సహైవ తే పిండభాగః । ఇతి తద్భార్యా ప్రపితామహపిండే సంయోజయేత్ । పూర్వవన్ని దధాతి । తస్మై తే స్వధానమః । ఇతి నమస్కృత్య । యేసమానా ఇతి సంసృష్టపిండ మభిమంత్ర్య । కృష్ణకృష్ణకృష్ణ । శ్లో। ఏవమేనుగతః ప్రేతః. . . జాయంతాం స్థిరజీవినః । ఇతఃపరం ప్రేతశబ్దోనాస్తి । చతుర్థోపి నివర్తతే । తతో వైతరణీగోదానం - యజమానస్యభార్యా ముద్దిశ్య కుర్యాత్ । తతో తద్భార్యా ప్రపితామహ ముద్దిశ్య స్వర్గపాథేయం కుర్యాత్ । తతః - యజమానస్య భార్యా తత్పితృపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణా మిత్యాది శ్రాద్ధశేషం ప్రకృతివత్కుర్యాత్ - క్షురదసంజ్ఞిక విశ్వేదేవపూర్వకం వసురూపాన్త్యైకోద్దిష్ట విధానేన - ఏకపిండేన - ద్వాదశాహానుమాసికం కుర్యాత్ । తతః మాసిమాస్యనుమాసికాని వర్షాంతం కృత్వా వర్షాంత్యదినే విమోక శ్రాద్ధం - మాసికవత్కృత్వా - ప్రథమాబ్దికం వర్షేవర్షే ప్రత్యాబ్దికాని వర్తయేత్ ।

భార్యా సాపిండ్యవిధి స్సమాప్తః

—♦ వ్యుత్క్రమ సపిండీకరణే అనోదరణ ప్రకారః ♦—

౧. శ్లో॥ మృతే పితరి యస్యాథ విద్యతే చ పితామహః । తేన దేయాస్త్రయః పిండాః ప్రపితామహపూర్వకాః ॥

౨. తేభ్యశ్చ పైతృకః పిండో నియోక్తవ్యస్తు పూర్వవత్ । మాతర్యథ మృతాయాన్తు విద్యతే చ పితామహీ । ప్రపితామహీపూర్వకస్తు కార్యస్త్వత్రాప్యయం విధిః ॥

3. వ్యుత్క్రమాత్తు ప్రమీతానాం నైవ కార్యం సపిండనా ॥

—♦ ఇతి - మాతాపితృ వ్యతిరిక్తవిషయః ♦—

౧. వాక్యం - యది పితా ప్రేతస్స్యాత్తస్మై పిండం దత్వా - పితామహాదూర్ధ్వం ద్వాభ్యాం దద్యాత్ ॥ - కిన్తు॥ శ్లో॥ పిండౌ తు ద్వావతో దద్యాత్పితుః పితామహస్య చ । తతస్తు తత్పితుశ్చైవ పిండమేకం విధీయతే ॥

౨. త్రయాణామపి పిండానామేకేనాపి సపిండనే । పితృత్వమశ్నుతే ప్రేత ఇతి ధర్మో వ్యవస్థితః ॥

3. పితామహస్తథాచాపి విద్యతే ప్రపితామహః । తృతీయస్య న తే పిండాః త్రయో దేయాః సపిండనే ॥

౪. ప్రేతస్య పితరశ్చైవ విద్యతే చ త్రయో యది । షోడశశ్రాద్ధ పర్యన్తం కుర్యాత్సర్వం యథావిధి ॥

కిన్తు ॥ లేపభాజశ్చతుర్థాద్యాః పిత్రాద్యాః పిండభాగినః ॥ ఇతి స్మరణాత్ - ప్రపితామహాత్పరేషాం పిండభాక్త్వమనుపపన్న మితి చేన్నైవమ్ ॥ అస్యార్థః - మృతే పితరి చేత్ - పితామహ విద్యమానే యది - ప్రపితామహస్య దత్వా పిండౌ నిధాయ - వృద్ధప్రపితామహస్య - పేక పిండం నిధాయ - త్రిపిండ్యాత్మకం పితృపిండేన సంయోజనం ॥ పితామహే - ప్రపితామహే చ విద్యమానే - వృద్ధ ప్రపితామహస్య నామాన్యత్వా

త్రీ పిండా న్నిధాయ - త్రిభిః పిండైస్సహ పితృపిండ సంయోజనం । త్రిషు జీవత్సు - సత్సు - షోడశ శ్రాద్ధాని కృత్వా - విరమేత్ । కేచి త్త్వత్ర సాపిండ్యమేవ నాభ్యుపగచ్ఛన్తి । శ్లో। వ్యుత్క్రమాచ్చ ప్రమీ తానాం నైవకార్యా సపిండతేతి వచనాత్ - అపరే పునరస్య వచనస్య మాతృ పితృ భర్తృ వ్యతిరిక్తత్వం మన్యన్తే ।

తథాచ । స్కాందపురాణే । శ్లో। అక్రమేణ మృతానాన్తు సపిండీ కృతి రిష్యతే । యది మాతా యది పితా తథైవచ విధిస్స్మృతః । అత్ర వృద్ధాచారాత్ వ్యవస్థా । తత్క్రమః । యదా - పితా మ్రియతే - పితామహా స్తిష్ఠతి - తచ్ఛ్రాద్ధే - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య - తత్పితామహ పితామహ - ప్రపితామహైః గోత్రై రిత్యాది సపిండనం కుర్యాత్ । యజమానస్య వృద్ధ ప్రపితామహస్య పాథేయం కుర్యాత్ । పితామహే ప్రపితామహే విద్యమానే - మృతే పితర్యపి - సపిండీకరణ శ్రాద్ధే - పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య - తత్ప్రపితామహ - ప్రపితా మహ - ప్రపితామహైః - గోత్రైరిత్యాది తరస్సర్వం ప్రకృతివత్ ।

పితామహ- ప్రపితామహ-వృద్ధప్రపితామహేషు జీవత్సుచేత్ - అస్మద్వృద్ధ ప్రపితామహస్య - తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః గోత్రై రిత్యాది సపిండీకరణం కుర్యాత్ । యేభ్యఏవ పితా దద్యాత్తేభ్యో దద్యాత్సపిండన మితి వచన బలాత్ ।

వ్యుత్క్రమ మృతవిధి స్సమాప్తః.

— ॥ వ్యుత్క్రమ మృతానాం పునస్సక్రమ సపిండీకరణం కార్యమ్ ॥—

వాక్యమ్ । వ్యుత్క్రమేణ మృతానాం జీవ త్సమతిక్రమ్య - తదూర్ధ్వంగతాభ్యాం ద్వాభ్యాంసహ - వర్గత్రయంసంపాద్య - శ్రాద్ధంకుర్యాత్ - జీవతితాతాన్తరే విలయేసతి - తత్సాపిండ్యాత్పరం - పునః - ప్రేత శబ్దాదికం విన్యాక్రమ సాపిండ్యం కృత్వా - క్రమేణ వర్గత్రయ ముద్దిశ్య పితృ శ్రాద్ధం కుర్యాత్ । కిన్తు - పితృపితామహ ప్రపితామహా నా మితి ।

తథాచ - శాతాతపః ॥ శ్లో॥ వ్యుత్క్రమేణ కృతం శ్రాద్ధం సపిండీకరణం చయత్ ॥ క్రమ సాపిండనం కార్యం ప్రేతశబ్దావకం వినా ॥ తదుక్తం ॥ శ్లో॥ పితామహాన్మృతేః పశ్చాత్క్రమ సాపిండనం స్మృతమ్ । తథా పిత్రాది వర్గస్య క్రమాద్వ్యస్యాది రూపతా ॥ అద్య - క్రమ సాపిండ్య మకృత్వైవ - సమాచరన్తి శిష్టాచార ఏవ శరణం ॥ వదన్తు - తత్ మూలం మృగ్యమేవ ॥

సక్రమ సపిండీకరణవిధి స్సమాప్తః.

— విధురకృత్య నిర్ణయః —

యల్లాజీయే ॥ శ్లో॥ అనగ్నికస్య వేదోగ్నిః వేదహీనోప్యనగ్నికః ॥ పుత్రహీన స్తథానగ్నిః పుత్రవానగ్నిమాన్భవేత్ ॥ భార్యాపుత్ర విహీనస్తు విధురస్స ఇతిస్మృతః ॥ పతిపుత్ర విహీనాయా విధవా పరికీర్తితా ॥ యజ్ఞేదానే జపేహోమే స్వాధ్యాయే పితృకర్మణి । అంగోప్యనగ్నిమాంశ్చైవ నదూష్యః పుత్రవాన్గృహీ ॥ తదుక్తం ॥ ధర్మప్రవృత్తౌ ॥ శ్లో॥ అనాశ్రమో హ్యాశ్రమీస్యాదపత్నీకోపి పుత్రవాన్ । వేదయుక్తోద్విజస్తస్మాద్గృహస్థ సదృశో భవేత్ ॥

మృతాయామపి భార్యాయాం వైదికం నత్యజేద్ద్విజః । ఉపాధినాపి యత్కర్మ యావజ్జీవం సమాచరేత్ ॥ అన్యే కుశ మయీంపత్నీం కృత్వాతు గృహమేధినః । అగ్నిహోత్ర ముపాసన్తే యావజ్జీవ మనువ్రతాః ॥

స్మృతి రత్నాకరే ॥ అయజ్ఞోవాప్తమః । హ్యపత్నీకః ॥ నారదః ॥ శ్లో॥ సాయం ప్రాతరగ్నికార్యం యథాకాలం జితేన్ద్రియః । కుర్యాత్ప్రతిదినం వర్ణ బ్రహ్మయజ్ఞంచ తర్పణమ్ ॥ తంత్రత్రయం కాశ ంచ వైశ్వదేవ మనూనం పచేత్ । మన్త్రప్రశ్నే పునశ్చైవం బలిహ్మా పక్షే క్రమం విదుః ॥

—॥ విధురౌపాసన విధిః ॥—

శ్లో॥ పూర్వోక్తస్మృతౌ ॥ ఉద్ధృత్య వహ్నిం ప్రణవేన చాదావస్యాగ్నిం గిత్వా నిహితా పురస్తాత్ । నిధాయ పృష్టోదివి మన్త్రకేణ తతస్తు హోమ స్యాత్సమస్తైశ్చ వ్యస్తైర్వ్యాహృతిభిః ॥ లేఖాదయో నైవచ తత్ర తాం సవిత్రానివోద్వాస ఇమమితి మన్త్రాః । నారోహణం నాప్యవరోహణం వా ప్రత్యుత్పత్తి రేవం విధురానలస్య ॥ నిత్యాని నైమిత్తిక కామ్యకర్మ తత్రైవ కుర్యాద్విధురస్తు నైవ । వివాహ సన్న్యాస మృతాస్తమేతం గృహీత్వ కుర్యాద్విధురో యథార్హ ॥

—॥ విధురౌపాసన ప్రయోగః ॥—

ఆచమ్య ॥ పూర్వోక్త.................పుణ్యతిథౌ (శ్రీ) పరమేశ్వర ముద్దిశ్య -- (శ్రీ)పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం -- విధురౌపాసనహోమం సమిదాధానం కరిష్యే ॥ భూమిం -- శ్వేత తండుల చూర్ణేన ప్రాదేశమాత్రం చతురశ్ర స్థండిలం కల్పయిత్వా ॥ అన్వగ్ని రిత్యగ్ని మాదాయ ॥

అన్వగ్నిరుషసామగ్రమఖ్యదన్వహాని ప్రథమో జాతవేదాః । అను సూర్యస్య పురుత్రా చ రశ్మీ ననుద్యావాపృథివీ ఆతతాన ॥ పృష్టోదివి పృష్టఇతి అగ్నింప్రతిష్ఠాప్య ॥ పృష్టోదివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టో విశ్వా ఓషధీరావివేశ । వైశ్వానరస్సహసా పృష్టో అగ్నిస్సనో దివా సరిషః పాతు నక్తమ్ ॥ ఇత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ అగ్న్యానయన పాత్రయో రక్షతోదకం నినీయ । అగ్నిమిధ్వా ॥ చత్వారిశృఙ్గ త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే త్యాది -- అలంకరణాన్తం కృత్వా । తూష్ణీ సమన్తం పరిషిచ్య ॥ తత్స వితుర్వృణీమహీతి చతుర్భిశ్శకలాన్యాదధ్యాత్ ॥

౧. తత్స వితుర్వృణీమహే । వయం దేవస్య భోజనమ్ । శ్రేష్ఠం సర్వధాతమమ్ । తురం భగస్యధీమహి స్వాహా ॥ సవిత్ర ఇదమ్ ॥

౨. తాగ్ంసవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామాహంవృణేసుమతిం విశ్వజన్యాం । యామస్యకణ్వో అదుహత్ప్రపీనాగ్ంసహస్రధారాం పయసా మహీంగాగ్ స్వాహా ॥ సవిత్ర ఇదమ్ ॥

3. విశ్వానిదేవ సవితర్దురితాని పరాసువ । యద్భద్రం తన్మ ఆసువస్వాహా ॥ సవిత్ర ఇదమ్ ॥

౪. అద్యానో దేవసవితః ప్రజావత్సావీస్సౌభగమ్ । పరాదుష్వప్నియగ్ం సువస్వాహా ॥ సవిత్ర ఇదమ్ ॥

తూష్ణీం సమంతం పరిషిచ్య ॥ అనేన విధురాపాసన హోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః – సర్వం శ్రీ యజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు ॥ స్వస్తి శ్రద్ధాం మేధాం......పరిపూర్ణం తదస్తుతే చతుస్సాగర పర్యన్తం అభివాదయే ॥ విధురాపాసన ప్రయోగ స్సమాప్తః ।

—♦ వంశస్థవృత్తం ♦—

శ్లో॥ శ్రీవత్సగోత్ర స్సమధీతవేద శ్శ్రీభారతీవంశ పయోధిచంద్రః ।
రామావధాన్యాత్మభవశ్చకాస్తి శేషావధానీ తిహ భావపుర్యాం ॥

—♦ ఆర్యావృత్తం ♦—

శ్లో॥ స్మార్తే జ్యోతిష్తంత్రే నిష్ణాతోధ్యాపనేచ శిష్యాణాం ।
సుగృహీత నామధేయో యాజ్ఞికసరణౌచ ధర్మశాస్త్రేచ ॥

—♦ అనుష్టుప్ ♦—

శ్లో॥ సోయంత్రిబాణ తూర్యోష్మ హాయనేషు కలాగతే ।
నందనాబ్దేఽముద్రయ త్త్రైకల్పిక కర్మ యజుశ్శ్రుతౌ ॥

శ్లో॥ ధర్మశాస్త్రానుసారేణ ప్రయోగాను గుణంయథా ।
కర్మశ్రద్ధా విశుద్ధానా మాస్తికానాం సభాయనై ॥

గ్రంథోఽయం సమాప్తః.

ఓం తత్సత్

శ్రీ గురుచరణారవిందార్పణమస్తు.

౨. తాగ్ంసవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామాఽహంవృణేసుమతిం విశ్వ జన్యాం । యామస్యకణ్వోఅదుహత్ ప్రపీనాగ్ం సహస్రధారాం పయసా మహీంగాగ్స్వాహా । సవిత్ర ఇదమ్ ॥

౩. విశ్వానిదేవ సవితర్దురితాని పరాసువ । యద్భద్రం తన్న ఆసువస్వాహా । సవిత్ర ఇదమ్ ।

౪. అద్యానో దేవసవితః ప్రజావత్సావీస్సౌభగమ్ । పరాదుష్వ ప్నియగ్ం సువస్వాహా । సవిత్ర ఇదమ్ ॥

తూష్ణీం సమంత్రం పరిషిచ్య ॥ అనేన విధురోపాసన హోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః - సర్వం (శ్రీ) యజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు ॥ స్వస్తి శ్రద్ధాం మేధాం......పరిపూర్ణం తదస్తు తే । చతుస్సాగర పర్యన్తం అభివాదయే ॥ విధురోపాసన ప్రయోగ సమాప్తః.

—• వంశస్థవృత్తం •—

శ్లో॥ (శ్రీ)వత్సగోత్ర స్సమధీత వేద శ్శ్రీభారతీవంశ పయోధిచంద్రః ।
రామావధాన్యాత్మభవశ్చశాస్త్రీ శేషావధానీ లిఖి భావపుర్యాం॥

—• ఆర్యావృత్తం •—

శ్లో॥ స్మార్తే జ్యోతిస్తంత్రే నిష్ణాతోధ్యాపనేచ శిష్యాణాం ।
సుగృహీత నామధేయో యాజ్ఞికసరణౌచ ధర్మశాస్త్రేచ ॥

—• అనుష్టుప్ •—

శ్లో॥ సోయంత్రిబాణ శూన్యేషు హాయనేషు కలౌగతే ।
నందనాబ్దేఽముద్రయత్ ప్రేతపూర కర్మ యజుశ్శ్రుతౌ ॥

శ్లో॥ ధర్మశాస్త్రానుసారేణ ప్రయోగాను గుణంయథా ।
కర్మశ్రద్ధా విశుద్ధానాం మాస్తికానాం సహాయతై ॥

గ్రంథోఽయం సమాప్తః.

ఓం తత్సత్

(శ్రీ) గురుచరణారవిందార్పణమస్తు.